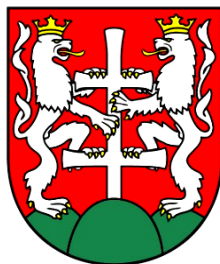

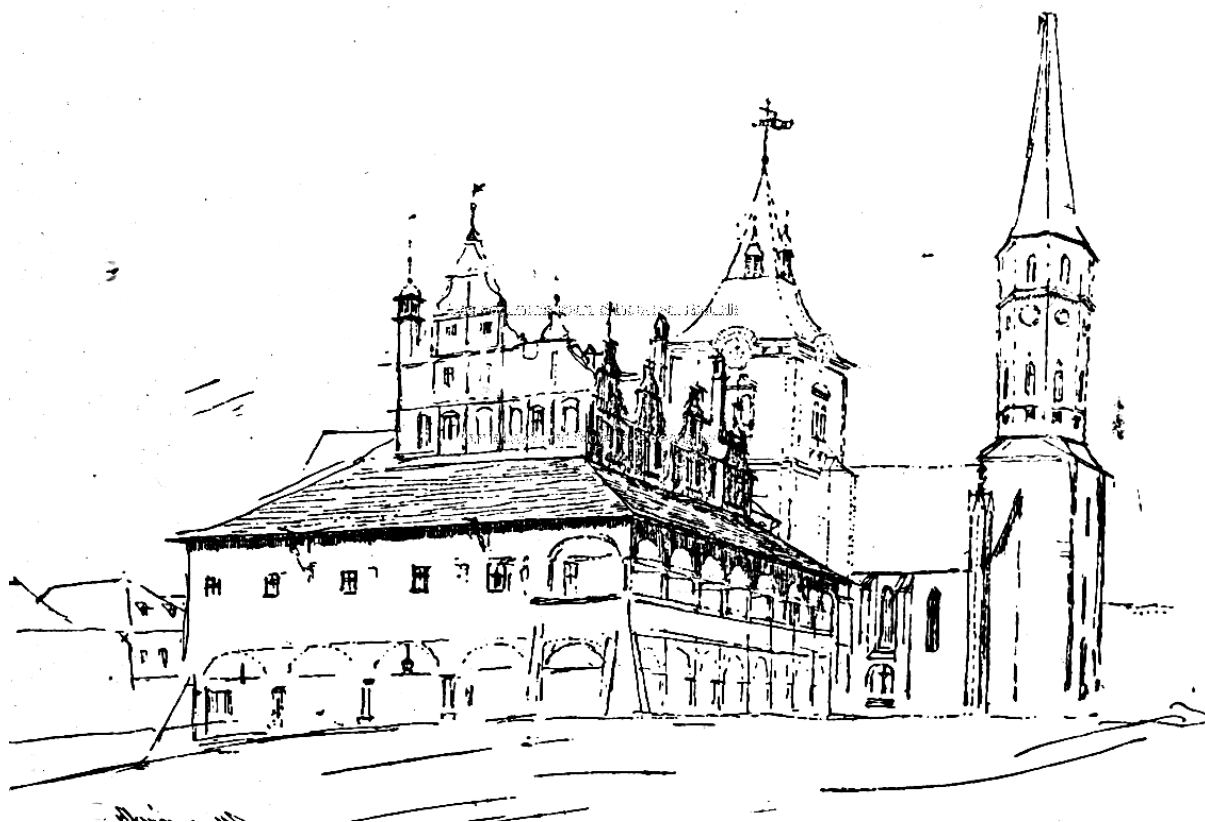
**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
mesta Levoča 2014 – 2020 (2022)**

**STRATÉGIA ROZVOJA MESTA LEVOČA
2014 – 2020 (2022)**

Príloha č. 1

Profil mesta Levoča

Február 2014

Zostavil: Karpatský rozvojový inštitút, Košice

Zadávatel' aktualizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Levoča 2008 – 2013 pre plánovacie obdobie 2014 - 2020: **Mesto Levoča**

Odborné vedenie procesu aktualizácie PHSR mesta Levoča:
Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

Gestori spracovania a zostavenia dokumentu:

Ing. Zuzana Záborská, zástupkyňa riaditeľa, KRI Košice

Mgr. Anna Lazorová, vedúca odd. cestovného ruchu a rozvoja mesta, MsÚ Levoča

Koordinujúca skupina:

Ing. Miroslav Vilkovský, primátor mesta Levoča

PhDr. Ľubomír Vira, zástupca primátora mesta Levoča

Ing. Peter Sedlačko, prednosta MsÚ Levoča

Mgr. Anna Lazorová, vedúca oddelenia CR a RM, MsÚ Levoča

Ing. Ivan Dunčko, prednosta Okresný úrad Levoča

Mgr. Branislav Mindáš, riaditeľ Technických služieb mesta Levoča

RNDr. Andrej Šteiner, CSc., riaditeľ, KRI, Košice

Ing. Zuzana Záborská, zástupkyňa riaditeľa, KRI, Košice

Garanti pracovných skupín:

Mgr. Nikolaj Kučka – oddelenie školstva, sociálnych vecí a zdravotníctva, ŠÚ – *školsťvo, sociálna oblasť, zdravotníctvo, šport*

Mgr. Ján Novák – náčelník mestskej polície - *bezpečnosť*

Ing. Jozef Wagner – krízové riadenie - *bezpečnosť*

Ing. Alžbeta Pitoráková - odd. investičnej činnosti, ÚP a ŽP, SÚ – *bezpečnosť, životné prostredie, doprava, územné plánovanie*

Ing. Marcela Zubaľová - odd. investičnej činnosti, ÚP a ŽP, SÚ – *životné prostredie*

Mgr. Martin Drahomírecký - odd. majetkové - *bývanie*

Mgr. Anna Lazorová - odd. cestovného ruchu a rozvoja mesta – *cestovný ruch a kultúra*

Na obsahu profilu a analytickej časti dokumentu pracovali:

Ing. Erik Babej	Mgr. Jozef Kočiš
Ing. Jozef Babík	Mgr. Anna Kokavcová
Marián Baláž	Mgr. Ján Košík
Mgr. Zuzana Beregházyová	Rastislav Kubovčík
Ing. Silvia Bujňáková	Ing. Jarmila Lisoňová
Mgr. Jozef Cirbus	Mgr. Mária Leibizcerová
Mgr. Tomáš Cirbus	Martin Málik
Mgr. Mária Cirbusová	Mgr. Branislav Mindáš
Mgr. Iveta Čechová	PaedDr. Šarlota Múdra
Ing. Miroslav Čurilla	PhDr. Mária Novotná
Mgr. Janka Dolanská	Mgr. Peter Olekšák
Ing. Tomáš Dražil, PhD.	Ing. Emília Paľuchová
pplk. Mgr. Maroš Dublan	MUDr. Marián Papcun, MBA
Miroslav Dunčko	Ladislav Péchy
Mgr. Anna Dunčková	Mgr. Magdaléna Pekarčíková
PaedDr. Marta Dvoráková	Ing. Karol Pisoň
Mgr. Daniela Džuganová	Mgr. Viera Pitoráková
Ing. Peter Faltin	Mgr. Juraj Príloh
PaedDr. Ján Ferko	PaedDr. Ľubomír Repaský
mjr. Bc. Peter Filip	Ing. Ernest Rusnák
Mgr. Blanka Forraiová	Viera Ružbacká
JUDr. Martina Gálliková	Mgr. Eva Spaleková
Ing. Daniela Gallovičová	mjr. Mgr. Štefan Straňák
páter Roman Gažúr	PhDr. Iveta Strážiková
MUDr. Erika Gernáthová	mjr. Mgr. Stanislav Stojný
MUDr. Anton Hanušin	PhDr. Zuzana Šarišská
Ing. Andrea Hradiská, PhD.	Mgr. Dana Šefčíková
Ing. Alena Hrešková	Mgr. Anna Špesová
Bc. Gabriela Hudáková	Ing. Ján Štelbacký
Ing. Antónia Jacková	Ing. Ján Tancár
Ing. arch. Magdaléna Janovská	Ing. Edita Tarajčáková
Mgr. Miroslav Jaška	pplk. Ing. Alena Uharčíková
MUDr. Peter Jeseňák	PhDr. Dáša Uharčeková – Pavúková
Mgr. Ingrid Kamenická	PhDr. Ing. Pavol Vilček
Mgr. Viera Kamenická	kpt. Ing. Zuzana Vozárová
Mgr. Dušan Kamenický	PaedDr. Anna Vrábľová, PhD.
Mgr. Ľuboš Kamenický	

Na spracovaní a zostavení Profilu mesta sa podieľali:

Ing. Monika Šiserová, KRI, Košice
Ing. Katarína Šomšáková, KRI, Košice
Ing. Zuzana Záborská, KRI, Košice

Dokument neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam skratiek	8
1. POLOHA A HISTÓRIA MESTA.....	11
1.1. Poloha a dostupnosť mesta.....	11
1.2. Prierez históriou mesta.....	12
2. DEMOGRAFIA.....	13
2.1. Vývoj počtu obyvateľov mesta.....	13
2.2. Vekové zloženie obyvateľstva mesta	15
2.3. Ostatné demografické charakteristiky obyvateľstva mesta.....	19
3. ŠKOLSTVO.....	24
3.1. Detské jasle.....	24
3.2. Materské školy	25
3.2.1. Materské školy zriadené mestom Levoča	25
3.2.2. Materské školy zriadené iným zriaďovateľom v meste Levoča	28
3.3. Základné školy v meste Levoča.....	28
3.3.1. Základné školy zriadené mestom Levoča.....	29
3.3.2. Základné školy v Levoči zriadené inými zriaďovateľmi	31
3.3.3. Záujmové vzdelávanie - krúžková činnosť základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta.....	33
3.3.4. Školské zariadenia zriadené mestom Levoča.....	33
3.4. Stredné školy v meste Levoča.....	35
3.5. Internátne školy v Levoči	43
3.6. Vysoké školy v meste Levoča.....	51
3.7. SWOT analýza oblasti - ŠKOLSTVO	51
4. TRH PRÁCE A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE.....	54
4.1. Trh práce	54
4.1.1. Nezamestnanosť	54
4.1.2. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	57
4.2. Podnikateľské prostredie a odvetvia hospodárstva	58
4.2.1. Charakteristika podnikateľského prostredia	58
4.2.2. Najvýznamnejší zamestnávateľia v meste	62
4.2.3. Systém podpory podnikania.....	64
4.3. SWOT analýza oblasti – TRH PRÁCE A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE	65
5. KULTÚRA	66
5.1. Levoča v UNESCO	66
5.1.1. Manažment plán 2012 - 2022.....	68
5.2. Kultúrne a cirkevné dedičstvo na území mesta.....	69
5.2.1. Charakteristika historických objektov a pamiatok	71

5.2.2.	Finančná podpora ochrany pamiatok	76
5.3.	Kultúrne zariadenia, inštitúcie a ich činnosť	77
5.3.1.	Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča (MsKS)	78
5.3.2.	Slovenské národné múzeum - Spišské múzeum v Levoči	83
5.3.3.	Múzeum špeciálneho školstva v Levoči	83
5.3.4.	Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči	84
5.3.5.	Štátny archív v Levoči	84
5.3.6.	Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča	84
5.3.7.	Oblasťný reštaurátorský ateliér (ORA)	85
5.3.8.	Spišský dejepisný spolok	86
5.4.	SWOT analýza oblasti - KULTÚRA	86
6.	CESTOVNÝ RUCH V LEVOČI A OKOLÍ	89
6.1.	Kultúrno-poznávacie turizmus v Levoči	89
6.1.1.	Návšteva pamiatok	89
6.1.2.	Tematické kultúrno-poznávacie cesty a púte	90
6.1.3.	Kultúrne podujatia podporujúce cestovný ruch v Levoči	93
6.2.	Športový turizmus	94
6.2.1.	Možnosti pre realizáciu športového turizmu v Levoči a okolí	94
6.3.	Služby pre rozvoj cestovného ruchu v Levoči a okolí	96
6.3.1.	Možnosti pre ubytovanie v Levoči a okolí	96
6.3.2.	Možnosti pre stravovanie v Levoči a okolí	98
6.4.	Propagácia a informovanosť	99
6.4.1.	Propagácia na národnej a medzinárodnej úrovni	99
6.4.2.	Propagácia a prezentácia mestom Levoča	99
6.4.3.	Informačná kancelária, informačný systém a cestovné kancelárie	100
6.5.	Inštitucionálna a finančná podpora rozvoja cestovného ruchu v Levoči a okolí	101
6.5.1.	Inštitucionálna podpora	101
6.5.2.	Finančná podpora	107
6.6.	SWOT analýza oblasti - CESTOVNÝ RUCH V LEVOČI A OKOLÍ	109
7.	ŠPORT A ŠPORTOVÁ INFRAŠTRUKTÚRA	113
7.1.	Stav infraštruktúry pre profesionálny a rekreačný šport v Levoči	113
7.2.	Vrcholový a výkonnostný šport	114
7.3.	Marketingová a finančná podpora športu	117
7.3.1.	Marketingová podpora	117
7.3.2.	Finančná podpora	117
7.4.	SWOT analýza oblasti – ŠPORT A ŠPORTOVÁ INFRAŠTRUKTÚRA	118
8.	ZDRAVIE A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	120
8.1.	Zdravotný stav obyvateľov mesta	120

8.1.1.	Štruktúra úmrtnosti	120
8.1.2.	Personálne zabezpečenie zdravotnej starostlivosti	123
8.2.	Subjekty zabezpečujúce zdravotnú a lekárenskú starostlivosť v meste Levoča	124
8.2.1.	Všeobecná nemocnica s poliklinikou, a. s. Levoča.....	124
8.2.2.	Zdravotné stredisko v Levoči	128
8.2.3.	Súkromné zdravotné ambulancie v meste Levoča	128
8.3.	Ďalšie zdravotnícke organizácie v Levoči	129
8.4.	Lekárne v meste Levoča	130
8.5.	SWOT analýza oblasti – ZDRAVIE A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	130
9.	SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	132
9.1.	Sociálna pomoc realizovaná v meste Levoča.....	132
9.1.1.	Osoby, ktoré dovŕšili vek potrebný na nárok na starobný dôchodok	132
9.1.2.	Osoby so zdravotným postihnutím	133
9.1.3.	Osoby v sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele	134
9.1.4.	Občania v ťažkých životných situáciách a osoby využívajúce služby krízovej intervencie	134
9.2.	Služby sociálnej pomoci	135
9.2.1.	Opatrovateľská služba poskytovaná mestom Levoča	135
9.2.2.	Jedáleň	136
9.2.3.	Zariadenie opatrovateľskej služby	136
9.2.4.	Stredisko osobnej hygieny.....	137
9.2.5.	Denné centrum pre seniorov.....	137
9.2.6.	Sociálne služby v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	138
9.2.7.	Osobitný príjemca dávky v hmotnej núdzi	140
9.2.8.	Terénna sociálna práca	142
9.3.	Mimovládne organizácie pôsobiace v Levoči v sociálnej oblasti	143
9.3.1.	Finančná podpora mimovládnych organizácií mestom Levoča	145
9.4.	Bezbariérovosť územia mesta Levoča	146
9.5.	SWOT analýza oblasti - SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	146
10.	BÝVANIE	148
10.1.	Existujúci domový a bytový fond.....	148
10.2.	Domový a bytový fond vo vlastníctve mesta Levoča	149
10.2.1.	Nájomné byty na účel sociálneho bývania	150
10.3.	Bytová výstavba v meste	151
10.4.	SWOT analýza oblasti – BÝVANIE	151
11.	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	153
11.1.	Prírodné podmienky a krajina	153
11.1.1.	Geomorfologické, geologické a klimatické pomery	153

11.1.2.	Hydrogeologické pomery.....	154
11.1.3.	Ovzdušie	156
11.1.4.	Pôda a lesy	157
11.1.5.	Rastlinstvo a živočíšstvo	158
11.1.6.	Územná ochrana prírody	160
11.1.7.	Verejná zeleň a sídelná vegetácia	160
11.2.	Odpadové hospodárstvo a čistota mesta	161
11.2.1.	Triedený zber odpadu v Levoči.....	162
11.3.	SWOT analýza oblasti – ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	167
12.	DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A TEPELNÁ ENERGETIKA.....	169
12.1.	Dopravná infraštruktúra	169
12.1.1.	Cestná doprava	169
12.1.2.	Statická doprava	171
12.1.3.	Pešia a cyklistická doprava	172
12.1.4.	Autobusová doprava	172
12.1.5.	Železničná doprava	173
12.1.6.	SWOT analýza oblasti –DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	173
12.2.	Technická infraštruktúra	174
12.2.1.	Zásobovanie pitnou vodou	174
12.2.2.	Odvádzanie a čistenie splaškových a dažďových vôd	175
12.2.3.	Zásobovanie elektrickou energiou, zemným plynom a teplom	176
12.2.4.	SWOT analýza oblasti – TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	177
12.3.	Tepelná energetika	177
13.	BEZPEČNOSŤ OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA	180
13.1.	Obvodné oddelenie policajného zboru SR v Levoči	180
13.1.1.	Bezpečnosť cestnej premávky	182
13.2.	Mestská polícia a jej činnosť	183
13.2.1.	Personálne a materiálno-technické vybavenie Mestskej polície	184
13.2.2.	Preventívna a osvetová činnosť Mestskej polície v Levoči.....	184
13.3.	Hasičský a záchranný zbor v Levoči	185
13.3.1.	Organizačná štruktúra Hasičskej stanice v Levoči	186
13.3.2.	Spolupráca s inými subjektmi.....	186
13.4.	Zbor väzenskej a justičnej stráže	187
13.4.1.	Ústav na výkon trestu odňatia slobody v Levoči	187
13.4.2.	Súčinnosť zboru so štátnymi orgánmi, obcami a inými právnickými a fyzickými osobami	188
13.4.3.	Prevencia a osvetová činnosť	188
13.5.	Mimoriadne udalosti v meste a ich dopady na obyvateľstvo	188

13.5.1.	Charakteristika rizík pri vzniku mimoriadnych udalostí v meste a jeho okolí	188
13.5.2.	Vzniknuté mimoriadne udalosti v meste a ich dopady za posledné 3 roky	189
13.5.3.	Zabezpečenie riešenia a prevencie krízových situácií v meste	190
13.5.4.	Preventívne opatrenia zrealizované na predchádzanie vzniku krízových situácií....	191
13.6.	SWOT analýza oblasti – BEZPEČNOSŤ OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA	191
Zoznam grafov		194

Zoznam skratiek

ATSP	Asistent terénneho sociálneho pracovníka
CR	Cestovný ruch
CMZ	Centrálna mestská zóna
CVČ	Centrum voľného času
ČOV	Čistička odpadových vôd
DD	Domov dôchodcov
DSS	Domov sociálnych služieb
EvN	Evidovaní nezamestnaní
FO	Fyzické osoby
IKT	Informačno - komunikačné technológie
KO	Komunálny odpad
k.ú.	Katastrálne územie
MsP	Mestská polícia
MsÚ	Mestský úrad
MsKS	Mestské kultúrne stredisko
MŠ	Materská škola
MŠK	Mestský športový klub
MU	Mimoriadna udalosť
MVD	Mestská verejná doprava
NsP	Nemocnica s poliklinikou
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu

OR HaZZ	Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru
OKEČ	Odvetvová klasifikácia ekonomických činností
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PO	Právnické osoby
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PVS a.s.	Podtatranská vodárenská spoločnosť a.s.
PZ	Policajný zbor
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SKM	Slovenské kráľovské mestá
SOŠ	Stredná odborná škola
SŠ	Stredná škola
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
SZP	Sociálne znevýhodnené prostredie
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TSP	Terénny sociálny pracovník
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPN	Územný plán mesta
ÚPD	Územnoplánovacia dokumentácia
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VŠ	Vysoká škola
VK	Verejná kanalizácia
VN	Vysoké napätie
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
OP	Operačný program
OR	Okresné riaditeľstvo
OS	Zariadenie opatrovateľskej služby
ZP	Zdravotne postihnutí
ZpS	Zariadenie pre seniorov
ZŠ	Základná škola
ZUŠ	Základná umelecká škola

1. POLOHA A HISTÓRIA MESTA

1.1. Poloha a dostupnosť mesta

Mesto Levoča je súčasťou osídlenia južného úpätia Levočských vrchov. Je ekonomicky a spoločensky najvýznamnejším a najväčším mestom okresu Levoča v Prešovskom kraji. Levoča leží v západnej časti okresu v atraktívnom a relatívne zachovanom prírodnom prostredí.

Väzby medzi mestom a okolitými obcami je možno charakterizovať ako prevažne polarizačné najmä v oblasti poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb, komerčnej vybavenosti, vzdelávania a kultúry a hlavne pracovných príležitostí.

Vzhľadom na blízkosť a vybudované dopravné cesty (cesta II. tr. a železnica) vytvorili sa intenzívne aglomeračné väzby medzi Levočou a mestom Spišská Nová Ves.

Špecifikami širšieho prostredia v ktorom mesto Levoča leží sú:

- Poloha mesta v prostredí historického Spiša bohatého na stredoveké kultúrohistorické pamiatky a v širšom priestore lokality „Spišský hrad a pamiatky jeho okolia“, ktorej územie leží v okresoch Spišská Nová Ves a Levoča. Táto lokalita bola v roku 1993 zapísaná do zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a v roku 2010 sa k nim pridalo aj mesto Levoča.
- Poloha na južnom úpätí Levočských vrchov. Územie je vzhľadom na členitý a zalesnený terén riedko osídlené, avšak vzhľadom na prírodné podmienky ide o prostredie z hľadiska turizmu a cestovného ruchu veľmi atraktívne. Taktiež sa nachádza v tesnom susedstve významných rekreačných priestorov Vysokých Tatier a Slovenského raja s ktorými je mesto spojené dobre vybudovanými dopravnými väzbami.
- Význam mesta ako známeho a veľmi navštevovaného pútnického miesta nadregionálneho významu - Mariánska hora.

Mesto Levoča pozostáva z dvoch katastrálnych území:

- Katastrálne územie Levoča s mestom Levoča a so stavebne odčlenenými miestnymi časťami: Levočská dolina a Levočské kúpele, chatová lokalita Fedorkin jarok, Kováčova vila, Odorica, Hradisko, Nový dvor (TATRA AGROLEV) a Levočské Lúky. Zo susedných katastrálnych území zasahujú poľnohospodársky dvor Kurimany a rómska osada obce Díhé Stráže.
- Katastrálne územie Závada so stavebne odčlenenou miestnou časťou - rekreačnou obcou Závada.

Mesto Levoča je zložené z administratívnych častí Levoča, Levočské lúky, Levočská Dolina a Závada. Celková rozloha riešeného územia je 64,05 km².

Administratívne územie mesta Levoča je ďalej rozdelené na 15 sčítacích obvodov (SO).

Dopravná dostupnosť

Cez katastrálne územie mesta prebieha trasa rozostavanej diaľnice D1. Levoča je prostredníctvom tejto diaľnice priamo napojená na diaľničnú sieť Európy.

Mesto Levoča je na celoštátnu cestnú sieť napojené prostredníctvom cesty I. triedy č. 18 Žilina – Poprad – Levoča – Prešov – Michalovce. Komunikácia tvorí súčasť hlavnej západo – východnej medzinárodnej európskej cestnej trasy E 50 prebiehajúcej územím Slovenskej republiky.

Na celoštátnu železničnú sieť je mesto napojené prostredníctvom trate miestneho významu Spišská Nová Ves – Levoča. Táto v stanici Spišská Nová Ves nadväzuje na železničnú trať Košice – Žilina ktorá je súčasťou európskeho koridoru č. Va (E 40) a je zaradená do dohody AGTC a AGC.

1.2. Prierez históriou mesta

Levoča sa po prvý raz spomína v listine z roku 1249 pod názvom Leucha. Osada prosperujúca z výhodnej polohy na obchodnej ceste Via Magna (Veľká cesta) sa rýchlo rozrástla na mesto s viacerými výsadami. Za krátky čas sa Levoča stala hlavným centrom nemeckej kolonizácie na Spiši a v roku 1271 ju dokonca povýšili na hlavné mesto Spoločenstva spišských Sasov. Ďalší vývoj však smeroval k oslabovaniu vplyvu spoločenstva, čo napokon v roku 1323 viedlo k vyhláseniu Levoče za slobodné kráľovské mesto. Najväčšou hybnou silou rozvoja Levoče bol obchod, ktorý postupne nadobudol medzinárodný rozmer. Levočania obchodovali s Krakovom, ba dokonca s Benátkami. Levočskí remeselníci vyrábali nielen pre miestnu spotrebu, ale aj pre trhy a jarmoky v celom Uhorsku a Poľsku. Neskôr sa Levoča stala jedným z hlavných centier renesancie a humanizmu v Uhorsku.

Dňa 27. 06. 2009 bolo historické centrum mesta Levoča zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Etapa zápisu Levoče do zoznamu UNESCO sa začala už v roku 1993, keď v kolumbijskej Cartagene bola lokalita „Spišský hrad a pamiatky okolia“ zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva. Oprávnenosť Levoče patriť do Zoznamu svetového dedičstva naznačil v roku 2002 zverejnený predbežný zoznam kultúrneho dedičstva, kde figurovalo rozšírenie existujúcej zapísanej lokality Spišský hrad a pamiatky okolia práve o Levoču a dielo Majstra Pavla na Spiši. V roku 2006 mesto Levoča podalo žiadosť o spolufinancovanie projektu pod názvom „Spracovanie nominačného projektu Rozšírenie lokality Spišský hrad a pamiatky okolia o Levoču a Dielo Majstra Pavla na Spiši pre zápis do Zoznamu svetového dedičstva“. Ministerstvo kultúry SR tento projekt podporilo. Po ukončení prác bol nominačný formulár v januári 2007 odovzdaný Ministerstvu kultúry SR a Ministerstvu zahraničných vecí SR. Takmer dva roky prebiehalo hodnotenie oprávnenosti zápisu zo strany UNESCO a jeho odbornej inštitúcie ICOMOS domácimi i zahraničnými expertmi. V roku 2009 bol na program 33. zasadnutia Výboru svetového dedičstva v španielskej Seville zaradený i bod rozšírenia existujúcej lokality o Levoču. Výbor Svetového dedičstva zložený zo zástupcov 21 štátov návrh na rozšírenie prijal a schválil aj nový názov tejto lokality, ktorý teraz znie: Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia. Spolu s predstaviteľmi Levoče certifikáty o Zápise s novým názvom lokality dostali i predstavitelia SNM – Spišského múzea v Levoči ako správcu Spišského hradu, Spišskej kapituly, Spišského Podhradia a Žehry.

2. DEMOGRAFIA

2.1. Vývoj počtu obyvateľov mesta

Na základe údajov poskytnutých mestským úradom v Levoči žilo v meste Levoča v roku 2013: 14 325 obyvateľov. Mesto Levoča ako okresné mesto okresu Levoča tvorí počtom obyvateľov 43,55% z celkového počtu obyvateľov tohto okresu. Rozloha katastrálneho územia mesta je 114,77 km². Hustota osídlenia je 129 obyvateľov/km².

Tab. 1 Vývoj počtu obyvateľov mesta Levoča

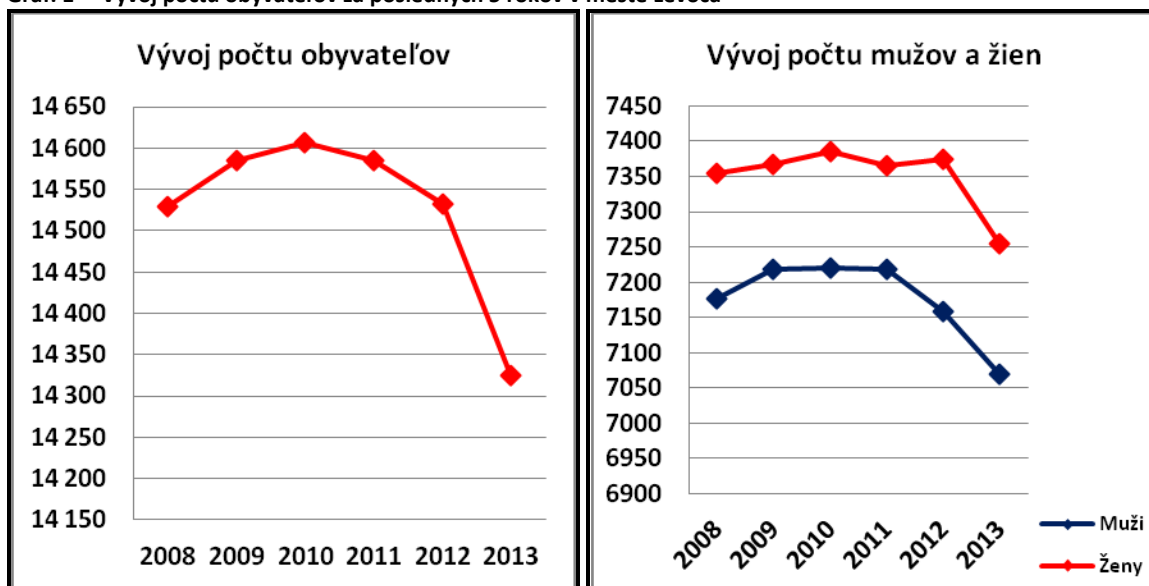
rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	14 530	14585	14607	14585	14533	14325
Muži	7176	7218	7221	7219	7159	7070
Ženy	7354	7367	7386	7366	7374	7255

Zdroj: MsÚ Levoča

Z tabuľky č. 1 sa dá vyčítať, že počet obyvateľov v meste Levoča za posledných 6 rokov stagnoval. Do roku 2010 počet obyvateľov mierne rástol, no od tohto roku počet obyvateľov začal klesať a toto klesanie má rastúci charakter. V roku 2011 v porovnaní s rokom 2010 poklesol počet obyvateľov o 22, v roku 2012 poklesol oproti roku 2011 o 52 obyvateľov a v roku 2013 poklesol oproti roku 2012 až o 208 obyvateľov.

Vývoj počtu obyvateľov od roku 2008 do roku 2013 je viditeľný na grafe č. 1.

Graf. 1 Vývoj počtu obyvateľov za posledných 5 rokov v meste Levoča

Zdroj: MsÚ Levoča, vlastné spracovanie KRI, Košice

Retrospektívny vývoj

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov od roku 1970 do roku 2011 sa dá konštatovať, že počet obyvateľov mesta Levoča stále rástol. Od roku 1970 do roku 2001 rástol počet obyvateľov po dekádach v priemere o 1 621 obyvateľov. Rast počtu obyvateľov sa však od roku 2001 spomalil. Od roku 2001 do roku 2011 vzrástol počet obyvateľov len o 219, čo je 13,51% z predchádzajúceho priemerného prírastku 1 621.

V nasledujúcej tabuľke je zobrazený retrospektívny vývoj počtu obyvateľov v meste Levoča v období posledných piatich desaťročí od roku 1970 do roku 2011.

Tab. 2 Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov mesta Levoča a index rastu

rok	1970	1980	1991	2001	2011
Počet obyvateľov v meste Levoča	9 502	11 097	12 678	14 366	14 585
Prírastok obyvateľov v meste Levoča	+ 1 595	+ 1 581	+ 1 688	+ 219	
Index rastu obyvateľov v meste Levoča	167,86	142,47	133,14	15,24	
Index rastu obyvateľov v Prešovskom kraji	119,87	89,74	68,59	31,09	
Index rastu obyvateľov na Slovensku	100,03	56,73	19,93	3,27	

Zdroj: MsÚ Levoča, Územný plán mesta Levoča (údaje za mesto Levoča), SOBD 2011, Infostat – SOBD 1848 – 2001 (údaje za PSK a SR), vlastné spracovanie KRI, Košice (indexy)

Index rastu obyvateľov

Výpočet indexu rastu:

$$\left(\frac{x_{t+10}}{x_t} - 1 \right) \times 1000$$

- x_t - počet obyvateľov v roku t
- x_{t+10} - počet obyvateľov v roku $t + 10$

Index rastu predstavuje nárast alebo pokles obyvateľov v danom období v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Čím je index väčší, tým väčší nárast obyvateľov sa prejavil v sledovanom období.

V tabuľke č. 2 je vypočítaný index rastu obyvateľov v meste Levoča, Prešovskom kraji a na Slovensku v priebehu dekád v období 1970 – 2011. V priebehu rokov 1970 až 2011 bol index rastu obyvateľov najväčší v meste Levoča a najmenší na Slovensku. V roku 1970 mali indexy vo všetkých sledovaných oblastiach hodnoty vyššie ako 100. V rokoch 1980 – 2011 bola hodnota indexu vyššia ako 100 už iba v meste Levoča, čo znamená, že nárast počtu obyvateľov v Prešovskom kraji a na Slovensku sa výrazne spomalil zatiaľ čo v meste Levoča sa spomalil iba mierne. V porovnaní mesta Levoča s Prešovským krajom a Slovenskou republikou sa najvýraznejšie spomalenie rastu počtu obyvateľov prejavilo od roku 2001 do roku 2011 v meste Levoča, kde hodnota indexu poklesla z 133,14 na 15,24.

Prirodzený prírastok a migrácia

Počet obyvateľov závisí od ukazovateľov prirodzený prírastok a migrácia. Prirodzený prírastok je rozdiel medzi počtom živonarodených a zomrelých za určité obdobie. Migrácia (sťahovanie) obyvateľstva patrí medzi procesy, ktoré vyvolávajú zmeny v počte, štruktúre a rozmiestnení obyvateľstva na určitom území.

Tab. 3 Prirodzený prírastok v meste Levoča, okrese Levoča a Prešovskom kraji

	2008	2009	2010	2011	2012
živonarodení					
Prešovský kraj	10 022	10 852	10 567	10 368	9 501
Okres Levoča	465	397	483	422	415
Mesto Levoča	205	192	228	192	183
zomrelí					
Prešovský kraj	6 760	6 730	6 894	6 747	6 863
Okres Levoča	279	283	280	287	273
Mesto Levoča	99	90	102	106	116
prir. prírastok					
Prešovský kraj	3 262	4 122	3 673	3 621	2 638
Okres Levoča	186	114	203	135	142
Mesto Levoča	106	102	126	86	67

Zdroj: Štatistický úrad SR (bilancie pohybu obyvateľstva za roky 2008 - 2012)

Z tabuľky č. 3 vyplýva, že v kraji, okrese aj v meste za celé sledované obdobie bol prirodzený prírastok kladný, avšak s kolísavými tendenciami. Prirodzený prírastok obyvateľov v meste Levoča v roku 2011 výrazne klesol oproti roku 2010 zo 126 (0,86 % z celkového počtu obyvateľov v danom roku) na 86 (0,59 % z celkového počtu obyvateľov v danom roku) a v roku 2012 až na 67 (0,46 % z celkového počtu obyvateľov v danom roku).

Rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystáňovaných osôb sa nazýva migračným saldom alebo aj čistou migráciou. Ak je migračné saldo kladné, ide o migračný prírastok, resp. čistú imigráciu. Ak je migračné saldo záporné, ide o migračný úbytok, resp. čistú emigráciu. Pomer migračného salda a stredného stavu obyvateľov sa nazýva hrubá miera migračného salda.

Tab. 4 Saldo sťahovania obyvateľstva v meste Levoča, okrese Levoča a Prešovskom kraji

	2008	2009	2010	2011	2012
Prešovský kraj	-1246	-359	-447	-548	-420
Okres Levoča	33	-25	-32	-65	-79
Mesto Levoča	-36	-31	-70	-127	-64

Zdroj: MsÚ Levoča, Štatistický úrad SR (bilancie pohybu obyvateľstva za roky 2008 - 2012)

Migračné saldo bolo záporné vo všetkých sledovaných oblastiach počas celého sledovaného obdobia (s výnimkou okresu Levoča v roku 2008), to znamená, že ide o migračný úbytok, resp. čistú emigráciu. Vývoj migračného salda síce nie je jednoznačne rastúci, no dá sa konštatovať, že v roku 2012 bola hodnota migračného salda skoro dvojnásobne vyššia ako v roku 2008.

2.2. Vekové zloženie obyvateľstva mesta

Veková štruktúra obyvateľstva

Ako už bolo zhodnotené skôr, celkový počet obyvateľov mesta Levoča do roku 2010 rástol a od roku 2010 klesá a toto klesanie má rastúci charakter.

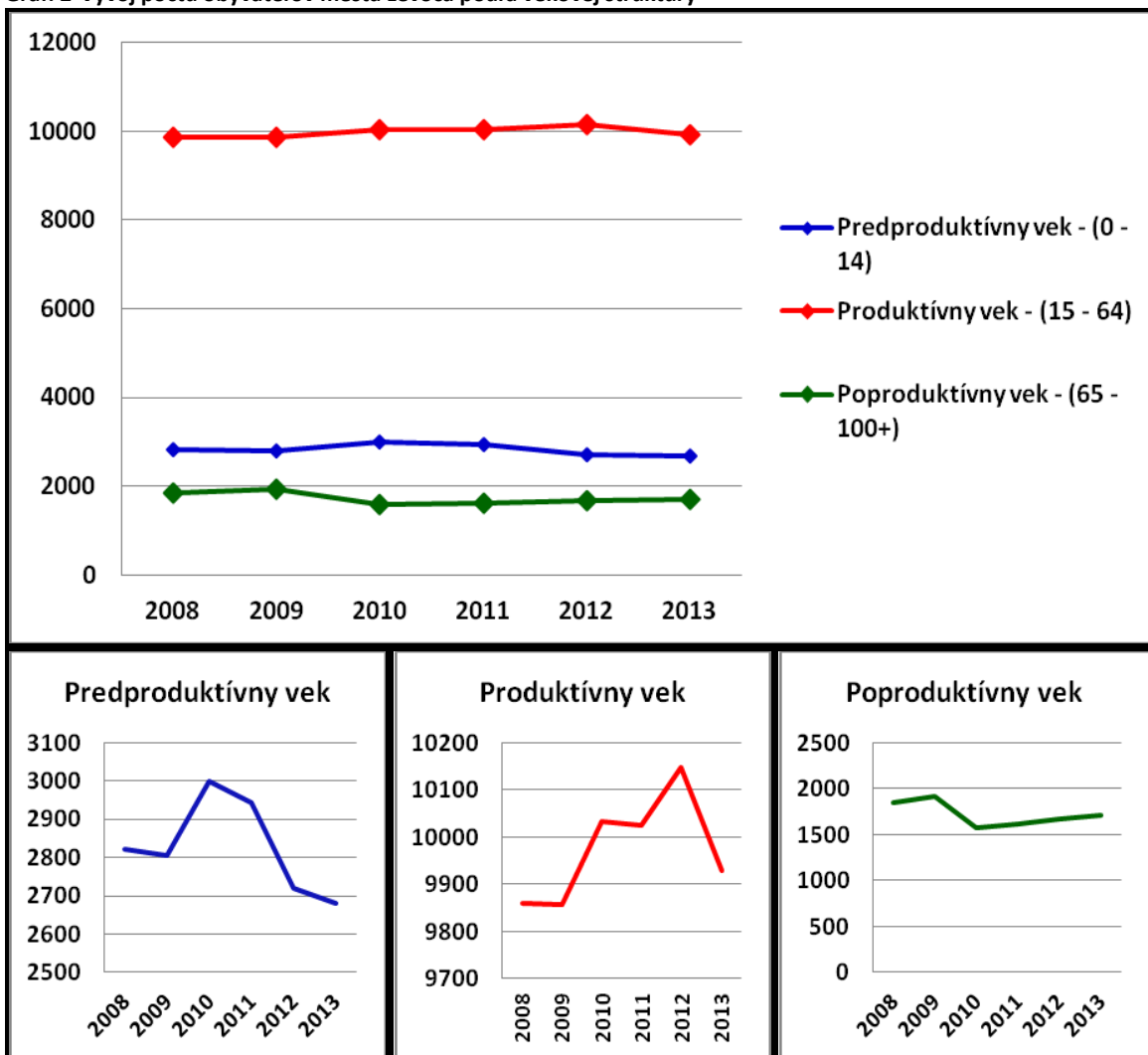
Tab. 5 Veková štruktúra obyvateľov mesta Levoča

Základné vekové skupiny podľa EU	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmena: 08-13
Predproduktívny vek - (0 - 14)	2821	2804	3001	2942	2719	2682	-139
Produktívny vek - (15 - 64)	9860	9856	10034	10026	10149	9928	68
Poproduktívny vek - (65 - 100+)	1849	1923	1572	1617	1665	1715	-134
Celkom	14530	14585	14607	14585	14533	14325	-205

Zdroj: MsÚ Levoča

Z tabuľky č. 5 vyplýva, že v roku 2010 nastala zmena vo vývoji počtu obyvateľov podľa vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Levoča. Počet ľudí v predproduktívnom veku sa zvýšil skoro o 200, počet ľudí v produktívnom veku sa zvýšil o 178 a počet ľudí v poproduktívnom veku sa znížil o 351. Od roku 2010 však počet ľudí v poproduktívnom veku rastie v priemere za rok o 50, počet ľudí v predproduktívnom veku klesá (najväčší pokles bol pozorovaný medzi rokmi 2011 – 2012, a to o 223 ľudí) a počet ľudí v produktívnom veku sa vyvíja rôzne (v roku 2011 v porovnaní s rokom 2010 poklesol o 8 ľudí, v roku 2012 narástol oproti roku 2011 o 123 ľudí a v roku 2013 poklesol oproti roku 2012 o 221 ľudí).

Graf. 2 Vývoj počtu obyvateľov mesta Levoča podľa vekovej štruktúry

Zdroj: MsÚ Levoča, vlastné spracovanie KRI, Košice

Na grafe č. 2 je možné vidieť, že v priebehu celého sledovaného obdobia bol počet ľudí v predproduktívnom veku vyšší ako počet ľudí v poproduktívnom veku. V roku 2013 z celkového počtu obyvateľov tvorili ľudia v predproduktívnom veku 18,72%, ľudia v produktívnom veku 69,31% a ľudia v poproduktívnom veku 11,97%.

Index starnutia

Index starnutia je ukazovateľ, ktorý vyjadruje pomer medzi poproduktívnou a predproduktívnou zložkou obyvateľstva, t.j. vyjadruje počet osôb vo veku 65 a viac rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0 – 14 rokov. Ako nepriaznivý pomer sa hodnotí index starnutia vyšší ako 100.

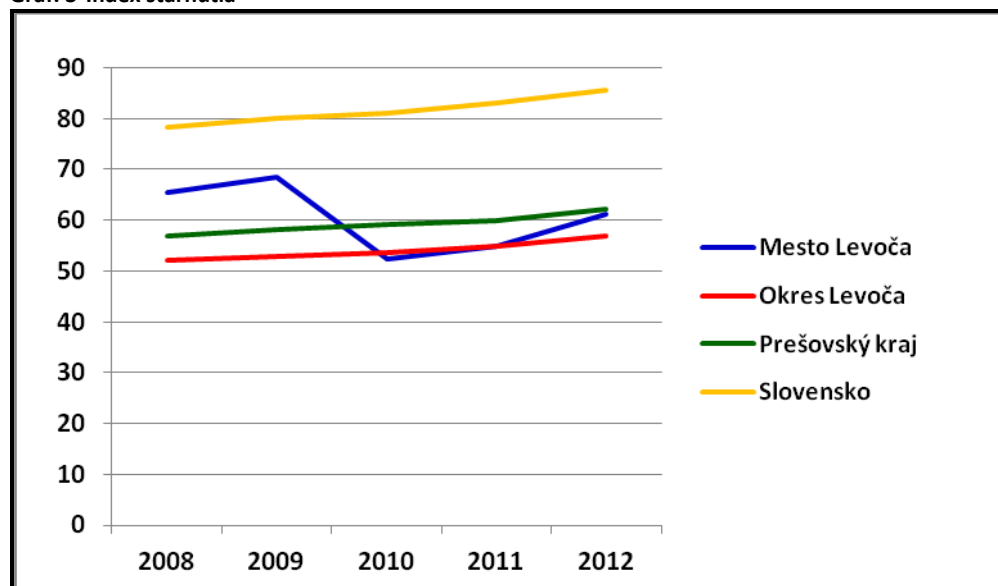
Tab. 6 Index starnutia

rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mesto Levoča	65,54	68,58	52,38	54,96	61,24	63,94
Okres Levoča	52,11	52,87	53,68	54,88	56,86	x
Prešovský kraj	56,89	58,22	59,09	59,94	62,19	x
Slovensko	78,26	80,01	81,01	82,96	85,51	x

Zdroj: vlastné spracovanie KRI, Košice (údaje za mesto), Štatistický úrad SR - regionálna databáza (údaje za okres, kraj a štát), x - údaj nie je k dispozícii

Z tabuľky č. 6 sa dá vyčítať, že počas celého sledovaného obdobia vo všetkých sledovaných oblastiach nie je index starnutia vyšší ako 100, čiže nie je nepriaznivý. Index starnutia je veľmi podobný v meste Levoča, okrese Levoča aj Prešovskom kraji. Najvyšší index starnutia je možné vyčíslieť za Slovenskú republiku v priemere 81,55 ľudí v poproduktívnom veku na 100 ľudí v predproduktívnom veku. Oproti tomu v meste Levoča je priemerný index starnutia 61,11%, čo je až o 20% menej ako index starnutia v Slovenskej republike. Vývoj indexu starnutia je znázornený na grafe č. 3.

Graf. 3 Index starnutia

Zdroj: vlastné spracovanie KRI, Košice

Priemerný vek

Obyvateľstvo mesta je oproti slovenskému priemeru podstatne mladšie. Priemerný vek obyvateľa mesta bol v roku 2012 oproti celoslovenskému priemeru nižší o 4 roky. Oproti priemernému veku obyvateľa kraja bolo obyvateľstvo mesta Levoča mladšie o 2 roky a oproti okresu Levoča o 1 rok. V tabuľke č. 7 je viditeľný výrazný trend starnutia obyvateľstva vo všetkých sledovaných oblastiach, najvýraznejší však bol v meste Levoča, kde sa od roku 2008 do roku 2013 zvýšil priemerný vek až o 4 roky z 32 na 36.

Tab. 7 Priemerný vek obyvateľov

rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mesto Levoča	32	33	33	34	35	36
Okres Levoča	35	36	36	36	36	x
Prešovský kraj	36	36	36	37	37	x
Slovensko	38	38	39	39	39	x

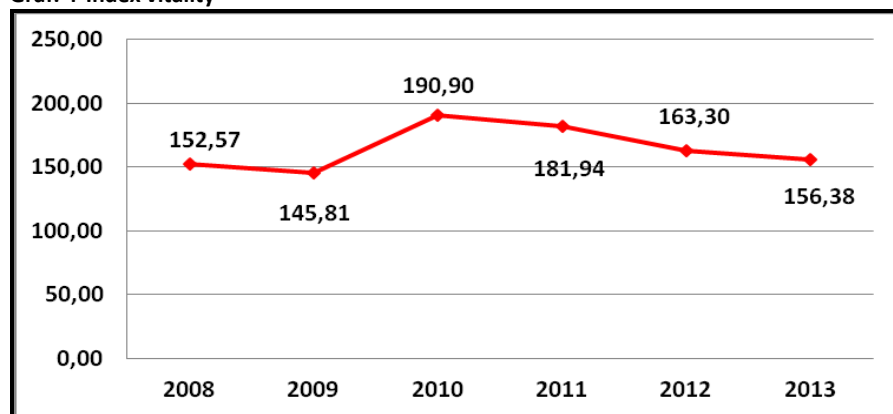
Zdroj: MsÚ Levoča (údaje za mesto), Štatistický úrad SR - regionálna databáza (údaje za okres, kraj a štát), x - údaj nie je k dispozícii

Index vitality je pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade obyvateľstva.

Hodnota indexu: Typ populácie – vitality - nad 300 - veľmi progresívna, 201-300 – progresívna, 151-200 -stabilizovane rastúca, 121-150 – stabilizovaná, 101-120 – stagnujúca, menej ako 100 – regresívna.

Na základe výpočtu indexu vitality, ktorý je zobrazený na grafe č. 4, sa dá skonštatovať, že v priemere je populácia mesta Levoča stabilizovane rastúca, no blíži sa k stabilizovanej. V roku 2010 sa dá pozorovať výrazné zvýšenie indexu, no v roku 2011 hodnota indexu začala opäť klesať.

Graf. 4 Index vitality

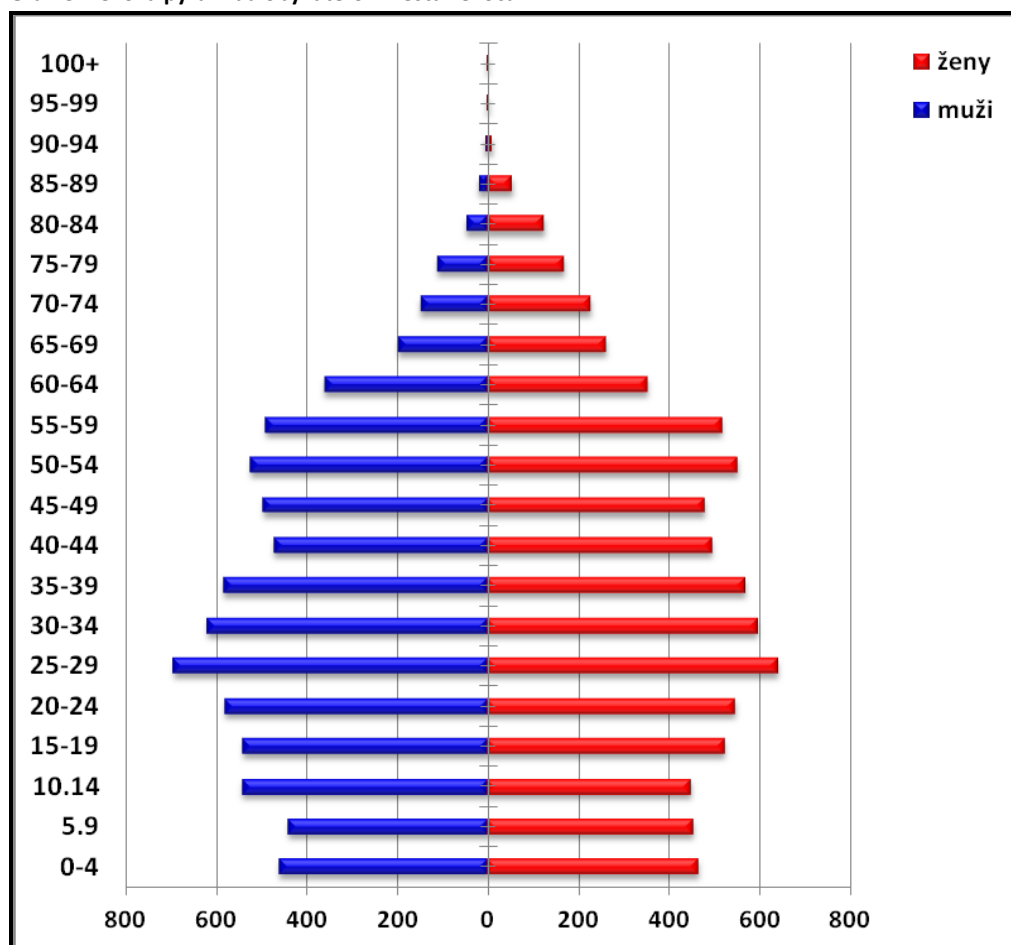

Zdroj: vlastné spracovanie KRI, Košice

Veková pyramída

Z vekovej štruktúry obyvateľov mesta je zrejmé, že najpočetnejšou skupinou v meste sú ľudia vo veku 25-29 rokov. Podiel žien oproti mužom narastá od 65-teho roku veku. Počet žien vo veku 80 - 84 prevyšuje počet mužov skoro o 62%. Počet žien vo veku 85-89 rokov, skoro o 64%. Zaujímavosťou je, že od 90-teho roku sú rozdiely menšie.

Graf. 5 Veková pyramída obyvateľov mesta Levoča

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie KRI, Košice

2.3. Ostatné demografické charakteristiky obyvateľstva mesta

Sobášnosť a rozvodovosť

Sobášnosť je proces, ktorý sleduje jav uzavierania manželstiev. Hrubá miera sobášnosti vyjadruje pomer počtu sobášov k počtu obyvateľov stredného stavu.

Rozvodovosť je demografický proces, ktorý sleduje rozvody manželstiev ako hromadný jav. Hrubá miera rozvodovosti vyjadruje pomer počtu rozvodov k počtu obyvateľov stredného stavu. Index rozvodovosti vyjadruje počet rozvodov na počet uzavretých manželstiev.

Tab. 8 Hrubá miera sobášnosti a rozvodovosti v roku 2012

	Počet sobášov (na 1000 obyvateľov)	Počet rozvodov (na 1000 obyvateľov)	Index rozvodovosti
<i>Slovenská republika</i>	4,81	2,02	0,42
<i>Prešovský kraj</i>	5,58	1,63	0,29
<i>Okres Levoča</i>	5,16	1,44	0,28
<i>Mesto Levoča</i>	5,85	1,93	0,33

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie KRI, Košice

Mesto Levoča má v porovnaní s okresom Levoča a Prešovským krajom vyššiu mieru sobášnosti, no rozdiel je veľmi malý. V porovnaní so Slovenskom sa v meste uskutoční o 1 sobáš na 1000 obyvateľov viac.

Hrubá miera rozvodovosti je opäť v meste väčšia ako v okrese a kraji a je takmer totožná so Slovenskom.

Zaujímavé je, že v roku 2012 bol v meste index rozvodovosti 0,33, čo znamená, že k celkovému počtu uzavretých manželstiev sa zrealizovalo 33% rozvodov. Je to o pár percent vyššia hodnota indexu ako v okrese a kraji, no oproti Slovensku je menšia až o 9%.

Natalita a mortalita

Natalita, alebo pôrodnosť je demografický proces, ktorý sleduje narodenia ako hromadný jav. Najjednoduchšou charakteristikou pôrodnosti je hrubá miera pôrodnosti, ktorá udáva pomer počtu živonarodených k strednému stavu obyvateľov.

Demografický proces mortalita, alebo úmrtnosť sleduje úmrtia v danej populácii. Najlepšou charakteristikou pre skúmanie úmrtnosti je miera úmrtnosti podľa pohlavia, keďže existujú rozdiely v úmrtnosti medzi mužmi a ženami.

Tab. 9 Vývoj natality a mortality obyvateľov mesta Levoča za roky 2008-2012

Rok		2008	2009	2010	2011	2012
Hrubá miera pôrodnosti (v %)		1,41	1,32	1,56	1,32	1,26
Hrubá miera úmrtnosti (v %)	Muži	0,71	0,67	0,80	0,68	0,85
	Ženy	0,65	0,57	0,60	0,77	0,75

Zdroj: vlastné spracovanie KRI, Košice – údaje sú v %

Z tabuľky č. 9 vyplýva, že sa od roku 2008 do roku 2012 narodilo v priemere 1,34% detí k celkovému počtu obyvateľov daného roku. Hrubá miera pôrodnosti mala počas sledovaného obdobia kolísavú tendenciu.

Priemerná hrubá miera úmrtnosti bola počas sledovaného obdobia u mužov 0,74% a u žien 0,66%. Každý rok počas tohto obdobia bola hrubá miera úmrtnosti žien nižšia ako hrubá miera úmrtnosti mužov.

Národnostné zloženie obyvateľstva mesta Levoča

Takmer 85 % obyvateľov mesta sa hlási k slovenskej národnosti, 5,64% k rómskej národnosti. K českej národnosti sa hlási 0,27 % a k rusínskej 0,53 % obyvateľstva.

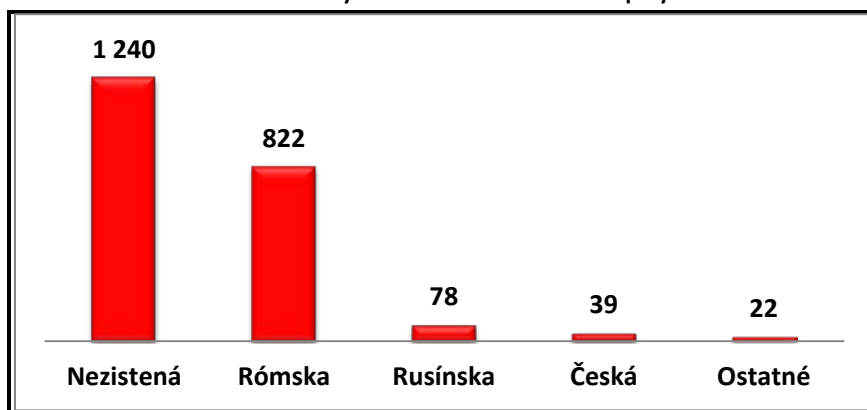
Tab. 10 Národnostné zloženie obyvateľstva mesta Levoča

Národnosť	Počet obyvateľov
Slovenská	12 343
Maďarská	14
Rómska	822
Rusínska	78
Ukrajinská	9

Česká	39
<i>Nemecká</i>	6
Poľská	6
<i>Chorvátska</i>	1
<i>Srbská</i>	0
<i>Ruská</i>	2
<i>Židovská</i>	1
<i>Moravská</i>	1
<i>Bulharská</i>	1
<i>Ostatné</i>	22
Nezistená	1 240

Zdroj: SOBD 2011

Graf. 6 Národnostná štruktúra obyvateľstva v meste Levoča – prvých 5 okrem slovenskej

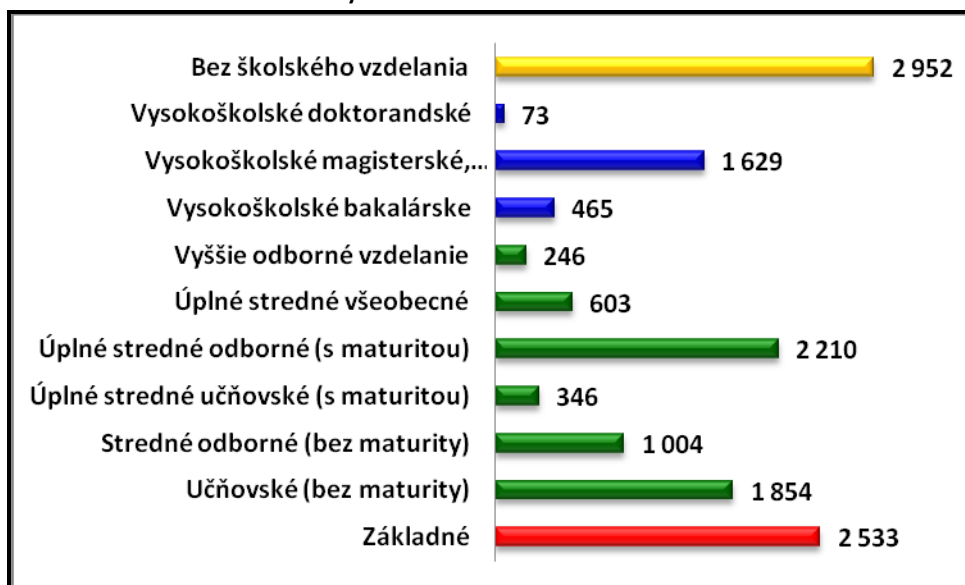

Zdroj: SOBD 2011, vlastné spracovanie KRI, Košice

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka uvádza vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva v produktívnom a poproduktívnom veku v meste Levoča za rok 2011.

Graf. 7 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v meste Levoča

Zdroj: SOBD 2011, vlastné spracovanie KRI, Košice

Najväčší podiel spomedzi obyvateľov mesta Levoča tvoria osoby bez školského vzdelania, a to 20,24%.

V porovnaní s celoslovenským priemerom (15,7 %) bolo toto číslo vysoké. V porovnaní s priemerom v celom Prešovskom samosprávnom kraji (19%) a okresom Levoča (20,33%) je toto percento veľmi podobné. Druhou najpočetnejšou skupinou sú osoby so základným vzdelaním a tvoria 17,37 % obyvateľov mesta Levoča. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí v meste tvoril v roku 2011 14,86%, čo je najvyšší podiel zo všetkých sledovaných oblastí.

Zaujímavým zistením je, že v meste Levoča v porovnaní s okresom Levoča, Prešovským krajom a Slovenskom žije najväčší podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí a skoro najvyšší podiel ľudí bez vzdelania.

Tab. 11 Porovnanie vzdelanostnej štruktúry v meste Levoča, okrese Levoča, Prešovskom kraji a na Slovensku za rok 2011

<i>Vzdelanie</i>	<i>Mesto Levoča</i>	<i>Okres Levoča</i>	<i>PSK</i>	<i>SR</i>
<i>Základné</i>	17,37	17,74	17,0	15,0
<i>Stredoškolské spolu</i>	42,93	45,05	49,3	52,7
<i> Učňovské (bez maturity)</i>	12,71	14,20	12,8	13,4
<i> Stredné odborné (bez maturity)</i>	6,88	7,77	8,9	9,7
<i> Úplné stredné učňovské (s maturitou)</i>	2,37	2,88	3,6	3,5
<i> Úplné stredné odborné (s maturitou)</i>	15,15	15,20	18,8	20,2
<i> Úplné stredné všeobecné</i>	4,13	3,65	4,0	4,4
<i> Vyššie odborné vzdelanie</i>	1,69	1,35	1,2	1,5
<i>Vysokoškolské spolu</i>	14,86	12,37	11,6	13,8
<i> Vysokoškolské bakalárske</i>	3,19	2,99	2,3	2,3
<i> Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské</i>	11,17	9,05	8,9	10,8
<i> Vysokoškolské doktorandské</i>	0,50	0,33	0,4	0,7
<i>Bez školského vzdelania*</i>	20,24	20,33	19,0	15,7
<i>Nezistené</i>	4,59	4,50	3,0	2,8

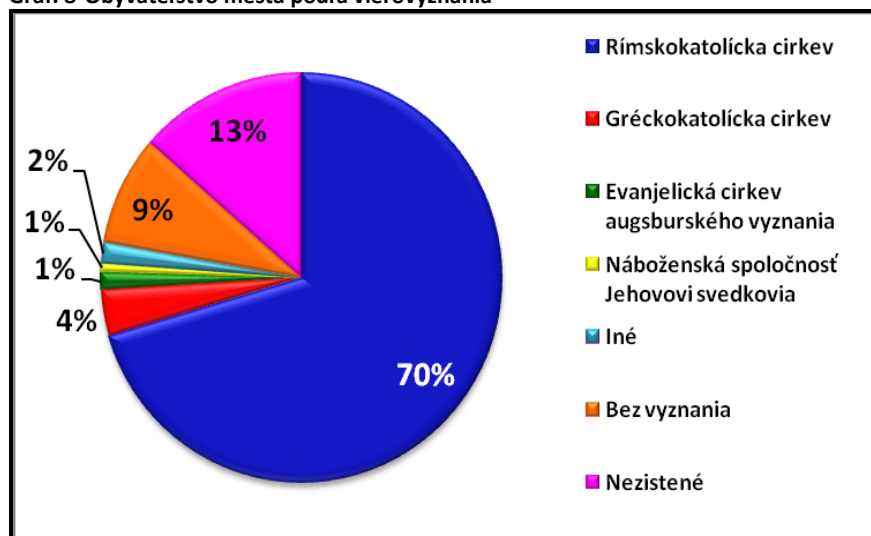
*Údaj zahŕňa aj všetky osoby mladšie 16 rokov

Zdroj: SOBD 2011, údaje sú v %

Obyvateľstvo mesta podľa vierovyznania

Najpočetnejšou skupinou z hľadiska vierovyznania sú obyvatelia hlásiaci sa k rímskokatolíckej cirkvi, a to až 70%. U 13% ľudí sa nepodarilo zistiť ich vierovyznanie. Ďalšou najpočetnejšou skupinou sú ľudia bez vyznania, tvoriaci 9% zo všetkých obyvateľov mesta v sledovanom období.

Graf. 8 Obyvateľstvo mesta podľa vierovyznania

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie KRI, Košice

3.ŠKOLSTVO

Od stredoveku bola Levoča kultúrnym a vzdelávacím centrom veľmi širokého okolia. Už pred rokom 1417 tu pôsobila vynikajúca mestská škola, vedená odborníkmi z Nemecka, Krakova i zo Sliezska. Levočania, jej absolventi, študovali už od stredoveku po celej Európe. Po protireformácii tu pôsobili vedľa seba evanjelické lýceum i katolícke gymnázium, ktoré sa udržali až do 20. storočia. Po prvej svetovej vojne pribudol aj učiteľský ústav a Levoča sa stala centrom slepeckého školstva na Slovensku. (Zdroj: Manažment plán 2012)

Mesto Levoča je v zmysle platnej legislatívy v rámci prenesených kompetencií zriaďovateľom troch základných škôl, v rámci originálnych kompetencií zriaďovateľom šiestich materských škôl, jednej základnej umeleckej školy, centra voľného času a strediska služieb škole. Všetky výchovno-vzdelávacie zariadenia majú právnu subjektivitu rozpočtových organizácií a mesto Levoča ako zriaďovateľ zabezpečuje všetky potreby vyplývajúce z požiadaviek realizácie edukačného procesu v plnom rozsahu.

V meste pôsobia aj vzdelávacie inštitúcie zriadené inými zriaďovateľmi - materské i základné školy. Stredné školy a gymnáziá, ale aj internátne školy v Levoči okrem svojho hlavného poslania plnia svoju osobitú funkciu pri výchove a vzdelávaní zdravotne znevýhodnených študentov.

Mesto má zostavenú Mestskú školskú radu, ktorá má 11 členov. Členmi Mestskej školskej rady sú štyria zvolení zástupcovia riaditeľov, dvaja zvolení zástupcovia rodičov, traja zvolení zástupcovia predsedov rád škôl všetkých škôl a školských zariadení zriadených na území obce a dvaja delegovaní zástupcovia obce. Je poradným samosprávnym orgánom, ktorý sa vyjadruje a presadzuje verejné záujmy, záujmy rodičov, žiakov, pedagogických zamestnancov a ďalších zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania. Plní funkciu verejnej kontroly, posudzuje a vyjadruje sa k činnosti škôl, školských zariadení, orgánov miestnej samosprávy z pohľadu školskej problematiky.

3.1. Detské jasle

Detské jasle sú zariadenia, ktoré nie sú zaradené do siete škôl a školských zariadení. V Profile mesta Levoča sú zaradené v kapitole Školstvo, pretože tak, ako predškolské zariadenia i školy poskytujú starostlivosť o všestranný rozvoj detí. Spravidla ide o deti vo veku do troch rokov; nadväzujú na starostlivosť o deti v rodine a dopĺňajú ju. Úlohou jaslí je pomôcť rodinám v starostlivosti o deti a umožniť matkám zapojiť sa do práce a zúčastňovať sa na verejnom živote. Od roku 2009 do minulého roku 2013 klesol počet detí v jasliach o päť detí. Túto skutočnosť je možné pripísať iným možnostiam, ktoré je možné využiť pre starostlivosť o dieťa vo veku pred nástupom do materskej školy - rodič na rodičovskej dovolenke, opatrovanie inými členmi rodiny, opatrovateľky. Dopyt po umiestnení detí do jaslí je uspokojený a nie je potrebné kapacitne jasle rozširovať.

Tab. 12 Počty detí a personálu v detských jasliach v Levoči

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet detí	15	18	14	10	10
Počet detských sestier	2	3	3	1	1

Vedúca jaslí	1	1	1	1	1
Kuchárka	1	1	1	1	1
Upratovačka	1	1	1	1	1

Zdroj: MsÚ Levoča

Charakteristika detských jaslí zriadených mestom Levoča

- **Materská škola a detské jasle Jána Francisciho**

Web: materskaskola.webovka.eu

V roku 1990 delimitáciou prešli do správy Mestu Levoča detské jasle. Umiestnené boli v priestoroch na ul. Železničný riadok 2 (v súčasnosti - zdravotné stredisko). V roku 2003 boli presťahované do priestorov MŠ na ulici Francisciho 8, Levoča. Vekové rozhranie detí, ktoré navštevujú jasle: od 5 mesiacov do 3 rokov veku dieťaťa. V roku 2004 bolo prijaté mestským zastupiteľstvom, že detské jasle môžu navštevovať aj deti mimo trvalého bydliska Levoča, tiež sa môžu prijímať deti aj na krátkodobú dennú starostlivosť. Deti plnia činnosti: hygienické návyky, hra, pracovná činnosť, vychádzky, poznávanie. Personál: vedúca detských jaslí, detské sestry, kuchárka, upratovačka.

3.2. Materské školy

V meste Levoča sa nachádza šesť mestom zriadených materských škôl a dve materské školy, ktoré sú súčasťou internátnych škôl.

3.2.1. Materské školy zriadené mestom Levoča

Podľa prehľadov počtu žiakov v materských školách v Levoči za posledné štyri školské roky je možné uviesť, že sa počet detí v školách podstatne nemení (v rozmedzí od 493-503 detí), nebola potreba počet tried navyšovať ani znižovať. Až v školskom roku 2012/2013 bol počet tried znížený o dve triedy, čím sa ale zvýšil priemer detí v triede. V školách pracuje v priemere 47 pedagogických a 33 nepedagogických pracovníkov. Tento počet nebol za posledné roky výrazne menený. Dve tretiny pedagogických zamestnancov majú ukončené stredoškolské vzdelanie, jedna tretina vysokoškolské vzdelanie II. stupňa.

Okrem jednej školy, ktorá je po celkovej rekonštrukcii, je potrebná rekonštrukcia budov a ich technických zariadení, školských areálov vo všetkých školách s modernizáciou vybavenia a zariadenie tried, čím by boli splnené všetky podmienky pre výchovno-vzdelávací proces.

Tab. 13 Počty detí a personálu v materských školách zriadených mestom Levoča

Školský rok	Počet MŠ	Počet tried	Počet detí	Počet učiteľ'ov (v rátane riaditeľ'ky)	Priemer detí v triede	Priemer detí na učiteľ'a
2009/2010	6	24	496	47	20,667	10,553
2010/2011	6	24	493	48	20,54	10,27
2011/2012	6	24	503	48	20,96	10,48
2012/2013	6	22	490	46,5	22,27	10,54

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 14 Počet zamestnancov materských škôl

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci a zamestnanci ŠJ
2009/2010	47	34,25
2010/2011	48	35,72
2011/2012	48	30,49
2012/2013	46,5	33,19

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 15 Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov

Školský rok	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2009/2010	33	1	8	0	0
2010/2011	33	1	11	0	0
2011/2012	33	1	12	0	0
2012/2013	32	1	12	0	0

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 16 Účasť pedagogických zamestnancov MŠ na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v roku 2013

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
Funkčné vzdelávanie	4
Inovačné	22
Aktualizačné	47

Zdroj: MsÚ Levoča

Charakteristika jednotlivých materských škôl zriadených mestom Levoča

- **Materská škola Levoča, Ul. Gašpara Haina 36**

Web: www.mshaina.wz.sk

Informácie o škole: Materská škola „Margarétka“ je zameraná na výchovu k zdravému životnému štýlu a environmentálnu výchovu. Nachádza sa v pokojnej časti mesta. Komplex štvortriednej MŠ tvorí účelová trojpavilónová budova a školský viacúčelový areál, ktorý je oplostený a spĺňa bezpečnostné i zdravotné požiadavky. Škola každoročne realizuje environmentálne programy, plní úlohy projektu Zelená škola. Za úspešné splnenie medzinárodného projektu v oblasti odpad a separácia odpadu, škola získala certifikát „Zelená škola“ a vlajku Eco-Schools.

Potreby školy: komplexná rekonštrukcia budovy rozvodov tepla prípadne dobudovanie vlastného zdroja tepla; rekonštrukcia a zateplenie stien a podláh, výmena okenných a dverných otvorov; rekonštrukcia oplostenia; obnova vybavenia budovy i areálu; modernizácia učebných pomôcok.

- **Materská škola Levoča, Ul. Gustáva Hermana 9**

Web: www.mshermana.edupage.sk

Informácie o škole: Štvortriedne zariadenie materskej školy je umiestnené blízko centra mesta, súčasťou areálu je školská záhrada a dvor, stravovanie detí zabezpečuje jednotka

školskej jedálne. Pedagogický proces zabezpečuje 8 pedagógov, prevádzkovú činnosť 6 zamestnancov. Materská škola so zameraním na športovo-pohybovú aktivitu detí má primerané priestorové i materiálo technické podmienky v súvislosti s plnením cieľov a úloh Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0. Škola je vybavená počítačovou technikou s internetovým pripojením s dostatkom edukačných programov pre deti, digitálnymi a interaktívnymi učebnými pomôckami a materiálom. Triedy a priestory sú priestorovo vyhovujúce ale využívaním opotrebované, v niektorých prípadoch neestetické a zdravotne nevyhovujúce. Pre výchovu dieťaťa so špeciálnymi potrebami je v škole k dispozícii asistentka.

Potreby školy: kompletná rekonštrukcia strechy; zmena účelu podkrovných priestorov na edukačné; vybudovanie telocvične; kompletná rekonštrukcia vodovodného rozvodu; rekonštrukcia priestorov a príslušenstva na zdravotne vyhovujúce, estetické a bezpečné; modernizácia vybavenia a zariadenia priestorov; zlepšenie vybavenia pre edukačný proces.

- **Materská škola Levoča, Ul. Jána Francisciho 8**

Web: www.materskaskola.webovka.eu

Informácie o škole: Šesťtriedna materská škola sa zameriava na zdôrazňovanie environmentálnej výchovy a ochrany života a zdravia a výchovu k zdravému spôsobu života. Škola sa nachádza na sídlisku Západ v peknom prostredí uprostred zelene. Areál MŠ je oplostený, vybavený zariadením, využívaný pre hry a pohybové aktivity, ale aj dopravnú výchovu. Úroveň materiálo-technického vybavenia je dobrá. Škola s úspešne zapája do edukačných a výchovných projektov, získala certifikát „Zelená škola“ a vlajku Eco-Schools.

Potreby školy: rekonštrukcia a modernizácia budov MŠ a školskej jedálne - obvodových stien, striech a rozvodov za účelom zníženia nákladov na energie a prevádzku, rekonštrukcia okenných a dverných otvorov, rekonštrukcia podláh, modernizácia vybavenia a zariadenia priestorov školy a kuchyne; zlepšenie vybavenia pre edukačný proces, dovybavenie školskej záhrady.

- **Materská škola Levoča, Levočské Lúky 3**

Web: www.msluky.levoca.eu

Informácie o škole: Trojtriedna škola so 40 žiakmi sa nachádza v osídlení, kde žijú rodiny sociálne odkázané a mnohopočetné, často so sociálne neprispôsobivými členmi v nevyhovujúcom prostredí so znakmi chudoby. V škole nie sú zaradené integrované deti. Navštevujú ju deti z málo podnetného prostredia s rečovou bariérou (rómsky jazyk - slovenský jazyk).

Aj keď v roku 2004 bola budova materskej školy zrekonštruovaná, z dôvodu nevhodného správania sa obyvateľov osídlenia je možné pomenovať, že stav budovy materskej školy a školského dvora je v nevyhovujúcom stave s veľmi opotrebovaným a ničeným technickým a materiálnym vybavením. MŠ je zaradená do národného projektu Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy.

Potreby školy: rekonštrukcia celej budovy školy, rekonštrukcia školského dvora a jeho vybavenia, modernizácia materiálo-technického vybavenia a zariadení školy, rekonštrukcia oplostenia školského dvora, zavedenie kamerového systému a poplašného zariadenia pre ochranu majetku školy.

- **Materská škola Levoča, Predmestie 26**

Web: www.mspredmestie.edupage.sk

Informácie o škole: Materská škola sa nachádza na sídlisku Západ. Škola je trojtriedna a poskytuje celodennú starostlivosť deťom od troch do šiestich rokov, deťom s odloženou školskou dochádzkou a s dodatočne odloženou povinnou školskou dochádzkou. Budova školy prešla prestavbou a modernizáciou vnútorných priestorov a výmenou okien. Súčasťou budovy je zrenovovaný školský dvor a záhrada.

Výchovno-vzdelávací proces, ktorý je zameraný na environmentálnu výchovu, zabezpečuje pod vedením riaditeľky materskej školy tím šiestich kvalifikovaných učiteliek a pedagogický asistent učiteľa. Školu navštevujú deti zo sociálne znevýhodneného prostredia v súčasnosti počet zapísaných detí 60.

Potreby školy: rekonštrukcia areálu školy (v realizácii), rekonštrukcia oplotenia, ukončenie rekonštrukcie okenných a dverných otvorov; modernizácia hygienických priestorov; vytváranie podmienok pre znižovanie jazykovej bariéry žiakov.

- **Materská škola Levoča, Ul. Železničný riadok 3**

Web: <http://www.mszriadok.estranky.sk/>

Informácie o škole: Materská škola bola zriadená už v roku 1963. Rekonštruovaná budova je obklopená veľkou záhradou, so zariadením pre pohybové aktivity a dopravným ihriskom. Výchovno-vzdelávací proces a prevádzku školy zabezpečuje šesť pedagogických a šesť prevádzkových zamestnancov. Vnútorné priestory sú esteticky a funkčne prispôsobené deťom umožňujú kvalitnú realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu. Priestraný školský dvor umožňuje realizáciu výchovných, športových a relaxačných aktivít.

Potreby školy: odstránenie nefunkčného bazéna; rekonštrukcia podláh v triedach, oprava príjazdovej cesty a chodníka k MŠ, oprava oplotenia.

3.2.2. Materské školy zriadené iným zriaďovateľom v meste Levoča

Na území mesta Levoča sú zriadené dve materské školy zriadené inými zriaďovateľmi. Sú to materské školy, ktoré sú súčasťou internátnych škôl a ich celkový popis a charakteristiky sú uvedené v podkapitole 3.5 Internátne školy v Levoči.

- **Špeciálna materská škola Jána Vojaššáka internátna Kláštorská 24/a, 054 01 Levoča**

Zriaďovateľ: Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie

Web: www.ssjvile.edupage.sk

- **Špeciálna materská škola v Spojenej škole internátnej Námestie Štefana Kluberta 2, 054 01 Levoča**

Zriaďovateľ: Obvodný úrad Prešov, odbor školstva

Web: www.nevidiaci.sk

3.3. Základné školy v meste Levoča

V meste Levoča pôsobia tri základné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a špeciálna základná škola, ktorej zriaďovateľom je Obvodný úrad Prešov, odbor školstva. Informácie

o základných školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré sú súčasťou internátnych škôl sú uvedené v podkapitole 3.5 Internátne školy v Levoči.

3.3.1. Základné školy zriadené mestom Levoča

Mesto Levoča je zriaďovateľom troch základných škôl a jednej základnej umeleckej školy na základe prenesených kompetencií. Základné školy v Levoči sú výchovno-vzdelávacími inštitúciami a poskytujú povinné základné všeobecné vzdelanie deťom a mládeži vo veku 6-14 (15) rokov na takej úrovni výchovy a vzdelávania, ktorá by smerovala k formovaniu mladého človeka. Základné školy sú zriadené pre všetkých žiakov v uvedenom veku so zohľadnením špeciálnych potrieb žiakov. Aj keď sa v meste Levoča nenachádzajú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta školy so špeciálnym zameraním, v rámci existujúcich základných škôl sú vymedzené dve špeciálne triedy so zameraním na žiakov s vývinovými poruchami správania a učenia sa. Priemerný počet žiakov na základných školách zriadených mestom Levoča za posledných päť školských rokov je 1540 detí. Na základných školách učí 10 špeciálnych pedagógov, špeciálne triedy navštevuje 18 žiakov. V sledovanom období (5 rokov) klesá počet detí zaškoľovaných v 0. ročníku.

Všetky budovy ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta sú po komplexnej rekonštrukcii. Kapacitná využiteľnosť je dostatočná. Vzhľadom na inovácie vo vzdelávaní sa do škôl zavádza projektové vyučovanie jednotlivých predmetov s maximálnym využitím informačno-komunikačných technológií (IKT). V nasledujúcich rokoch bude nutné, aby sa školy naďalej prispôbovali trendom v smerovaní a rozvoji základného školstva svojim personálnym obsadením a materiálno-technickým vybavením.

Tab. 17 Počty detí a personálu v základných školách zriadených mestom Levoča

Školský rok	Počet ZŠ	Počet tried	Počet detí + 0. ročník	Počet učiteľov (vrátane riaditeľky)	Priemer detí v triede	Priemer detí na učiteľa	Počet žiakov v 1. a 0. ročníku	Počet žiakov v 9. ročníku
2009/2010	3	73	1521	96,21	20,84	15,81	196	164
2010/2011	3	74	1555	96,05	21,01	16,19	178	153
2011/2012	3	76	1558	95,49	20,5	16,32	200	140
2012/2013	3	76	1552	98,73	20,42	15,72	178	161
2013/2014	3	73	1510	108,21	20,68	13,95	147	164

Zdroj: MsÚ Levoča

Poznámka: 0. ročník – deti do nultého ročníka sú umiestňované na základe odporúčania špecializovaných inštitúcií a so súhlasom zákonných zástupcov (je u nich odporúčaný napr. odklad povinnej školskej dochádzky, deti neprešli testom školskej zrelosti a pod.). 0. ročník slúži na zaškoľovanie detí a ich efektívnejšiu adaptáciu do 1.ročníka ZŠ.

Tab. 18 Počet zamestnancov základných škôl

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci a zamestnanci ŠJ
2009/2010	96,21	37,69
2010/2011	96,05	39,69
2011/2012	95,49	41,94

2012/2013	98,73	40,64
2013/2014	108,21	39,23

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 19 Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov

Školský rok	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2009/2010	12	2	100	0	0
2010/2011	11	2	99	0	0
2011/2012	10	3	103	0	0
2012/2013	9	2	105	0	0
2013/2014	9	2	102	0	0

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 20 Účasť pedagogických zamestnancov na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v roku 2013

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
Inovačné	10
Aktualizačné	32
Adaptačné	1
Kvalifikačné	4
Atestačné	19
Iné	12

Zdroj: MsÚ Levoča

Charakteristika jednotlivých základných škôl zriadených mestom Levoča

- **Základná škola Levoča, Ul. Gašpara Haina č. 37**

Web: www.zsghle.sk

Informácie o škole: Škola začala svoju prevádzku v roku 1962 a v súčasnosti je počtom žiakov najväčšou školou v meste. Má bohatú históriu úspechov v oblasti výchovy a vzdelávania žiakov. V školskom roku 2013/2014 školu navštevuje 634 žiakov z Levoče i okolitých obcí. Škola má 27 tried. V škole pracuje 44 učiteľov, ktorí sú plne kvalifikovaní, 4 vychovávateľky, asistentka učiteľa, školská špeciálna pedagogička. Škola má 4 oddelenia ŠKD. V nich je prihlásených 120 žiakov s pravidelnou dochádzkou. V rámci záujmového vzdelávania poskytuje priestor pre prácu záujmových krúžkov. Od roku 2009 dochádza k plynulej modernizácii výchovno-vzdelávacieho procesu. V areáli školy sa nachádza športový areál s tartanovým atletickým oválom a ihrisko s umelou trávou. V auguste 2011 bola ukončená rekonštrukcia budov roč. 1.-4. a 5.-9. Budovy sú zateplené, boli vymenené okná, vchodové dvere a vykurovacia sústava - realizované z prostriedkov projektu - Rekonštrukcia a modernizácia infraštruktúry vzdelávania realizovaného zriaďovateľom školy – mestom Levoča z prostriedkov fondov EÚ spolufinancovaným mestom.

V školskom roku 2013/2014 bolo v škole integrovaných 32 žiakov. Žiaci sú integrovaní na základe odporúčanie CPPPaP a žiadosti zákonného zástupcu. Ide o žiakov so špecifickými poruchami učenia ako napr. dysgrafia, dyslexia, dysortografia a pod. Individuálne sa žiakom venuje školská špeciálna pedagogička.

Potreby školy: rekonštrukcia okenných otvorov a vykurovacích zariadení v ŠJ; kompletná výmena elektroinštalácie v budove 1.-4.; rekonštrukcia hygienických zariadení v budove 5.-9.

- **Základná škola Levoča, Ul. Jána Francisciho č. 11**

Web: www.zsfranlv.edupage.org

Informácie o škole: Budova školy bola slávnostne odovzdaná do užívania 5. apríla 1982. Je situovaná na sídlisku Západ. Bola projektovaná ako 22 triedna škola pre 660 žiakov ako typická "sídlisková" škola. Škola nemá vlastnú telocvičňu. Na vyučovanie telesnej výchovy a športové aktivity využíva športovú halu, ktorá je spojená so školou spojovacou chodbou a je majetkom mesta Levoča. V súčasnosti má škola 27 tried (z toho 2 špeciálne) a 495 žiakov. Škola sa aktívne zapája do Programu celoživotného vzdelávania Comenius. Počet žiakov so špecifickými poruchami učenia dysgrafia, dyslexia, dysortografia a pod. individuálne integrovaných v bežných triedach v školskom roku 2013/2014 je 28.

Potreby školy: výmena elektroinštalácie v budove školy, výmena podláh, výmena dverí, výmena školského nábytku a lavíc, rekonštrukcia WC, inštalácia kamerového systému, dokončenie atletického areálu pri budove školy, vytvorenie detského ihriska v areáli školy, modernizácia a vytvorenie špecializovaných učební.

- **Základná škola Levoča, Námestie Štefana Kluberta č. 10**

Web: www.klubert.edupage.org

Informácie o škole: Škola má 113 rokov a na účely výchovy a vzdelávania slúži od svojho vzniku. Počet tried sa pohybuje podľa populačnej krivky v meste. Ide o 20 - 24 tried vrátane oddelení školského klubu detí. Priemerný počet žiakov je cca 370, z toho časť tvoria žiaci dochádzajúci z Dlhých Stráží, Domaňoviec, Závady, Ulože, Levočskej Doliny. Škola aktívne zapojená do realizácie projektov za posledné roky: Národný projekt „Komplexný poradenský systém prevencie a ovplyvňovania sociálno-patologických javov v školskom prostredí“ a „Moderné vzdelávanie – digitálne vzdelávanie pre všeobecno-vzdelávacie predmety“. Individuálne integrovaných žiakov v školskom roku 2013/2014 v bežných triedach je 39, so špecifickými poruchami učenia dysgrafia, dyslexia, dysortografia a pod.

Potreby školy: rekonštrukcia vodovodného potrubia a kanalizácie, rekonštrukcia suterénu a telocvične, rekonštrukcia strešných snehových zábran a strešných žľabov, rekonštrukcia fasády budovy, modernizácia učební, zriadenie laboratória.

3.3.2. Základné školy v Levoči zriadené inými zriaďovateľmi

Na území mesta Levoča sú zriadené tri základné školy zriadené inými zriaďovateľmi. Jednou je Špeciálna základná škola. Ďalšie dve školy sú internátne a ich celkový popis a charakteristiky sú uvedené v podkapitole 3.5 Internátne školy v Levoči.

- **Špeciálna základná škola, Fraňa Kráľa 3, Levoča**

Zriaďovateľ: Obvodný úrad Prešov, odbor školstva

Web: <http://www.szsfk.levoca.eu>

Informácie o škole: História Špeciálnej základnej školy v Levoči začala v roku 1948, kedy mala škola dve triedy. Až do roku 1960 škola z organizačných dôvodov niekoľko krát menila miesto svojho pôsobiska. Školský rok 1960-61 škola získava vlastné priestory v zástavbe rodinných

domov na ulici Fraňa Kráľa 3. S narastajúcim počtom žiakov bolo nutné vytvoriť nové elokované pracoviská. K 1. 1. 1997 sa Osobitná škola premenovala na Špeciálnu základnú školu. Od roku 2006 škola získala od svojho zriaďovateľa KŠÚ Prešov ďalšiu budovu, ktorá sa stala súčasťou areálu ŠZŠ. Elokované pracoviská týmto zanikli. Získaním ďalších priestorov sa organizačne a finančne zlepšila situácia v škole.

V súčasnosti školu navštevujú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, s mentálnym a viacnásobným postihnutím. Sú vzdelávaní podľa Školského vzdelávacieho programu pre žiakov s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia ISCED 1 – primárne vzdelávanie, v zmysle učebných osnov pre ŠZŠ variant A a variant B. Škola je plne organizovaná, má 9. ročníkov a 10 tried. Okrem výchovno-vzdelávacieho procesu škola rozvíja aj záujmovú činnosť žiakov prostredníctvom krúžkov. Vo vyučovaní uplatňuje nové moderné metódy a stratégie, humanistický prístup k žiakom. Je prístupná rodičom a priateľom žiakov ako aj širokej verejnosti v oblasti pomoci a poradenstva detí so zdravotným znevýhodnením. Neustále zdokonaľuje a vylepšuje materiálne a priestorové zabezpečenie: moderné informačné technológie, didaktické pomôcky, vybavenie dielne, kuchynky ako aj účelne úpravy celého areálu školy.

Prioritou školy je pripraviť žiakov pre praktický život. Preto preferovaným predmetom je pracovné vyučovanie, kde žiaci získavajú praktické zručnosti potrebné pre bežný život a profesionálnu orientáciu.

Tab. 21 Počty detí a personálu v Špeciálnej základnej škole v Levoči

Školský rok	Počet ZŠ	Počet tried	Počet detí + 0. ročník	Počet učiteľov (vrátane riaditeľky)	Priemer detí v triede	Priemer detí na učiteľa	Počet žiakov v 1. a 0. ročníku	Počet žiakov v 9. ročníku
2009/2010	1	10	98	12	10	10	0	12
2010/2011	1	10	89	12	9	9	7	7
2011/2012	1	10	93	12	9	9	5	12
2012/2013	1	10	89	12	9	9	0	9
2013/2014	1	10	84	12	8	8	4	13

Zdroj: Špeciálna základná škola, Fraňa Kráľa 3, Levoča

Tab. 22 Počet zamestnancov v Špeciálnej základnej škole v Levoči

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci a zamestnanci ŠJ
2009/2010	12	2
2010/2011	12	2
2011/2012	12	2
2012/2013	12	2
2013/2014	12	2

Zdroj: Špeciálna základná škola, Fraňa Kráľa 3, Levoča

Tab. 23 Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov v Špeciálnej základnej škole v Levoči

Školský rok	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné - špeciálna pedagogika
2009/2010	1	0	11	0	12
2010/2011	1	0	11	0	12
2011/2012	1	0	11	0	12
2012/2013	1	0	11	0	12
2013/2014	1	0	11	0	12

Zdroj: Špeciálna základná škola, Fraňa Kráľa 3, Levoča

Tab. 24 Účasť pedagogických zamestnancov na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v roku 2013

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
adaptačné	1
aktualizačné	8
inovačné	4
špecializačné	3
Inovačné funkčné	1

Zdroj: Špeciálna základná škola, Fraňa Kráľa 3, Levoča

3.3.3. Záujmové vzdelávanie - krúžková činnosť základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta

Záujmové vzdelávanie realizujú základné školy ako pravidelná činnosť organizovanú pre žiakov a študentov v danom školskom roku. Krúžková činnosť utvára podmienky na hravú, záujmovú, oddychovú činnosť žiakov. Pri realizácii systému financovania záujmového vzdelávania poskytovaného školami a školskými zariadeniami sa využívajú aj vzdelávacie poukazy. Prevzatím vzdelávacieho poukazu sa poskytovateľ zaväzuje, že príslušnú aktivitu bude žiakovi zabezpečovať počas celého školského roka.

V súčasnom období je paleta ponúkaných krúžkov menej pestrá. Počty krúžkov sú znižované pre znížené financovanie mimoškolskej činnosti. Takýto stav nepraje talentovaným deťom, ktoré nemajú vytvorené dostatočné možnosti pre rozvíjanie svojho talentu v priateľných podmienkach.

Tab. 25 Krúžková činnosť základných škôl v Levoči

Krúžková činnosť / šk. rok	Počet žiakov				
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Počet krúžkov	102	81	41	53	45
Počet žiakov	1041	1151	680	720	565

Zdroj: MsÚ Levoča

3.3.4. Školské zariadenia zriadené mestom Levoča

V meste Levoča sú vytvorené možnosti pre zmysluplné využívanie voľného času detí a mládeže prostredníctvom dvoch inštitúcií Základnej umeleckej školy a Centra voľného času Olymp. Všetky aktivity sú zamerané na zlepšenie možností pre deti a mládež pre utváranie

vlastného hodnotového systému a výchovu človeka, ktorý bude žiť v harmónii so svojím okolím.

Charakteristiky školských zariadení zriadených mestom Levoča

- **Základná umelecká škola**

Námestie Majstra Pavla č. 48

Web: zus.levoca.sk

Informácie o škole: Základná umelecká škola je plne organizovanou umeleckou školou so štyrmi odbormi: hudobným, tanečným, výtvarným a literárno-dramatickým a patrí medzi najväčšie ZUŠ na Slovensku s poskytovaním služieb. Poskytuje vzdelanie v prípravných ročníkoch, primárne umelecké vzdelanie, nižšie sekundárne umelecké vzdelanie, umelecké vzdelanie pre študentov stredných škôl a dospelých. V škole dlhodobo vyučuje 22 pedagógov, ktorí spĺňajú kvalifikačné požiadavky. Vyučovanie v škole prebieha v súlade s platnými učebnými plánmi pre hudobný, tanečný, výtvarný a literárno-dramatický odbor. Popri poskytovaní vzdelania v študijných odboroch pracujú pod zriaďovateľom ZUŠ Levoča umelecké telesá: Chorus Minor, Detský folklórny súbor Levočanik a Folklórny súbor Levočan. (Podrobnejšie informácie o umeleckých telesách sú uvedené v kapitole č. 5 Kultúra.)

Potreby školy: Budova ZUŠ sa nachádza v pamiatkovej zóne mesta a pre potreby školy a náraste počtu žiakov je kapacitne nevyhovujúca. Zrekonštruovaná je strecha a átrium budovy, je potrebné uskutočniť rekonštrukciu podkrovných priestorov a využiť ich na rozšírenie kapacity školy. Nedostačujúce je vybavenie v oblasti IT a technickej vybavenosti.

Tab. 26 Počet žiakov v jednotlivých odboroch ZUŠ Levoča

Odbory / šk.rok	Počet žiakov					
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Hudobný odbor	365	343	372	366	381	417
Výtvarný odbor	223	217	216	192	212	198
Tanečný odbor	167	161	153	121	189	213
Literárno-dramatický odbor	107	110	113	100	126	118
Spolu	862	831	854	779	908	946

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 27 Počet zamestnancov ZUŠ Levoča

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci a zamestnanci ŠJ
2009/2010	24	9
2010/2011	25	9
2011/2012	26	9
2012/2013	26	9

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 28 Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov ZUŠ Levoča

Školský rok	SS	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2009/2010	9	0	15	0	0
2010/2011	10	0	15	0	0
2011/2012	10	0	16	0	0
2012/2013	10	0	15	1	0

Zdroj: MsÚ Levoča

- **Centrum voľného času OLYMP, Francisciho ul. č. 10**
Web: www.cvcolymp.sk

Centrum voľného času Olymp sa nachádza na Francisciho ulici a už 50 rokov poskytuje služby pre zmysluplné trávenie voľného času deťom, žiakom, mládeži, rodičom aj širokej verejnosti. Je otvorené pre všetkých, ktorí sa chcú neformálne vzdelávať, rozvíjať svoje záujmy, schopnosti, talent, aktívne relaxovať. Svoju činnosť zameriava na predchádzanie protispoločenskej a trestnej činnosti a zároveň neprímeraným závislostiam. V CVČ v súčasnosti pracuje päť pedagogických pracovníkov.

Tab. 29 Krúžková činnosť CVČ Olymp

Krúžková činnosť/ šk. rok	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
počet detí	375	1030	1219	1147	1135	631
počet vzdelávacích poukazov	0	129	878	710	612	350
počet krúžkov	20	66	107	98	99	55

Zdroj: MsÚ Levoča

3.4. Stredné školy v meste Levoča

V meste Levoča sú zriadené tri stredné školy a dve gymnáziá, z ktorých niektoré patria medzi školy s najdlhšou históriou na Slovensku - napr. Stredná pedagogická škola, Gymnázium Janka Francisciho-Rimavského,... a sú to inštitúcie, ktoré v minulosti navštevovali významné osobnosti slovenského národa. Školy nestratili svojho ducha ani svoje meno a ich žiaci dochádzajú do Levoče zo širokého okolia prešovského i košického kraja. Školy sa snažia kvalifikovaným učiteľským zborom a neustálym zlepšovaním materiálno-technického vybavenia škôl o čo najlepšie podmienky pre zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu na vysokej úrovni.

Významnou a historicky danou úlohou stredných škôl v Levoči je príprava študentov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pre ich budúce povolania, ďalšie štúdium ako aj pre ich samostatný život.

Charakteristiky stredných škôl v Levoči

- **Gymnázium Janka Francisciho-Rimavského, Kláštorská 37, Levoča**
Web: www.gymjfrle.edupage.org

Informácie o škole: Zriaďovateľom školy je Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov. Gymnázium J. Francisciho-Rimavského je pokračovateľom bohatej histórie

stredoškolského vzdelávania v Levoči, ktorá začala už v 15. storočí, je spätá s oboma konfesiami (katolíckou a evanjelickou) a menami učiteľov a študentov ako Leonard Cox (1520-1521), Gašpar Hain (1658-1664), Maximilián Hell (1746-1747) Jozef Maximilián Petzval (1819), Michal Hlaváček (1832-1854), Janko Francisci, Ján Botto, Janko Kráľ, Ľudovít Kubáni, Pavol Dobšínský (1844), Ján Levoslav Bella (1853-1861), Aurel Stodola (1870), dr. Vavro Šrobár (1884). Gymnázium sídli v budove, ktorej výstavbu, začatú v decembri 1911, presadil riaditeľ Kráľovského katolíckeho vyššieho gymnázia Elek Kalmár. Od školského roku 1913/1914, okrem približne jedného roka počas druhej svetovej vojny, slúži na školské účely. V roku 1919 gymnázium prešlo do česko-slovenskej správy a v polovici marca v ňom už bolo zabezpečené vyučovanie v slovenskom jazyku. V rokoch 1919/1920 až 1937/1938 nieslo názov Československé štátne reálne gymnázium Dr. Vávra Šrobára a v školskom roku 1937/1938 bolo premenované na Štátne reálne slovenské gymnázium v Levoči. Cez letné prázdniny 1944 prevzalo budovu do svojej správy posádkové veliteľstvo a v septembri 1944 ju obsadilo nemecké vojsko a zriadilo si v nej nemocnicu. 27. januára 1945 sa v škole ubytovali prvé oddiely Červenej armády a jednotky I. armádneho čs. zboru. Šk. rokom 1953/1954 podľa nového školského zákona o jednotnej škole vznikla Jedenáštočná stredná škola, do ktorej boli zlúčené bývalé Gymnázium, I. a II. národná škola a Stredná dievčenská škola v Levoči. V šk. roku 1961/1962 vznikla Stredná všeobecnovzdelávacia škola. Stav žiakov sa zvýšil na 1004 v tridsiatich triedach. V novembri 1962 bola SVŠ oddelená od základnej deväťročnej školy, no pre nedostatok školských priestorov naďalej zostali v jednej budove. 8. januára 1968 došlo k veľkému požiaru budovy, ktorý spôsobil značné škody. Generálna oprava trvala v rokoch 1968 – 1972 a v tomto období boli zriadené odborné učebne a laboratóriá. Od 1. septembra 1969 bolo zriadené Gymnázium v Levoči. Názov Gymnázium J. Francisciho-Rimavského nesie od roku 1988 ako výraz ocenenia rozvoja štúrovskej tradície cez konferencie Literárnej Levoče a významnej účasti na kultúrnom rozvoji mesta. V školskom roku 1989/1990 bolo pri Gymnáziu J. Francisciho-Rimavského zriadené Gymnázium pre zrakovo postihnutú mládež s celoslovenskou pôsobnosťou. Do roku 2004 tu študovalo 36 slabozrakých a nevidiacich žiakov v piatich triedach a 7 žiakov formou integrácie. V roku 1997 sa opätovne otvorilo osemročné štúdium so zameraním na cudzie jazyky. V rokoch 2003-2008, za plnej prevádzky školy, prebehla veľmi náročná rekonštrukcia budovy školy - výmena strešnej krytiny, kanalizácie, okien a obnova fasády budovy. Interiér školy sa efektívne modernizuje. V budove je 12 klasických tried, 7 odborných učební, 2 laboratóriá, telocvičňa a aula školy. Na vyučovanie telesnej výchovy sa využíva nový športový areál na školskom dvore a blízka športová hala s posilňovňou v správe školy. Škola má vlastnú kuchyňu a jedáleň. Žiakom i učiteľom je k dispozícii školská knižnica. Na škole je zavedený Wifi-systém.

Gymnázium J. Francisciho-Rimavského poskytuje vzdelávanie v 4-ročnom dennom štúdiu a v 8-ročnom dennom štúdiu so zameraním na cudzie jazyky. Žiaci majú možnosť výberu štúdia s rozšírenou telesnou a športovou prípravou alebo rozšírenou výučbou informatiky. Na škole je možnosť vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, konkrétne žiakov so zdravotným znevýhodnením - slabozrakých a nevidiacich. Kvalitu výchovno-vyučovacieho procesu garantuje plne kvalifikovaný pedagogický zbor využívajúci najnovšiu metodiku a moderné technické vybavenie.

Tab. 30 Počet žiakov Gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči

<i>Školský rok</i>	<i>Počet tried</i>	<i>Počet žiakov</i>	<i>Počet učiteľov v rátane riaditeľky</i>	<i>Priemer žiakov v triede</i>	<i>Priemer žiakov na učiteľa</i>	<i>Počet žiakov v 1. ročníku</i>	<i>Počet žiakov vo 4. ročníku</i>
<i>2008/2009</i>	16	443	33	28	13	88	72
<i>2009/2010</i>	15	391	30	26	13	33	78
<i>2010/2011</i>	15	368	28	25	13	56	67
<i>2011/2012</i>	14	327	25	23	13	31	95
<i>2012/2013</i>	12	253	23	21	11	22	64
<i>2013/2014</i>	9	217	18	24	12	23	67

Zdroj: Gymnázium Janka Francisciho-Rimavského v Levoči

Tab. 31 Účasť pedagogických zamestnancov Gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania

<i>Zameranie školení/kurzov</i>	<i>Počet účastníkov</i>
Ďalšie vzdelávanie učiteľov informatiky	1
Modernizácia vzdelávania na SŠ s podporou IKT	3
Predatestačné vzdelávanie	3
Finančná gramotnosť	1
Použitie mobilných digitálnych zariadení vo vzdelávaní	2
Riadenie interpersonálnych konfliktov v práci učiteľa	1
Asertívne zvládanie náročných komunikačných situácií v práci učiteľa	1
Emocionalita a sebazpoznanie v rozvoji osobnosti učiteľa	1
Využívanie školského informačného systému	1
E-learning vo výchovnovzdelávacom procese v ZŠ a SŠ	1
Aktuálne otázky pedagogiky a psychológie v európskom vzdelávacom priestore	2
Nové trendy v didaktike NV	2
Interaktívna tabuľa a multimédiá vo vzdelávaní	5

Zdroj: Gymnázium Janka Francisciho-Rimavského v Levoči

- **Gymnázium sv. Františka Assiského, Kláštorská 24, Levoča**

Web: www.gsfalev.sk

Informácie o škole: Zriaďovateľom školy je Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9. Gymnázium bolo Ministerstvom školstva SR zaradené do siete stredných škôl na Slovensku v roku 1991. Záujem o školu postupne rástol, priestorové kapacity nevyhovovali, preto nasledovala rekonštrukcia objektu Biskupského úradu, bývalého Malého seminára zo 14. storočia na Kláštorskej ulici č. 38, ktorý bol uvoľnený po Domove mládeže SPgŠ v Levoči. Počnúc rekonštrukciou strechy, cez stavebné úpravy, kanalizáciu, vodo- a elektroinštaláciu, kúrenie, až po plynofikáciu školy s prístavbou jedálne a kuchyne. Objekt je pamiatkovo chránený, realizácia prác bola o to náročnejšia - krížová chodba s freskami zo začiatku 15. storočia, refektár a knižnica - ostali zachované pre ďalšie

pokolenia. Rekonštrukčné práce so spomínanou prístavbou kuchyne a potrebným zázemím trvali až do roku 2000 za plnej prevádzky školy, čo kládlo veľké nároky na riadenie chodu školy. V roku 2009 sa škola presťahovala do zrekonštruovanej budovy na Kláštorskej ulici 24. Škola ponúka možnosť štúdia na Gymnázium so 4-ročným denným štúdiom a Gymnázium s 8-ročným denným štúdiom so zameraním na cudzie jazyky. Výchovno-vyučovací proces je garantovaný kvalifikovaným pedagogickým zborom a je pre výchovno-vzdelávací proces dobre materiálne a technicky vybavené.

Tab. 32 Počet žiakov Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči

<i>Školský rok</i>	<i>Počet tried</i>	<i>Počet žiakov</i>	<i>Počet učiteľov v rátane riaditeľky</i>	<i>Priemer žiakov v triede</i>	<i>Priemer žiakov na učiteľa</i>	<i>Počet žiakov v 1. ročníku</i>	<i>Počet žiakov vo 4. ročníku</i>
2008/2009	0	0	0	0	0	0	0
2009/2010	0	0	0	0	0	0	0
2010/2011	15	326	24	22	13	66	59
2011/2012	15	312	24	21	13	48	70
2012/2013	14	307	24	22	13	70	56

Zdroj: Gymnázium sv. Františka Assiského v Levoči

Tab. 33 Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči

<i>Školský rok</i>	<i>Pedagogickí zamestnanci</i>	<i>Nepedagogickí zamestnanci</i>	<i>SŠ</i>	<i>VŠ I. stupeň</i>	<i>VŠ II. stupeň</i>	<i>VŠ III. stupeň</i>	<i>Iné</i>
2008/2009	x	x	x	x	x	x	x
2009/2010	x	x	x	x	x	x	x
2010/2011	24	10	0	0	24	10	0
2011/2012	24	10	0	0	24	10	0
2012/2013	24	10	0	0	24	10	0

Zdroj: Gymnázium sv. Františka Assiského v Levoči, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 34 Účasť pedagogických zamestnancov Gymnázia sv. Františka Assiského na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania

<i>Zameranie školení/kurzov</i>	<i>Počet účastníkov</i>
Ľudské práva	2
Prírodovedné zameranie	8
Humanitné zameranie	9
Školenia v rámci IKT	22
Ľudské práva	2
Prírodovedné zameranie	8
Humanitné zameranie	9
Školenia v rámci IKT	22

Zdroj: Gymnázium sv. Františka Assiského v Levoči

• **Stredná pedagogická škola, Bottova 15A, Levoča**

Web: www.spgslevoca.sk

Informácie o škole: História školy sa začala písať 1.septembra 1950 na Pedagogickom gymnáziu pre materské školy v Spišskej Novej Vsi. V školskom roku 1955/56 bola škola a niesla názov Pedagogická škola pre vzdelávanie učiteliek materských škôl v Levoči. Zákonom z 15. decembra 1960 bola škola premenovaná na Pedagogickú školu v Levoči. Postupne počas nasledujúcich rokov sa nemenil len názov, ale výrazne sa zmenil charakter školy.

Škola v školskom roku 2007/2008 začala písať svoju novú históriu. Prestažovala sa do novej budovy. Výsledkom je moderná škola s jedálňou, odbornými učebňami, malou a veľkou telocvičnou, výtvarnými priestormi, modernou učebňou výpočtovej techniky, aulou a ďalšími priestormi potrebnými pre špeciálnu prípravu budúcich pedagógov.

Škola pripravuje učiteľky pre materské školy a vychovávateľky pre základné školy, kultúrno-výchovných pracovníkov (animátorov) a od školského roku 2008/2009 aj sociálno výchovných pracovníkov. Škola udržiava dlhodobo veľmi dobré družobné vzťahy so Strednou pedagogickou školou v Beroune (Česká republika) a boli nadviazané družobné vzťahy s József Attila Gimnázium es Kollégium Makó (Maďarská republika).

Tab. 35 Počet žiakov Strednej pedagogickej školy

Školský rok	Počet tried	Počet žiakov	Počet učiteľov v rátane riaditeľky	Priemer žiakov v triede	Priemer žiakov na učiteľa	Počet žiakov v 1. ročníku	Počet žiakov vo 4. ročníku
2008/2009	12	350	31	29,2	11,3	106	63
2009/2010	16	449	32	28,1	14	173	84
2010/2011	18	464	31	25,8	15	135	88
2011/2012	16	430	32	26,9	13,4	110	94
2012/2013	16	442	30	27,6	14,7	153	88

Zdroj: Stredná pedagogická škola v Levoči

Tab. 36 Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Strednej pedagogickej školy

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2008/2009	31	22	3	0	27	1	0
2009/2010	32	22	3	0	31	1	0
2010/2011	31	22	3	0	30	1	0
2011/2012	32	22	3	1	32	1	0
2012/2013	30	22	2	0	29	1	0

Zdroj: Stredná pedagogická škola v Levoči

Tab. 37 Účasť pedagogických zamestnancov Strednej pedagogickej školy na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v školskom roku 2012/2013

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
modernizácia vzdelávania na SŠ s podporou IKT	10
humanizácia vyučovania NEJ	4

príprava učiteľov na realizáciu MS z NEJ	4
príprava učiteľov na realizáciu MS v ANJ	4
interaktívna tabuľa v edukačnom procese	20
Microsoft Office 2007 v edukačnom procese	5
I. a II. atestácia	7
projektové vyučovanie v edukačnom procese	15

Zdroj: Stredná pedagogická škola v Levoči

- **Stredná zdravotnícka škola Štefana Kluberta, Kláštorská 24A, Levoča**
Web: www.szslevoca.sk

Informácie o škole: Zriaďovateľom školy je Rímskokatolícka cirkev - Biskupstvo Spišské Podhradie.

Výchovno-vzdelávací proces sa uskutočňuje v kresťanskom duchu v súlade s dokumentom II. vatikánskeho koncilu GRAVISSIMUM EDUCATIONIS - Deklarácia o kresťanskej výchove, dokumentami vydanými Kongregáciou pre katolícku výchovu. Škola a školský internát má spolu 55 zamestnancov.

Škola poskytuje vzdelanie absolventom základnej školy v odboroch zdravotnícky asistent, masér a masér pre zrakovo hendikepovaných. Vo všetkých odboroch študujú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. V odbore masér a zdravotnícky asistent sú individuálne začlenení žiaci s vývinovými poruchami učenia. V odbore masér pre zrakovo hendikepovaných sú individuálne začlenení žiaci so zrakovým postihnutím, s vývinovými poruchami učenia a so zdravotným postihnutím. V školskom roku 2012/2013 bola zriadená jedna špeciálna trieda prvákov a jedna tretia trieda, so žiakmi so zrakovým hendikepom a okrem zrakového postihnutia majú žiaci aj vývinové poruchy učenia dyslexia, dysgrafia, dysortografia, dyskalkúlia. Celkový počet žiakov so špeciálnymi vývinovými poruchami je 30, z toho je 15 chlapcov a 15 dievčat.

Predmetom činnosti Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta v Levoči je príprava žiakov na výkon zdravotníckych odborných činností v odboroch denného, večerného a pomaturitného kvalifikačného štúdia: zdravotnícky asistent, masér, masér pre zrakovo hendikepovaných, sanitár.

Tab. 38 Počet žiakov Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta v Levoči

Školský rok	Počet tried	Počet žiakov	Počet učiteľov v rátane riaditeľky	Priemer žiakov v triede	Priemer žiakov na učiteľa	Počet žiakov v 1. ročníku	Počet žiakov vo 4. ročníku
2008/2009	12	243	24	20,25	10,13	61	80
2009/2010	12	240	26	20	9,23	90	48
2010/2011	18	371	31	20,61	11,96	193	50
2011/2012	19	368	31	19,37	11,87	147	52
2012/2013	15	310	29	20,67	10,68	103	61

Zdroj: Stredná zdravotnícka škola Štefana Kluberta v Levoči

Tab. 39 Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta v Levoči

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2008/2009	27	19	1	1	17	2	0
2009/2010	29	21	1	1	24	2	0
2010/2011	34	21	1	1	31	2	0
2011/2012	34	23	1	0	31	2	0
2012/2013	32	23	1	0	29	2	0

Zdroj: Stredná zdravotnícka škola Štefana Kluberta v Levoči

Tab. 40 Účasť pedagogických zamestnancov Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
Vzdelávanie učiteľov v súvislosti s tvorbou školských vzdelávacích programov pre učiteľov SOŠ	9
Modernizácia vzdelávania na SŠ s podporou IKT	3
Nové trendy v didaktike náboženskej výchovy	2
Aktuálne otázky pedagogiky a psychológie v európskom vzdelávacom procese	2
Špecializačné štúdium – výchovný poradca	1
Použité digitálnych mobilných zariadení vo vzdelávaní	4
Interaktívna tabuľa a multimédiá vo vzdelávaní	3
Vzdelávanie vedúcich PK v odbornej zložke vzdelávania na SZŠ a vedách zdravotníckych študijných odborov	3
Odborné kompetencie pedagógov v oblasti integrácie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	2
Podpora duševného zdravia v školskom prostredí	1
Rozvoj komunikačných zručností vo vyučovacom procese	1
Ľudské práva v edukačnom procese	1

Zdroj: Stredná zdravotnícka škola Štefana Kluberta v Levoči

• **Stredná odborná škola Majstra Pavla, Kukučínova 9, Levoča**

Web: www.souplevoca.sk, www.sosmplevoca.edupage.org

Zriaďovateľ: Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, Prešov, 080 01

Informácie o škole: Dejiny poľnohospodárskeho školstva v Levoči sa podľa doteraz známych historických dokumentov začali písať v školskom roku 1954/55. Za 60 rokov prešla škola zložitým vývojom. Menil sa jej názov, sídla, zamerania študijných a učebných odborov. V súčasnosti je škola regionálnou odbornou inštitúciou, ktorá pripravuje žiakov hlavne pre prax v oblasti strojárstva, potravinárstva, obchodu, služieb, remesiel, ekonomiky, podnikania a poľnohospodárstva.

Zámerom vedenia školy je ďalej upevňovať jej postavenie v sieti odborných škôl v regióne a flexibilne reagovať na potreby praxe. V koncepčnom zámere rozvoja školy boli vytýčené dlhodobé priority rozvoja školy, rozvoja podnikateľských aktivít školy a personalistiky. V školskom roku 2012/2013 sa škola zapojila do projektov UIPŠ „Moderné vzdelávanie – digitálne vzdelávanie pre všeobecno-vzdelávacie predmety“, do národného projektu NÚCEM

„Zvyšovanie kvality vzdelávania na základných školách a stredných školách s využitím elektronického testovania“ a do projektu ŠIOV „Rozvoj stredného odborného vzdelávania“.

Činnosť školy je zabezpečovaná v troch budovách. Na ulici Kukučínova 9 sú dve samostatné budovy s učebňami, priestory domova mládeže, školskej kuchyne a jedáleň. Do komplexu školy patria garáže, dielne, kotolňa, športová hala, školský dvor s ihriskami a príslušné pozemky. Súčasťou školy je i budova dielní, garáže so skladištom NO, spevnená plocha a príslušné pozemky na ulici Popradská 29. V rokoch 2010 – 2012 sme z vlastných zdrojov zabezpečili výmenu okien na hlavnej budove, čiastočne na budove č. II, vymenili sme rozvody vykurovania s vykurovacími telesami v oboch budovách, z kapitálových prostriedkov sme v r. 2011 realizovali rekonštrukciu kotolne a v r. 2013 sme opravili fasádu hlavnej budovy na Kukučínovej 9 a výmenu strešnej krytiny a čiastočnú opravu krovu na budove č. II.

Tab. 41 Prehľad študijných odborov na Strednej odbornej škole Majstra Pavla v Levoči

2-ročné študijné nadstavbové odbory	podnikanie v remeslách a službách strojárstvo potravínárska výroba
3-ročné učebné odbory	cukrár autoopravár – mechanik čaišník, servírka pekár kuchár autoopravár – elektrikár agromechanizátor – opravár autoopravár – karosár krajčír – pánske odevy krajčír – dámske odevy umelecký kováč a zámočník obrábač kovov strojný mechanik
4-ročné študijné odbory	mechanik počítačových sietí podnikateľ pre rozvoj vidieka pracovník marketingu – blok záhradníckej výroby agropodnikanie – poľnohospodárske služby agropodnikanie – agroturistika operátor potravinárskej výroby operátor odevnej výroby
2-ročné učebné odbory	výroba konfekcie technické služby v autoservise stavebná výroba poľnohospodárska výroba

Zdroj: www.souplevoca.sk

Tab. 42 Počet žiakov Strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči

Školský rok	Počet tried	Počet žiakov	Počet pedagogických zamestnancov v vrátane riaditeľky	Priemer žiakov v triede	Priemer žiakov na pedagogického zamestnanca	Počet žiakov v 1. ročníku	Počet žiakov v končiacich ročníkoch
2008/2009	14	341	24	24,36	14,21	172	109
2009/2010	16	351	25	21,94	14,04	161	114
2010/2011	15	324	25	21,60	12,96	157	101

2011/2012	13	248	21	19,08	11,81	92	105
2012/2013	13	251	22	19,31	11,41	150	83
2013/2014	13	261	22	20,08	11,86	130	102

Zdroj: Stredná odborná škola Majstra Pavla v Levoči

Tab. 43 Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2008/2009	24	12	6	4	14	0	0
2009/2010	25	13	5	5	15	0	0
2010/2011	25	13	5	5	15	0	0
2011/2012	21	13	2	5	14	0	0
2012/2013	22	13	4	4	14	0	0
2013/2014	22	13	4	3	15	0	0

Zdroj: Stredná odborná škola Majstra Pavla v Levoči

Tab. 44 Účasť pedagogických zamestnancov Strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v školskom roku 2012/2013

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
Obsluha interaktívnej tabule-aktualizačné vzdelávanie	5
Použitie digitálnych mobilných zariadení vo vzdelávaní-inovačné vzdelávanie	9
Maturitná skúška z odborných predmetov na SOŠ-inovačné vzdelávanie	1
Kvalifikačné vzdelávanie	2
Adaptačné vzdelávanie	2
Projektové vyučovanie v edukačnom procese – aktualizačné vzdelávanie	1

Zdroj: Stredná odborná škola Majstra Pavla v Levoči

3.5. Internátne školy v Levoči

Základné údaje o internátnych školách v Levoči

V Levoči sú zriadené tri internátne školy, ktoré sú zamerané svojou špecializovanou výchovnou a vzdelávacou starostlivosťou na deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením. Prípravou žiakov už od materskej školy po ukončenie stredoškolskej dochádzky sa snažia, aby znevýhodnení žiaci získali vysoko kvalitnú a profesionálnu podporu pri ich štúdiu, rozvoji ich zručností a znalostí.

Charakteristiky internátnych škôl v Levoči

- **Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 1, Levoča**
Web: www.souklule.edu.sk

Informácie o škole: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči je nerozlučne spätá s pojmom slepecké školstvo. Začiatky systémovej, inštitucionálnej koncipovanej starostlivosti o nevidiacich na Slovensku siahajú do 20-tych rokov 19. storočia.

V roku 1913 vznikol v Prešove Remeselný ústav pre slepých, ktorý bol v roku 1923 premiestnený do Levoče pod názvom Súkromný mužský dielenský ústav. Ten sa začlenil do levočského Československého štátneho ústavu pre slepcov, aby sa vzdelávanie a následná príprava nevidiacich na povolanie riešila v jednotnom systéme výchovy. 14-ročná éra levočského slepeckého zariadenia sa dovŕšila v roku 1937 presídlením do Báhoňa.

V roku 1947 bola opäť starostlivosť o nevidomých presunutá do Levoče otvorením Štátnej odbornej školy pre slepcov.

Názov školy sa v nasledujúcom období viackrát menil, odrážal časté organizačné zmeny. Vyučovanie sa začalo s 31 žiakmi a tromi učebnými odbormi : košíkárstvo, kefárstvo a ženské ručné práce. Neskôr pribudli ďalšie učebné odbory : čalúnnik, knihár, zámočník, technicko-administratívny pracovník a ako posledný bol zriadený učebný odbor obchodná prevádzka. V roku 1971 bola daná do užívania nová budova školy pre teoretické vyučovanie, odborný výcvik a školský internát.

Organizačné zložky školy:

- Stredná odborná škola pre žiakov so zrakovým postihnutím internátne
- Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím internátne
- Odborné učilište pre žiakov so zrakovým postihnutím

Tab. 45 Prehľad učebných a študijných odborov na Strednej odbornej škole pre žiakov so zrakovým postihnutím internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1

2-ročný študijný nadstavbový odbor	6476 L 00 technicko-ekonomický pracovník
4-ročné učebné odbory	6475 H 00 technicko-administratívny pracovník
	3370 H 00 čalúnnik
	6453 Z 01 knihár so zameraním na ručnú výrobu

Zdroj: Spojená škola internátne, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči

Tab. 46 Prehľad študijných odborov na Strednej odbornej škole pre žiakov s telesným postihnutím internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1

5-ročný študijný odbor	7661 M 00 sociálno-výchovný pracovník
-------------------------------	---------------------------------------

Zdroj: Spojená škola internátne, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči

Tab. 47 Prehľad učebných odborov V Odbornom učilišti pre žiakov so zrakovým postihnutím internátnom, Námestie Štefana Kluberta 1

3 – ročný učebný odbor	6494 G 00 služby a domáce práce
	3383 G 06 spracúvanie dreva – čalúnenie nábytku

Zdroj: Spojená škola internátne, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči

Tab. 48 Počet žiakov Spojenej školy internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1

Školský rok	Počet tried	Počet žiakov	Počet učiteľov v rátane riaditeľky	Priemer žiakov v triede	Priemer žiakov na učiteľa	Počet žiakov v 1. ročníku	Počet žiakov vo 4. ročníku
2008/2009	14	90	24	6,8	7,6	36	14
2009/2010	16	96	23	6,55	7,00	42	15
2010/2011	16	107	24	6,6	9,01	41	14
2011/2012	15	97	23	6,2	7,95	41	12

2012/2013	13	103	24	7,85	9,05	29	21
2013/2014	14	101	23	7,15	8,8	51	19

Zdroj: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči

Tab. 49 Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Spojenej školy internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2008/2009	24	19	6	4	13	1	0
2009/2010	23	19	3	4	15	1	0
2010/2011	24	19	4	4	14	2	0
2011/2012	23	19	4	4	13	2	0
2012/2013	24	20	4	1	16	2	0
2013/2014	23	19	3	2	16	2	x

Zdroj: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 50 Účast pedagogických zamestnancov Spojenej školy internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1 na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania

Zameranie školení/kurzov	Počet účastníkov
Obsluha interaktívnej tabule-aktualizačné vzdelávanie	3
E-learning vo výchovnovzdelávacom procese	3
Kvalifikačné vzdelávanie	3
Adaptačné vzdelávanie	6
Projektové vyučovanie v edukačnom procese – aktualizačné vzdelávanie	1
Tvorba školských vzdelávacích programov	6
Finančná gramotnosť do škôl	2

Zdroj: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 1 v Levoči

- **Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 2, Levoča**
Zriaďovateľ: Obvodný úrad Prešov, odbor školstva
Web: www.skola.nevidiaci.sk

Informácie o škole: Prvý ústav pre slepcov na Slovensku bol založený v roku 1922 v Levoči. Od tých čias prešiel viacerými zmenami. Menil sa aj názov školy. Dnes je Spojená škola internátna modernou základnou školou s internátom, ktorá vzdeláva žiakov nevidiacich, slabozrakých i kombinovane postihnutých.

Vo výchovno-vzdelávacom procese uplatňuje princípy demokracie a humanizmu, snaží sa o nové trendy a formy, rešpektujúc tyflopédické zásady a požiadavky, najmä zásadu kompenzácie a reedukácie zraku.

Škola podporuje trendy integrovaného vzdelávania, najmä smerom k stredoškolskému vzdelávaniu, ale aj vnášaním integračných prvkov do školských i mimoškolských aktivít. Rozvojom samostatnosti, aj za pomoci modernej kompenzačnej techniky, výučbou priestorovej orientácie, sebaobsluhy a zapájaním žiakov do záujmovej činnosti sa pracovníci školy snažia pripraviť žiakov na ďalšie štúdiá a do života.

Spojenú školu internátnu v Levoči tvoria dve spojené budovy. V jednej časti budovy je škola a druhej internát.

Školská časť: Tvorí ju suterén a dve poschodia. Nachádza sa v nej 16 tried, ďalej aula, zborovňa, 2 počítačové učebne, učebňa anglického jazyka, školská kuchynka, školský psychológ, miestnosť výchovného poradcu, kancelárie pre ekonomický úsek a sociálnu pracovníčku, rehabilitačné centrum, stolárska dielňa, práčovňa, školská klubovňa, miestnosť údržbára, keramická a výtvarná dielňa a bezpodnetová miestnosť, Biofeedback – terapie pre deti s poruchami učenia, 2 miestnosti pre registrátorne stredisko, osobný výťah pre 6 osôb. V školskej časti okrem počítačových učební má internet – riaditeľ školy, zástupca školy, učebňa anglického jazyka, výchovný poradca, školský psychológ, ekonomický úsek, tri triedy. Všetky triedy sú vybavené kompenzačnými pomôckami (pichtove písacie stroje, tel. čítacie lupy atď.) Nábytok, písacie stoly boli vyrobené podľa potreby zrakovo postihnutých žiakov. Pri vstupe do budovy sa nachádza elektronický dochádzkový systém.

Internátna časť: Má dve poschodia a suterén. Nachádza sa tu: ubytovanie pre žiakov zo 7 internátnych rodín, MŠ, ŠKD, ČŠPP, kuchyňa a jedáleň, trieda hudobnej výchovy, telocvičňa, posilňovňa. Počet spální v internáte je 18, počet lôžok na spanie 70 v dvoj-, troj- a štvorposteľových izbách, počet denných izieb 6, tri kuchynky, izolačka pre 10 chorých, školská jedáleň s kapacitou 120 miest. Pre žiakov s kombinovaným postihnutím sme upravili priestory na bezbariérové (WC, spáľňa, WC so sprchou).

K budove školy patria dve garáže a osobný automobil Škoda Forman, ktorý škola používa od roku 1993 a osobný automobil Peugeot 308, zakúpený v máji 2009, za účelom prevozu detí. Súčasťou školy je aj školské ihrisko, ktoré je vybavené hojdačkami, preliezkami a kolotočom v hernej časti, oploteným ihriskom na loptové hry a lavičkami so stolmi, tabuľami a altánkom. Na školskom dvore bola vybudovaná výcviková plocha na priestorovú orientáciu. Od roku 2011 je budova školy zaradená medzi národné kultúrne pamiatky.

Spojená škola internátna má 5 organizačných zložiek:

Základnú školu pre žiakov so zrakovým postihnutím navštevujú žiaci nevidiaci, žiaci so zvyškami zraku, žiaci slabozrakí aj žiaci s kombinovaným postihnutím (k zrakovému sa pridružuje rečové, sluchové či telesné postihnutie). Vzdelávanie nevidiacich žiakov prebieha prevažne na hmatovej a sluchovej báze. Pri písaní používajú pichtove stroje, ktoré tlačia text v bodovom braillovom písme. Týmto písmom sú napísané aj učebnice, ktoré majú žiaci k dispozícii. Pri vyučovaní sa používa veľa názorných pomôcok. Individuálna práca so žiakom je samozrejmosťou. Pri vzdelávaní slabozrakých sa pracuje aj so zrakom – žiaci píšu perom alebo fixou do špeciálnych zošitov a čítajú zväčšené texty. Pri práci používajú optické pomôcky, ktoré im najviac vyhovujú. Najviac si pomáhajú ručnými a televíznymi lupami. Vzdelávanie žiakov so zvyškami zraku je kombináciou vzdelávania nevidiacich a slabozrakých. Našou snahou je, aby žiaci využili každý zvyšok zraku, ktorý majú, ale prísne dbáme nato, aby sme ich zrakovou prácou nepreťažili.

Špeciálna základná škola pre žiakov so zrakovým postihnutím vzdeláva žiakov s viacnásobným postihnutím – zrakovým, mentálnym a telesným. V škole je zriadených 7 tried, v ktorých sú zaradení žiaci a podľa stupňa postihnutia. Môžu byť vzdelávaní vo variante A, B a C. V škole sa môžu vzdelávať aj žiaci, ktorí sú odkázaní na bezbariérové prostredie a žiaci, ktorí sú oslobodení do dennej dochádzky do školy. Učebné osnovy ŠZŠ pre žiakov so

zrakovým postihnutím vychádzajú z osnov pre špeciálne školy s mentálnym postihnutím. Sú upravené s prihliadnutím na zrakové poškodenie, v triede pre žiakov s viacnásobným postihnutím aj na telesné postihnutie. Žiaci vzdelávaní vo variante C postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov. Sú vedení k nácviku v priestorovej orientácii a samostatnému pohybu a v rámci hodín individuálne tyflopédické cvičenia sa zdokonaľujú v sebaobslužných činnostiach. Hlavný dôraz kladieme na rozvíjanie individuálnych schopností a zručností žiaka, aby boli pripravení na profesionálnu prípravu, aby si osvojili správne postoje a dobrý vzťah k svojmu okoliu, spoločnosti, aby boli pripravení na praktický život a prirodzené začlenenie do spoločnosti.

Špeciálnu materskú školu navštevujú deti od 3 – 6 rokov, (prípadne do 7 rokov pri doklade školskej dochádzky) so zrakovým alebo iným postihnutím. Ciele výchovy v materskej škole sú podobné ako bežných materských školách. Pri vzdelávaní zrakovo postihnutých detí však musíme prihliadať na určité špecifiká, ktoré sú typické pre zrakovo postihnutých. Pri vzdelávaní viacnásobne postihnutých detí prihliadame na ich postihnutie a venujeme sa im individuálne.

ZŠ pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou

V tejto škole sa vzdelávajú žiaci, ktorí majú intelekt v norme, ich komunikačné schopnosti sú však narušené. Môžu to byť žiaci s chybou reči, alebo tí, ktorí majú problémy s čítaním (dyslexia) či písaním (dysgrafia). Žiaci s NKS sa vzdelávajú podľa rámcových učebných plánov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie pre základné školy a triedy pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu. Všetky vyučovacie predmety vyučujú kvalifikovaní špeciálni pedagógovia. Všetky aktivity, metódy a postupy smerujú k rozvíjaniu komunikačnej schopnosti detí a žiakov a prelínajú sa celým vyučovacím procesom.

Praktická škola poskytuje vzdelávanie a prípravu na jednoduché pracovné činnosti žiakom s mentálnym postihnutím, alebo žiakom s mentálnym postihnutím v kombinácii s iným zdravotným postihnutím, ktorí skončili špeciálnu základnú školu a nemajú predpoklad zvládnuť vzdelávanie v odbornom alebo špeciálnom učilišti. V praktickej škole pripravujeme žiakov na život v rodine, na sebaobslužné a praktické práce v domácnosti. Žiakov pripravujeme tak, aby zvládli jednoduché pracovné činnosti pod dohľadom, aj samostatne. Príprava v praktickej škole trvá tri roky. Dokladom o skončení vzdelávania v nej je záverečné vysvedčenie. Naša praktická škola je zameraná na pomocné práce v kuchyni a prípravu jednoduchých jedál. Škola má žiakom poskytnúť možnosť fyzicky a psychicky dospieť tak, aby mohli čo najsamostatnejšie žiť a pracovať v domácom prostredí alebo v chránenom bývaní, či pracovisku.

Súčasťami SŠI sú: Školský internát, Školský klub, Školská jedáleň, Centrum špeciálnopedagogického poradenstva. Pod riaditeľstvo školy patrí aj trieda pri zdravotníckom zariadení – Všeobecnej nemocnici s poliklinikou v Levoči.

Tab. 51 Počet žiakov v základnej škole Spojenej školy internátnej

Školský rok	Počet tried	Počet detí + 0. ročník	Počet učiteľov v vrátane riaditeľky	Priemer detí v triede	Priemer detí na učiteľa	Počet žiakov v 1. a 0. ročníku	Počet žiakov v 9. ročníku
2009/2010	18	128	42	7,1	3,05	8	8
2010/2011	18	132	40	7,3	3,3	13	10
2011/2012	18	131	39	7,2	3,36	8	12
2012/2013	18	136	38	7,4	3,58	13	7

Zdroj: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 2 v Levoči

Tab. 52 Počet zamestnancov Spojenej školy internátnej

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci a zamestnanci ŠJ
2009/2010	48	31
2010/2011	45	31
2011/2012	45	30
2012/2013	44	30

Zdroj: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 2 v Levoči

Tab. 53 Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Spojenej školy internátnej

Školský rok	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2009/2010	8	1	39	0	0
2010/2011	8	1	36	0	0
2011/2012	8	1	35	1	0
2012/2013	6	1	36	1	0

Zdroj: Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 2 v Levoči

- **Spojená škola Jána Vojaššáka internátna, Kláštorská 24/a, Levoča**
Zriaďovateľ: Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie
Web: www.ssjvile.edupage.sk

Informácie o škole: Škola je špeciálno-pedagogickým zariadením zabezpečujúcim všestrannú duchovnú, vzdelávaciu, výchovnú a poradenskú starostlivosť deťom a žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s rôznym druhom a stupňom zdravotného znevýhodnenia. Vo výchove a vzdelávaní detí a žiakov v duchu Evanjelia je zdôrazňovaný duchovný a náboženský rozmer hodnôt tvoriacich zmysel a naplnenie ľudského života, povzbudzovanie vo viere s poukazovaním na jej spätosť s každodenným životom a kresťanskou morálkou. Špeciálna výchovná a vzdelávacia starostlivosť je poskytovaná v rozsahu dennej, celodennej alebo týždennej (internátnej) starostlivosti, alternatívne v rodinnom prostredí.

Od 1. januára 2010 má škola tieto organizačné zložky a súčasti:

- Špeciálna materská škola Jána Vojaššáka internátna
- Základná škola pre žiakov so sluchovým postihnutím Jána Vojaššáka internátna
- Základná škola pre žiakov s autizmom Jána Vojaššáka internátna

- Základná škola pre žiakov s telesným postihnutím Jána Vojsaššáka Internátna
- Základná škola pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou Jána Vojsaššáka internátna
- Špeciálna základná škola Jána Vojsaššáka internátna
- Praktická škola Jána Vojsaššáka internátna

Organizačné súčasti:

- Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva
- Školský klub detí
- Školský internát
- Výdajná školská jedáleň

Technický stav školských budov je primeraný, v škole sú odborné učebne, vo výchovno-vzdelávacom procese pedagógovia používajú množstvo kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok.

Určité percento žiakov, ktoré sa počas roka mení, je vzdelávaných v zahraničí. Vo vzťahu k týmto žiakom postupujeme podľa platnej legislatívy.

Vzhľadom na charakter spojenej školy napriek výrazným integračným tendenciám pretrvávajú záujem verejnosti o takýto spôsob špecializovanej výchovnej a vzdelávacej starostlivosti o deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením s dôrazom na ich duchovnú a mravnú formáciu.

Tab. 54 Počet žiakov v Spojenej škole Jána Vojsaššáka internátnej

Školský rok	Počet tried	počet detí + 0. ročník	Priemer detí v triede	Priemer detí na učiteľa	počet žiakov v 1. a Pr. ročníku	Počet žiakov v 9. ročníku
Základná škola						
2009/2010	x	x	x	x	x	X
2010/2011	21	135	6,43	4,025	19	5
2011/2012	20	143	7,15	4,52	29	8
2012/2013	19	133	7	4,28	21	13
2013/14	18	130	7,22	3,48	20	9
Praktická škola						
2009/2010	x	x	x	x	x	x
2010/2011	1	10	10	4,025	8	x
2011/2012	2	14	7	4,52	8	x
2012/2013	2	17	8,5	4,28	5	x
2013/14	2	11	5,5	3,48	5	x

Zdroj: Spojená škola Jána Vojsaššáka internátna, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 55 Počet žiakov v Spojenej špeciálnej základnej škole Jána Vojsaššáka internátnej

	Počet tried					Počet zapísaných žiakov					Počet detí na triedu					Počet pedagógov včítanie riaditeľ/a/ky					Počet detí na 1 pedagóga				
	Praktická	Základná	Materská	Šk. rok		Praktická	Základná	Materská	Šk. rok		Praktická	Základná	Materská	Šk. rok		Praktická	Základná	Materská	Šk. rok		Praktická	Základná	Materská	Šk. rok	
	x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009	
	x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010	
	1	21	2	2010/2011		1	21	2	2010/2011		1	21	2	2010/2011		1	21	2	2010/2011		1	21	2	2010/2011	
	2	20	3	2011/2012		2	20	3	2011/2012		2	20	3	2011/2012		2	20	3	2011/2012		2	20	3	2011/2012	
	2	19	3	2012/2013		2	19	3	2012/2013		2	19	3	2012/2013		2	19	3	2012/2013		2	19	3	2012/2013	
	x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009	
	x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010	
	10	135	16	2010/2011		10	135	16	2010/2011		10	135	16	2010/2011		10	135	16	2010/2011		10	135	16	2010/2011	
	14	143	24	2011/2012		14	143	24	2011/2012		14	143	24	2011/2012		14	143	24	2011/2012		14	143	24	2011/2012	
	17	133	34	2012/2013		17	133	34	2012/2013		17	133	34	2012/2013		17	133	34	2012/2013		17	133	34	2012/2013	
	x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009	
	x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010	
	10	6,43	8	2010/2011		10	6,43	8	2010/2011		10	6,43	8	2010/2011		10	6,43	8	2010/2011		10	6,43	8	2010/2011	
	7	7,15	8	2011/2012		7	7,15	8	2011/2012		7	7,15	8	2011/2012		7	7,15	8	2011/2012		7	7,15	8	2011/2012	
	8,5	7	11,34	2012/2013		8,5	7	11,34	2012/2013		8,5	7	11,34	2012/2013		8,5	7	11,34	2012/2013		8,5	7	11,34	2012/2013	
	x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009	
	x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010	
		40		2010/2011			40		2010/2011			40		2010/2011			40		2010/2011			40		2010/2011	
		40		2011/2012			40		2011/2012			40		2011/2012			40		2011/2012			40		2011/2012	
		43		2012/2013			43		2012/2013			43		2012/2013			43		2012/2013			43		2012/2013	
	x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009		x	x	x	2008/2009	
	x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010		x	x	x	2009/2010	
		4,025		2010/2011			4,025		2010/2011			4,025		2010/2011			4,025		2010/2011			4,025		2010/2011	
		4,52		2011/2012			4,52		2011/2012			4,52		2011/2012			4,52		2011/2012			4,52		2011/2012	
		4,28		2012/2013			4,28		2012/2013			4,28		2012/2013			4,28		2012/2013			4,28		2012/2013	

Zdroj: Spojená škola Jána Vojsaššáka internátna, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 56 Počet žiakov v 1. a v 9. ročníku v Spojenej špeciálnej základnej škole Jána Vojsaššáka internátnej

Šk. rok	Počet žiakov v 1. ročníku					Počet žiakov v 9. ročníku				
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Materská škola	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Základná škola	x	x	19	29	21	x	x	5	8	13
Praktická škola	x	x	8	8	5	x	x	x	x	x

Zdroj: Spojená škola Jána Vojsaššáka internátna, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 57 Počet zamestnancov v Spojenej špeciálnej škole Jána Vojsaššáka internátnej

Školský rok	Pedagogickí zamestnanci	Nepedagogickí zamestnanci a zamestnanci ŠJ
2009/2010	x	x
2010/2011	41,8	15,9
2011/2012	42,6	16,6
2012/2013	45,2	14,3
2013/14	48	18

Zdroj: Spojená škola Jána Vojsaššáka internátna, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 58 Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Spojenej špeciálnej školy Jána Vojtaššáka internátnej

Školský rok	SŠ	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň	Iné
2009/2010	x	x	x	x	x
2010/2011	2	4	34,8	1	0
2011/2012	1	6	34,6	1	0
2012/2013	1	2	41,2	1	0
2013/2014	1	2	44	1	0

Zdroj: Spojená škola Jána Vojtaššáka internátna, x – údaj nie je k dispozícii

3.6. Vysoké školy v meste Levoča

Základné údaje a charakteristiky vysokých škôl v Levoči

- **Centrum celoživotného vzdelávania PF KU v Ružomberku, Inštitút Juraja Páleša v Levoči**
Bottova 15
Web: www.ijp.sk

Informácie o škole: Inštitút Juraja Páleša v Levoči nadväzuje na tradíciu prípravy učiteľov. V roku 1819 bol zriadený prvý učiteľský ústav na hornom Spiši. Jeho zakladateľom bol spišský biskup Ján Ladislav Pyrker a jeho prvým riaditeľom bol Juraj Páleš. Súčasný inštitút Pedagogickej fakulty KU v Levoči bol zriadený 4.3.2003 a od 1.7.2008 nesie meno prvého riaditeľa učiteľského ústavu na hornom Spiši Juraja Páleša. V súčasnosti na tomto inštitúte má svoje pôsobisko: Katedra špeciálnej pedagogiky a pedagogiky mentálne postihnutých, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky sociálne znevýhodnených skupín, Katedra výchovateľstva, Katedra liečebnej pedagogiky, Katedra reštaurovania. Inštitút Juraja Páleša v Levoči vykonáva nepretržitú výskumnú činnosť pomocou realizácie výskumných projektov a vedecko-publikačnej činnosti jednotlivých členov katedry na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Inštitút Juraja Páleša ponúka študentom štúdium v akreditovaných študijných programoch ako Bakalárske študijné programy (Špeciálna pedagogika a pedagogika mentálne postihnutých, Predškolská a elementárna pedagogika sociálne znevýhodnených skupín a Liečebná pedagogika), Magisterské študijné programy (Špeciálna pedagogika a pedagogika mentálne postihnutých), Doplnujúce štúdium, Rozširujúce štúdium špeciálnej pedagogiky a Kontinuálne vzdelávanie (Funkčné vzdelávanie, Funkčné inovačné vzdelávanie, Prípravné atestačné vzdelávanie).

3.7. SWOT analýza oblasti - ŠKOLSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
Detské jasle a materské školy <ul style="list-style-type: none"> o mesto je zriaďovateľom detských jasí pre deti z Levoče a okolia o mesto je zriaďovateľom šiestich MŠ (22 tried, 46 učiteľov, 33 nepedagogických zamestnancov, za posledné šk. roky približne 	Detské jasle a materské školy <ul style="list-style-type: none"> o budovy a areály MŠ v nevyhovujúcom technickom stave o vybavenie MŠ nepostačujúce Základné školy <ul style="list-style-type: none"> o budovy a areály ZŠ v nevyhovujúcom

<p>500 detí v MŠ), kapacita dostatočná</p> <ul style="list-style-type: none"> o MŠ sa zapájajú do menších projektov - Zelená škola, Evička nám ochorela, Klub zdravých MŠ, Škola podporujúca zdravie <p>Základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> o mesto zriaďovateľom troch ZŠ (v šk. roku 2013/2014 v ZŠ 1510 žiakov, 73 tried, 108 učiteľov, 39 nepedagogických zamestnancov) o v rámci existujúcich ZŠ zriadených mestom dve špeciálne triedy so zameraním na žiakov s vývinovými poruchami správania a učenia sa (18 žiakov spolu) o na základných školách učí 10 špeciálnych pedagógov o všetky budovy ZŠ zriadených mestom sú po komplexnej rekonštrukcii. o vybavenie budov ZŠ zriadených mestom je vyhovujúce, kapacitná využiteľnosť dostatočná o ZŠ sa zapájajú do projektov Celoživotného vzdelávania, projektov pre zlepšovanie vyučovacieho procesu, technických rekonštrukcií <p>ZUŠ, CVČ a voľnočasové aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> o mesto zriaďovateľom ZUŠ (26 učiteľov, 9 nepedagogických zamestnancov) o ZUŠ patrí medzi najväčšie ZUŠ na Slovensku v poskytovaní služieb o každoročná aktívna účasť žiakov ZUŠ na festivaloch, súťažiach a reprezentovaní mesta v oblasti kultúry o mesto zriaďovateľom centra voľného času (v šk. roku 2013/2014 631 detí, 350 vzdelávacích poukazov, 55 krúžkov) o úspešné mestom zrealizované projekty v oblasti školstva v roku 2010 (ZŠ Haina - rekonštrukcia, ZŠ Francisciho - rekonštrukcia, MŠ na Železničnom riadku - rekonštrukcia chodníkov) <p>Gymnázia a stredné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> o dlhodobá tradícia stredného školstva: zdravotnícka, pedagogická, spojená škola internátna (pre žiakov so špeciálnymi potrebami) o v meste je zriadených 6 stredných škôl s dlhodobou tradíciou (s rastúcim počtom žiakov na odborných stredných školách – pedagogická a zdravotná škola) o v meste sú zriadené tri internátne školy pre žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami s rastúcim počtom žiakov o v meste je jedna vysoká škola - Inštitút Juraja Páleša v Levoči 	<p>technickom stave (vysoká energetická náročnosť budov)</p> <ul style="list-style-type: none"> o zastaralé technické vybavenie a učebné pomôcky v ZŠ o nedostatok špecializovaných učební a telocviční ZŠ <p>ZUŠ, CVČ a voľnočasové aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> o výrazne znížený počet krúžkov v ZŠ a CVČ za posledných 5 rokov o budova ZUŠ kapacitne nevyhovujúca <p>Gymnázia a stredné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> o komplikované dopravné spoje pre žiakov stredných škôl o slabá spolupráca ZŠ a SŠ (ukončovanie štúdia – chýba spoločná burza SŠ) o nízka úroveň základných znalostí a cudzieho jazyka po príchode žiakov z niektorých ZŠ na SŠ a gymnázia o počet žiakov na gymnáziách a v učilišti klesá najmä vo vyšších ročníkoch o nedostatočná komunikácia a spolupráca medzi inštitúciami pôsobiace v meste Levoča a školami v zriaďovateľskej pôsobnosti iných subjektov
---	--

<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o jazyková príprava detí už v MŠ a od 1. ročníka ZŠ - k tomu vyškolení kvalitní pedagógovia jazykov o využitie fondov a dotácií na rekonštrukciu MŠ, ZŠ a príslušných jedální, areálov a telocviční o vybudovanie bezpečnostných kamerových systémov na ZŠ a v ich areáloch, pre zvýšenie možností ochrany žiakov a majetku škôl o modernizácia vybavenia škôl 	<ul style="list-style-type: none"> o nízky záujem o štúdium na gymnáziách a stredných školách v Levoči o systém financovania školstva - normatívy o racionalizácia, združovanie SŠ o ohrozenie umiestnenia žiakov zo sociálne slabších skupín na SŠ (nedostatok financií v rodinách, nezáujem o štúdium, nepostačujúce výsledky zo ZŠ)

4. TRH PRÁCE A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

4.1. Trh práce

4.1.1. Nezamestnanosť

Aktuálna miera evidovanej nezamestnanosti v roku 2013 v okrese Levoča bola 21,22%. V porovnaní so slovenským priemerom je o 7,72% vyššia.

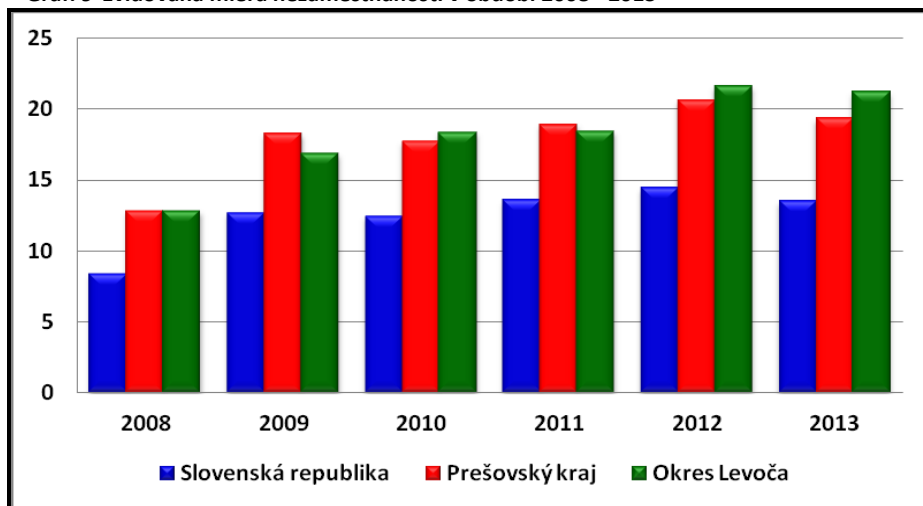
Tab. 59 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Slovenská republika</i>	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50
<i>Prešovský kraj</i>	12,86	18,29	17,75	18,95	20,66	19,35
<i>Okres Levoča</i>	12,84	16,91	18,41	18,48	21,65	21,22

Zdroj: Štatistický úrad SR, ÚPSVaR, Poprad (údaje za rok 2013)

Z tabuľky č. 59 a jej grafického znázornenia je vidieť, že od roku 2008 do roku 2012 sa postupne zvyšovala miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Levoča, v roku 2013 mierne klesla až dosiahla súčasnú hodnotu. Oproti roku 2008 je to zvýšenie počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie ku počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva o 8,74%. Tento nárast ovplyvnila aj finančná kríza, ktorá vypukla v roku 2008 a jej následky naďalej pretrvávajú.

Graf. 9 Evidovaná miera nezamestnanosti v období 2008 - 2013

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie KRI, Košice

Celkový počet uchádzačov o zamestnanie v meste Levoča bol v roku 2013: 1 671. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie v okrese Levoča, t.j. 3 603 v roku 2013 bolo v meste Levoča evidovaných skoro 47%.

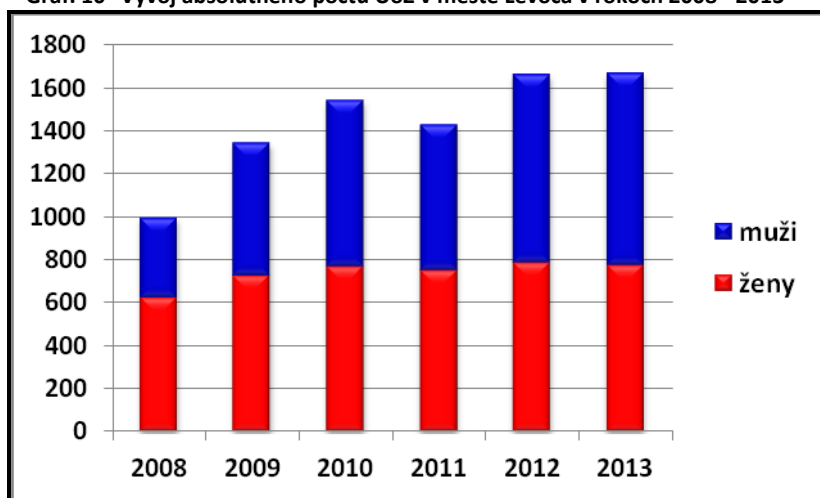
Tab. 60 Počet UoZ v okrese Levoča a meste Levoča v rokoch 2008 - 2013

rok/počet	absolútny počet UoZ v okrese Levoča	absolútny počet UoZ v meste Levoča	absolútny počet UoZ v meste Levoča – ženy	disponibilný počet UoZ v meste Levoča	% podiel disp. počtu UoZ na produkt. obyv.
2008	2 138	999	627	861	8,73%
2009	2 901	1 345	725	1 122	11,38%
2010	3 290	1 544	768	1 307	13,03%
2011	3 213	1 427	750	1 288	12,85%
2012	3 599	1 664	784	1 664	16,40%
2013	3 603	1 671	777	1 549	15,60%

Zdroj: ÚPSVaR, Poprad

Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie tvorili v roku 2013: 46,50% ženy. Za posledných šesť rokov (2008-2013) je to nárast počtu žien vedených na úrade práce o 150 žien, čo je nárast o cca 19%. Najväčší nárast uchádzačov o zamestnanie zaznamenal úrad práce v meste Levoča v roku 2009, kedy v súvislosti so začiatkom finančnej krízy došlo k ich zvýšeniu takmer o 35% (celkovo 346 osôb). Percentuálny podiel disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie a produktívneho obyvateľstva bol v roku 2013: 15,60%. Pre porovnanie bola výška tohto podielu v okrese Levoča v roku 2012: 10,1% a v meste Levoča 16,40%.

Graf. 10 Vývoj absolútneho počtu UoZ v meste Levoča v rokoch 2008 - 2013

Zdroj: ÚPSVaR, Poprad, vlastné spracovanie KRI, Košice

Z grafu č. 10 vyplýva, že do roku 2011 bolo v meste Levoča evidovaných na úrade práce viac žien ako mužov, no od roku 2012 sa tento pomer skoro vyrovnal.

V nasledujúcej tabuľke je znázornená štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie uchádzačov o zamestnanie v meste Levoča v rokoch 2008 až 2013.

Tab. 61 Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie UoZ v meste Levoča v rokoch 2008 - 2013

dĺžka evid./rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
do 3 mesiacov	223	255	242	180	262	224
4-6 mesiacov	128	238	264	253	314	191

<i>7-9 mesiacov</i>	66	117	133	107	137	115
<i>10-12 mesiacov</i>	45	135	150	94	129	118
<i>13-24 mesiacov</i>	114	190	313	294	265	432
<i>nad 24 mesiacov</i>	423	410	442	497	557	591
<i>Spolu</i>	999	1 345	1 544	1 427	1 664	1 671

Zdroj: ÚPSVaR, Poprad

Najväčší podiel nezamestnaných v meste Levoča za roky 2008 – 2013 bola skupina nezamestnaných nad 24 mesiacov (tvorili 33,76%), druhá najpočetnejšia bola skupina nezamestnaných nad 13 do 24 mesiacov (18,59%). Veľký bol tiež podiel uchádzačov o zamestnanie do pol roka (UoZ do 3 mesiacov + UoZ 4-6 mesiacov), a to cca 32%.

V tabuľke č. 62 je znázornená štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania uchádzačov o zamestnanie v meste Levoča v rokoch 2008 až 2012.

Tab. 62 Štruktúra UoZ podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania UoZ v meste Levoča v rokoch 2008 - 2012

<i>Vzdelanie</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
<i>0 – Bez vzdelania</i>	104	114	115	93	111
<i>1 – Základné vzdelanie</i>	508	611	716	624	784
<i>2 – SOU vyučení</i>	183	283	321	299	343
<i>3 – SOU bez maturity</i>	4	5	6	4	7
<i>4 – SOU s maturitou</i>	46	99	109	105	110
<i>5 – Gymnázium</i>	25	34	29	36	41
<i>6 – SOŠ s maturitou</i>	90	135	155	168	157
<i>7 – Vyššie stredné vzdelanie</i>	14	23	27	28	40
<i>8 – VŠ</i>	25	41	64	69	69
<i>9 – Vedecká výchova</i>	0	0	2	1	2
<i>Spolu</i>	999	1 345	1 544	1 427	1 664

Zdroj: ÚPSVaR, Poprad

Najväčší podiel na náraste nezamestnaných za roky 2008 – 2012 mala skupina nezamestnaných so základným vzdelaním (tvorili 46,47%), druhá najpočetnejšia bola skupina s najvyšším dosiahnutým vzdelaním SOU – vyučení (20,48%) a tretia skupina boli nezamestnaní so vzdelaním SOŠ s maturitou (10,11%).

Podiel skupiny so základným vzdelaním v priebehu sledovaných rokov klesol z 50,85% na 47,12% celkového počtu nezamestnaných, stále sa však jedná o nepriaznivú hodnotu ukazovateľa.

Podiel VŠ vzdelaných na celkovom počte nezamestnaných v sledovanom období vzrástol z 2,50% na 4,15%.

V tabuľke č. 63 je znázornená štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa posledného zamestnania v meste Levoča v rokoch 2008 až 2011.

Tab. 63 Štruktúra UoZ podľa KZAM v poslednom zamestnaní v meste Levoča v rokoch 2008 - 2011

Vzdelanie	2008	2009	2010	2011
KZAM1	5	6	8	60
KZAM2	5	11	12	20
KZAM3	18	31	46	40
KZAM4	20	33	21	22
KZAM5	38	38	62	63
KZAM6	29	33	28	17
KZAM7	24	75	79	61
KZAM8	32	38	39	40
KZAM9	90	108	104	109
KZAMA	738	972	1 145	1 049
KZAM_Spolu	999	1 345	1 544	1 427

Zdroj: ÚPSVaR, Poprad

Číselník zamestnaní:

KZAM 1 – zákonodarcovia, vedúci a riadiaci pracovníci

KZAM 2 – vedeckí a odborní duševní pracovníci

KZAM 3 – technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

KZAM 4 – nižší administratívni pracovníci (úradníci)

KZAM 5 – prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode

KZAM 6 – kvalifikovaní robotníci v poľnohosp. Lesníctve a v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)

KZAM 7 – remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári (okrem obsluhy strojov a zariadení)

KZAM 8 – obsluha strojov a zariadení

KZAM 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

KZAM A – osoby bez pracovného zaradenia

Najväčšie percento nezamestnaných v rokoch 2008 – 2011 tvorili osoby bez pracovného zaradenia, a to až 73,45%. Druhou najväčšou skupinou nezamestnaných sú ľudia, ktorí pred tým pracovali ako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (7,73%) a treťou skupinou sú ľudia, ktorých posledné zamestnanie je klasifikované ako KZAM7, čiže remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia a opravári (4,50%).

4.1.2. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

V nasledujúcej tabuľke je znázornené ekonomicky aktívne obyvateľstvo v okrese Levoča, v Prešovskom samosprávnom kraji a na Slovensku v rokoch 2008 až 2013.

Tab. 64 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmena 2008 - 2013
SR	2 608 792	2 649 998	2 687 048	2 667 708	2 702 281	2 689 768	80 976
PSK	373 014	369 422	384 925	386 586	387 288	389 611	16 597
Okres Levoča	14 429	14 362	14 790	15 023	15 096	15 239	810

Zdroj: ÚPSVaR, Poprad

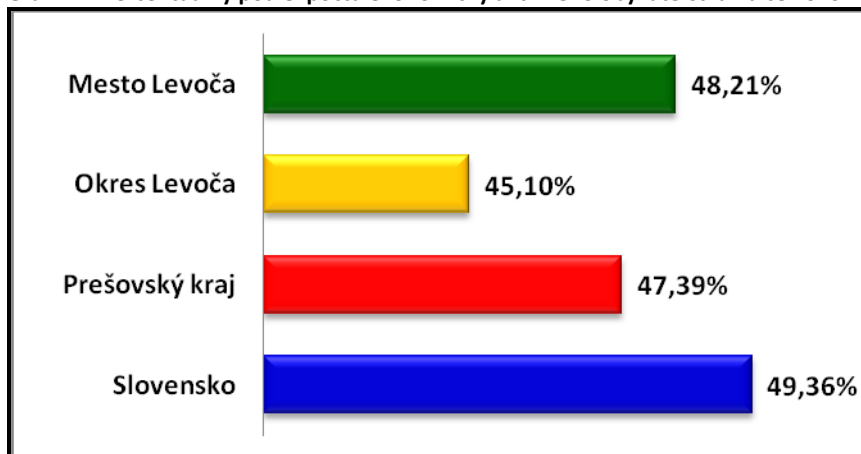
Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v sledovanom období od roku 2008 až do roku 2013 sa zvyšuje vo všetkých sledovaných oblastiach. Percentuálne sa najviac zvýšil v okrese

Levoča (o 5,61%), potom v Prešovskom kraji (o 4,45%) a najmenej v Slovenskej republike (o 3,10%).

Na základe údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 bol počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v meste Levoča v roku 2011: 7 032 obyvateľov.

Na nasledujúcom grafe je znázornený podiel počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľstva v meste Levoča, v okrese Levoča, v Prešovskom kraji a na Slovensku v roku 2011.

Graf. 11 Percentuálny podiel počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľstva v roku 2011

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, vlastné spracovanie KRI, Košice

4.2. Podnikateľské prostredie a odvetvia hospodárstva

4.2.1. Charakteristika podnikateľského prostredia

Nasledujúca tabuľka popisuje počet podnikateľských subjektov v meste Levoča v období rokov 2008 až 2012.

Tab. 65 Počet podnikateľských subjektov v meste Levoča

Počet podnikateľských subjektov	2008	2009	2010	2011	2012
Fyzické osoby	909	889	899	862	841
Právnické osoby	314	325	338	354	366
SPOLU	1 223	1 214	1 237	1 216	1 207

Zdroj: Štatistický úrad SR

V meste Levoča je v sledovanom období rokov 2008 až 2012 zaznamenaný medziročný pokles počtu fyzických osôb (okrem roku 2010). Počet fyzických osôb poklesol od roku 2008 (909 FO) do roku 2012 (841 FO) o 68. Od roku 2008 do roku 2012 sa postupne zvyšoval počet právnických osôb v meste Levoča (nárast o 52 PO). Celkovo však počet podnikateľských subjektov za posledných 5 rokov poklesol o 16 subjektov, t.j. 1,31%.

Fyzické osoby v meste a okrese Levoča

Tabuľka č. 66 popisuje zloženie fyzických osôb a vývoj ich počtu v meste a okrese Levoča od roku 2008 do roku 2012.

Tab. 66 Vývoj počtu a zloženie podnikateľov (fyzických osôb) v meste a okrese Levoča

Ukazovateľ	Okres/mesto	2008	2009	2010	2011	2012
Fyzické osoby – podnikatelia spolu	Okres Levoča	2094	2121	2138	2105	2011
	Mesto Levoča	909	889	899	862	841
z toho:						
Živnostníci	Mesto Levoča	821	800	807	771	756
Slobodné povolania	Mesto Levoča	46	50	48	51	52
Samostatne hospodáriaci roľníci	Mesto Levoča	42	39	44	40	33

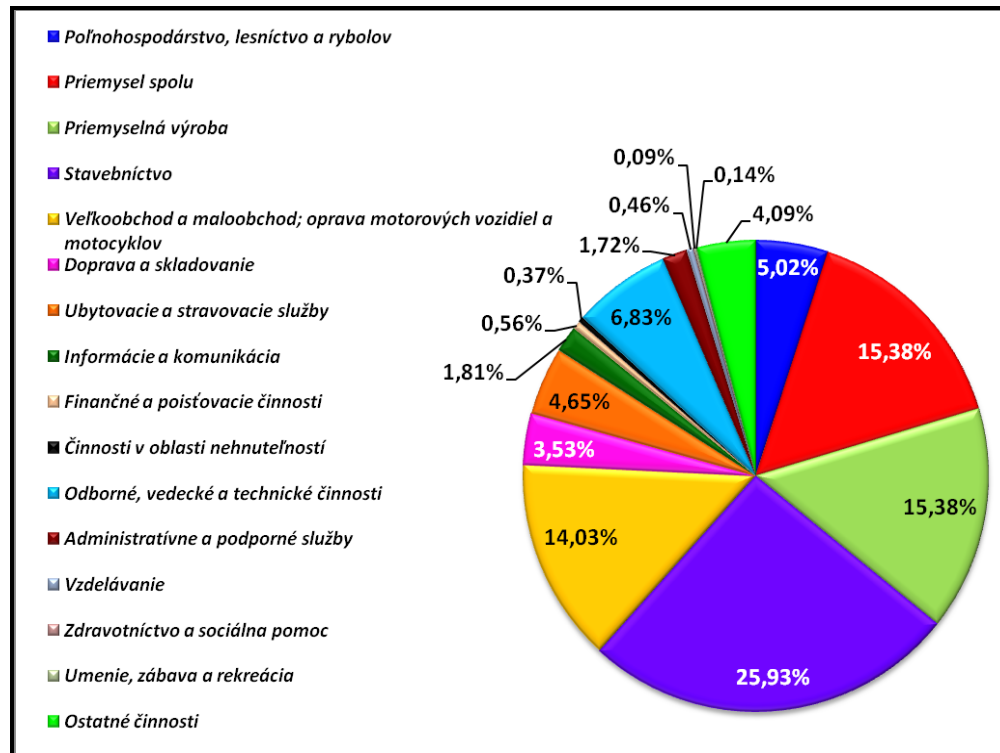
Zdroj: Štatistický úrad SR

V meste Levoča pôsobilo v období rokov 2008 až 2012 v priemere 880 fyzických osôb. Z celkového počtu fyzických osôb v okrese Levoča tvorili fyzické osoby v meste Levoča 42,03%.

Najväčšie percento fyzických osôb tvoria živnostníci (89,89%), potom slobodné povolania (5,61%) a nakoniec samostatne hospodáriaci roľníci (4,5%). Počet živnostníkov v sledovanom období (2008 - 2012) poklesol skoro o 8%. Počet fyzických osôb so slobodným povolaním a samostatne hospodáriacich roľníkov sa v sledovanom období vyvíjal nerovnomerne.

Na nasledujúcom grafe je vyobrazená štruktúra živnostníkov podľa odvetvia v okrese Levoča v roku 2012.

Graf. 12 Odvetvová štruktúra živnostníkov v okrese Levoča v roku 2012

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie KRI, Košice

Z grafu č. 12 vyplýva, že najväčšie percento živnostníkov v okrese je zameraných na stavebníctvo. Ďalšie tri veľké skupiny živnostníkov podnikajú v oblastiach priemyslu, priemyselnej výroby a veľkoobchodu a maloobchodu, oprave motorových vozidiel a motocyklov.

Právnické osoby v meste a okrese Levoča

Tabuľka č. 67 popisuje vývoj počtu a zloženie právnických osôb v meste a okrese Levoča.

Tab. 67 Vývoj počtu a zloženie právnických osôb v meste a okrese Levoča

Ukazovateľ	Okres/mesto	2008	2009	2010	2011	2012
Právnické osoby spolu	Okres Levoča	604	628	663	707	729
	Mesto Levoča	314	325	338	354	366
z toho:						
Právnické osoby ziskové	Mesto Levoča	132	134	142	154	164
Právnické osoby neziskové	Mesto Levoča	182	191	196	200	202

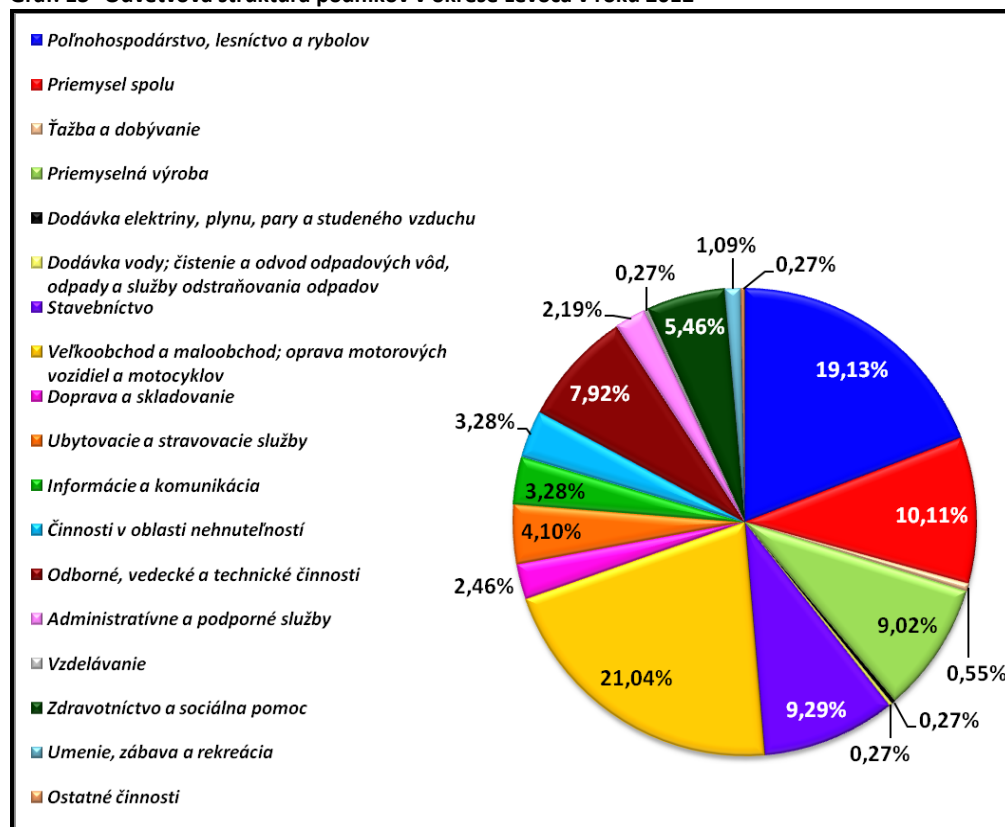
Zdroj: Štatistický úrad SR

V meste Levoča pôsobilo v období rokov 2008 až 2012 v priemere 339 právnických osôb. Z celkového počtu právnických osôb v okrese Levoča tvorili právnické osoby v meste Levoča 50,95%.

Právnické osoby v meste Levoča sú zadelené do dvoch skupín, a to právnické osoby ziskové a neziskové. V sledovanom období (2008 - 2012) tvorili právnické osoby ziskové v priemere 42,78% a právnické osoby neziskové 57,22%. Počet ziskových aj neziskových právnických osôb v priebehu celého sledovaného obdobia rástol. Počet ziskových právnických narástol zo 132 (v roku 2008) na 164 (v roku 2012), čo je nárast o 24,24%. Počet neziskových právnických osôb narástol zo 182 (v roku 2008) na 202 (v roku 2012), a to je nárast skoro o 11%.

Na nasledujúcom grafe je zobrazená odvetvová štruktúra podnikov v okrese Levoča v roku 2012.

Graf. 13 Odvetvová štruktúra podnikov v okrese Levoča v roku 2012

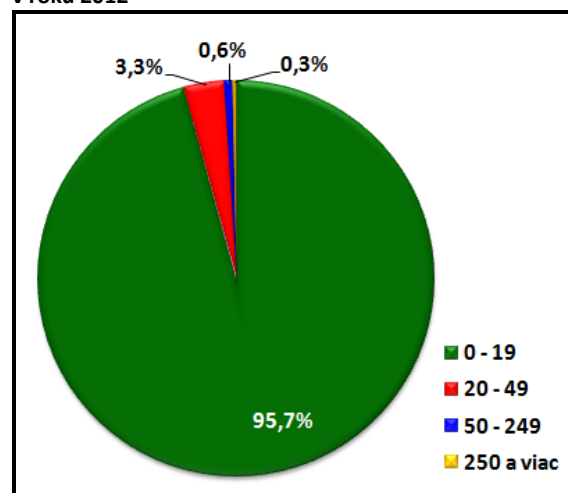

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie KRI, Košice

Z grafu vyplýva, že najväčšie percento podnikov je zameraných na veľkoobchod, maloobchod, opravu motorových vozidiel a motocyklov. Na druhom mieste je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov a na treťom priemysel. Pomerne veľké zastúpenie majú podniky v oblasti priemyselnej výroby a stavebníctva.

Okres Levoča patrí k priemyselne málo rozvinutým okresom s veľmi nízkym počtom väčších priemyselných podnikov (nad 20 zamestnancov) a podnikov s poľnohospodárskou výrobou s malými výrobnými kapacitami. Okres je charakteristický vysokou sezónnosťou prác (odvetvie poľnohospodárstva, lesníctva). Produktivita práce zaostáva za celoštátnym priemerom, aj za výsledkami Prešovského kraja. Taktiež intenzita investovania dosahuje veľmi nízke hodnoty. Pre priemyselné aktivity je charakteristické ich vykonávanie malými prevádzkami.

Graf. 14 Veľkostná štruktúra podnikov v okrese Levoča v roku 2012

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie KRI, Košice

Z grafu č. 14 vyplýva, že v okrese Levoča na nachádza iba 1 veľký podnik s viac ako 250 zamestnancami, a to Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a.s. Nachádzajú sa tu 2

podniky s počtom zamestnancov v rozmedzí 50 až 249. V okrese Levoča sa nachádza najviac malých podnikov do 19 zamestnancov, a to až 95,7%.

4.2.2. Najvýznamnejší zamestnávateľa v meste

Medzi zamestnávateľov s najvyšším počtom zamestnancov v meste Levoča patria:

- Všeobecná nemocnica s poliklinikou a.s., Levoča - Levočská nemocnica bola slávnostne otvorená 14. októbra 1900. Poslaním súčasnej nemocnice je poskytovať zdravotnú starostlivosť obyvateľom regiónu Spiš i širšieho okolia na úrovni súčasných poznatkov vedy a medicíny.
- Školské zariadenia v Levoči – v meste sa nachádza 6 materských škôl, 3 mestské základné školy, 3 základné školy iného zriaďovateľa, základná umelecká škola, 6 stredných škôl a detašované pracovisko Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku.

Obchodné siete:

- LIDL Slovensko je obchodná sieť predajní zo skupiny Schwarz, ktorá sa svojou dynamickou expanziou rozrastá po celej Európe.
- BILLA - Spoločnosť BILLA bola založená v Rakúsku v roku 1953. Od svojho príchodu na Slovensko prešla BILLA dynamickým vývojom, ktorý je do dnešných dní sprevádzaný každoročným nárastom počtu prevádzkovaných predajní.
- Vladimír Bigoš – LEVOČSKÝ GASTRODOM je podnik, ktorý zahŕňa potraviny, lahôdky, reštauráciu a bar.

Iné:

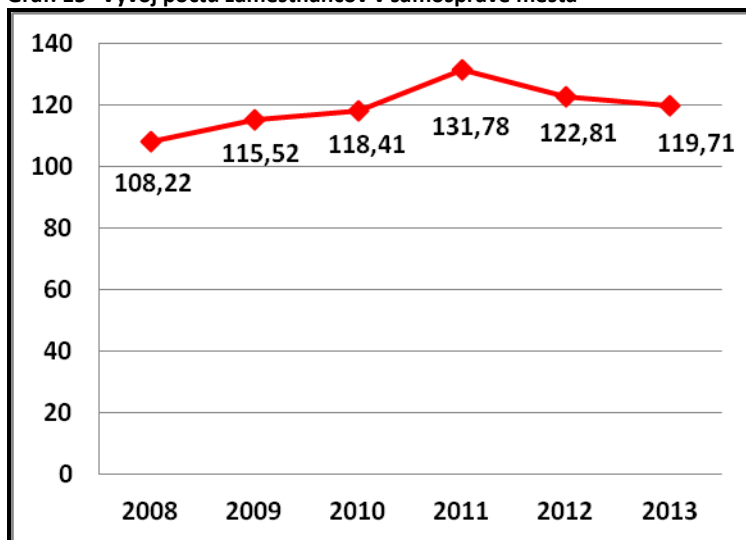
- Lesy mesta Levoča s. r. o. - Spoločnosť vznikla na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva v Levoči dňa 27. 5. 1993. Základným pravidlom hospodárenia spoločnosti je zveľaďovanie a ochrana lesov a najefektívnejšie využitie drevnej suroviny. Spoločnosť spravuje lesný pôdny fond vo vlastníctve mesta Levoča. Celková výmera porastovej plochy, ktorú má spoločnosť v dlhodobom prenájme je 6 139 ha.
- SAD Prešov, a. s., prevádzka Levoča - SAD Prešov, a. s. je obchodná spoločnosť. Hlavnou činnosťou spoločnosti je vykonávanie pravidelnej autobusovej dopravy. V súčasnosti je popredným vykonávateľom prepravy osôb v regióne východného Slovenska, ale aj na Slovensku.
- GPU s. r. o., Levoča – Spoločnosť bola založená v r.1997. V súčasnosti spoločnosť uspokojuje najnáročnejšie požiadavky zákazníkov na vykonanie galvanických povlakov v oblasti automobilového, elektrotechnického, nábytkárskeho a sanitárneho priemyslu.
- KOVOVÝROBA – Ing. Jozef Rusnák s.r.o. – Spoločnosť je zameraná na zámočnícke a kovoobrábačské práce a výrobu kovových výrobkov.

- Hotel ARKÁDA, s. r. o. – Spoločnosť prevádzkuje dve zariadenia, a to Hotel ARKÁDA a Hotel STELA. Hotel Arkáda sa nachádza na hlavnom námestí v Levoči. Hotel ma najväčšiu ubytovaciu kapacitu v Levoči - 57 lôžok, 25 dvojlôžkových, 7 jednolôžkových izieb. Súčasťou hotela je reštaurácia s barom, salónik, sauna a parkovacia garáž. Celková kapacita Hotelu Stela je 61 lôžok, 20 dvojlôžkových a 1 jednolôžkovú izbu, 2 apartmány a možnosť 16 prístelok.
- PRO POPULO PP a. s. - Prevádzka píla Levoča sa nachádza v priemyselnej zóne mesta Levoča na ploche cca 6 ha. Spracovateľská kapacita prevádzky je ročný porez cca 50.000 m³ guľatiny. Prevádzka je vybavená modernými technologickými zariadeniami.
- STYLE TRADE s. r. o. – hlavná činnosť firmy sú rekonštrukčné práce a výstavba rodinných domov.
- UNIKOV s. r. o. Levoča - súkromná firma založená v roku 1996. Hlavným zameraním firmy je výroba oceľových dverí a výroba kovového nábytku, malých skladových regálov a zámočníckych výrobkov na zákazku.
- TROLIGA BUS s. r. o. - v súčasnosti je jediným výrobcou autobusov v Slovenskej republike. Hlavná výroba autobusov sa nachádza pri vstupe do Levoče v bývalom objekte SAD.

Mesto Levoča ako zamestnávateľ

Zamestnanosť v samospráve mesta

Graf. 15 Vývoj počtu zamestnancov v samospráve mesta

Zdroj: MsÚ, Levoča

Priemerný počet zamestnancov v samospráve mesta od roku 2008 do roku 2011 vzrástol zaokrúhlene o 24 ľudí (nárast o 21,77%). Od roku 2011 do roku 2013 poklesol počet zamestnancov zaokrúhlene o 12 ľudí (pokles o 9,16%). Celkovo narástol počet zamestnancov od roku 2008 do roku 2013 o 10,62%.

Príspevkové organizácie

- **Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča** - Zriaďovateľom MsKS je Mesto Levoča. Od 1. 1. 2008 je MsKS mestskou príspevkovou organizáciou s právnou subjektivitou. Mesto ho zriadilo za účelom uspokojovania kultúrnych potrieb svojich občanov. Na čele organizácie je riaditeľ MsKS, ktorý je štatutárnym orgánom, spravuje a riadi MsKS, rokuje v jeho mene a zastupuje ho navonok. Za odbornú, personálnu a hospodársku činnosť MsKS zodpovedá mestskému zastupiteľstvu a primátorovi mesta.
- **Technické služby mesta Levoča** - Príspevková organizácia Technické služby mesta Levoča bola zriadená ku dňu 01. 07. 1996 na dobu neurčitú, podľa Uznesenia Mestského zastupiteľstva v Levoči č. 17/B/1 zo dňa 23. 05. 1996.
- **Centrum voľného času** - CVČ poskytuje metodickú a odbornú pomoc v oblasti práce s mládežou pre školské zariadenia, občianske združenia, ktoré pracujú s deťmi a mládežou a ďalším právnickým a fyzickým osobám, ktoré o ňu požiadajú. Využíva možnosti realizácie projektov, spolupracuje s MŠ SR a IUVENTOU v oblasti realizácie štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži. Vo svojej činnosti spolupracuje so školami, klubmi, organizuje postupové športové súťaže, súťaže v odborných vedomostiach a zručnostiach, predmetové olympiády.

Rozpočtové organizácie

- 6 materských škôl (MŠ Gašpara Haina č. 36, MŠ Gustáva Hermana č. 9, MŠ Jána Francisciho č. 8, MŠ Levočské Lúky č. 3, MŠ Predmestie č. 26, MŠ Železničný riadok č. 3),
- 3 základné školy (Základná škola Levoča Gašpara Haina č. 37, Základná škola Levoča Jána Francisciho č. 11, Základná škola Levoča Námestie Štefana Kluberta č. 10),
- Základná umelecká škola

Spoločnosti so 100% účasťou mesta Levoča

- Lesy mesta Levoča, s. r. o.
- Stavebná prevádzkareň, s. r. o.

Akciové spoločnosti s účasťou mesta Levoča

- Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a.s.
- Podtatranská vodárenská spoločnosť a.s.
- SATEL, Poprad, a. s., „v likvidácii“

4.2.3. Systém podpory podnikania

Projekt výstavby priemyselnej zóny

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Mestom Levoča a Ministerstvom hospodárstva a výstavby SR v zastúpení Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu.

Realizáciou projektu vznikol v Levoči priemyselný park s celkovou rozlohou 119 868 m². V areáli priemyselného parku vznikla rekonštruovaná hala M4 s administratívnou budovou, prístupová komunikácia, 152 parkovacích miest pre osobné automobily, 17 miest na odstavné státi pre nákladné automobily a kompletná infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, prívod elektrickej energie, plynovod, oploenie, vrátnica a osvetlenie areálu priemyselného parku).

V priemyselnej zóne Levoča - Juh sa do 5 rokov od jej otvorenia predpokladá umiestnenie 4 firiem, dobudovanie troch hál o ploche 32 000 m², získanie investície v hodnote 7,5 mil. € a vytvorenie minimálne 500 nových pracovných miest.

4.3. SWOT analýza oblasti – TRH PRÁCE A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> o zvyšujúci sa počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva o konkurenčné výhody pre rozvoj hospodárstva (zdroj: Konkurencieschopné regióny 21): potenciál rozvoja cestovného ruchu, dostupnosť materiálov a služieb, nízke komunálne poplatky, spoľahlivosť obchodných partnerov a ochrana majetku o najväčší zamestnávateľ v meste: Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a.s. zamestnáva cca 510 ľudí 	<ul style="list-style-type: none"> o narastajúca miera evidovanej nezamestnanosti, v súčasnosti – 21,22% o pokles počtu podnikateľských subjektov za posledných 5 rokov o 16 (1,31%) o nedostatočná komunikácia mesta s podnikateľmi, zamestnávateľmi o nedostatočná komunikácia podnikateľov navzájom o mesto nemá vyčlenenú kapacitu na systémovú spoluprácu a komunikáciu s podnikateľmi, developermi, organizáciami ako SARIO, SOPKa pod.
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o PPP projekty o potenciál pre rozvoj CR a v rámci neho rozvoj služieb i pracovných príležitostí o spolupráca s podnikateľskými subjektmi a sprostredkovanie partnerstiev v partnerských mestách mesta Levoča v zahraničí o projekt výstavby priemyselnej zóny 	<ul style="list-style-type: none"> o chýba diaľnica, rýchlostná komunikácia o nedostatok kvalitných zamestnancov (nízka dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily, mladí ľudia odchádzajú za prácou do iných regiónov), chýba remeselnícka pracovná sila o najväčší podiel z celkového počtu obyvateľov tvoria osoby bez školského vzdelania

5. KULTÚRA

5.1. Levoča v UNESCO

Etapa zápisu Levoče do zoznamu UNESCO sa začala už v roku 1993, keď v kolumbijskej Cartagene bola lokalita „Spišský hrad a pamiatky okolia“ zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva. Súčasťou vtedajšieho zápisu bol Spišský hrad ako jeden z najväčších hradov v Európe zaujímavý svojimi románskymi a gotickými prvkami, Spišská Kapitula ako jedinečne opevnený súbor cirkevných objektov, Spišské Podhradie ako ukážka rozvrhnutia stredovekého mesta s niektorými dobre zachovalými starými budovami a kostol v Žehre pozoruhodný svojimi výnimočnými stredovekými nástennými maľbami. Levoča, hoci bola a je neoddeliteľnou súčasťou Spiša, predmetom Zápisu nebola.

Oprávnenosť Levoče patriť do Zoznamu svetového dedičstva naznačil v roku 2002 zverejnený predbežný zoznam kultúrneho dedičstva, kde figurovalo rozšírenie existujúcej zapísanej lokality Spišský hrad a pamiatky okolia práve o Levoču a dielo Majstra Pavla na Spiši.

V roku 2006 Mesto Levoča podalo žiadosť o spolufinancovanie projektu pod názvom „Spracovanie nominačného projektu Rozšírenie lokality Spišský hrad a pamiatky okolia o Levoču a Dielo Majstra Pavla na Spiši pre zápis do Zoznamu svetového dedičstva“. Ministerstvo kultúry SR tento projekt podporilo. Po ukončení prác bol nominačný formulár v januári 2007 odovzdaný Ministerstvu kultúry SR a Ministerstvu zahraničných vecí SR. Takmer dva roky prebiehalo hodnotenie oprávnenosti zápisu zo strany UNESCO a jeho odbornej inštitúcie ICOMOS domácimi i zahraničnými expertmi. V roku 2009 bol na program 33. zasadnutia Výboru svetového dedičstva v španielskej Seville zaradený i bod rozšírenia existujúcej lokality o Levoču. Výbor Svetového dedičstva zložený zo zástupcov 21 štátov návrh na rozšírenie prijal a schválil aj nový názov tejto lokality, ktorý teraz znie: **Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia**. Dňa 12. 11. 2010 bolo historické centrum mesta Levoča zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

„Samostatne by sa pamiatky lokality nemohli klasifikovať pre zápis do Zoznamu svetového dedičstva, ich nárok je však značne posilnený, pokiaľ sa vnímajú ako skupina, ktorá sa skladá z nezvyčajne úplného a zachovaného súboru vojenských, politických, náboženských a sociálnych prvkov, ktoré sú silne vzájomne previazané.“

Toto citované prehlásenie o výnimočnej univerzálnej hodnote z roku 1993 zostáva nezmenené aj po rozšírení zápisu o Levoču. V rámci takto definovaného územia

stredovekého Spiša v predmetnom zápise **mesto Levoča zastáva od svojho vzniku svoje nezastupiteľné miesto:**

- ako opevnené slobodné kráľovské mesto, zatiaľ čo Spišské Podhradie bolo poddanským mestom viazaným na existenciu hradu,
- ako centrum hospodárskeho a obchodného života, vzhľadom na svoju polohu na križovatke obchodných ciest,
- ako politické, vojenské a administratívno-správne centrum (sídlo Spoločenstva spišských Sasov, sídlo Spišskej župy),
- ako kultúrno-umelecké a vzdelávacie centrum,
- ako pútnické miesto,

a spolu s pôvodným územím prvotného zápisu vytvára nedeliteľný celok.

Levoča bola zapísaná do zoznamu UNESCO z dôvodu jej jedinečnosti, ktorá ju odlišuje od iných miest na Slovensku:

- zachovaný historický stredoveký urbanizmus mesta,
- zachovaný stredoveký hradobný systém mesta spolu s hradobnými priekopami,
- zachovaná typologická dispozícia stredovekého domu s jeho následnými vývojovými etapami až dodnes.

Mimoriadne postavenie Levoče určuje aj jej **autenticita**. Objekty sú v prevažnej miere **v pôvodnom materiálovom vyhotovení** a zachovali si, až na výnimky, aj pôvodný účel a funkciu **s pôvodným stredovekým konštrukčným riešením** (zaklenuté priestory, drevené trámové stropy, komíny, svetlíky, pavlače), **s pôvodnou stredovekou dispozíciou** (meštianske domy s obytnou a obchodno-skladovou funkciou, remeselnícke domy, domy mestskej chudoby, cirkevné objekty – kostoly, kláštory, školy, radnica), **s vyspelými umelecko-remeselnými detailmi**, ktoré sú výsledkom činnosti veľkého množstva remeselných cechov v Levoči (kováčske práce – zábradlia, mreže, stolárske výrobky – brány, vyrezávané trámové stropy, kamenárske práce – stĺpy, schodiská, balustrády, ostenia a portály často s erbmi majiteľov, cechov a mesta podľa umiestnenia a vlastníka objektu), **s umeleckou výzdobou fasád a interiérov** – nástennými maľbami, štukovou výzdobou, sochárskou výzdobou v kameni, dreve, kove.

Mesto Levoča vo svojom stredovekom rozsahu, určenom zachovaným hradobným systémom, polohou na kopci, obkolesenom vodou a hradbovou priekopou, ktoré nikdy neboli zlikvidované, nezaznamenalo vývoj ako väčšina miest prestavbou a extenzívnym rozvojom. Rozvoj mesta vplyvom postupnej straty hospodárskej funkcie bol pomerne slabý a mesto sa rozširovalo za pôvodnými stredovekými hranicami v dostatočnej vzdialenosti z dôvodov prírodných daností (voda, veľké prevýšenie terénu).

Tomu stredoveká Levoča vďačí za svoju **celistvosť**, ktorá sa prejavuje v pôvodnej stredovekej urbanistickej štruktúre, v 80%-tnom zachovaní stredovekého systému opevnenia, vrátane parkánových múrov, hradbovej priekopy a hradbových terás, mestských brán (Košická, Menhartská, Poľská) a bášt (parkánové bašty v severnej a východnej časti, napr. pracháreň, otvorené bašty). Neporušenosť mesta sa prejavuje **historickou siluetou mesta** (výškovým členením, gradáciou smerom od hradieb k vrcholu kopca, bez narušenia modernou výškovou

zástavbou) a **historickými cestami na území Spiša**, spájajúcich Levoču v smere západ – východ, juh – sever s Poľskom, pričom táto historická cesta sprístupňuje historické jadro mesta cez mestské brány.

5.1.1. Manažment plán 2012 - 2022

„Levoča - ako súčasť lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“

Dokument Manažment plán 2012 - 2022 lokality Levoče bol spracovaný v roku 2011 zo zdrojov MK SR z Programu Obnovme si svoj dom a z rozpočtu mesta Levoča (viď. Tab. 68) a rieši celé územie lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia. Manažment plán 2012 – 2022 bol schválený uznesením mestského zastupiteľstva v Levoči č. 33/53 dňa 25. 10. 2012 a je základným nástrojom riadenia ochrany jedinečnej svetovej hodnoty lokality zapísanej do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Stanovuje ako a v akom časovom horizonte má byť zabezpečovaná ochrana lokality a jej kultúrnych hodnôt využitím všetkých existujúcich nástrojov, ktoré vplývajú na územný rozvoj a ochranu lokality. V dokumente sú identifikované potreby, problémy, ohrozenia a stanovené opatrenia na ich riešenie a budú súčasťou PHSR mesta Levoča 2014 – 2020 - v stratégií rozvoja mesta na toto plánovacie obdobie a akčnom pláne na roky 2015 – 2017.

Pre plnenie Manažment plánu je etablovaná Riadiaca skupina (RS) ako základný pracovný orgán koordinujúci proces riadenia lokality svetového kultúrneho dedičstva „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“ s cieľom zabezpečenia zachovania jej jedinečnej svetovej hodnoty. RS je poradným, iniciatívnym orgánom zložený zo zástupcov dotknutých miestnych i regionálnych samospráv, rímskokatolíckej cirkvi, pamiatkových úradov, štátnej ochrany prírody, SNM – Spišského múzea v Levoči, odborných i neziskových organizácií, ktorá pracuje na základe Štatútu. Gestorom činností RS je Ministerstvo kultúry SR a odborný dohľad vykonáva Pamiatkový úrad SR so svojimi zložkami v Prešove a v Košiciach. Pozíciu lídra RS vykonáva v súčasnosti zástupca mesta Levoča.

Mesto Levoča, ako nositeľ zápisu do UNESCO každoročne spracováva a posiela správu o zhodnotení UNESCO - Organizácii Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru. Obsahom je napĺňanie nasledovných požiadaviek:

1. monitorovanie ovzdušia v Rímskokatolíckom kostole sv. Jakuba kvôli krehkému stavu konzervácie polychromatických drevených diel Majstra Pavla, a ak to je potrebné, poskytnúť ventiláciu a regulovať návštevy,
2. posilnenie finančných zdrojov na práce nutné na renováciu a údržbu Rímskokatolíckeho kostola sv. Jakuba,
3. posilnenie plánu mestskej dopravy a cestnej premávky, aby sa zabezpečilo lepšie vyjadrenie výnimočnej univerzálnej hodnoty vlastníctva a zlepšené podmienky pre návštevníkov,
4. analýza ubytovaných turistov v historickom jadre a v ochrannom pásme a zváženie prípravy smernice na reguláciu návštevnosti a rozvoja územia
5. stanovenie politiky prijímania turistov a ekonomického rozvoja a interpretácie vlastníctva,
6. posilnenie mestského požiarneho plánu spracovaním detailnej schémy zásahu v historickom centre.

Tab. 68 Manažment plán lokality Levoča v rámci rozšírenia Zázpisu č.530/bis na listine SD UNESCO

Názov projektu	Zameranie projektu	Náklady
Manažment plán lokality Levoča v rámci rozšírenia Zázpisu č.530/bis na listine SD UNESCO, <i>Zdroj: MK SR – Program Obnovme si svoj dom</i>		
Splnenie podmienok rozšírenia zápisu o Levoču, stanovených v schválenom uznesení 33 COM 8B.36; spracovanie východiskového dokumentu pre riadenie lokality, spoločný postup všetkých zainteresovaných orgánov a organizácií v lokalite.		Celkové náklady: 21 515 € <i>Schválená dotácia: 20 000 €</i> <i>Spolufinancovanie: 1 515 €</i>
Dopracovanie manažment plánu lokality Levoče v rámci rozšírenia Zázpisu č.620/bis na listine SD UNESCO - II. etapa – dopracovanie manažment plánu Levoča 2.etapa		Celkové náklady 10 630 € <i>Schválená dotácia 10 000 €</i> <i>Spolufinancovanie 630 €</i>

Zdroj: MsÚ Levoča

5.2. Kultúrne a cirkevné dedičstvo na území mesta

Starobylé mesto Levoča ležiace na východe regiónu Spiš je kultúrno-historickým pokladom medzi slovenskými mestami s množstvom stavebných pamiatok viažucich sa k slávnym dejinám mesta. Spišská Levoča sa po prvý raz spomína v listine z roku 1249 pod názvom Leucha. V roku 1271 vystupuje Levoča ako hlavné mesto Spoločenstva spišských Sasov a spolu s ďalšími spišskými mestami užívajú práva slobodných kráľovských miest. V stredoveku jej početné výsady umožnili dostať sa medzi popredné európske mestá, s veľkorysým urbanizmom, architektúrou a kultúrnym životom, bola významným mestom aj z hľadiska hospodárskeho ako stredisko remeselnej výroby i stredisko medzinárodného a vnútorného obchodu. Už vtedy vybudovali v meste dve významné svätyne – minoritský Kostol sv. Ladislava s komplexom kláštora pri mestských hradbách a Farský kostol sv. Jakuba na hlavnom námestí.

Levoča disponuje všetkými mestskými stavebnými atribútmi **slobodného kráľovského mesta**: silné opevnenie, priestranné pravouhlé námestie ako centrum verejného života s významným farským kostolom a radnicou vo svojom strede a mnohými reprezentačnými meštianskymi domami s vnútornými dvormi s arkádami. Kostoly a veľká časť mesta si zachovali svoj pôvodný ráz a spolu s množstvom artefaktov, najmä v interiéri Kostola sv. Jakuba, sa tak Levoča stala jedným z mála sídel aj v stredoeurópskom kontexte s veľkým množstvom dodnes zachovaných hmotných dokladov stredovekého výtvarného umenia. Najvýznamnejšiu súčasť kultúrneho dedičstva Levoče tvorí sakrálny objekt kostola sv. Jakuba a dielo Majstra Pavla v ňom umiestnené.

Historické jadro Levoče vytvára súbor rôznorodých typologických objektov, z ktorých väčšinu tvoria meštianske domy, sakrálné objekty a objekty verejnej a vojenskej správy. Predstavujú súbor jedinečných a neopakovateľných architektúr, ktoré sú nielen ukazovateľom prosperity mesta v stredoveku i začiatkom novoveku, ale i dokladom bohatých stykov s vyspelými centrami stredoeurópskeho kultúrneho diania. Každý samostatný objekt v jeho súčasnom výraze je výsledkom organického prerastania jednotlivých stavebných i slohových úprav vo väčšine pôvodne gotických domov. Architektonická tvár meštianskych domov je v dispozíciách, vnútornom vybavení a výzdobe mimoriadne rôznorodá. K ojedinelým zjavom na

Slovensku patrí levočský vnútorný dvor adaptovaný väčšinou v druhej polovici 16. storočia a v 17. storočí.

V meste Levoča je zachovaných množstvo kultúrno-historických pamiatok. Celkovo na území sídla Levoča je v **Ústrednom zozname pamiatkového fondu** evidovaných k 31. 12. 2013:

- 305 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok,
- 347 pamiatkových objektov,
- 284 hnuteľných národných kultúrnych pamiatok,
- 823 pamiatkových predmetov.

Obr. 1 Vyznačenie nehnuteľných kultúrnych pamiatok (stavebných objektov) v lokalite Levoča, zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu

Zdroj: Manažment plán 2012 - 2022

Historické budovy a pamiatky Levoče sú súčasťou turistických poznávacích trás v rámci samotného mesta Levoča, ale aj v regiónoch Slovenska i Európy ako Gotická cesta, či Jakubská cesta a ďalších, ktoré sú bližšie popísané v kapitole Cestovný ruch, podkapitole Kultúrny turizmus.

5.2.1. Charakteristika historických objektov a pamiatok

Rímskokatolícky kostol sv. Jakuba v Levoči je trojlodový kostol pseudobazilikálneho typu, s krátkou polygonálne ukončenou svätyňou, s neskoršími dodnes zachovanými prístavbami. Na jeho mieste už začiatkom 13. stor. stál starší kostol, do roku 1270 sa datuje stavba dnešnej sakristie, pôvodne pravdepodobne samostatnej kaplnky neskôr pričlenennej k hnote dnešného kostola. So súčasnou stavbou kostola sa začalo pred polovicou 14. stor., v 2. polovici 14. stor. bol položený základ pre jeho dnešnú podobu. Postupné rozširovanie pôvodného obvodu kostola sa začína prístavbou kaplnky sv. Juraja na severnej strane koncom 14. stor. Okolo polovice 15. stor. bola pristavaná severná predsieň, krátko na to južná predsieň s Korvínovským oratóriom na poschodí, okolo roku 1520 bola realizovaná renesančná prístavba tzv. Henkelovej knižnice nad severnou predsieňou a kaplnkou sv. Juraja, najmladšou prístavbou, neogotickou z rokov 1858 – 1860 je na západnej strane kostola veža s dvoma postrannými kaplnkami, postavené na mieste staršej veže a kaplniek. V interiéri kostola sa nachádza mimoriadne rozsiahly súbor stredovekých nástenných malieb, významný je tiež početný súbor kamenných a drevených epitafov a mortuárií zo 14. – 18. stor., pravdepodobne najväčší na Slovensku, obsahujúci vyše štyridsať náhrobných kameňov, tabúl a štítov mimoriadnej kultúrnej a historickej hodnoty. Unikátna je však zbierka dvanástich stredovekých gotických krídlových oltárov vlastnej proveniencie, stojacich väčšinou na pôvodných miestach a takouto zbierkou sa môže v Európe pochváliť len Levoča a Bardejov. Hlavný oltár v chráme sv. Jakuba v Levoči - dielo rezbára Majstra Pavla z Levoče je popredným reprezentantom neskorogotického umenia na Slovensku a súčasne aj najvyšším gotickým oltárom u nás a v celej oblasti gotického slohu vôbec. Patrí medzi najskvelejšie doklady symbiózy priestoru a zariadenia, architektúry a rezbý. Svojou výškou 18,62 m a šírkou 6,7 m zaplňa priestor svätyne od podlahy až po klenbu. Majster geniálne osadil tento obrovský oltár do priestoru pomerne malého presbytéria, čím vytvoril dojem, že oltár s architektúrou splýva, dotvára ju a vytvára s ňou harmonický celok.

Evanjelický kostol - Po postavení a využívaní dvoch drevených artikulárnych kostolov (prvý postavený 1682 zhorel, 1713 postavený druhý) za hradbami mesta na mieste evanjelického cintorína si evanjelici v Levoči mohli na základe Tolerančného patentu postaviť murovaný kostol, pre ktorý si vymohli miesto na námestí. Nový evanjelický chrám sa po kostole sv. Jakuba a radnici stal treťou dominantou goticko – renesančného námestia. Postavený je v rokoch 1825 - 1837 podľa projektov

stavitel'a Antona Povolného a prezentuje mohutnú stavbu centrálného pôdorysu v tvare gréckeho kríža. Celý priestor kríženia lodí je postavený na štyri masívne piliere, ktoré nesú monumentálnu kupolu s oknami osvetľujúcimi celý centrálny priestor chrámu. V interiéri sú rozsiahle empory vsadené do troch ramien kríža, na ktorých sú umiestnené organy, lavice, archív a cenná knižnica, ktorá má do 30000 zväzkov. Zo starého kostola sem preniesli organ, starý drevený a železný kríž, krstiteľnicu a obrazy. V interiéri je monumentálny portálový oltár s obrazom Ježiša zachraňujúceho topiaceho sa Petra od levočského maliara Jozefa Czauzika.

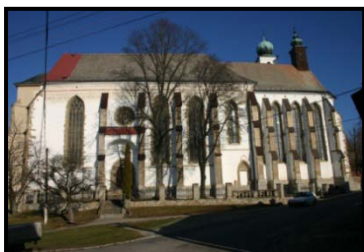
Pútnický kostol na Mariánskej hore (Bazilika Navštívenia Panny Márie) dopĺňa panorámu mesta na severe. Je to jedno

z najstarších a najvýznamnejších pútnických miest na Slovensku. Na jeho mieste údajne stála kaplnka už pred vpádom Tatárov, v 2. polovici 15. stor. bol kostolík čiastočne prestavaný a zväčšený; barokový kostolík začali stavať roku 1698 a dokončili až v r. 1766. Malý kostol však nevyhovoval a pristúpilo sa k výstavbe tretieho kostola (vysvätený 2. júla 1820), ktorý slúžil veriacim do roku 1906, kedy sa začalo s výstavbou posledného – štvrtého kostola. Je to neogotická krížová stavba postavená podľa projektu staviteľa Antona Müllera, nový hlavný oltár bol vyrobený vo firme Ferdinanda Prinotha zo Starého Ulrichu v Tirolsku. Slávnostná posviacka chrámu sa konala 2. júla 1922 a vykonal ju spišský biskup Ján Vojtaššák. V roku 1984 bol vyhlásený za baziliku minor. Najcennejšou pamiatkou kostola je drevená gotická socha Panny Márie z prvej polovice 15. stor. umiestnená na hlavnom oltári. V roku 1995 bola jedným z cieľov návštevy Svätého Otca na Slovensku.

Pútnický a exercičný dom na Mariánskej hore v Levoči bol

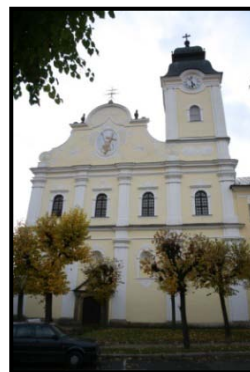
postavený v roku 1994. Počas hlavnej púte poskytuje služby kňazom, pútnikom a usporiadateľom. Počas roka v tichom prostredí slúži ako exercičný dom. Ponúka rôzne alternatívy duchovných cvičení pre kňazov, rehoľníkov, rehoľnice a ostatných veriacich podľa jednotlivých vekových skupín, ako aj duchovné obnovy a duchovné stretnutia laických spoločenstiev či rádov. V priestoroch pútnického - exercičného domu je k dispozícii: prednášková miestnosť s kapacitou 40 miest, celodenné stravovanie, dvojlôžkové izby s príslušenstvom, kaplnka na osobnú adoráciu.

Starý kostol minoritov (tiež čierny alebo gymnaziálny)

S výstavbou kostola sv. Ladislava (neskôr zasvätený Panne Márii kráľovnej anjelov) spolu s príslušeným kláštrom sa začalo v prvej polovici 14. stor., v druhej polovici 14. stor. bolo trojlodie dostavané a zaklenuté. Gotický kostol v protireformačnom období dostali roku 1671 do správy jezuiti, ktorí kláštor a kostol opravili a zväčšili. Z kostola odstránili poškodenú gotickú klenbu a definitívne ho zaklenuli roku 1694. Nasledovala rozsiahla a veľkorysá úprava celého interiéru, kedy z chrámu boli odstránené všetky staršie diela a Olaf Engelholm spolu so svojou dielňou v rokoch 1695 - 1699 vytvoril celok, ktorý patrí k najvýznamnejším barokovým interiérom 17. storočia na Slovensku. Na barokovom hlavnom oltári je umiestnená gotická socha Madony z 15. stor. V interiéri kostola, sakristii a krížovej chodbe kláštora sú čiastočne zachované stredoveké nástenné maľby. Krížová chodba zo 14. storočia je u nás jediná úplná gotická krížová chodba.

Barokový kostol sv. Ducha – nový kostol a kláštor minoritov na Košickej ulici je hlavným dielom baroka v Levoči. Terajší barokový kostol stojí na mieste stredovekého kostola, ktorý v roku 1747 vyhorel. Postavený bol v rokoch 1748 - 1753 a mimoriadne hodnotný je jeho neporušený interiéror z druhej polovice 18. stor. zvýraznený nástennými maľbami od maliara Ondreja Ignáca Trtinu. Na priečelí kostola zaujme nástenná maľba so symbolmi Viery, Nádeje a Lásky. Tento kostol je jedným z nemnohých zachovaných barokových kostolov na Spiši.

Levočská historická radnica situovaná uprostred námestia pravidelného obdĺžnikového tvaru svojou hmotou a polohou patrí medzi dominantné stavby námestia a mesta. Jadro radnice je gotické. Pôvodne bloková, dvojpodlažná, trojtraktová budova obdĺžnikového pôdorysu s valene zaklenutou chodbou prechádzajúcou stredom na prízemí v severo-južnom smere slúžila ako tržnica. Po požiaroch bola v roku 1615 prestavaná v renesančnom slohu. Táto radikálna úprava exteriéru spočívala v postavení arkádovej chodby na prízemí južnej a západnej strany budovy. Dostavbou arkády na južnej stene došlo na I. poschodí k vytvoreniu dvoch nových samostatných priestorov a k zväčšeniu radničnej siene. Nová plná stena nad arkádou bola prerazená štyrmi okennými otvormi, zatiaľ čo na západnej strane prebiehala arkádová chodba aj v úrovni I. poschodia. Plný múr južnej steny bol medzi oknami výtvorne doplnený alegorickými figurálnymi kompozíciami občianskych cností – zľava Temperantia - Striedmosť, Prudentia - Opatrnosť, Fortitudo - Udatnosť, Patientia - Trpezlivosť, Iustitia - Spravodlivosť. Radnica bola v 18. storočí barokizovaná a jej dnešný vzhľad je výsledkom veľkej pseudorenesančnej úpravy z rokov 1893 – 1895, kedy boli krajné stĺpy prestavané na masívne piliere, z dôvodu statického zabezpečenia. Podľa návrhu prof. Schuleka bolo pozmenené zastrešenie objektu vysokými manzardami so štítlami v duchu nemeckej renesancie. V bezprostrednej blízkosti radnice stojí zvonica, postavená v rokoch 1656-1661 na dvoch podlažiach staršieho objektu zvonice, ktorá bola prejazdom – spojovacím krčkom spojená s radničnou budovou. V radnici na poschodí má svoje expozície Spišské múzeum. Zasadacia sieň slúži mestu na reprezentačné účely.

Klietka hanby pochádza približne zo 16. storočia, slúžila na trestanie ľahších deliktov. Pôvodne stála na mieste dnešného evanjelického kostola. Neskôr bola majetkom a stála v parku rodiny Probstnerovcov, v priestore dnešnej nemocnice. Stredoveký pranier rodina darovala mestu v roku 1933, odkedy stojí pred radnicou. Pranier tvorí kovová šesťhranná konštrukcia z prevliekaných prútov plného štvorcového priemeru, kopulovito ukončená vo vrchole s lucernou.

Mestské divadlo sa nachádza v pôsobivom prostredí pamiatkových dominant, na západnej strane námestia. Rekonštrukciou bola budove vrátená, zvlášť divadlu, jej komornú podobu z polovice 19. storočia. V tomto kultúrno - spoločenskom komplexe sa nachádza kongresová sála, divadelná sála, dve kurzové miestnosti, modrý salónik. Novootvorené mestské divadlo ponúka širokú paletu

divadelných vystúpení, kultúrnych podujatí, ale aj možnosť usporadúvania kongresov, seminárov, školení a rôznych spoločenských stretnutí.

Obchodný dom bol spolu so zlatníckymi dielňami časťou komplexu budov v parku. Pôvodne tu bola škola, o čom svedčí erb oproti kostolu. V roku 1588 ju prebudovali na školu vyššieho typu. Nachádzala sa tu tiež mestská zbrojnica. Budovy boli spojené v jeden celok v rokoch 1587 - 1588. Po prestavbe v rokoch 1810 a 1858 - 1862 slúžila ako reálne gymnázium, kasíno, cukráreň, reštaurácia i byty. Dnes, opäť zreštaurovaná, slúži administratívnym účelom.

Veľký župný dom bol postavený v rokoch 1806 - 1826 architektom z Egru Antonom Povolným ako sídlo administratívy pre Spišskú župu, ktorej sídlom bola od 16. storočia až do konca roku 1922 Levoča. Klasicistický sloh pritom prispôbil renesančnému prostrediu Levoče zdôraznením horizontálnych línií. Župný dom svojím pôdorysným a výškovým vývinom má charakter paláca, charakteristickými prvkami sú mohutný nástupný vestibul prízemnia s príľahlým monumentálnym schodiskom, slávnostná sála poschodia a dvojtraktová dispozícia s chodbou po vnútornom obvode dvora. Najcennejším prvkom domu je jeho fasáda, ktorá je pozoruhodným dokladom kultivovanosti stavebníkov a ich rozhláde po stavebnej produkcii v európskom merítku. Považuje sa za najkrajší župný dom v bývalom Uhorsku. Dnes opäť zreštaurovaná budova slúži administratívnym účelom.

Malý župný dom je dom č. 60, ktorého fasáda má sgrafitovú výzdobu a medzi oknami je znázornený erb Spišskej župy. Dom je dokladom vývoja stredovekého meštianskeho domu od gotického obdobia, kedy bol postavený, cez rozsiahle renesančné prestavby a úpravy v 19. stor. a v 20. storočí so zachovanými architektonickými detailmi a konštrukciami z rôznych období. Po postavení Veľkého župného domu v ňom zostali len menšie župné úrady a väznica. Dnes sa tu nachádza

župný archív.

Thurzov dom je dom č. 7 na námestí a odlišuje sa od ostatných meštianskych domov svojou zachovalou renesančnou atikou. Na fasáde ma bohatú sgrafitovú výzdobu z roku 1903–1904. Dom vznikol spojením dvoch pôvodných budov z 15. storočia. Do roku 1532 patril významnej levočskej rodine Thurzovcov, po ktorej bol aj pomenovaný. Významný stredoveký dom, stavebne doplnený v renesancii, baroku a klasicizme s množstvom hodnotných a autenticky zachovaných remeselných detailov a architektonických prvkov. Dnes je Thurzov dom sídlom Štátneho oblastného archívu.

Dom Majstra Pavla sa nachádza na východnej strane námestia pod č. 20. V tomto dome žil a tvoril rezbár Majster Pavol z Levoče, autor hlavného oltára z Kostola sv. Jakuba, ale aj iných významných diel. Vzhľad domu sa zachoval od 15. a 16. storočia až dodnes. Objekt svojou dispozíciou a vybavením kamennými architektonickými článkami reprezentuje typ spišského dvojtraktového domu s prejazdom a s dvorovým krídlom zámožného meštana. V súčasnosti sa v jeho interiéroch nachádza múzeum Majstra Pavla.

Máriássyho dom stojí v západnej časti námestia s nádherným kamenným portálom z roku 1530 pochádza z 15. storočia. Veľmi zaujímavý je aj jeho renesančný dvor s arkádami, ktorý je typický pre mesto Levoča. Dom je dokladom urbanistického vývoja mesta v období stredoveku a renesancie, so zachovanou reprezentačnou prestavbou celej zástavby na parcele v 2. polovici 17. storočia. Zachoval si značnú mieru autenticity v dispozičnom riešení aj počte zachovaných architektonických a výtvarných prvkov. Patrí k najhodnotnejším architektúram v meste. Dom svojou dispozíciou a vybavením kamennými architektonickými článkami reprezentuje typ šľachtického mestského sídla na námestí, ktorý vlastnila rodina Mariássyovcov.

Krupekov dom na námestí neunikne pozornosti pre svoju bohato zdobenú fasádu maľbami a kvádrovaním zo 16. storočia. Nad vstupným portálom je krupekovský erb s dvomi anjouovskými ľaliami a rozviazatým akantom. V úrovni okien poschodia sú medzi oknami tri figurálne výjavy - sv. Sebaštián, sv. Rodina a sv. Krištof. Dom patril významnému krakovskému kupcovi Šebastianovi Krupekovi a svojou dispozíciou a vybavením kamennými architektonickými článkami reprezentuje typ domu zámožného

meštana – kupca.

Spillenbergov dom patril v 16.–17. storočí známej lekárskej rodine. Dom má dispozičné jadro z 15. storočia a zachovanú reprezentačnú prestavbu celej zástavby na parcele v 17. storočí. Dom je významný jedinečným architektonickým riešením hlavnej fasády s bohatou výzdobou a pre Levoču atypicky riešeným vysokým atikovým štítom. Hodnotu domu zvyšuje prostredníctvom majiteľa - rodina Spillenbergovcov, ktorí patrili k významným osobnostiam mesta.

Mestské hradby počiatky výstavby opevnenia viacero bádateľov predpokladá už koncom 13. storočia, počiatky výstavby najväčšej časti dodnes zachovaného opevnenia siahajú do prvej polovice 14. storočia, keď bola ustálená urbanistická koncepcia mesta. Vyspelý a zložitý systém opevnenia Levoče je špičkovou ukážkou stredovekého fortifikačného staviteľstva európskeho významu a spolu s

opevnením Spišského hradu predstavujú trvalú hodnotu pre SD. Tvar mestského opevnenia vychádza z pôdorysného rozvrhu mesta a z terénnych daností. Jeho dve hlavné brány – Košická (Horná) a Dolná boli súčasťou sústavy bášť, ktorých počet sa v priebehu vývoja menil. V polovici 16. storočia sa uvádza 13, o sto rokov neskôr vzrástol ich počet na 16, dodnes je ich zachovaných 13. Celková dĺžka kamenných hradieb bola približne 2,5 km. Dodnes sa zachovalo asi 80 percent opevnenia v celom svojom profile (hradbový múr, hradbová terasa, parkánový múr, hradbová priekopa z exteriérovej časti a hradbová ulička z interiéru), ktoré takto vytvárajú výnimočný európsky komplex systému opevnenia čo do rozsahu i stavu zachovania. Navyše je ukážkovým príkladom vývoja hradbového systému od 13. stor., pretože sa tu zachovali rôzne vývojové typy hradbového múru a bášť, čo do pôdorysu, umiestnenia, tvaru strielní, počtu podlaží, konštrukčného systému a veľkosti. Systém opevnenia dodnes prirodzene vymedzuje pôdorysne obrys historickej časti mesta a vytvára jedinečnú siluetu mesta.

5.2.2. Finančná podpora ochrany pamiatok

Za obdobie rokov 2009 – 2013 bolo do rekonštrukcie a ochrany pamiatok investovaných spolu 1 663 238 €, Mesto Levoča tieto aktivity spolufinancovalo v sume spolu viac ako 213 000€ (viď. Tab. 69).

Tab. 69 Realizované projekty - investície mesta Levoča do historických objektov za posledných 5 rokov 2009 – 2013

Názov projektu	Zameranie projektu	Náklady
Rímskokatolícky kostol sv. Jakuba v Levoči <i>Zdroj: MK SR (Program Obnovme si svoj dom)</i>		
Komplexná obnova kostola sv. Jakuba v Levoči, reštaurovanie nástenných malieb a historických omietok, kamenných architektonických prvkov a vitráží v interiéri svätyne.		Celkové náklady: 824 619,99 € Schválená dotácia: 783 388,99 € Spolufinancovanie: 41 231,00 €
Ukončenie rekonštrukcie severnej fasády Kostola sv. Jakuba v Levoči.		Celkové náklady: 129 903,87 € Schválená dotácia: 120 000,00 € Spolufinancovanie: 9 903,87 €
Architektonicko - historický výskum, dokumentácia z vykonaného výskumu.		Celkové náklady: 20 000,00 € Schválená dotácia: 10 000,00 € Spolufinancovanie: 10 000,00 €
Komplexná obnova kostola sv. Jakuba v Levoči, reštaurovanie exteriérového plášťa sakristie národnej kultúrnej pamiatky (3 projekty) svätyne (presbytéria) Kostola sv. Jakuba v Levoči s predpokladom reštaurátorského zásahu v čo najväčšej miere dochovať originálne hmoty v zmysle zásad pamiatkovej starostlivosti.		Celkové náklady spolu: 325 310 € Schválená dotácia: 181 000 € Spolufinancovanie: 45 310 €
Vypracovanie projektovej dokumentácie, ktorej výsledkom bola revízia technického stavu fasády, strešného plášťa s odvodnením a odvlhčenia objektu Kostola sv. Jakuba v Levoči.		Celkové náklady: 8 300,00 € Schválená dotácia: 7 885,00 € Spolufinancovanie: 415,00 €
Oprava alebo výmena vonkajších rozvodov infraštruktúry, sanácia vlhkosti muriva, sanácia vlhkosti základov.		Celkové náklady: 71 336 € Schválená dotácia: 61 600 € Spolufinancovanie: 9 736 €

Dom meštiansky, Námestie Majstra v Levoči č.43 <i>Zdroj: Program Obnovme si svoj dom</i>	
Pamiatkový výskum, ktorý pozostával z architektonicko - historického výskumu, umelecko - historického výskumu, sondáže a zo zamerania skutočného stavu objektu.	Celkové náklady: 22 788,50 € <i>Schválená dotácia:</i> 14 193,00 € <i>Spolufinancovanie:</i> 8 595,50 €
Obnova domu meštianskeho - interiéru NKP s predpokladom dochovať originálne hmoty a všetky zásahy obnovy budú realizované v zmysle zásad pamiatkovej starostlivosti.	Celkové náklady: 100 088 € <i>Schválená dotácia:</i> 95 083 € <i>Spolufinancovanie:</i> 5 005 €
Hradobný múr na JV strane mestského opevnenia medzi Menhardskou bránou a domom č. p. 469, časť Bašta, Levoča <i>Zdroj: Program Obnovme si svoj dom</i>	
Obnova a konzervácia mestských alebo iných opevnení a pevnostných systémov-	Celkové náklady: 96 396,16 € <i>Schválená dotácia:</i> 20 000,00 € <i>Spolufinancovanie:</i> 76 396,16 €
Oprava havarovaného parkánového múru pri Menhardskej bráne - sanácia, odvodnenie a statické zabezpečenie silne zvetranej časti parkánového múru vo východnej časti mestského opevnenia.	Celkové náklady: 44 516 € <i>Schválená dotácia:</i> 40 000 € <i>Spolufinancovanie:</i> 4 516 €
Radnica zvonica, Námestie Majstra Pavla č.2, Levoča <i>Zdroj: Program Obnovme si svoj dom</i>	
Pamiatkový výskum v pivničných a prízemných priestoroch, priestoroch I. poschodia a podkrovia, ktorý pozostával z archívneho výskumu, architektonicko -historického výskumu a umelecko -historického výskumu , vrátane sondáže, s vykonaním zamerania skutočného stavu objektu.	Celkové náklady: 19 980 € <i>Schválená dotácia:</i> 18 000 € <i>Spolufinancovanie:</i> 1 980 €
Rekonštrukcia Mestského divadla , Námestie Majstra Pavla č.54, Levoča	
I.etapa – výmena okien a dverí	Celkové náklady: 79 995,98 €

Zdroj: MsÚ Levoča

Z dotačného fondu MK SR „Obnovme si svoj dom“, podprogram 1.2 boli v rokoch 2009 – 2013 pre majiteľov a správcov národných kultúrnych pamiatok (NKP) v PR Levoča poskytnuté na ich **obnovu** finančné prostriedky celkom vo výške **2 726 040 €**:

Tab. 70 Poskytnuté príspevky na obnovu NKP v rokoch 2009 – 2013

<i>Rok</i>	<i>Počet NKP</i>	<i>Suma v €</i>
2009	7	1 069 230,00-
2010	21	444 782,00-
2011	35	392 334,00-
2012	30	476 194,00-
2013	25	343 500,00-

Zdroj: MsÚ Levoča

5.3. Kultúrne zariadenia, inštitúcie a ich činnosť

V meste Levoča pôsobí 8 kultúrnych zariadení a inštitúcií, ktoré smerujú svoju činnosť na rozvoj kultúry dostupnej pre väčšinu obyvateľov a návštevníkov mesta. Poslaním kultúrnych

inštitúcií je na základe záujmu a tvorivej schopnosti ľudí prispievať k rozvoju ich osobnosti a utváraniu kultúrneho spôsobu života.

Tab. 71 Prehľad kultúrnych zariadení a inštitúcií v meste Levoča

<i>Zariadenie</i>	<i>Kapacita, popis</i>	<i>Správca, zriaďovateľ</i>
Mestské divadlo	490 sedadiel	Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča
Kino Úsmev	350 stoličiek	Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča
Mestská knižnica	27 828 kníh 199 brožúr	Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča
Galéria – výstavná sieň Námestie M. Pavla 43	5 výstavných miestností	Mesto Levoča
Slovenská knižnica pre nevidiacich M. Hrebendu	42 365 knižných jednotiek	Ministerstvo kultúry SR
Štátny oblastný archív	študovňa	Ministerstvo vnútra SR
Múzeum špeciálneho školstva Levoča	stála expozícia	Ministerstvo školstva SR
Slovenské národné múzeum - Spišské múzeum	výstavné projekty stála expozícia stála expozícia, odborná knižnica a študovňa/bádateľňa	Ministerstvo kultúry SR
Štátny archív v Levoči	eviduje, chráni archívne dokumenty a sprístupňuje ich, bádateľňa, prednášková a výstavná činnosť	Ministerstvo vnútra SR
Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča	ochrana pamiatkového fondu	Rozpočtová organizácia štátu
Oblastný reštaurátorský ateliér	reštaurátorské práce na zachovanie kultúrnych pamiatok	Pamiatkový úrad SR
Spišský dejepisný spolok	vedecký výskum Spiša, zvyšovanie povedomia	dobrovoľné záujmové kultúrno-spoločenské nepolitické združenie historikov a milovníkov histórie Spiša

Zdroj: MsÚ Levoča a Manažment plán 2012 - 2022

5.3.1. Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča (MsKS)

Námestie Majstra Pavla 54

Web: <http://msks.levoca.sk>

Zriaďovateľom Mestského kultúrneho strediska mesta Levoča (MsKS) je Mesto Levoča. MsKS zabezpečuje najmä komplexné programovanie kultúrnych a spoločenských podujatí v meste, organizáciu a zabezpečovanie kultúrno-spoločenských akcií na území mesta a propagáciu kultúrnej činnosti na verejnosti a v médiách. Ponuka programov profesionálnych, ale aj neprofesionálnych telies MsKS sa riadi predovšetkým náročnými kritériami kvality v súlade s požiadavkami trhu, ale aj zásadou výchovy kultúrou a pozitívnym ovplyvňovaním vkusu a kultúrnej úrovne občanov ale i návštevníkov Levoče. Organizuje celoštátne prehliadky alternatívneho divadla, krajské prehliadky ochotníckych divadiel, celoštátne prehliadky

komornej a symfonickej hudby a pod., ktoré sú v odborných kruhoch vysoko hodnotené a úzko spolupracuje so ZUŠ.

MsKS sa nachádza v budove v centre mesta na západnej strane námestia. V správe MsKS je aj rohová budova s gotickým portálom, v ktorej v dolnej časti je prevádzka mestského kina a mestského informačného centra a v hornej časti je mestská knižnica.

Organizačné zložky v správe MsKS

- **Mestské kino Úsmev**
Námestie Majstra Pavla 58
Web: <http://msks.levoca.sk>

Mestské kino organizuje večerné predstavenia – premietanie pravidelne každý týždeň v piatok a sobotu. Návštevníci kina majú možnosť stať sa členmi filmového klubu. Kapacita kina je 353 stoličiek.

- **Mestské divadlo**
Námestie Majstra Pavla 54
Web: <http://msks.levoca.sk>

V prostredí pamiatkových dominánt, na západnej strane námestia, sa nachádza budova Mestského divadla. Rekonštrukciou bola budove vrátená komorná podoba z polovice 19. storočia. V tomto kultúrno-spoločenskom komplexe sa nachádza kongresová sála, divadelná sála, dve kurzové miestnosti, modrý salónik. Novootvorené mestské divadlo ponúka širokú paletu divadelných vystúpení pre deti i dospelých, kultúrnych podujatí, ale aj možnosť usporadúvania kongresov, seminárov, školení a rôznych spoločenských stretnutí.

Kongresová sála sa nachádza v budove mestského divadla. Objekt budovy, ktorý sa nachádza v historickom jadre mesta v pôsobivom prostredí pamiatkových dominánt, nesie atmosféru divadiel z konca 19. storočia. Komplex interiérových priestorov je doplnený divadelným átriom a spolu s okolím dáva možnosť stráviť príjemné chvíle pracovne i spoločensky. Mestské divadlo má zároveň skúsenosti s organizovaním kultúrno-spoločenských podujatí.

Tab. 72 Návštevnosť kina Úsmev a Mestského divadla v Levoči

	Rok		
	2011	2012	2013
Mestské kino	2830	1481	650
Mestské divadlo	5021	4719	4305

Zdroj: MsÚ Levoča

- **Mestská knižnica**
Námestie Majstra Pavla 58
Web: <http://msks.levoca.sk>

Je kultúrno-vzdelávacou inštitúciou, ktorá poskytuje svoje služby obyvateľom mesta a okolia. Vo knižnom fonde sa okrem kníh nachádzajú aj iné médiá, ako sú brožúry, hudobniny, periodická a neperiodická tlač a podobne. Služby knižnice sú plne automatizované. Informácie o aktuálne knižných novinkách si čitatelia môžu nájsť na internetovej stránke MsKS. Výpožičná doba 6 dní v týždni.

Súbory v oblasti neprofesionálneho umenia zastrešované MsKS

• *Dychová hudba mesta Levoča*

Organizácia, ktorá plní dlhoročne svoju spoločenskú a výchovnú funkciu. Už 10 rokov sa počas letnej turistickej sezóny predstavuje v piatok verejnosti v parku. Hrubý odhad prekračuje stovku koncertov, ktoré počuli domáci i zahraniční turisti. Pravidelne účinkuje na rôznych oslavách mesta a reprezentuje mesto na rôznych festivaloch dychových hudieb doma i v zahraničí. Súbor má v súčasnosti 22 členov.

• *Levočská divadelná spoločnosť*

Pôsobí pri MsKS a nemá stály súbor. Má 8 členov, ktorí reprezentujú svoje mesto doma aj v zahraničí.

• *Klub Patchwork*

Pracuje v priestoroch MsKS od roku 2007 a má 30 členiek. Klub vystavuje svoje práce každoročne na Karpatskom remeselnom trhu aj Vianočnom remeselnom trhu v Levoči. Úzko spolupracuje so Spolkom patchworku Litomyšl v Čechách - odovzdávaním a výmenou skúseností a zručností.

• *Ľudová hudba Matúša Ondruša*

Mladí muzikanti z levočského regiónu hrajú spolu od roku 2011 na rôznych podujatiach v Levoči i okolí. Doposiaľ reprezentovali mesto v Čechách a Poľsku (Praha – v Stavovskom divadle, Litomyšl – Gastrofest a Starý Sacz – Jesenný festival hudby).

Umelecké telesá ZUŠ, podieľajúce sa vysokou mierou na programovej štruktúre MsKS

• *Chorus Minor*

Komorný spevácky zbor **Chorus Minor** vznikol v roku 1998. Pracuje pod vedením dirigentky Márie Kamenickej. O hlasovú kultúru spevákov sa starajú hlasoví pedagógovia Karolína Kopaničáková a Milan Pollák – vicedirigent speváckeho zboru. CHORUS MINOR reprezentujú kvalitní sólisti – Karolína Kopaničáková, Milan Pollák, Marián Kavač a Peter Švec. Zbor účinkuje pri liturgických oslavách cirkevných sviatkov a pri rôznych príležitostiach v meste a okolí. Aktívne spolupracuje s magistrátom Mesta Levoča, Spišským múzeom v Levoči a ďalšími inštitúciami. Počas 15-tich rokov svojej existencie sa vypracoval na reprezentačné teleso školy aj mesta. Má za sebou mnoho koncertov, benefičných a súťažných vystúpení nielen na domácej pôde, ale aj v zahraničí. V súčasnosti má spevácky zbor CHORUS MINOR 22 členov (8 soprán, 6 alt, 4 tenor, 4 bas).

• *Detský folklórny súbor Levočanik*

Detský folklórny súbor LEVOČANIK vznikol vo februári 2012 pri Základnej umeleckej škole v Levoči. Pracuje v dvoch zložkách – tanečnej a hudobnej. Program zahŕňa detské hry a zvyky zo Spiša, Šariša a Zemplína. Tanečnú zložku sprevádza detská ľudová hudba, ktorá má v súčasnosti 8 členov. V súbore pôsobí 60 detí z tanečného a hudobného odboru ZUŠ. Účinkuje pri rôznych príležitostiach v rámci mesta a školy. Umelecká vedúca tanečnej zložky, choreografia je v súčasnosti Tatiana Stanislavová a umelecký vedúci hudobnej zložky, úprava hudby je Ladislav Lisovszki. DFS LEVOČANIK je prípravné teleso pre Folklórny súbor

LEVOČAN. V súťaži detskej a mládežníckej tvorivosti „Spish Talent Festival 2013“ získal DFS LEVOČANIK hlavnú cenu v kategórii folklór.

• **Folklorný súbor Levočan**

Folklorný súbor Levočan začal svoju činnosť v marci 2002 pri ZUŠ v Levoči. V súčasnosti pôsobí v súbore 45 členov. Vo svojom repertoári má FS Levočan piesne a tance zo Spiša, Šariša, Zemplína, Liptova a goralskej folklórnej oblasti. FS Levočan má za sebou vystúpenia na miestnej, okresnej a medzinárodnej úrovni. Účinkovanie v zahraničí na medzinárodných folklórnych festivaloch v Maďarsku, Poľsku, Českej republike, Taliansku, Bulharsku, Nemecku, Sardínii, Turecku a Francúzsku.

Tab. 73 Významné pravidelné kultúrne podujatia v meste Levoča (realizované od roku 2008)

Názov	Návštevnosť	Pravidelnosť	Význam (regionálny, cezhraničný, medzinárodný a pod.)
Festival ZUČ	100 divákov	každý rok	regionálny
	(4 – 8 škôl)		
Krajská scénická žatva	400 divákov	každý rok	regionálny
	(9 – 12 div. súborov)		
Hviezdoslavov Kubín	80 divákov	každý rok	okresný
	(60 – 70 súťažiacich)		
EXIT – Celoštátna postupová súťaž a prehliadka amatérskeho divadla	700 divákov	každý rok	celoslovenský
	(10 – 13 div. súborov)		
Dni Majstra Pavla z Levoče: <ul style="list-style-type: none"> • Letný Bažant kinematograf • Plenér Majstra Pavla (10 – 15 umelcov) • Karpatský remeselný trh • Tajomná Levoča • A iné 	cca 40.000 divákov	každý rok	medzinárodný
Levočské babie leto	1.000 divákov	každý rok	medzinárodný
Mariánska púť		každý rok	medzinárodný
Divadelné hry Levočskej divadelnej spoločnosti -rozprávky, činohra, tanečné divadlo	2 000 divákov	Každý rok	regionálny
Výstavy – vernisáže Plenéra Majstra Pavla	1000 divákov	Každý rok	medzinárodný
Najúspešnejšie výstavy za posledných 5 rokov:			
Dušan Pončák – Z tvorby	1000 divákov	2009	regionálny

Krásky Spiša - Levoča moja, výtvarná súťaž Levočské impresie	1000 divákov	2009	regionálny
Boží Spiš – výstava fotografií Petra Župníka	2000 divákov	2009	nadregionálny
Výstavy Klubu patchwork Levoča-Litomyšľ	2000 divákov	2009,2010,2011	medzinárodný
Poplenérová výstava diel plenéra z Lancutu/ Slovenské kráľovské mestá Radim Čech – z tvorby	2500 divákov	2010	medzinárodný
Európske pexeso Veľkí Slováci a česi malými očami Poplenérová výstava Lancut /PL/	1000 divákov	2011	medzinárodný
ORBIS PICTUS LEUCHOVIA Levoča – výstava veľkoplošných fotografií P.Župníka	5000 divákov	2011	medzinárodný
ORBIS PICTUS LEUCHOVIA – Košice, Prešov	5000 divákov	2012	medzinárodný
Na skle maľované – bratia Tokárovci	600 divákov	2012	regionálny
Chrámy Pentapolitany – výstava veľkoplošných fotografií P.Župníka	5000 divákov	2013	medzinárodný

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 74 Realizované projekty mesta v oblasti kultúry – infraštruktúra, podujatia za posledných 5 rokov 2009 – 2013

Názov projektu	Zameranie projektu	Náklady
Medzinárodný kultúrny festival Dni Majstra Pavla 2010 v Levoči – TAJOMNÁ LEVOČA, <i>Zdroj: MK SR Program Umenie</i>		
Podpora tvorby kultúry a šírenie produktov starých majstrov tradičnej kultúry, uchovávanie tradícií, osvojenie si zručností a vedomostí v oblasti amatérskej umeleckej tvorby, prezentácia nemotného kultúrneho dedičstva a jeho hodnôt verejnosti prostredníctvom aktivít.		Celkové náklady: 10 000,00 € <i>Schválená dotácia:</i> 7 000,00 € <i>Spolufinancovanie:</i> 3 280,00 €
Využitelnosť regionálnych hodnôt na otvorenej scéne, <i>Zdroj: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013</i>		
Oživenie átria mestského divadla (<i>nákup mobilného pódia a ozvučovacej techniky</i>)		Celkové náklady: 12 070,42 € <i>Schválená dotácia:</i> 10 058,69 € <i>Spolufinancovanie:</i> 2 011,73 €

Zdroj: MsÚ Levoča

5.3.2. Slovenské národné múzeum - Spišské múzeum v Levoči

Nám. Majstra Pavla 40

Web: www.snm.sk

Zriaďovateľom Slovenského národného múzea je Ministerstvo kultúry SR. Spišské múzeum vzniklo v roku 1884 z iniciatívy Spišského dejinného spolku, ktorý sa zaoberal aj akvizíciou historických predmetov. Od svojho vzniku sa zameriava na tri základné oblasti - históriu, umeleckú históriu a etnografiu spišského regiónu a mesta Levoče. Zo začiatku sídlilo v gotickom dome, tzv. Stallungu na Mäsiarskej ulici, ale v roku 1955 získalo budovu levočskej radnice, kde bola inštalovaná historická expozícia.

V rokoch 1968 - 1990 spravovalo národnú kultúrnu pamiatku Kostol sv. Jakuba v Levoči, v januári 1989 prevzalo správu Spišského hradu. Spišské múzeum bolo zlúčené so Slovenským národným múzeom (SNM) 1. 4. 2002.

Súčasná expozícia:

- Výstavná sieň sídelnej budovy, Námestie Majstra Pavla 40
- Historická expozícia na Radnici
- Dom Majstra Pavla z Levoče

Slovenské národné múzeum – Spišské múzeum v Levoči sa podieľa na osвете svojou bohatou prezentačnou činnosťou formou príležitostných výstav (asi 7 - 10 v roku), prednášok, odborných konferencií (k dejinám mesta, dielu Majstra Pavla a pod.) a kultúrnych aktivít zameraných na výchovu a vzdelávanie (interaktívne výstavy zamerané na školskú mládež, minority – nevidiacich, nepočujúcich) a kultúrnych aktivít komerčného charakteru (letné programy najmä v priestoroch Spišského hradu – Festival historického šermu, koncerty, Program pre deti – Podďte s nami hradnými nádvoriami, Dni tradičných remesiel, Stretnutia s obyvateľmi obcí v okolí hradu a prezentácia ich kultúry a histórie). Múzeum pravidelne vydáva zborník Acta Scepusii, neperiodicky vydáva katalógy k väčším výstavám a publikácie týkajúce sa Spišského hradu, alebo monografické spracovanie výskumných tém.

Tab. 75 Návštevnosť Slovenského národného múzea

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SNM Levoča (okrem hradu)	30 542	20 308	28 678	33 552	32 447	36 808	34 822

Zdroj: MsÚ Levoča

5.3.3. Múzeum špeciálneho školstva v Levoči

Námestie Majstra Pavla 28

Web: www.msslevoča.sk

Múzeum špeciálneho školstva v Levoči vzniklo na podnet Spoločnosti pre špeciálnu a liečebnú výchovu ako historicko-dokumentačné stredisko pre špeciálnu a liečebnú výchovu. Múzeum zriadilo Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy SR, otvorené bolo 16. novembra 1990. Je jediným múzeom svojho druhu, ktoré zachytáva vývin starostlivosti, vzdelávania a výchovy zrakovo, telesne, sluchovo a mentálne postihnutých na Slovensku.

Základným poslaním Múzea špeciálneho školstva v Levoči je sprístupňovať širokej verejnosti, špeciálnym pedagógom a žiakom špeciálnych škôl stálu expozíciu **Dejiny špeciálneho**

Školstva na Slovensku. Zhromažďuje, odborne a vedecky spracúva, ochraňuje a sprístupňuje verejnosti, dokumenty, knihy a fotografie súvisiace s výchovou, vzdelávaním a starostlivosťou o postihnuté deti a mládež na Slovensku. Realizuje výchovnú, kultúrnu a osvetovú činnosť. Päť dní v týždni realizuje služby pre návštevníkov a zahŕňa:

- stálu expozíciu Dejiny špeciálneho školstva na Slovensku od najstarších čias po súčasnosť,
- depozitár pre archiváciu trojrozmerných zbierkových predmetov,
- dve výstavné miestnosti s celkovou plochou 111 m²,
- historickú špeciálno-pedagogickú knižnicu,
- dokumentačné listinné materiály.

5.3.4. Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči

Námestie Majstra Pavla 32

Web: www.skn.sk

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu je od 1. 1. 1999 príspevkovou organizáciou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Poslaním knižnice je spracovávať dokumenty (knihy, učebnice, časopisy a pod.) do Braillovho písma, zväčšeného typu čiernotlače, zvukových nahrávok, digitálnych textov a reliéfnej grafiky. Takto spracované dokumenty sú zaraďované do knižničných fondov a využívané na poskytovanie prezenčných, absenčných a zásielkových výpožičných služieb v rámci Slovenska i zahraničia. Stav knižničného fondu k 31. 8. 2013 - 42 365 knižničných jednotiek

(z toho 34 994 knižničných jednotiek vo zvukovom vyhotovení, 7 371 knižničných jednotiek v Braillovom písme). Verejnosti ponúka stálu expozíciu Izbu Mateja Hrebendu – výstavu k 130. Výročíu úmrtia Mateja Hrebendu.

5.3.5. Štátny archív v Levoči

Inštitúcia je zriadená Ministerstvom vnútra SR. Pôsobnosť Štátneho archívu je územie Spiša, t. j. historicky celej Spišskej župy. Inštitúcia vykonáva odborné práce na úseku spracovávania a sprístupňovania archívnych fondov a zbierok. Štátny archív v Levoči má vysoký odborný, vedecký i osvetový význam. Okrem odborných prác sa podieľa na vedecko-výskumnej, publikačnej a prednáškovej činnosti pre odborné kruhy, školy i širšiu verejnosť. Realizuje prednášky z histórie, pomocných vied historických a archívniectva v rámci exkurzií študentov a žiakov, na odborných seminároch a konferenciách a zároveň organizuje výstavy v spolupráci s múzeami na Slovensku.

5.3.6. Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča

Námestie Majstra Pavla 41

Web: www.pamiatky.sk

Autenticita historického jadra Levoče je dlhodobo zabezpečovaná. Od roku 1960 sa pristúpilo k systematickému zabezpečovaniu záchranu a obnovy MPR. Bola prijatá celková koncepcia reanimácie historickej urbanistickej štruktúry. Obnova postupovala v súlade s dobovými architektonickými a urbanistickými trendmi a dokumentmi. Krajský pamiatkový úrad Prešov pracovisko Levoča zabezpečuje ochranu pamiatkového fondu v okrese Levoča a je v prvom stupni vecne príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ak tento zákon neustanovuje inak, najmä:

- vykonáva štátny dohľad nad stavom, využívaním a zabezpečením ochrany pamiatkového fondu a archeologických nálezísk,
- schvaľuje zásady ochrany pamiatkového územia, vypracúva podklady súvisiace s prípravou územnoplánovacej dokumentácie pre príslušné orgány štátnej správy a územnej samosprávy, spolupracuje s nimi v procese spracovania prípravnej, projektovej a reštaurátorskej dokumentácie na záchranu, obnovu a využitie kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a archeologických nálezov a nálezísk,
- usmerňuje činnosti právnických osôb a fyzických osôb pri záchrane, obnove a využívaní pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk a poskytuje im odbornú a metodickú pomoc,
- vydáva rozhodnutia k zámerom obnovy, úpravy, reštaurovania, reklamným a technickým zariadeniam a záväzné stanoviská k prípravnej a projektovej dokumentácii,
- dohliada na dodržiavanie zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a prijíma opatrenia na odstránenie nedostatkov pri ochrane pamiatkového fondu.

5.3.7. Oblastný reštaurátorský ateliér (ORA)

Nová ul. č. 55

Web: www.pamiatky.sk

Oblastný reštaurátorský ateliér je reštaurátorskou zložkou Pamiatkového úradu Slovenskej republiky. Ako samostatný ateliér pôsobí od 1. januára 1983 a už 30 rokov vykonáva reštaurátorské práce, technické, remeselné a špecifické výtvarné práce zamerané na zachovanie kultúrnych pamiatok, zbierkových predmetov v múzeách a galériách; zhotovuje ich kópie, odliatky a faximílie, spracúva prípravnú a realizačnú dokumentáciu na reštaurátorské práce vrátane potrebných druhov výskumov, systematicky sleduje, analyzuje a vyhodnocuje realizáciu reštaurátorských prác a vedie archív reštaurátorskej dokumentácie.

Ateliér sa postupne vyprofiloval, realizuje reštaurátorské práce v oblasti nástennej maľby, závesného obrazu i tabuľovej maľby, kamenných architektonických a dekoratívnych článkov, drevených plastík, architektonických článkov a oltárnych architektúr, štukových plastík, realizuje tiež umeleckoremeselné práce v dreve a kameni.

Činnosť ORA pokrýva celé územie Slovenska, výraznejšie sa orientuje na oblasť východného Slovenska, hlavne Spiša a najmä Levoče – v meštianskych domoch na levočskom námestí boli reštaurované stredoveké a renesančné nástenné maľby, kamenné portály, okná a iné kamenné architektonické články, renesančné drevené trámové stropy. Reštaurovaná bola sochárska výzdoba klasicistického objektu Župného domu, kamenné prvky a maliarska výzdoba historickej radnice so zvonickou. Veľký rozsah reštaurátorských prác vykonal ORA Levoča na obnove exteriéru, interiéru a mobiliáru farského kostola sv. Jakuba - reštaurovaný bol západný portál a bazilikálne okno, kamenné články západných nároží, horná časť veže, severná fasáda s prístavbou Henkelovej knižnice, sakristia, presbytérium, v súčasnosti pokračujú práce na reštaurovaní južnej fasády kostola; nástenné maľby a kamenné články južnej a severnej predsiene; v interiéru kostola šusterská empora, veľký organ, gotické krídlové oltáre sv. Petra a Pavla, Panny Márie Snežnej, sv. Alžbety, oltár Dvoch Márií, drevené epitafy zo 17. stor. so sochárskou a maliarskou výzdobou. Z diela Majstra Pavla

v chráme sv. Jakuba ORA Levoča reštauroval oltár sv. Mikuláša, barokový oltár Narodenia s gotickou skupinou sôch od Majstra Pavla a súsošie sv. Juraja na koni.

V súčasnosti ORA Levoča reštauruje hlavný oltár v chráme sv. Jakuba v Levoči. V pravidelných 5-ročných cykloch pripravuje výstavy svojich reštaurátorských prác spojené s vydaním katalógov, formou tlačových konferencií, prednášok, odborným sprevádzaním, exkurziami v ateliéroch prispieva k informovanosti nielen odbornej, ale najmä laickej verejnosti.

5.3.8. Spišský dejepisný spolok

Námestie Majstra Pavla č. 60

Web: www.spisiaci.sk

Od roku 1992 v meste pôsobí Spišský dejepisný spolok. Jeho činnosť (1883 – 1946, 1965 – 1991) sa zameriava na organizovanie prednášok, seminárov, sympózií, exkurzií pre svojich členov. Spolok vydáva ročenku „Z minulosti Spiša“. Jeho úlohou je napomáhať vedeckému výskumu Spiša, rozširovať jeho výsledky, prispievať k zvýšeniu povedomia. Spolupracuje so Slovenskou historickou spoločnosťou pri SAV, so spolkami podobného zamerania doma i v zahraničí.

5.4. SWOT analýza oblasti - KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Pamiatky, história:</p> <ul style="list-style-type: none"> Levoča - významné kultúrne a cirkevné dedičstvo na území mesta Levoča - zapísaná v UNESCO sakrálny objekt kostola sv. Jakuba a dielo Majstra Pavla v ňom - najvýznamnejšia súčasť kultúrneho dedičstva Slovenska v meste je zachované množstvo kultúrno-historických pamiatok - Chrám sv. Jakuba, Radnica, Evanjelický kostol, stredoveký pranier - klieť hanby a viac ako 60 meštianskych domov tvoriacich Námestie Majstra Pavla Mariánska hora jedno z najstarších a najvýznamnejších pútnických miest na Slovensku ku 31. 12. 2012 evidovaných - 305 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok a 347 pamiatkových objektov, 284 hnuteľných národných kultúrnych pamiatok a 823 pamiatkových predmetov úspešne realizované projekty zamerané na obnovu pamiatok 2009 – 2013 spolu v sume 1 663 238 € Manažment plán UNESCO 2012 – 2022 činnosť Radiacej skupiny v gestorstve MK SR <p>Kultúrne aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> mesto je zriaďovateľom Mestského kultúrneho 	<p>Pamiatky, história:</p> <ul style="list-style-type: none"> slabo zviditeľnená hodnota mesta - zápis v UNESCO zlý technický stav pamiatok pamiatky nie sú dostatočne a zaujímavo sprezentované nepripravení ľudia na zvýšenú návštevnosť mesta chýba vízia, politika podpory a využívania historických budov na námestí nedostupnosť cirkevných pamiatok bez časového obmedzenia nedostatočná implementácia/realizácia Manažment plánu UNESCO <p>Kultúrne podujatia:</p> <ul style="list-style-type: none"> slabá návštevnosť kultúrnych podujatí a predstavení v kine a divadle slabý marketing a propagácia kultúrnych a spoločenských podujatí chýba odborná publikácia z dejín a pamiatok Levoče (posledné Dejiny sú zo 70-tych rokov 20. stor.), nie sú dejiny v inojazyčnom vydaní spracované na základe nových vedeckých poznatkov a hodnotení

<p>strediska; útvary v správe MsKS v Levoči: Mestské kino Úsmev, Mestské divadlo, Mestská knižnica</p> <ul style="list-style-type: none"> o súbory reprezentujúce mesto Levoča v oblasti neprofesionálneho umenia zastrešované MsKS: Dychová hudba mesta Levoča , Levočská divadelná spoločnosť , Klub Patchwork , Ľudová hudba Matúša Ondruša o umelecké telesá ZUŠ podieľajúce sa na kultúrno-spoločenských aktivitách v meste a reprezentujúce mesto na aktivitách na Slovensku i v zahraničí: Chorus Minor, Detský folklórny súbor Levočanik, Folklórny súbor Levočan o pravidelné kultúrne podujatia <ul style="list-style-type: none"> <u>v meste</u>: Levočská hudobná jar, Noc múzeí, Dni Majstra Pavla, Tajomná Levoča, Levočská hudobná jeseň, Levočské Babie Leto, Vianočné trhy, Remeselné trhy <u>s regionálnym významom</u>: Festival ZUČ, Krajská scénická žatva <u>s celoslovenským významom</u>: EXIT – Celoštátna postupová súťaž a prehliadka amatérskeho divadla <u>s medzinárodným významom</u>: Dni Majstra Pavla , Levočské babie leto, Mariánska púť <p>Významné kultúrne, vedecké a odborné organizácie so sídlom v Levoči:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Slovenské národné múzeum - Spišské múzeum v Levoči, Múzeum špeciálneho školstva v Levoči, Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči, Štátny archív v Levoči, Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča, Oblastný reštaurátorský ateliér, Spišský dejepisný spolok o väzba mesta Levoča na združenie Slovenské kráľovské mestá o mesto má nadviazanú spoluprácu s partnerskými mestami v Maďarsku, Poľsku a v Čechách 	
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o budovanie značky UNESCO – kultúra , cestovný ruch o previazanosť na ostatné časti lokality (Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia), kde Levoča by mala mať ambíciu leadra v rámci manažovania lokality (Riadiacej skupiny lokality) o podnikanie v kreatívnom priemysle o vypracovanie štúdie pre rozvoj kreatívneho priemyslu o cieľavedomá spolupráca s partnerskými mestami v Maďarsku, Poľsku a v Čechách 	<ul style="list-style-type: none"> o nízky záujem ľudí o kultúru o nízky lokálpatriotizmus obyvateľov, niektorým chýba nadviazanosť na mesto - nie sú pôvodnými obyvateľmi / majiteľmi objektov, chýba kontinuita o ľudia si neuvedomujú potenciál mesta - stať sa centrom kultúry v regióne a nemajú záujem to spoznať o nízke príjmy obyvateľstva pre návštevu kultúrnych podujatí o obťažovanie návštevníkov kultúrnych podujatí

<p>v oblasti rozvoja kultúry</p> <ul style="list-style-type: none"> o ambícia nadviazať na staré tradície v rámci vydavateľskej / kníhtlačiarskej tradície v Levoči, starých knižníc (dodnes neprebádaná knižnica v evanj. kostole), ako aj hudobných archíválií o interpretácia starej dobovej levočskej hudby (napr. Tomkovci) o zvyšovanie úrovne realizovaných podujatí - možnosť zvýšeného počtu návštevníkov mesta o aktívna činnosť inštitúcií (CR, agentúry) za účelom predaja mesta a regiónu 	<p>vonku neprispôsobivými obyvateľmi, krádeže, Rómovia svojim správaním ohrozujú bezpečnosť návštevníka kultúrnych podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> o nedostatok financií na kultúrne a spoločenské podujatia z rozpočtu mesta o nedostatok finančných zdrojov na rekonštrukciu a zachovanie významných historických budov a pamiatok z rozpočtu mesta
---	---

6.CESTOVNÝ RUCH V LEVOČI A OKOLÍ

Levoča je **jedinečné mesto s osobitným postavením v rámci spišského regiónu**, s ktorým spoluvytvára neopakovateľné kultúrno historické a prírodné prostredie európskeho významu.

Levoča je **pamiatkovou rezerváciou** a vďaka množstvu pamiatok a umeleckých skvostov patrí medzi najkrajšie historické mestá na Slovensku.

Levoča je **v UNESCO**, je zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva ako súčasť lokality „*Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*“ (viac v kapitole Kultúra).

Levoča je známe **pútnické miesto**.

Levoča je podľa regionalizácie cestovného ruchu v Slovenskej republike zaradená do Spišského regiónu do I. kategórie, a to regióny s nadregionálnym a medzinárodným významom hlavne vďaka koncentrácii pamiatok „svetovej značky“.

Levoča je svojimi najmä kultúrnymi a historickými hodnotami významnou turistickou lokalitou mestského typu charakterom **mestskej turistickej destinácie** s obrovským potenciálom pre rozvoj kultúrneho a religiózneho turizmu.

Levoča je **slovenské kráľovské mesto** a spolu s ďalšími kráľovskými mestami na Spiši Kežmarok, Bardejov a Stará Ľubovňa ponúka a realizuje aktivity pre návštevníkov Spiša i samotných miest v rámci spoločného projektu Slovenské kráľovské mestá.

Levoča a jej okolie ponúka veľa možností aktívneho turizmu – **pešej turistiky, cykloturistiky, zjazdového a bežeckého lyžovania, ako aj oddychu pri vode**.

6.1. Kultúrno-poznávací turizmus v Levoči

6.1.1. Návšteva pamiatok

V meste je zachované množstvo kultúrno-historických pamiatok – Rímskokatolícky kostol sv. Jakuba, Radnica, Evanjelický kostol, stredoveký pranier - klieť hanby a viac ako 60 meštianskych domov pochádzajúcich väčšinou zo 14. - 15. storočia tvoriacich Námestie Majstra Pavla. Námestie si zachovalo svoj stredoveký tvar obdĺžnika o stranách v pomere 3:1, ktoré patrí k najväčším námestiam tohto typu v Európe a spolu so zachovanými renesančnými domami svedčí o bohatstve mesta v stredoveku. Pre návštevníka Levoče a turistu sú dostupné tieto historické skvosty:

- Rímskokatolícky kostol sv. Jakuba v Levoči
- Evanjelický kostol
- Levočská Radnica
- Klieť hanby
- Obchodný dom
- Dom Majstra Pavla
- Mestské hradby
- Bazilika Panny Márie na Mariánskej hore

Tab. 76 Návštevnosť Rímskokatolíckeho kostola sv. Jakuba 2006 - 2013

Kritérium	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Chrám sv. Jakuba	39 259	50 403	38 967	36 320	41 146	45 359	43 523	34 061

Zdroj: MsÚ Levoča

Ďalšie pamiatky, ktoré môže návštevník vidieť v rámci návštevy podujatí sú kostoly - **Gymnaziálny kostol a Barokový kostol sv. Ducha, Mestské divadlo a Veľký župný dom.**

Pre turistu zatiaľ nie sú prístupné ďalšie neopakovateľné zaujímavosti histórie, kultúry a architektúry na námestí Levoče ako sú **Malý župný dom, Thurzov dom, Máriássyho dom, Krupekov dom a Spillenbergov dom.**

6.1.2. Tematické kultúrno-poznávacie cesty a púte

Cez Levoču vedú viaceré tematické turistické cesty a uskutočňujú sa na jej území púte, a to jedna na miestnej úrovni Poznávacia trasa mesta so 4 okruhmi, jedna na regionálnej úrovni - Gotická cesta a dve na európskej úrovni – Jakubská cesta a Stredoeurópska mariánska cesta, v rámci nej Pútnická trasa Levoča. Levoča je na Slovensku i v Európe známa ako najstaršie pútnické miesto Východného Slovenska – Mariánska hora – Levočská Mariánska púť.

Poznávacia trasa mesta

Trasa je prostredníctvom informačnej kancelárie a jej sprievodcov, ako aj prostredníctvom viacjazyčných letákov, virtuálnej prehliadky 3D a GPS systému, ponúkaná pre návštevníkov mesta Levoča v 4 okruhoch a to:

- 1.Okruh „ Levoča pozýva“** (12 zastávok) : *Košická brána a hradobný systém, Dom Majstra Pavla, Chrám sv. Jakuba, Levočská radnica, Klietka hanby, Evanjelický kostol, Spillenbergov dom, Krupekov dom, Máriássyho dom, Hainov dom, secesná budova Gymnázia, Starý kostol Minoritov – čierny kostol*
- 2.Okruh “Príbehy historických pamiatok Levoče”** (12 zastávok): *Kostol sv. Ducha, Námestie Majstra Pavla, Thurzov dom, Veľký a Malý župný dom, Waghaus (bývalý obchodný dom), Legenda o kovanom kríži na Chráme sv. Jakuba, Zvonica, Fontána so sochou Charitas, Brewerova tlačiareň, Evanjelický cintorín (NKP), Námestie Štefana Kluberta, Kopec Šibeník alebo ako a čím sa v Levoči trestalo.*
- 3.Okruh „Levoča skvost Spiša“** (12 zastávok) – Levočské námestie, miesto vychýrených výročných jarmokov, Dom Okolicsányi – Zsedányi, Mestské divadlo, Schwabov palác, Rímskokatolícka ľudová škola – pôsobisko historika a botanika Viktora Gerschika, Henckelova knižnica, Domy šikovných levočských obchodníkov, Múzeum špeciálneho školstva, Kúria Probstnerovcov a Probstnerova cesta, Mariánska Hora, Kohwald – Uhľská (miesto schádzania sa Štúrovcov).
- 4.Okruh „Levoča a okolie“** (15 zastávok) – Meštiansky dom č. 58, Malý župný dom, Socha Ľudovíta Štúra, Mestský park, Erb mesta Levoča, Alegórie meštianskych cností, Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu, Patricijský dom – Pošta, Poľská brána, Stará pracháreň, Schiessplatz, Košická brána, Sedria – budova Polikliniky v Levoči, Levočská dolina a vodná nádrž, Závada.

Gotická cesta

Gotická cesta je prvá tematická kultúrno-poznávacia cesta svojho druhu na Slovensku. Je to turistický okruh (dĺžka 276 km), kde je možné preskúmať množstvo kultúrnych a historických pamiatok Spiša a Gemera. Vedie 24 obcami a 9 mestami. Na jednotlivé pamiatky upozorňujú nainštalované hnedo-biele orientačné tabule s piktogramom v tvare gotickej klenby.

Je rozdelená od r. 2000 do štyroch okruhov – spišsko-gemerský okruh, spišský okruh – tatranský, spišský okruh - pieninský a gemersko-rimavský okruh.

Levoča je s kostolom sv. Jakuba a Levočskou radnicou a múzeom začlenená do spišsko-gemerského okruhu.

Gotická cesta na spišsko-gemerskom okruhu má ďalej pokračovanie (viď popis cesty nižšie) s návratom do Levoče od Gelnice, Krompách, Spišských Vlách, Spišského Podhradia – Spišského hradu a Spišskej kapitule cez Spišský Hrhov:

- Gotický kamenný most, Kostol antonitov, *Dravce*,
- Kostol sv. Ladislava a kaplnka Zápoľských, *Spišský Štvrtok*,
- Kostol Nanebovzatia Panny Márie a veža, *Spišská Nová Ves*,
- Kaštieľ a Letohrádok Dardanely – múzeum hudobných nástrojov, *Markušovce*,
- Evanjelický kostol s možnosťou návštevy Dobšinskej ľadovej jaskyne, *Dobšiná*,
- Kostol sv. Augustína, *Stratená*,
- Muránsky hrad, *Muráň*,
- Kostol sv. Vavrinca, *Revúca*,
- Kostol Zvestovania Panny Márie, *Chyžné*,
- Evanjelický kostol, *Štítnik*,
- Evanjelický kostol s možnosťou návštevy Ochtinskej aragonitovej jaskyne, *Ochtiná*,
- Evanjelický kostol, *Kocelovce*,
- Kaštieľ Betliar; múzeum a park, *Betliar*,
- Katedrálly kostol Nanebovzatia Panny Márie; Evanjelický kostol; Strážna veža, *Rožňava*,
- Hrad Krásna Hôrka; Galéria Andrássyovcov; Mauzóleum Andrássyovcov, *Krásnohorské Podhradie*,
- Kostol sv. Kataríny, *Smolník*,
- Kostol Nanebovzatia Panny Márie, Banícke múzeum, *Gelnica*,
- Kostol sv. Jána apoštola a evanjelistu, *Krompachy*,
- Kostol sv. Jána Krstiteľa, *Spišské Vlasy*,
- Kostol sv. Ducha, *Žehra*,
- Spišský hrad, Kostol Narodenia Panny Márie, *Spišské Podhradie*,
- Katedrála sv. Martina, *Spišská Kapitula*,
- Neobarokový kaštieľ, *Spišský Hrhov*.

Jakubská cesta

Prvá trasa na Slovensku v rámci Jakubskej cesty vedie z Košíc do Levoče. Pripojenie touto trasou k Jakubskej ceste sa uskutočnilo v rámci aktivít Košice – Európske hlavné mesto kultúry prostredníctvom Live AID International, Rady mládeže Košického kraja i ďalších partnerov.

V porovnaní s klasickými pútnickými cestami veriacich na miesta zázakov a k relikviám svätých, sú dnes Jakubské cesty v Európe premyslenou turistickou ponukou v mnohých

európskych krajinách a regiónoch napomáhajúcich výmene skúsenosti medzi národmi i jednotlivými ľuďmi. Prezentujú sa vlastným logom, infraštruktúrou, službami i cirkevnou, kultúrnou, sponzorskou a politickou podporou.

V súčasnosti je možné nastúpiť na púť do Santiaga de Compostela zo všetkých miest Európy, od Poľska po Sicíliu, od Švédska po Rumunsko, i z Levoče. Sieť týchto ciest je postupne vyznačovaná i dopĺňaná informačnými systémami a službami.

Stredoeurópska mariánska cesta

Sieť pútnických trás v rámci tejto cesty spája vyše 150 mariánskych pútnických miest v stredoeurópskom regióne. Trasa má dve hlavné diagonály, ktoré sú ohraničené v smere západ – východ pútnickými miestami Mariazell v Rakúsku a Sumuleu Ciuc (Csíksomlyó) v Rumunsku, v smere juh – sever pútnickými miestami Medjugorje v Bosne a Hercegovine a Czestochowa v Poľsku. Stredoeurópska mariánska cesta sa snaží využívať predovšetkým jestvujúce turistické chodníky, mimo rušných dopravných trás. Z webovej stránky www.mariaut.hu je možné stiahnuť súradnice GPS jednotlivých pútnických trás i informácií o možnostiach ubytovania.

Stredoeurópsku mariánsku cestu je možno začať na ktoromkoľvek mieste trasy a je možné prejsť aj jej úseky jednotlivo:

Pútnická trasa Levoča

Táto tematická pútnická cesta dáva účastníkom možnosť spoznávať prírodné a kultúrne bohatstvo danej krajiny, ale aj svoj vnútorný, duchovný život. Levočou prechádza ako Pútnická trasa Levoča s prepojením na

- Sárospatak v Maďarsku – Košice – Spišské Podhradie – **Levoča** – Spišský Štvrtok – Kežmarok – Lendak, alebo
- Sárospatak v Maďarsku – Košice – Spišské Podhradie – **Levoča** – Spišský Štvrtok – Kežmarok – Spišská Belá – Stará Ľubovňa – Litmanová.

Mariánska púť

Mariánska hora v Levoči - člen **európskeho združenia mariánskych pútnických centier** (2005), je najstaršie pútnické miesto východného Slovenska. Písomné zmienky o zhromažďovaní mariánskych ctiteľov na tomto mieste siahajú do **13. storočia**.

Zasvätenie kostola sviatku Navštívenia Panny Márie sa spája s príchodom minoritov do mesta v 14. storočí. Rehoľa zaviedla tento sviatok do cirkvi a stanovila jeho slávenie na 2. júla. Od tých čias sa každoročná púť na Mariánskej hore koná vždy v **prvý júlový víkend**.

Levočská svätyňa sa počas storočí vyprofilovala na významné slovenské pútnické centrum. Vysoký kredit uznania vo svete získala návštevou **pápeža Jána Pavla II. 3. júla 1995**.

Tejto významnej udalosti sa zúčastnili najvyšší predstavitelia štátu, vysokí cirkevní hodnostári a rekordný počet pútnikov zo Slovenska i zo zahraničia, ktorý sa odhaduje na 650 000.

Púte na levočskú Mariánsku horu sú príkladom **spoločenského vyznávania viery príslušníkov východného i západného obradu a prispievajú k ich duchovnému rozvoju**. Okrem hlavnej

júlovej púte sa tu konajú aj fatimské soboty, púte pre mládež, dôchodcov, rodiny s deťmi a iné skupiny veriacich z domova i zo zahraničia počas celého roka.

Kostol Navštívenia Panny Márie na Mariánskej hore v Levoči bol povýšený na menšiu baziliku (basilica minor) 26. januára 1984. Je filiálkou hlavnej mariánskej baziliky v Ríme – Baziliky Santa Maria Maggiore, s plnými právami a odpustkami.

V rámci primárnej ponuky, ktorou je pre návštevníka a turistu návšteva sakrálnej pamiatky a náboženského podujatia, tvorí pútnické miesto pre mesto atraktívnu ponuku a produkt pre **náboženský cestovný ruch** s významom duchovným, kultúrno-historickým, poznávacím i ekonomickým. Kladne možno hodnotiť spoluprácu Mesta Levoča a miestneho Rímskokatolíckeho farského úradu, ktorý je hlavným organizátorom náboženských podujatí.

6.1.3. Kultúrne podujatia podporujúce cestovný ruch v Levoči

Najvýznamnejším tradičným podujatím lákajúcim návštevníkov z iných miest je letný festival **Dni Majstra Pavla**. Hudobný festival **Levočské babie leto**, organizovaný v jesennom období, je príkladom podujatia, kde sa spája kultúrny turizmus s kultúrnym vyžitím miestnej komunity.

Samostatnou kapitolou je organizácia remeselných a predajných trhov. **Remeselné trhy** sú v Levoči usporadúvané dvakrát ročne, v lete a zime. V auguste je to **Karpatský remeselný trh**, kde v historických stánkoch, resp. na zastrešených pultoch predvádza a predáva svoje výrobky približne 60 remeselníkov. Menší **Vianočný remeselný trh** prebieha v Severnom parku na námestí alebo pred historickou budovou radnice. Sprevádzané sú kultúrnymi hudobnými vystúpeniami.

Tab. 77 Podujatia a aktivity s vyššou návštevnosťou Levoče a okolia

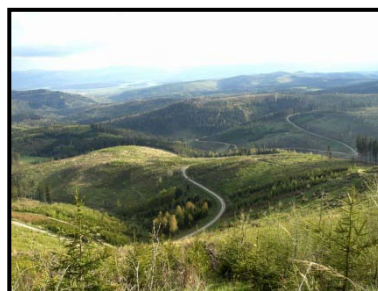
Názov	Návštevnosť	Periódna realizácia	Význam (regionálny, cezhraničný, medzinárodný)
Novoročný koncert	150	každý rok	regionálny
Krajská scénická žatva	400 divákov	každý rok	regionálny
	(9 – 12 div. súborov)		
EXIT – Celoštátna postupová súťaž a prehliadka amatérskeho divadla	700 divákov	každý rok	celoslovenský
	(10 – 13 div. súborov)		
Dni Majstra Pavla z Levoče: <ul style="list-style-type: none"> • Letný Bažant kinematograf • Plenér Majstra Pavla (10 – 15 umelcov) • Karpatský remeselný trh • Tajomná Levoča 	cca 40.000 divákov	každý rok	medzinárodný
Levočské babie leto	1.000 divákov	každý rok	medzinárodný
Leader FEST	cca 1500 účastníkov	Putovná aktivita (v roku 2012 v Levoči)	medzinárodný

6.2. Športový turizmus

Levoču a jej okolie možno charakterizovať aj ako mesto mimoriadne vhodné na oddych a rekreáciu. **Leto** ponúka svojim návštevníkom možnosť relaxácie pri neďalekej vodnej nádrži a na turistických a cyklistických chodníkoch v krásnom prostredí Levočských vrchov. **Zima** ponúka zjazdové i bežecké lyžovanie v strediskách v Levočskej doliny a Závade.

6.2.1. Možnosti pre realizáciu športového turizmu v Levoči a okolí

Mesto Levoča sa nachádza v blízkosti pohoria **Levočské vrchy**. Levočské vrchy sú flyšovým pohorím pozostávajúce z masívneho chrbta s najvyššími vrcholmi dosahujúcimi vyše 1200 m. Z neho vybiehajú na všetky strany rázsochy oddelené hlbokými dolinami. Budujú ich mocné vrstvy pieskovcov, tenšie vrstvy bridlíc, zlepenice a brekcie. Levočské vrchy ležia v dažďovom tieni Tatier, čo spôsobuje menej zrážok. Najvyšším vrchom je Čierna hora 1290 m (ďalšie vrchy Siminy 1287 m, Ihla 1282 m, Repisko 1250 m, Javorina 1224 m).

Masívne a ťažšie prístupné chrbty Levočského pohoria pokrývajú kompaktné smrekové lesy s hojnou prímiesou jedle, najmä vo vlhkých dolinách. Na juhozápadnom a južnom okraji pohoria sa v miernejších polohách zachovali plochy bukovo-dubových lesov s prímiesou jedle.

Veľkú časť územia tvoria **vojenské lesy**. Je to oblasť málo obývaná a turisticky nie veľmi navštevovaná. Nedotknutá príroda ponúka vysokohorské lúky, hlboké lesy a množstvo minerálnych prameňov na zlomovom ohraničení Levočských vrchov.

Zoznam jaskýň na Slovensku [4] uvádza v oblasti Levočských vrchov celkovo 9 jaskýň, z nich najznámejšie sú Jaskyňa pod Jankovcom 2 – dl. cca 100 m, Jaskyňa v Prednej Kohútovej – dl. cca 100 m, Jaskyňa v Derežovej – dl. cca 60 m, hl. cca 20 m, Jaskyňa v Čiernej hore – cca 910 m n. m., dl. cca 40 m, hl. 15 m, Jaskyňa v Kohútovke – 643 m n. m., dl. 15 m, či Zbojnická diera – 976 m n. m., dl. 15 m.

Jaskyňa pod Spišskou sa svojimi rozmermi sa zaradila na 1. priečku najdlhších pseudokrasových jaskýň na Slovensku. Žiadna z týchto jaskýň však nie je sprístupnená verejnosti.

Vodná nádrž

Vodná nádrž s celkovou rozlohou 3000 m² sa nachádza 3 km od centra Levoče. V letnej turistickej sezóne sa núka široká paleta ponuky vodných športov: člnkovanie, plavba na vodných bicykloch, windsurfing, ako aj plážový volejbal, či cykloturistika a pešia turistika po značkových chodníkoch Levočského pohoria.

Pláže sú trávnaté a vhodné aj pre malé deti. Vodná nádrž je lákadlom pre člnkovanie, vodné bicykle aj pre priaznivcov rybolovu, na ktorých čakajú pstruhy, liene a iné druhý rýb.

Turistika a cykloturistika

Územím prebieha niekoľko značených turistických a cykloturistických trás. Z mesta vychádzajú dve značené turistické a jedna odporúčaná cykloturistická trasa. Zelená trasa vedie smerom na sever pod Ostrú horu, modrá tiež smerom na sever k hájovni Kúty. Cykloturistická trasa vedie smerom na severozápad do obce Hradisko. Všetky uvedené trasy nadväzujú na červenú značkovanosú trasu, ktorá prebieha západno-východným smerom k obci Hradisko – Kováčova vila – obec Úloža. V okolí mesta je vyznačených 41 km cykloturistických chodníkov. Najvýznamnejšia je Levočská cyklomagistrála z Hradiska cez Brezovú, Levoču, Levočskú Dolinu, Závalu a Oľšavicu do Vyšného Slavkova, teda prechod z okresu Kežmarok do okresu Levoča. V súčasnosti sa trasy rozširujú aj na oblasť bývalého územia Vojenského obvodu Javorina.

Z mesta Levoča k Vodnej nádrži bol realizovaný v I. a II. etape v období 2008 – 2010 cyklochodník v celkovej dĺžke 2 218,07 m a šírke 3,00 m. Cykloturistický chodník je určený pre spoločné užívanie chodcami aj cyklistami. Začiatok cykloturistického chodníka nadväzuje už na ukončenú asfaltovú miestnu komunikáciu pri areáli tenisových ihrísk a končí pri rekreačnej oblasti mesta – vodnej nádrži Levoča – Levočská Dolina. Zámerom mesta Levoča je pokračovať v dobudovaní chodníka po Dolinský most.

Lyžovanie

SKI CENTRE LEVOČA

SKI CENTRE LEVOČA, s. r. o. je väčšinou známe ako mladé lyžiarske stredisko, ktoré sa nachádza v lokalite Levočská Dolina. Toto lyžiarske stredisko sa postupne zviditeľňuje v očiach verejnosti, zároveň však poskytuje svoje služby pre návštevníkov aj **v letných mesiacoch** v nádhernom prostredí Levočských vrchov. SKI CENTRE LEVOČA ponúka:

- ubytovanie v penziónoch s kapacitou 46 lôžok a 28 prísteliek,
- stravovanie v štýlovej reštaurácii a možnosť posedenia pri vonkajšom krbe,
- svadobné hostiny, rodinné oslavy,
- posedenia pri životných jubileách,
- firemné školenia,
- turistiku v krásnom prostredí Levočských vrchov,
- možnosť zorganizovania fakultatívnych výletov,
- možnosť zapožičania bicyklov + cykloturistiku,
- rybolov,
- možnosť zahrať si tenis,
- a v neposlednom rade vyhliadkové lety a mnoho ďalšieho.

V areáli sa taktiež nachádza relax centrum, ktoré pozostáva z baru, dvoch bowlingových dráh, biliardu, stolného futbalu, šípok, sáun (fínska, suchá, bylinková, parná), masáží a zapožičania bicyklov.

PP SKI and SNOWBOARD SCHOOL - lyžiarska a snowboardová škola ponúka komplexné služby nielen začiatočníkom, ale aj pokročilým. Okrem školy lyžovania a snowboardingu je tu aj škola curvingu, v ktorej sa učia najnovšie trendy novodobého alpského lyžovania.

SKI Závada

Lyžiarske stredisko Závada leží približne 9 km od mesta Levoča. Základná stanica sa nachádza v nadmorskej výške 850 m n. m a najvyššie položený bod strediska je vo výške 987 m n. m. Sezóna tu zvyčajne začína v januári a končí koncom februára. Lyžiarske stredisko ponúka 4,8 km zjazdových tratí. Nachádzajú sa tu 2 vleky s celkovou prepravnou kapacitou 1126 osôb za hodinu. Rodičia s deťmi majú možnosť využiť detský vlek a tiež lyžiarsku školu, ktorá sa nachádza v areáli strediska. Pre priaznivcov bežeckého lyžovania je pripravených 15 km upravovaných bežeckých tratí. V blízkosti vlekov sa nachádza 50 bezplatných parkovacích miest, ktoré sú k dispozícii pre návštevníkov lyžiarskeho strediska. V oficiálnom hodnotení združenia slovenských lanoviek a vlekov získalo Lyžiarske stredisko Levoča - Závada 3 z 5 možných hviezdíček.

Bežecký lyžiarsky areál Krúžok

Bežecký lyžiarsky areál Krúžok sa nachádza v katastrálnom území obce Vyšné Repaše, 11 km od Levoče, v nadmorskej výške 975 - 1000 metrov nad morom. Klub Cross Country Levoča uzavrel v roku 2009 v obci Vyšné Repaše dohodu, na základe ktorej mu obec Vyšné Repaše poskytla bezplatný prenájom časti územia na Krúžku. CCL sa naopak zaviazal na vymedzenom území v zimných mesiacoch upravovať bežecké lyžiarske trate pre všetkých vyznávačov bežeckého lyžovania a bežeckej lyžiarskej turistiky.

V zimnom období sú pre všetkých vyznávačov bežeckého lyžovania a lyžiarskej turistiky pripravené trate v značených okruhoch 2,5 km, 3,3 km, 5 km, 7,5 km. Každá z týchto tratí má štandardnú šírku 5 metrov.

Pre deti a telesne postihnutých športovcov (vozičkárov) pripravuje špeciálny rovinatý 1,3 km okruh.

Cieľom letnej a jesennej pozemnej úpravy bežeckých lyžiarskych tratí na Krúžku je ich celoročné využitie: v zimných mesiacoch ako bežecké lyžiarske trate a v období jar - jeseň na cykloturistiku.

6.3. Služby pre rozvoj cestovného ruchu v Levoči a okolí

6.3.1. Možnosti pre ubytovanie v Levoči a okolí

Tab. 78 Zoznam a kapacita možností ubytovania v Levoči

Typ zariadenia	Názov	Vybavenosť	Kapacita
Hotel	Stela**** Hotel Arkáda s.r.o.	Reštaurácia, snack bar, relaxsauna, átrium, parkovanie, letná terasa	61 lôžok
Hotel	Arkáda *** Hotel Arkáda s.r.o.	Reštaurácia s barom, salónik, sauna, parkovacia garáž	57 lôžok
Hotel	U Leva *** O. Petrociová	Reštaurácia, seminárna miestnosť, salónik, sauna, masáž, parkovisko	53 lôžok
Hotel	Barbakan *** J. Uhrinovský	Reštaurácia, zimná záhrada, letná terasa, parkovanie, požičovňa bicyklov	45 lôžok
Penzión	Diamant VYSTA J+J s.r.o.	Reštaurácia, wifi	41 lôžok
Penzión	Texon Texon s.r.o.	Denný bar s kaviarňou, internetcafé, masáž, biliard, stolný tenis, šípky, stolný futbal, spoločenské hry, parkovanie	28 lôžok
Penzión	Polianka SKI Centre Levoča s.r.o.	Spoločenská miestnosť s kozubom, záhradné posedenie s krbom, parkovanie.	27 lôžok
Penzión	Romančina SKI Centre Levoča s.r.o.	Spoločenská miestnosť s kozubom, záhradné posedenie s krbom, parkovanie.	27 lôžok
Penzión	Skalka SKI Centre Levoča s.r.o.	Spoločenská miestnosť s kozubom, záhradné posedenie s krbom, parkovanie.	27 lôžok
Penzión	Pod Mariánskou horou Ernest Rusnák	Reštaurácia, spoločenská sála, sauna, požičovňa športových potrieb a bicyklov, sprievodca po Levoči a okolí, sprievodca po Slovenskom raji	24 lôžok
Penzión	Ski Centre SKI Centre Levoča s.r.o.	Kolky	21 lôžok
Penzión	Villa Fam Pavol Rosina	Spoločenská hala s krbom, záhradné posedenie s grilom, parkovanie.	20 lôžok
Penzión	Šuňavský Jozef Šuňavský		16 lôžok
Penzión	Spiš A. Danajková	Záhradné posedenie pri ohnisku, gril, možnosť zakúpenia rybárskeho lístka	13 lôžok
Penzión	Kiska Bystrík Kiska	Záhrada s altánkom a preliezkami, krb, parkovanie	10 lôžok
Penzión	U Janusa Jozef Janus	Záhradný krb, parkovanie	4 lôžka
V súkromí	Privát Marcelina M. Mikulová		13 lôžok
V súkromí	Oáza Ing. R. Dubecký	Záhradné posedenie	12 lôžok
V súkromí	Maja M. Onderčinová	Terasa, gril, parkovisko	11 lôžok
V súkromí	M. Kukurová Popradská c. 23		10 lôžok
V súkromí	Duci A. Gerbery	Záhrada, oddychová zóna s prístreškom, ohnisko, gril, parkovanie	9 lôžok
V súkromí	Gabi H. Rušinová	Terasa, záhrada s grilom, hala s krbom, parkovanie.	9 lôžok
V súkromí	Pri hradbách E. Nováková	Sauna, biliard, požičovňa bicyklov	9 lôžok
V súkromí	U Veteránov Alž. Vašková	Bar, terasa, ihrisko pre deti, parkovisko	7 lôžok

V súkromí	Bibina Anton Albert	Terasa, gril, ohnisko, parkovanie	5 lôžok
Chata	Trubačka J. Rusnáčik	Vnútrotná terasa so sedením a grilom, vonkajšie ohnisko, miniihrisko, stolný tenis, hojdačka	16 lôžok
Chata	Horský Dom M. Kamenická	Spoločenská miestnosť, záhradné posedenie s ohniskom - kotlík, gril, parkovanie pre 6 áut.	14 lôžok
Chata	Bobor Z. Sojáková	Spoločenská miestnosť s krbom, záhrada s grilom	12 lôžok
Chata	Marek J. Onderčinová	Spoločenská miestnosť, lodžia, altánok s grilom, parkovanie	10 lôžok
Autocamp	RZ zariadenie Levoča Ernest Rusnák	Reštaurácia, spoločenská sála, sauna, požičovňa športových potrieb a bicyklov, sprievodca po Levoči a okolí, sprievodca po Slovenskom raji	70 lôžok
SPOLU			686 lôžok

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 79 Ďalšie možnosti a kapacita ubytovania v Levoči

Spojená škola internátna	Internát	100 lôžok
SOŠ Majstra Pavla	Internát	52 lôžok
KPÚ Prešov Levoča	Služobné priestory	8 lôžok
Stredná pedagogická škola	Internát	140 lôžok
Rehabilitačné stredisko		42 lôžok
SPOLU		342 lôžok

Zdroj: MsÚ Levoča

6.3.2. Možnosti pre stravovanie v Levoči a okolí

Tab. 80 Stravovacie zariadenia a ich kapacita v Levoči

Názov	Ponuka	Kapacita
Levočský Gastrodom	Reštaurácia, spoločenská sála, bar	230
Rekreačné zariadenie	Reštaurácia, spoločenská a kongresová sála	220
Reštaurácia Hotela Stela	Reštaurácia, vináreň, aperitív bar, salónik, átrium	196
Reštaurácia Hotela Arkáda	Reštaurácia, snack bar, salónik	120
Kupecká bašta	Reštaurácia + terasa s kapacitou 42	108
Planéta Levoča	Reštaurácia, kaviareň, letná terasa	100
Ski Centre Levoča	Reštaurácia, bufet, stravovacie služby	100
Reštaurácia Hotela u Leva	Reštaurácia, salónik, seminárna miestnosť	95
Reštaurácia Hotela Barbakan	Reštaurácia, zimná záhrada, kaviareň, letná záhrada	80
U 3 apoštolov	Reštaurácia a salónik	65
Slovenka	Reštaurácia + terasa s kapacitou 12	60
Hot Pot –Acord, s.r.o.	Rýchle občerstvenie	50
U Janusa	Reštaurácia + terasa s kapacitou 8	40
Biela Pani	Reštaurácia	36
Pizzeria	Reštaurácia a terasa	30

U Veteránov	Reštaurácia	30
	SPOLU	1 676

Zdroj: MsÚ Levoča

6.4. Propagácia a informovanosť

6.4.1. Propagácia na národnej a medzinárodnej úrovni

Kultúrne dedičstvo patrí medzi jednu z priorít štátnej propagácie. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, pod ktoré patrí rozvoj cestovného ruchu, prostredníctvom organizácie Slovenská agentúra pre cestovný ruch venuje osobitnú systematickú pozornosť lokalitám zapísaným do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO, ich propagácii doma a v zahraničí (výstavy, publikácie a iné formy prezentácie).

Levoča má spracovaný film **Kronika mesta Levoče** (©STV a Mesto Levoča, 1992, nosič 35 mm film/DVD), ako aj film **Majster Pavol z Levoče** (© Štúdio, Ivan Janovský Levoča, 2003, nosič BetaSP/DVD) avšak chýba reprezentačný film celej lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia, ktorý by bol použiteľný pre medzinárodnú prezentáciu lokality SD UNESCO na najvyššej úrovni a s vysielaním na renomovaných filmových kanáloch.

V r. 2011 bola spracovaná občianskym združením **KRÁSNY SPIŠ** s podporou mesta Levoča publikácia **Veľké malé pamätihodnosti II**, Pamätihodnosti v lokalite zapísanej v Zozname svetového dedičstva UNESCO, Levoča a Spišské Podhradie (Levoča 2011, autori Adriana Klingová a Peter Kling), ktorá je pripravená pre vydanie tlačou a je potrebné pristúpiť k vyhláseniu samosprávou mesta Levoča predmetných areálov a solitérov za pamätihodnosti mesta a tak zabezpečiť aj ich adekvátnu ochranu.

6.4.2. Propagácia a prezentácia mestom Levoča

- Činnosťou Informačnej kancelárie (viac v kap. 6.4.3).
- Účasťou na veľtrhoch cestovného ruchu (CR) doma a v zahraničí buď v samostatnom stánku alebo v spolupráci s inými subjektmi (Prešovský samosprávny kraj, mestá v regionálnom združení Slovenské kráľovské mestá): veľtrhy napr. Holiday World Praha, ITF Slovakia tour Bratislava, Regiontour Brno, Utazás Budapest, Hó Show Budapešť, ITB Berlín, Herbst Senioren Messe Viedeň, Reiseliv Oslo, ITEP Plzeň a pod.
- Poskytovaním propagačných materiálov na veľtrhy CR v zahraničí prostredníctvom SACR, účastníkom konferencií a seminárov konaných v meste, zahraničným návštevmám, do informačných centier partnerských a spolupracujúcich miest.
- Zabezpečovaním návštev novinárov píšucich o regióne a organizovaním mediálnych dní a tlačových konferencií.
- Inzerciou v turistických sprievodcoch a lexikónoch CR, napr. Cestovný informátor, katalóg Relax, Sprievodca Tatry – Spiš.
- Internetovou stránkou mesta a internetovými stránkami združení, kde je mesto členom, na stránkach subjektov podnikajúcich v cestovnom ruchu a na národných a regionálnych portáloch cestovného ruchu: www.levoca.sk, www.slovakia.travel,

www.spisskyhrad.sk, www.spis.sk, www.royaltowns.sk, www.slowacia-latam.pl, www.tourist-channel.sk.

- Príležitostnými publikáciami vydávanými mestom alebo v spolupráci mesta a iných subjektov, podporou vydávania publikácií o meste inými podnikateľskými subjektmi.
- Účasťou v medializovaných produktoch cestovného ruchu – Gotická cesta, Slovenské kráľovské mestá.
- Organizovaním pravidelných kultúrnych a spoločenských podujatí (viac v podkapitole 5.3.1 a kapitole 5 Kultúra)
- Ako pútnické mesto – tradičná Mariánska púť v prvý júlový víkend, návšteva Jána Pavla II. v Levoči.
- Vytváraním podmienok pre kongresovú turistiku.
- Pomocou pri usporiadaní alebo ako miesto konania stretnutí významných osobností – summit jedenástich prezidentov stredoeurópskych krajín, stretnutie ministrov kultúry krajín Vyšehradskej štvorky, návštevy veľvyslancov a štátnikov.
- Výstavou fotografií o meste a výstavami diel umelcov z Levoče (Ľ. Repaský, P. Župník a pod.) usporiadanými v iných mestách (Praha, Budapešť, Litomyšl...).

6.4.3. Informačná kancelária, informačný systém a cestovné kancelárie

- **Informačná kancelária**
Námestie Majstra Pavla č. 58
Web: <http://www.levoca.sk>

Mesto prevádzkuje od roku 2008 Informačnú kanceláriu mesta Levoča (IK), ktorá je začlenená priamo do organizačnej štruktúry Mestského úradu a je členom AICES – Asociácie informačných centier Slovenska (www.aices.sk).

V sezóne je kancelária otvorená aj počas víkendov a sviatkov, mimo sezóny len v pracovných dňoch. V súčasnosti má 2 stálych zamestnancov, 3 brigádnikov počas turistickej sezóny, 3 sprievodcov. Jazyková vybavenosť pracovníkov: anglicky, česky, nemecky, poľsky, rusky, maďarsky.

IK má výhodnú polohu, sídli v objekte Námestie Majstra Pavla č. 58 v Levoči priamo v centre mesta. V tesnej blízkosti je spoplatnené parkovisko pre osobné motorové vozidlá a autobusy. V budove sa okrem Informačnej kancelárie nachádza kino, mestská knižnica i verejné WC.

Tab. 81 Návštevnosť Informačnej kancelárie 2006 – 2013

Kritérium	2009	2010	2011	2012	2013
Návštevnosť IK	14 074	13 538	18 567	19 015	19 120

Zdroj: MsÚ Levoča

Informačná kancelária poskytuje informácie o regióne, o atrakciách, o pamiatkach, o kultúrnych podujatiach, o múzeách, o športe a relaxe, o ubytovanom a stravovanom servise, o inštitúciách a úradoch a o doprave. Poskytuje služby ako predaj zahraničnej tlače, predaj telefónnych kariet a parkovacích kariet, predaj publikácií, turistických máp a sprievodcov,

darčkových a upomienkových darčkov a sprievodcovské služby, umožňuje multimediálnou formou využívať informačný systém aj mimo prevádzkových hodín kancelárie.

IK mesta Levoče **zabezpečuje na požiadanie sprievodcovskú službu** o meste v slovenčine, angličtine, nemčine, francúzštine, maďarčine a ruštine. V kostole a múzeách sprevádzajú sprievodcovia z daných organizácií.

- **Informačný systém**

Informačný systém navádza návštevníkov do turisticky zaujímavého centra mesta bežným dopravným značením. V r. 2011 vznikol v meste informačný systém so zjednocujúcimi prvkami, ktorý obsahuje označenia ulíc, smerové tabule k vytypovaným verejným objektom v meste, informačné tabule o pamiatkach a vývesné štíty, označujúce prevádzky v budovách patriacich mestu. Realizoval sa v rámci cezhraničnej spolupráce a projektu „Stary Sacz a Levoča karpatské mestečká s klímou“.

Pamiatky sú v meste označené hnedými tabuľami, ktorých osadenie realizovala v roku 2014 Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Severovýchod Slovenska.

Súčasťou informačného systému je **interaktívny turistický sprievodca**, ktorý poskytuje pre návštevníkov informácie o bodoch záujmu (POI - Point of Interest) v podobe fotografií, textov a nahrávok hovoreného slova, ktoré sú doplnené navigačnými informáciami (adresa, telefón, mapy, GPS súradnice), ale aj čas a vzdialenosť turistu k bodu záujmu. Uvedené informácie sú dostupné v troch jazykoch: slovenský, anglický poľský. Interaktívny turistický sprievodca vznikol v rámci realizácie projektu Starý Sacs a Levoča – karpatské mestečká s kultúrou a projektu Novátorský cezhraničný produkt kultúrnej turistiky (projekt v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013).

- **Cestovné kancelárie a agentúry**

- LEVOtour, PhDr. Monika Suchá, NMP 38
- Oázatour – cestovná agentúra, Mgr. Monika Repčiaková, NMP 27
- DANTOUR Levoča, Ing. Dana Palza, NMP 54

6.5. Inštitucionálna a finančná podpora rozvoja cestovného ruchu v Levoči a okolí

6.5.1. Inštitucionálna podpora

- **Mesto Levoča**

V organizačnej štruktúre **Mestského úradu v Levoči** je vytvorené Oddelenie cestovného ruchu a rozvoja mesta, ktoré v oblasti cestovného ruchu plní úlohy v oblastiach:

- prípravy analytických, koncepčných programových dokumentov v rozvoji CR,
- propagácie a marketingu mesta
- prípravy a realizácie projektov zameraných na rozvoj CR (infraštruktúry, propagácie)
- spolupracuje so subjektmi poskytujúcimi služby a produkty CR
- koordinuje spoluprácu s partnerskými mestami v oblasti CR
- manažuje činnosti Informačnej kancelárie.

V meste pôsobí **Združenie turizmu Levoča**, ktoré je v zmysle svojich stanov dobrovoľným, nepolitickým, odborným záujmovým združením fyzických a právnických osôb oprávnených poskytovať služby v cestovnom ruchu v regióne Spiša. Hlavným cieľom združenia je ochrana záujmov jeho členov, podpora členov v ich podnikateľskej činnosti, zastupovanie ich záujmov a zvyšovanie ich profesionálnej prestíže.

Mesto Levoča je zakladajúcim členom **Centra prvého kontaktu**, záujmového združenia právnických osôb, ktorého cieľom je pomôcť vybudovať a ďalej rozvíjať efektívne fungujúcu sieť malých a stredných podnikov, aj v oblasti rozvoj a CR, v prioritnom regióne Slovensko – východ a priľahlých regiónoch a ich aktívnu spoluprácu s verejným a občianskym sektorom.

• Slovenské dedičstvo UNESCO

Slovenské dedičstvo UNESCO je združením právnických osôb, ktoré vzniklo v Ružomberku v roku 2012. Členmi Združenia sú samosprávy v lokalitách zapísaných v zozname kultúrneho dedičstva a organizácie, ktoré zastupujú lokality zapísané v zozname prírodného dedičstva UNESCO. Medzi členov združenia patrí aj Mesto Levoča, nakoľko bola v roku 2009 doplnená lokalita Spiša v Zozname UNESCO o mesto Levoča.

Účelom Združenia je vytvoriť podmienky pre koordinovanú cieľavedomú činnosť jeho členov a partnerských organizácií pre rozvoj a marketing lokalít prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO.

Predmet činnosti Združenia:

- organizovať spoločný marketing lokalít UNESCO,
- podporiť imidž Slovenska ako UNESCO destinácie,
- vytvárať pozitívny imidž lokalít UNESCO a cestovného ruchu v nich,
- spolupracovať pri vytváraní koncepcií rozvoja lokalít UNESCO,
- prenášať skúsenosti, vedomosti a inovácie a podporovať kvalitu ľudských zdrojov s cieľom rozvoja lokalít UNESCO,
- koordinovať rozvojové zámery lokalít UNESCO,
- koordinovať spoločný postup v legislatívnych úpravách s vplyvom na rozvoj lokalít UNESCO,
- vykonávať alebo zabezpečovať odborné analýzy a štúdie, sledovať a vyhodnocovať štatistiky a trendy,
- podporovať kultúrny, spoločenský a podnikateľský život v lokalitách UNESCO,
- zúčastňovať sa na cezhraničných projektoch,
- predkladať a realizovať projekty financované alebo spolufinancované z prostriedkov alebo príspevkov Európskej Únie, z prostriedkov štátneho rozpočtu, z rozpočtov samospráv, alebo z iných zdrojov.

• Oblastná organizácia cestovného ruchu Tatry – Spiš – Pieniny (OOCR T-S-P)

www.tatryspispieniny.sk

Mesto Levoča sa stalo aktívnym členom OOCR T-S-P. Organizácia bola založená v roku 2012 so sídlom v Kežmarku, zabezpečuje činnosti destinačného manažmentu na geografickom území od Levočských vrchov až po Pieniny. Má 26 členov, z toho 14 miest a obcí a 12

podnikateľských subjektov. V roku 2013 je pre OOCR T-S-P vypracovaná *Koncepcia rozvoja cestovného ruchu pre roky 2013 – 2017* (ICCR, Ing. Juraj Buranovský, PhD.).

Navrhované ciele destinácie T-P-S sú:

1. Rast priemernej dĺžky pobytu návštevníkov.
2. Udržanie súčasnej návštevnosti a zabezpečenie postupného medziročného rastu.
3. Stanovenie cieľových i produktových skupín za účelom tvorby komplexných produktov a zabezpečenie rastu konkurencieschopnosti destinácie na trhu cestovného ruchu.
4. Zvýšenie efektívnosti aplikácie destinačného manažmentu v destinácii.

Koncepcia navrhuje hlavné cieľové skupiny návštevníkov destinácie T-S-P a hlavné produktové skupiny:

Tab. 82 Cieľové skupiny

Hlavná cieľová skupina	Charakteristika cieľovej skupiny
Mladí ľudia	<ul style="list-style-type: none"> • prevažne dvojice (novomanželia) a menšie skupiny, do 30 rokov • bezdetní • nenároční na luxus, dobrodružní • stredný/nízky príjem • scestovaní a orientovaní na zážitok • pomer cena/kvalita
Rodiny s deťmi	<ul style="list-style-type: none"> • orientovaní na bezpečnosť, kvalitu, nápaditosť • vlastné auto • priemerný príjem • uprednostňujú odpočinok, zábavu a čas s rodinou • pomer cena / kvalita
Staršie páry	<ul style="list-style-type: none"> • páry, starší manželia s odrastenými deťmi, skupiny • orientovaní na kvalitu a jedinečnosť • orientovaní na estetiku a proces poskytovania služieb • tradicionalistickí, hľadajúci oddych a rekreáciu • stredný / nízky príjem • pomer cena / kvalita
Seniori	<ul style="list-style-type: none"> • skupiny aj individuálni • nároční na kvalitu a infraštruktúru • tradicionalistickí hľadajúci oddych a rekreáciu, motívom je zlepšenie a prevencia ich zdravotného stavu
Športovci (vrcholoví, adrenalínoví)	<ul style="list-style-type: none"> • organizované skupiny športovcov hľadajú podmienky na regeneráciu a načerpanie nových síl • nenároční na luxus a orientovaní na zážitok • dobrodružní (adrenalín) • pomer cena/kvalita

Hlavná produktová skupina	Charakteristika produktovej skupiny
<i>História, tradície a kultúra</i>	kultúrne dedičstvo regiónu, historické pamiatky, folklór, tradície, náboženský cestovný ruch
<i>Príroda a dobrodružstvo</i>	prírodné atraktivity, v kombinácii s možnosťami športového využitia, vidiecky cestovný ruch, poľovnícky cestovný ruch a rybárstvo, športové vyžitie, obnova fyzickej kondície, relaxačné wellness centrá
<i>Rodina, príroda a oddych</i>	prírodné atraktivity, kultúrne dedičstvo regiónu, folklór, tradície, relaxačné wellness centrá
<i>Gastronómia a delikatesy</i>	kultúrno-spoločenské zariadenia, stravovacie zariadenia rôzneho zamerania s dôrazom na lokálnu kuchyňu

Zdroj: Konceptia rozvoja cestovného ruchu pre roky 2013 – 2017, OOCR T-S-P

Návrhy koncepcie môžu byť zohľadnené a zakomponované do stratégie rozvoja cestovného ruchu, či do marketingovej stratégie mesta Levoča, ako aj do stratégie rozvoja regiónu MAS LEV.

- **Slovenské kráľovské mestá**
www.royal-towns.sk

V roku 2001 vytvorili mestá Levoča, Kežmarok, Bardejov a Stará Ľubovňa spoločnú značku „SKM“ - Slovenské kráľovské mestá, ktorej cieľom je „realizovať trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu, starajúci sa o rešpektovanie a zhodnocovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, posilňovať mierové a priateľské kontakty a spojenie medzi našimi obyvateľmi a inými národmi Európy a sveta“. Hlavné aktivity SKM boli a sú zamerané na:

- prezentáciu miest SKM v rámci tuzemských a zahraničných veľtrhov, výstav, prezentačných podujatí a pod. (spolu viac ako 35 spoločných významných prezentácií, napr. v Slovenskom inštitúte v Prahe, Budapešti, Varšave, v Jagelonskej univerzite v Krakove, v Kultúrnom stredisku v poľskom meste Zgierz, na výstavách CR v Bratislave, Prahe, Českom Krumlove a pod.),
- vydanie viacjazyčnej knižnej publikácie a natočenie filmu o Slovenských kráľovských mestách,
- opakované vydávanie propagačnej brožúry o SKM,
- zriadenie putovnej fotografickej výstavy,
- ponuku výletov a ich propagáciu „Cestujeme z Levoče (Bardejova, Kežmarku, Starej Ľubovne)“,
- prípravu „produktu SKM“, ktorý bude ponúkaný návštevníkom prostredníctvom vybraných cestovných kancelárií,
- zavádzanie výuky regionálnych dejín SKM do osnov základných škôl,
- zviditeľnenie značky SKM prostredníctvom spolupráce partnerských kráľovských miest.

- **Miestna akčná skupina MAS LEV o. z.**

Mesto Levoča je členom MAS LEV o. z. Občianske združenie MAS LEV je pracovná a iniciatívna skupina, ustanovená k vytvoreniu pilotnej integrovanej stratégie zameranej na využívanie endogénnych zdrojov územia pre všestranný rozvoj a k implementácii tejto stratégie do života regiónu.

MAS LEV je „multisektorálne“ združenie a združuje verejnú správu, podnikateľov, neziskové organizácie, poľnohospodárske a lesnícke subjekty, aktívnych obyvateľov a ostatných dôležitých aktérov na miestnej úrovni, ktorí usilujú o rôzne spoločné ciele.

MAS LEV malo v roku 2013 81 členov, z toho subjekty zastupujúce verejný sektor tvorili 46,68% a subjekty zastupujúce súkromný sektor vrátane občianskeho sektora tvorili 53,52%.

Ciele miestnej akčnej skupiny LEV:

- Zabezpečiť efektívne využívanie zdrojov regiónu.
- Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj.
- Hľadať doplnkové zdroje pre financovanie aktivít.
- Zabezpečiť realizáciu vytvorenej spoločnej integrovanej stratégie.
- Zabezpečiť aktualizáciu integrovanej stratégie pre ďalšie obdobie.
- Riadiť sociálny a ekonomický rozvoj regiónu.
- Vytvárať podmienky pre čo najširšiu spoluprácu pri obnove a rozvoji regiónu.
- Propagovať obnovu vidieckej krajiny.
- Vytvárať nové siete a rozvíjať partnerstvo.

V Integrovanej stratégii rozvoja územia si MAS LEV o. z. stanovila prispieť k rozvoju ľudských zdrojov zvyšovaním vzdelanostnej úrovne, **zaviesť účinné nástroje marketingu v území**, podporiť tradičné remeslá a multifunkčné poľnohospodárstvo, **vidiecky cestovný ruch rozšírením a skvalitnením služieb, vytvárať ďalšie perspektívy pre partnerstvo, spoluprácu, sieťovanie a pomôcť obciam zatraktívniť vidiecke prostredie.**

V rámci vytvárania lepších podmienok pre cestovný ruch združenie finančne podporilo spolu 131 projektov zameraných na zlepšenie stavu majetku obcí a miest, prostredníctvom ktorých mohli samosprávy investovať do zatraktívnenia prostredia pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Významným príspevkom pre územie je propagácia regiónu doma i v zahraničí:

- **Na konferenciách** doma (Spišská Kapitula, Senec, Nitra) i v zahraničí napr. v Olomouci, Únovciach, Podegrodzí, v Gorliciach i v Bruseli.
- **Na výstavách** počas Agrokomplexu v Nitre, Země Živitelka a LeaderFEST (ČR), Kielce (PL).
- **V rámci organizovaných exkurzií a zájazdov** - 10 dňová návšteva študentov zo Španielska, Cambodie, Nepálu, Malawi, Camerounu, z Floridy, Arkansasu, Ghany, Francúzska i Španielska, estónskej skupiny z MAS Kirderanniku Koostöökogu, poľskej MAS od Lublina, aj aktérov vidieka z Moravskoslezského kraja ČR; zájazdy pre zástupcov organizácii venujúcich sa rozvoju vidieka z Bulharska, Cypru, Španielska, grupy od Stareho Szacza z Poľska, tiež z okolia Rýmařova z ČR a ďalšie.
- **Organizovaním kultúrnych, spoločenských športových podujatí** na pôde Levočského okresu. V máji roku 2012 MAS LEV o.z. organizovalo, v spolupráci s Mestom Levoča a so zapojením podnikateľského sektora, medzinárodné podujatie pod názvom LeaderFEST 2012 na pôde mesta Levoča. LeaderFEST 2012 v Levoči navštívilo viac ako 250

zástupcov miestnych akčných skupín a ďalších aktérov rozvoja vidieka z 10 krajín Európskej únie. Počas 4 dní bol okrem tematických workshopov a spoločnej konferencie pre účastníkov podujatia i ostatných návštevníkov mesta pripravený bohatý kultúrny program so 455 účinkujúcimi a jarmok remeselných výrobkov i regionálnych produktov so 47 remeselníkmi.

- **Vzdelávaním a sieťovaním** subjektov poskytujúcich služby CR (napr. vznik FreeTime, o. z., aktívnejšia činnosť Združenia turizmu v Levoči).
- **Vydávaním propagačných brožúr a predmetov.**
- **Vydávaním vlastného časopisu Kráľovské územie LEVa.**

- **Občianske združenie KRÁSNY SPIŠ**

Je dobrovoľné a verejnoprospešné združenie občanov pôsobiacich na území Slovenskej republiky so sídlom v Levoči. Poslaním združenia je presadzovanie myšlienok a aktivít v prospech všestranného rozvoja regiónu Spiš, Slovenska i Európy. Cieľom združenia je všestranný rozvoj jednotlivcov, skupín, komunit a organizácií k samostatnosti myslenia, ku kultúrnej vyspelosti, k právnej zrelosti, sociálnej nezávislosti, ekonomickej sebestačnosti a zodpovednosti za seba samého.

- **Partnerské mestá s potenciálom spolupráce v CR s mestom Levoča**

Kalwaria Zebrzydowska je mesto ležiace v južnom Poľsku. Má 4429 obyvateľov. Nachádza sa vo wadowickom okrese Malopoľského vojvodstva. Mesto je pomenované podľa tamajšieho náboženského komplexu (kalvárie) založeného 1. decembra 1602 panovníkom Krakova Mikołajom Zebrzydowskim. Komplex s názvom *Sanktuarium pasyjno-maryjne w Kalwarii Zebrzydowskiej* bol v roku 1999 pridaný na zoznam svetového dedičstva UNESCO.

Keszthely s 21 047 obyvateľmi je najľudnatejšou obcou pri jazere Balaton. Leží na západnom brehu, len 5 km od známeho kúpeľného mestečka Hévíz. Keszthely má 750-ročnú históriu. Je najbohatšou obcou na historické a kultúrne pamiatky pri Balatone a je duchovným centrom celého balatonského regiónu. Panoráma s patinou, rad historických dedičstiev rôznych dôb, jediné autenticky obnovené ostrovné kúpele jazera sa zaslúžili o jedinečnú atmosféru mesta.

Lancut je mesto v Poľsku v Podkarpatskom vojvodstve v okrese Powiat łańcucki v rovnomennej gmine. Žije tu 18 057 obyvateľov (31. 12. 2010). Najznámejšou pamiatkou je Lancutský zámok, ktorý bol postavený v rokoch 1628 – 1641 Stanislavom Lubomirskim. Na pozemku zámku sa nachádza park s malým romantickým zámkom a dom pre hostí v anglickom štýle. Ďalšími známymi pamiatkami sú Lancutská synagóga, architektonický komplex starodávneho kostola, a dominikánskeho kláštora a farský kostol.

Litomyšl leží vo východnej časti Pardubického kraja, na pomedzí Čiech a Moravy. Žije v ňom 10 226 obyvateľov a jeho súčasťou sú tiež integrované obce Nedošín, Pohodlí, Nová Ves u Litomyšle, Kornice, Suchá a Pazucha. V roku 1344 tu Karel IV. založil biskupstvo. Vratislav II. z Pernštejna tu nechal postaviť skvostný renesančný zámok (1568 – 1581) a roku 1722 bol dostavaný monumentálny piaristický chrám Nalezení sv. Kříže. Areál renesančného zámku, v ktorom sa už od roku 1949 každoročne uskutočňuje Medzinárodný operný festival Smetanova Litomyšl, je od roku 1999 zapísaný v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Stary Sacs je mesto v Poľsku v Malopoľskom vojvodstve v okrese Powiat nowosądecki v rovnomennej gmine. Žije tu 9009 obyvateľov. Bolo založené v 13. storočí. Toto mesto sa vyznačuje bohatou históriou, unikátnou stredovekou architektúrou a mnohými monumentmi cirkevných budov. Nachádza sa sútok riek Poprad a Dunajec, kde sa rozprestiera rekreačná oblasť s niekoľkými jazerami. Mesto sa nachádza na okraji Popradského krajinného parku a je taktiež sídlom parkovej služby.

6.5.2. Finančná podpora

Mesto Levoča vyberá v súlade so zák. č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku miestnu daň za ubytovanie. V súčasnosti je daň 0,50 €/osoba/prenocovanie. Pre porovnanie - v Kežmarku je daň za ubytovanie 0,80 € (obe mestá sú súčasťou jednej destinačnej organizácie OOCR T-S-P – vid'. podkapitola 6.5.1).

Pri počte 25 100 prenocovaní celková vybratá daň predstavovala v minulom roku 2013 sumu 12 550 €. V roku 2012 bola táto daň vyššia (14 737 €) vďaka vyššiemu počtu prenocovaní v rámci medzinárodných akcií Leader FEST a Zimný zraz turistov. Ostatné roky znázorňuje Tab. 83.

Tab. 83 Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach v meste Levoča 2006 – 2013

Kritérium	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet prenocovaní	26 709	27 443	29 322	23 124	25 198	25 467	29 474	25 100

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 84 Príjmy z dane za ubytovanie a parkovanie v meste Levoča od roku 2006 – 2013

Kritérium	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Daň za ubytovanie (€)	13 299	13 664	14 600	11 562	12 599	12 733,5	14 737	12 550
Parkovanie (€)	32 032	33 128	26 646	24 199	25 675	26 808	29 781	27 301

Zdroj: MsÚ Levoča

Výdavky na podporu rozvoja cestovného ruchu (vid'. Tab. 85) v porovnaní rokov 2009 – 2013 dosť výrazne klesajú okrem výdavkov na členstvo mesta v organizáciách podporujúcich rozvoj cestovného ruchu.

Vzhľadom na vstup Levoče do UNESCO v r. 2009, a z toho vyplývajúcich záväzkov a príležitostí pre rozvoj turizmu v Levoči, by sa očakával skôr nárast ako pokles výdavkov.

Tab. 85 Výdavky mesta na kapitolu cestovný ruch 2009 – 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Propagácia a prezentácia mesta</i>	21 272,91	25 836,65	21 190,14	13 362,59	9 816,16
<i>Informačná kancelária</i>	24 460,76	19 533,84	23 485,02	6 356,83	19 983,90
<i>Dotácie mesta na podporu rozvoja CR (neinfraštruktúrne)</i>	14 975,33	13 981,0	3 240,0	593,00	1 492,50
<i>Partnerské mestá</i>	1353,68	3495,0	1 520,0	2 416,34	4 273,51
<i>Členstvo mesta v organizáciách (podpora CR)</i>	165,97	7428,50	7 924,23	11 968,74	11 201,83

Zdroj: MsÚ Levoča

Významným nástrojom rozvoja cestovného ruchu a turizmu sú konkrétne projekty realizované mestom a jeho partnermi. Za obdobie posledných piatich rokov Mesto Levoča realizovalo spolu 4 projekty so zameraním na skvalitnenie propagácie mesta a informovanosti návštevníka, infraštruktúry, ale aj na prípravu väčších investícií. Zoznam projektov a ich výstupov uvádza nasledovná Tab. 86.

K týmto projektom je však potrebné pridať realizované projekty, ktoré boli zamerané na rekonštrukciu a ochranu pamiatok v celkovej hodnote viac ako 1 600 000 € a mesto Levoča tieto aktivity spolufinancovalo v sume spolu viac ako 200 000 €. Tieto projekty sú uvedené v kapitole 5 Kultúra.

Tab. 86 Realizované projekty na podporu rozvoja CR 2009 – 2013

<i>Názov projektu</i>	<i>Zameranie projektu</i>	<i>Náklady</i>
Prestavba Námestia Majstra Pavla		
<i>Zdroj: Regionálny operačný program</i>		
I.etapa: Zvýšenie bezpečnosti, konkurencieschopnosti a skvalitnenie stavu Námestia Majstra Pavla v meste Levoča prostredníctvom revitalizácie verejných priestranstiev.		Celkové náklady: 843 593,91 € <i>Oprávnené náklady</i> 804 823,10 € <i>Schválená dotácia:</i> 764 581,95 € <i>Spolufinancovanie:</i> 79 011,96 €
Mariánska hora Levoča- revitalizácia zelene a obnova oddychovej zóny		
<i>Zdroj: Program rozvoja vidieka 2007-2013</i>		
Rozšírenie rekreačného potenciálu územia Mariánskej hory s dominantným kompozičným a funkčným postavením baziliky - kostola Panny Márie nielen pre každoročné konanie púte, ale aj každodennú oddychovú alebo víkendovú rekreáciu miestnych obyvateľov mesta, regiónu a návštevníkov mesta.		Celkové náklady: 21 048,16 € <i>Schválená dotácia:</i> 17 415,63 € <i>Spolufinancovanie:</i> 3 632,53 €

Parkovacie plochy aj pre účely parkovania počas Mariánskej púte na sídlisku Západ v Levoči	Celkové náklady: 63 000,00 € <i>Schválená dotácia:</i> 17 459,06 € <i>Spolufinancovanie:</i> 45 540,94 €
Vodná nádrž Levoča <i>Zdroj: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013</i>	
Vytváranie priestoru pre realizáciu spoločenských a voľno časových aktivít, zakúpenie vodných bicyklov.	Celkové náklady: 6 455 € <i>Schválená dotácia:</i> 4 079,31 <i>Spolufinancovanie:</i> 2 375,69
Sary Sacz a Levoča - karpatské mestečka s klímou. Novátorský cezhraničný produkt kultúrnej turistiky <i>Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika</i>	
Informačný systém, GPS, Dni Majstra Pavla, Stretnutia touroperátorov, vydanie sprievodcu, mediálna prezentácia oboch miest	Celkové náklady projektu: 543 738 € <i>Náklady Vedúceho partnera – Mesto Sary Sacz:</i> 224 959,00 € <i>Náklady Partnera 1 – Mesto Levoča:</i> 256 839,00 € <i>Náklady Partnera 2 – Fundacja Rozwoju Ziemi Górskich:</i> 52 649,00 €

Zdroj: MsÚ Levoča

6.6. SWOT analýza oblasti - CESTOVNÝ RUCH V LEVOČI A OKOLÍ

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
Potenciál: <ul style="list-style-type: none"> Levoča - jedinečné mesto s osobitným postavením v rámci spišského regiónu od roku 2009 je mesto zapísané na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO: Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia významná lokalita z hľadiska typu cestovného ruchu: mestského typu - miesto s kultúrnymi pamiatkami pre kultúrny turizmus pre religiózny turizmus pre športový turizmus Infraštruktúra a služby: <ul style="list-style-type: none"> fungujúce možnosti ubytovania v meste: 4 hotely (kapacita 45-63 lôžok), 12 penziónov 	Potenciál: <ul style="list-style-type: none"> nevyužitie objektov na námestí pre rozvoj obchodu a služieb, chýba vízia, politika podpory a využívania budov na námestí (odliv obyvateľov z historického jadra; v súčasnosti žije v jadre len 157 ľudí !) zlý technický stav pamiatok a ich nedostupnosť turistom Infraštruktúra: <ul style="list-style-type: none"> zlý stavebnotechnický stav povrchov ciest, chodníkov v jadre, neexistuje systém organizácie dopravy v pamiatkovom centre vrátane nedoriešeného parkovania a zásobovania systém dopravy nie je vyriešený najmä počas turistickej sezóny (napr. turista aj napriek

<p>(kapacita 4-41 lôžok), 9 privátov v súkromí (kapacita 5-13 lôžok), 4 chaty (kapacita 10-16 lôžok), autocamp (kapacita 70 lôžok), internáty SŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> o stravovacie kapacity v meste 1676 miest o v meste pôsobí IK a 4 cestovné agentúry <p>Udalosti/podujatia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o najstaršie pútnické miesto na východnom Slovensku - Každoročný pravidelný príchod návštevníkov mesta na náboženské podujatia o významné kultúrne podujatia z hľadiska návštevnosti: Levočské Babie Leto, Festival ZUČ, Krajská scénická žatva, EXIT – Celoštátna postupová súťaž a prehliadka amatérskeho divadla, Dni Majstra Pavla z Levoče (Letný Bažant kinematograf, Plenér Majstra Pavla , Karpatský remeselný trh, Tajomná Levoča) o športové viacdňové i medzinárodné súťaže <p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> o tematické cesty a púte vedúce cez Levoču (miestne, regionálne, európske) o v meste existuje definovaná trasa kultúrnych pamiatok pre návštevníkov - Poznávací trasa mesta a okolia – 4 okruhy o Gotická, Jakubská, Mariánska cesta o Vodná nádrž a aktivity na ňu sa viažúce o SKI centrum Levoča v zime i v lete o Cykloturistika, v zime bežecká turistika <p>Propagácia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o CR a jeho propagácia je v štruktúre činnosti mesta , MsÚ o funkčná internetová stránka mesta o aktívne činnosti IK o výstavy, veľtrhy cestovného ruchu na národnej (Bratislava) a medzinárodnej úrovni (napr. Poľsko, SRN, Česká republika, Rakúsko, Maďarsko) <p>Manažment a spolupráca:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Existencia schváleného manažment plánu lokality UNESCO o Existencia/etablovaná Riadiaca skupina-manažérsky tím pre implementáciu manažment plánu o úspešne realizované viaceré projekty zamerané na záchranu historických objektov (viď. Kapitola 5 Kultúra) o väzba mesta Levoča na slovenské kráľovské mestá, UNESCO, OOCR T-S-P, MAS LEV o mesto má partnerské mestá v Maďarsku, 	<p><i>zakúpeniu parkovného lístka, nenájde parkovacie miesto)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o nie sú záchytné parkoviská o množstvo áut a rušná doprava na námestí obmedzuje nerušenú prehliadku mesta, vyrušuje turistu prežiť zážitok v jedinečnom meste, šíriť dobré správy o Levoči o zlá infraštruktúra (zastaralé inžinierske siete, poškodzovanie objektov vodou , vlhnutie objektov a presakovanie objektov do suterénov – napr. Levočská radnica - súčasť tematických turistických ciest!) o prístupové cesty na Mariánsku horu sú v zlom stave o sprevádzajúca zelená aleja na Mariánsku horu je v zlom stave (potreba revitalizácie) <p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> o nedostupnosť cirkevných pamiatok v čase vhodnom pre turistov o prehliadky mesta sa zužujú na prehliadku už len z autobusu o chýba komplexná sprievodcovská služba po námestí, chýba spoločná vstupenka, mestská turistická karta o Levočské vrchy - najlukratívnejšiu časť pre turistiku obhospodarujú Vojenské lesy, nedostupnosť tohto územia pre rozvoj turistických produktov <p>Propagácia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o slabý marketing a propagácia - chýba marketingová stratégia mesta o pamiatky nie sú dostatočne a zaujímavo prezentované o nie je zviditeľnená Levoča v UNESCO (Levoča nemá označenie napr. ani na vstupoch do mesta, že ide o lokalitu UNESCO, ani po 5 rokoch po zapísaní) <p>Propagácia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o slabý marketing a propagácia - chýba marketingová stratégia mesta o pamiatky nie sú dostatočne a zaujímavo prezentované o nie je zviditeľnená Levoča v UNESCO (Levoča nemá označenie napr. ani na vstupoch do mesta, že ide o lokalitu UNESCO, ani po 5 rokoch po zapísaní) <p>Manažment a spolupráca:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mesto Levoča nie je lídrom rozvoja CR o Manažment plánu lokality UNESCO sa realizuje čiastočne
---	--

<p>Poľskú a v Čechách s potenciálom pre spoluprácu v CR</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Riadiaca skupina nepracuje aktívne
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Potenciál/využitie:</p> <ul style="list-style-type: none"> o obnova pamiatok o oživenie námestia - prenájímanie bývania v centre mesta, ateliéry o vybudovanie pešej zóny o založiť turizmus na pokojnom prostredí, povýšiť túto charakteristiku na základ pre návštevníka, ktorému nevyhovuje ruch iných mnohopočetne navštevovaných destinácií o potenciál kultúrneho turizmu i kongresovej turistiky (kapacita kongresovej sály 200) o predĺženie pobytu turistu/návštevníka z 1 na 3 dni o podnikanie v cestovnom ruchu – kreatívny priemysel, <p>Infraštruktúra:</p> <ul style="list-style-type: none"> o celoplošné riešenie zmeny usporiadania komunikácií, parkovísk, oddychových a zásobovacích plôch, vonkajších sedení a priestorov pre kultúrne a turistické aktivity, revitalizácia a doplnenie zelene <p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> o kultúrny turizmus – spoznávanie histórie, architektúry, umenia o mestský urbanizmus , sprístupnenie meštianskych domov o cintoríny a ich historický potenciál (kaplnky, pamiatky, dejatelia, história) o plenéry, tvorivé pobyty, vzdelávacie pobyty o programy pre seniorov o využitie hradieb ako produktu CR o cykloturistika o bežecké lyžovanie o liečebná turistika (čisté ovzdušie) <p>Udalosti/podujatia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o kultúrne podujatia, spoločenské a firemné akcie, najmä v mimo sezónnom období <p>Propagácia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o budovanie značky UNESCO o aktívna činnosť inštitúcií (CR, agentúr) za účelom predaja mesta a regiónu <p>Spolupráca:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Levoča súčasťou destinácie cez OOCR Tatry-Spiš-Pieniny - Koncepcia rozvoja CR 	<p>Potenciál:</p> <ul style="list-style-type: none"> o nevyužitie potenciálu pre rozvoj CR o ľudia si neuvedomujú potenciál mesta - stať sa centrom cestovného ruchu o apatia Levočanov voči rozvoju CR, o nízke uvedomenie o hodnotách a potenciáli Levoče ako centra turizmu a nemajú ani záujem to spoznať o nepripravení ľudia na zvýšenú návštevnosť mesta o chýba vzdelaná a skúsená kapacita ľudí v službách, v kreatívnom priemysle o disponibilná pracovná sila bez vzdelania využiteľného pre cestovný ruch o výrazne nízky lokálpatriotizmus obyvateľov, <p>Propagácia:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Levoča má zlý imidž v rámci turistického ruchu a služieb (sťažnosti na parkovanie na námestí, obťažovanie neprispôsobivými občanmi , nie dostatočne kvalitná sprievodcovská služba...)

<ul style="list-style-type: none"> ○ spojenie s Kežmarkom , potenciál prepojenia severného Spiša s Levočou starou cestou Levoča – Kežmarok cca 15 km (dnešný zrušený vojenský obvod Javorina) ○ spojenie so Spišským Podhradím, Sp.Kapitulou -tvorba spoločných produktov v rámci UNESCO ○ cielená/produktová spolupráca s partnerskými mestami v Maďarsku, Poľsku a v Čechách ○ cielená spolupráca s MAS LEV o. ○ z <p>Manažment:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ realizácia Manažment plánu UNESCO ○ vypracovanie štúdie pre rozvoj kreatívneho priemyslu 	
--	--

7. ŠPORT A ŠPORTOVÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Športovou infraštruktúrou sú štadióny, športové haly, telocvične, strelnice a iné kryté alebo otvorené športoviská v Levoči určené na prípravu športovcov a na uskutočňovanie športových súťaží a športových podujatí v jednotlivých druhoch športu.

7.1. Stav infraštruktúry pre profesionálny a rekreačný šport v Levoči

Mesto Levoča spravuje pre výkonnostné a rekreačné športovanie v súčasnosti 4 športové objekty: športovú halu, futbalový štadión, novú tréningovú halu pre ľadový hokej a vodnú nádrž:

1. **Športová hala** - viacúčelová športová hala umožňuje celoročne hrať halový futbal, volejbal, hádzanú, basketbal, tenis. Vhodná je na usporiadanie turnajov a zápasov, hľadisko má kapacitu 700 osôb.
2. **Futbalový štadión** pre futbalové zápasy a turnaje, ako aj pre ľahkoatletické preteky. Hľadisko má kapacitu približne 1500 osôb. Doba prevádzkovania futbalového štadiónu v roku je od marca do júna a od augusta do novembra. Centrálna budova futbalového štadiónu (kocka) si vyžaduje rekonštrukciu.
3. **Vodná nádrž** s trávnatými plážami s celkovou rozlohou 3000 m² sa nachádza 3 km od centra Levoče. Ponúka širokú paletu vodných športov. Doba prevádzkovania vodnej nádrže je od mája do augusta. Mesto Levoča má pripravenú projektovú dokumentáciu a stavebné povolenie pre revitalizáciu vodnej nádrže a jej okolia.

Novou pripravovanou investíciou pre rok 2014 je **Nová tréningová hala pre ľadový hokej** s umelou ľadovou plochou takmer priamo v centre mesta Levoča bude rekonštruovaná pre korčuľovanie a usporiadania hokejových zápasov. Mimo sezóny je možné využívať halu ako miesto pre rôzne kultúrne podujatia, vystúpenia skupín a pod. Hľadisko má kapacitu takmer 1500 osôb, na plochu sa dá nainštalovať prekryté pódium. Tréningová hala bola mimo prevádzky od roku 2009, v súčasnosti je pripravená pre rekonštrukciu (2014 - 2015).

Ďalšie športoviská v správe iných subjektov:

Telocvične - okrem športovej haly sa v meste nachádza 10 telocvičníc v rámci objektov základných a stredných škôl. V 4 základných školách sú vybudované a využívané 4 multifunkčné ihriská. ZŠ Haina otvára školský dvor cez prázdniny deťom a mládeži ako Prázdninový školský dvor so športom. Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 2, Levoča prevádzkuje multifunkčné ihrisko pre zrakovo postihnutých.

K dispozícii sú aj telocvične stredných škôl na území mesta (SOŠ Majstra Pavla, Poľnohospodárska stredná škola a Gymnázium J. Francisciho a ďalšie).

Tenisová hala - nachádzajúca sa na súkromných pozemkoch je primárne určená pre tenis a softenis, po úprave aj pre bedminton. Tenisovú halu je možné využívať aj pre iné športové aktivity, ktoré nepoškodia tenisový povrch. V objekte je tenisový kurt, relax zóna so saunou a vírivkou, šatne so sprchami a sociálne zariadenia. Na poschodí haly sú kancelárske priestory a priestory na občerstvenie a posedenie s výhľadom na tenisový kurt, kde je možné organizovať aj malé oslavy, posedenia s počtom osôb 15 až 20.

V meste sa tiež nachádzajú **tenisové kurty**. Centrálna budova tenisových kurtov je v majetku mesta a kurty prevádzkuje Tenis Club 92 Levoča.

Spojená škola internátna, Námestie Štefana Kluberta 2, Levoča prevádzkuje krúžok **aplikovaného stolného tenisu**.

V meste Levoča sa nachádzajú **2 fitnesscentrá, spinningcentrum** a priestory v budove pri starej strelnici sa využívajú na tréningy pre **úpolové športy**.

Mesto Levoča v rokoch 2009 a 2010 získaním nenávratného finančného príspevku zo ŠF vybuďovalo **detské dopravné ihrisko** pri MŠ na ul. Železničný riadok. Ihrisko funguje aj pre širšiu verejnosť.

Za Levočou v smere na Spišský Hrhov sa nachádza **motokrosová trať** s licenciou SMF, ktorú spravuje klub Cross Racing Team Levoča.

V okolí mesta sa nachádzajú atraktívne

- **cyklistické a turistické trasy** (200 – 300 km značkových ciest a chodníkov v Levočských vrchoch),
- dve **lyžiarske strediská** **SKI CENTRE Levoča** a **SKI Závada**
- **areál pre bežecké lyžovanie Krúžok**, ktoré sú viac popísané v kapitole 6 Cestovný ruch v podkapitole 6.2 Športový turizmus.

Problémom mesta Levoča je opakované poškodzovanie až devastácia verejne dostupných športových areálov neprispôsobivými občanmi a delikventami.

7.2. Vrcholový a výkonnostný šport

Profesionálny šport rozvíja nielen výkonnostný, ale aj osobnostný rast športovca a je zároveň prostredníctvom národných a medzinárodných súťaží účinným prostriedkom propagácie mesta.

Platformu výkonnostného a vrcholového športu v meste Levoča tvorí **11 športových klubov rôzneho zamerania** (kluby nie sú mestské). Športové kluby v Levoči sú znázornené a špecifikované podľa počtu členov a súťaží v tabuľke č. 87 V meste Levoča patrí medzi tradičné výkonnostné športy lyžovanie, potenciálne rozvíjajúcim sa športom v meste Levoča je cyklistika.

Tab. 87 Zoznam registrovaných športových klubov v meste Levoča v r. 2012

Názov športového klubu	Počet registrovaných členov	Najvyššia účasť v súťaži	Zameranie
Atletický klub Slovan Levoča	60	krajská, celoslovenská	atletika
Cross Country Levoča	30	celoslovenská, medzinárodná	beh na lyžiach
Lyžiarsky klub Levoča	22	celoslovenská, medzinárodná	lyžovanie
Hádzanársky klub Slovan Levoča	70	celoslovenská - I. liga muži	hádzaná
Tenis club 92	55	krajská	tenis
Futbalový klub FK05 Levoča	174	krajská	futbal
Klub sebaobraný Wing Tsung	23	slovenská liga – dorast, muži medzinárodná liga – muži	bojový šport
TJ Javorinka Levoča	20	III. liga – podtatranská – juniori I. liga	stolný tenis
Slovenský orol - Miestny klub Levoča	58	krajská, II. liga - muži	basketbal
TJ ŠTART LEVOČA	30	krajská, celoslovenská, II. liga	kolky, šachy, st. tenis, turistika – II. liga nevidiaci
Cyklo Spiš	32	celoslovenská, medzinárodná	cyklistika
SPOLU ČLENOV	574		

Zdroj: MsÚ Levoča

Na základe skúseností a poznania zástupcov manažmentov športových klubov v meste Levoča sa dá konštatovať, že v krajinách severnej Európy sa športu venuje cca 80% detí, priemer EÚ je cca 50%, v ČR cca 35%, celoslovenský priemer je cca 20%. V meste Levoča sa športu venuje len približne 9% detí, čo je veľmi nízke percento. Tento stav má klesajúci trend. Jedným z dôvodov znižujúcej sa členskej základne detí v športových kluboch v Levoči sú vysoké finančné vstupy a mesačné poplatky rodičov v kluboch, ako aj nekonceptný prístup pri náboe a podpore mládežníckeho športu v Levoči.

V nasledujúcej tabuľke sú znázornené športové súťaže a podujatia, ktoré sa každoročne konajú podľa plánu a kalendára zápasov každého daného športu.

Tab. 88 Charakteristika športových súťaží a podujatí v meste Levoča

Názov podujatia	Popis	Miesto konania	Organizátor
Trojkráľový výstup na Brezovú	Turistické podujatie pre širokú verejnosť v prípade dobrých snehových podmienok aj pre bežkárov, dĺžka 15 km	Levočské vrchy	Klub slovenských turistov TJ Javorinka
Lyžiarsky turistický	Turistické podujatie pre	Levočské vrchy	Klub slovenských turistov

prechod cez Levočské vrchy	milovníkov bežeckého lyžovanie a pešej turistiky, trasy 20 km		TJ Javorinka
Letný prechod po Levočských planinách	Podujatie pre milovníkov pešej turistiky a cykloturistiky pešie trasy 10 – 35 km, cyklistické trasy 50 – 75 km	Levočské vrchy	Klub slovenských turistov TJ Javorinka
Letný prechod cez Levočské vrchy	Turistické podujatie pre milovníkov pešej turistiky a cykloturistiky, dĺžka pešej trasy 20 km, cyklistické trasy 55 km.	Levočské vrchy	Klub slovenských turistov TJ Javorinka
Beh Levočskou dolinou	Atletické vytrvalostné preteky	Levoča - cyklochodník	mesto Levoča, športové kluby a ZŠ
Slovenský pohár v cyklokrose - Levočský cyklokros	Celoslovenská cyklistická súťaž s medzinárodnou účasťou	Mesto Levoča	CYKLO SPIŠ
MTB maratón Levočské vrchy – Levoča	Celoslovenský maratón s medzinárodnou účasťou	Levočské vrchy	CYKLO SPIŠ
Veľkonočný volejbalový turnaj s protidrogovo - prevenčným charakterom	Celoslovenská volejbalová súťaž s medzinárodnou účasťou, ktorá pozostáva z hlavnej a žiackej kategórie.	hala strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči	OZ Zober loptu, nie drogy
Novoročný volejbalový turnaj zmiešaných družstiev	Účasť - Levoča a okolie	Športová hala mesta Levoča	FO - súkromník
Slovenský pohár žiakov v zjazdovom lyžovaní	Medzinárodná súťaž - účastníci zo SR, ČR, Rusko, Poľsko	Každé kolo v inom lyžiarskom stredisku (Levoča – SKI Centre Levoča)	Za Levoču – LK Levoča
Celoštátne športové hry sluchovo postihnutých	Putovná akcia, ktorá sa každý rok koná v inom meste, v Levoči bola v roku 2012	Každý rok v inom meste	V roku 2012 - Spojená škola Jána Vojašáka internátna
Triatlon	Preteky sú 8. kolom Slovenského pohára v triatlone. Pre žiakov je to 10. kolo Slovenského pohára a 4. kolo Triatlonového pohára.	Každý rok v inom meste – Levočská priehrada	ŠK Iglovia Spišská Nová Ves v spolupráci s STÚ
Vianočný basketbalový turnaj	II. orolské dni – postupová súťaž – obvodné kolo Levoča, Prešovský kraj	Gymnázium sv. Františka Assiského - Levoča	Gymnázium sv. Františka Assiského - Levoča
Streetbal	Turnaj pre žiakov základných	Areál športových	MsÚ Levoča Centrum

	a stredných škôl.	ihrísk vedľa športovej haly, sídl. Západ	voľného času Olymp Technické služby mesta Levoča BK Orol Levoča Zober loptu, nie drogy
<i>Olympijský festival detí a mládeže</i>	Športové podujatie pre deti MŠ, 1. a 2. Ročníka ZŠ	Areál ZŠ na ul. G. Haina	Centrum voľného času OPLYMP
<i>Časovka do vrchu Levoča</i>	Celoslovenská súťaž s medzinárodnou účasťou	Levočské vrchy	CYKLO SPIŠ
<i>Celoslovenské športové hry pre zrakovo postihnutých</i>	Program pozostáva z atletického trojboja, turnaja v torballe, zo showdownu a súťaže v plávaní a turistike	Mesto Levoča	Ministerstvo školstva a Združenie priateľov Základnej školy internátnej pre nevidiacich a slabozrakých v Levoči

Zdroj: MsÚ Levoča, Cyklistikaszc, Veľkonočný volejbalový turnaj Levoča, Levočský informačný mesačník, Slovenská lyžiarska asociácia, Lyžiarsky klub Levoča, OZ Zober loptu, nie drogy

Významným, pre propagáciu športu a motiváciu športovcov, je každoročné podujatie vyhodnotenie športovcov mesta Levoča, ako aj vyhlasovanie a oceňovanie najúspešnejších športovcov regiónu Spiš (okresov Levoče, Spišskej Novej Vsi a Gelnice), ktoré sa každý rok koná v inom z miest Spišská Nová Ves, Levoča, Gelnica (v roku 2014 sa bude konať v Levoči).

7.3. Marketingová a finančná podpora športu

7.3.1. Marketingová podpora

Mesto Levoča informuje o športovom dianí v meste a vytvára priestor na prezentáciu športových aktivít realizovaných dotknutými inštitúciami, klubmi a pod. prostredníctvom Levočského informačného mesačníka, webovej stránky, vývesných tabúlí, plagátov a regionálna TV Levoča vysiela raz do týždňa spravodajský šot hlavne o kolektívnom športe (futbal, hádzaná, basketbal) o výsledkoch športových klubov v Levoči.

7.3.2. Finančná podpora

Tab. 89 Schválené výdavky z mestského rozpočtu na šport v meste Levoča

	2011	2012	2013
<i>Dotácie na šport</i>	63 800	47 000	50 000

Zdroj: MsÚ Levoča

Šport v meste Levoča riadia jednotlivé športové kluby, ktoré nie sú spoločne organizované v rámci mesta Levoča. Významným zdrojom financií rozvoja športu a športových klubov je mesto Levoča. Finančná príspevok mesta však nedokáže pokryť potrebné náklady športových klubov, navyiac v meste neexistujú ekonomicky silné firmy, ktoré by podporovali rozvoj športu a športové kluby v meste.

Mesto Levoča v roku 2014 vyčlenilo na šport cca 2% z bežného rozpočtu mesta. Podľa prieskumov spoločnosti KPMG z roku 2012 slovenské mestá v priemere investujú do športu cca 4% z bežného rozpočtu. Teda mesto Levoča investuje do športu oproti iným okolitým mestám regiónu menej financií, a to 11,5 € na obyvateľa na rok (Poprad, Spišská Nová Ves,

Spišské Podhradie, Kežmarok a Stará Ľubovňa sa pohybuje od 27 do 32 € na jedného obyvateľa ročne). Ďalšie dotácie na šport majú od roku 2010 klesajúcu tendenciu.

O finančných prostriedkoch z mestského rozpočtu a dotáciách do rozvoja športu mesta rokuje športová komisia pri mestskom zastupiteľstve a navrhuje ich prerozdelenie do jednotlivých športových klubov a na športové podujatia pre rozhodovanie mestského zastupiteľstva v Levoči.

7.4. SWOT analýza oblasti – ŠPORT A ŠPORTOVÁ INFRAŠTRUKTÚRA

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> o existencia športovej haly, futbalového štadióna a telocviční, ďalších športovísk, tenisových kurtov, o vodná nádrž (3000 m²) 3 km od centra - v letnej sezóne mnohostranné využitie o lyžiarske stredisko Ski centre Levoča - využitie v zimnej aj letnej sezóne a Lyžiarske stredisko Závada o vybudované dopravné ihrisko o v meste funguje 11 športových klubov (spolu 572 členov v r. 2012) o v okolí Levoče vyznačených 200 - 300 km turistických a cykloturistických chodníkov o upravované lyžiarske bežecké trate v areáli Krúžok o dostatok trénerov v športových kluboch o mesto podporuje športové kluby prostredníctvom dotácií cez VZN o pre verejnosť organizované turnaje - Beh Levočskou dolinou, Medzinárodný futbalový turnaj, Súťaž streetball, Trojkraľový výstup na Brezovú, Lyžiarsky turistický prechod cez Levočské vrchy, Letný prechod po Levočských planinách, Letný prechod cez Levočské vrchy... o realizovanie viacdňových podujatí - Slovenský pohár triatlon, Slovenský pohár v zjazdovom lyžovaní, Cyklokros a ďalšie 	<ul style="list-style-type: none"> o v meste Levoča sa výkonnostnému športu venuje len približne 9% detí o málo možností na regeneráciu a relax priamo v meste o nedostatočná a nesystémová finančná podpora športu zo strany mesta o chýbajú kritéria a pravidlá pre poskytovanie dotácií športovým klubom o Levoča v porovnaní s okolitými mestami dáva menej peňazí do rozvoja športu, o mesto nemá koncepciu rozvoja športu, nie sú definované priority v rozvoji športu (športových klubov, infraštruktúry) o chýba koordinačný orgán športu v meste o poškodzovanie až devastácia športových areálov a detských ihrísk neprispôsobivými občanmi
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o prírodné podmienky pre rozvoj aktívneho oddychu, pohybu, rekreačného športu o podpora športovania mládeže, zapojenia mládeže do výkonnostného športu o rozvoj športového turizmu, cykloturistiky, bežeckého lyžovania o vybudovanie športového areálu pre bežecké lyžovanie a cyklistiku Levoča Nordic Centrum o dobudovanie futbalového areálu s umelým trávnikom 	<ul style="list-style-type: none"> o SR nemá definovanú športovú politiku, nízka finančná podpora športu štátom o málo príležitostí pre získavanie externých zdrojov na rozvoj športu o športové kluby sa spoliehajú viac menej na finančnú podporu mesta, ktorá každým rokom klesá o v Levoči nie sú potenciálni silní sponzori na podporu rozvoja športu

<ul style="list-style-type: none"> ○ rekonštrukcia centrálnej budovy (kocka) na futbalovom štadióne ○ vybudovanie športového a relax centra ○ vybudovanie bazéna ○ dobudovanie verejných športových ihrísk na sídliskách ○ rozvoj hokeja (po rekonštrukcii ZŠ na novú tréningovú halu) ○ revitalizácia územia vodnej priehrady (pripravená PD, stavebné povolenie) ○ zmena dotačnej politiky mesta (kritériá, pravidlá), ○ založenie mestského športového klubu, ○ prenos skúseností z iných miest, regiónov v rozvoji športu 	
--	--

8. ZDRAVIE A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia genetického vybavenia jedinca, jeho ekonomickej a psychosociálnej situácie, výživy a životného štýlu, ako aj kvality životného prostredia. Hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov je pomerne zložité, pretože za zdravie sa nepovažuje iba neprítomnosť choroby. Zdravotný stav je výslednicou fyzického, psychického a sociálneho zdravia. Najvýznamnejším faktorom ovplyvňujúcim zdravie (až 50%) je životný štýl, nasledujú životné prostredie (20%), genetické faktory (20%) a úroveň zdravotnej starostlivosti (len v 10 – 20%).

Z rizikových faktorov, ktoré vyplývajú zo životného štýlu sú najvýznamnejšie:

- fajčenie
- nesprávna výživa
- nedostatočná fyzická aktivita
- nadmerný príjem alkoholu
- nesprávna reakcia na stres

8.1. Zdravotný stav obyvateľov mesta

8.1.1. Štruktúra úmrtnosti

Úmrtnosť ovplyvňujú životný štýl vrátane výživy a fyzického pohybu, kvalita životného prostredia, intenzita psychickej, sociálnej a ekonomickej záťaže populácie i úroveň zdravotnej starostlivosti. Významnými činiteľmi sú aj vzdelanie, rodinný stav, vek, pohlavie a genetické dispozície, či dostupnosť liekov. (zdroj: Statistics, Vývoj obyvateľstva v SR, 2011).

Tab. 90 Počet zomretých v SR, Prešovskom kraji, okrese Levoča a meste Levoča

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
SR	53 164	52 913	53 445	51 903	52 437
Prešovský kraj	6 760	6 730	6 894	6 747	6 863
Okres Levoča	279	283	280	287	273
Mesto Levoča	99	90	102	106	116

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z tabuľky vyplýva, že počet zomretých v jednotlivých rokoch v meste Levoča stúpa. Od roku 2008 do roku 2012 stúpol o 17 ľudí. Celkovo sa dá vývoj počtu zomretých v meste Levoča označiť za relatívne stály a tvorí cca 36,59% z celkového počtu zomretých za okres Levoča.

Nasledujúca tabuľka znázorňuje hrubú mieru úmrtnosti v meste Levoča, v okrese Levoča, Prešovskom samosprávnom kraji a v Slovenskej republike od roku 2008 do roku 2012.

Tab. 91 Hrubá miera úmrtnosti v SR, Prešovskom kraji, okrese Levoča a meste Levoča

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
SR	0,98	0,98	0,98	0,96	0,97
Prešovský kraj	0,84	0,83	0,85	0,83	0,84
Okres Levoča	0,85	0,86	0,85	0,86	0,82
Mesto Levoča	0,68	0,62	0,70	0,73	0,80

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2012 umrelo z celkového počtu obyvateľov mesta 0,8%. V priemere bola hrubá miera úmrtnosti od roku 2008 do roku 2012 najnižšia v meste Levoča (0,71%), v Prešovskom kraji a okrese Levoča bola približne rovnaká (cca 0,84%) a najvyššia bola na Slovensku (0,97%).

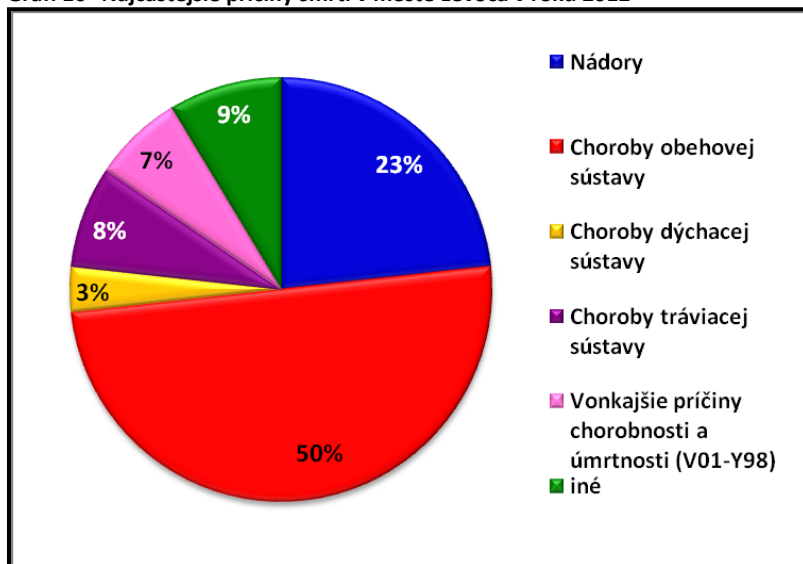
Tab. 92 Úmrtia podľa piatich najčastejších príčin smrti v roku 2012

	Mesto Levoča		Okres Levoča	Prešovský kraj	Slovenská republika
	Počet	Prepočet na 100 000 obyvateľov			
Nádory	27	185,8	218,7	179,2	225,4
Choroby obehovej sústavy	58	399,1	419,5	476,9	513,3
Choroby dýchacej sústavy	4	27,5	47,9	49,1	62,0
Choroby tráviacej sústavy	9	61,9	33,0	40,4	52,5
Vonkajšie príčiny chorobnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	8	55,0	42,0	36,6	50,4

Zdroj: Štatistický úrad SR

Medzi najčastejšie príčiny smrti v meste Levoča patria ochorenia obehovej sústavy, ktoré v roku 2012 tvorili presne 50 percent. K chorobám obehovej sústavy patria aj choroby spojené s vysokým krvným tlakom, cholesterolom, cukrovkou a fajčením, hoci najbežnejšími príčinami smrti boli ischemické choroby srdca a cievne choroby mozgu. (zdroj: eurostat, 2012). Ďalšou najpočetnejšou skupinou sú nádorové ochorenia s 23,28 percentami. Ďalej nasledujú choroby tráviacej sústavy (7,76%), vonkajšie príčiny chorobnosti a úmrtnosti (6,9%) a choroby dýchacieho ústrojenstva (3,45%).

Graf. 16 Najčastejšie príčiny smrti v meste Levoča v roku 2012

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie KRI, Košice

Nasledujúca tabuľka a obrázky predstavujú vývoj počtu zhubných ochorení v okrese Levoča, Prešovskom samosprávnom kraji a na Slovensku.

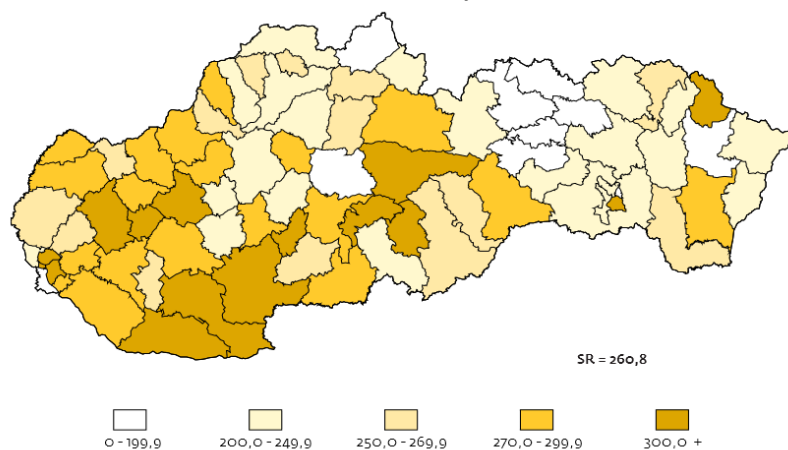
Tab. 93 Hlásené ochorenia na zhubné nádory - incidencia na 100 000 obyvateľov

	2003		2005		2007	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Slovenská republika	465,7	427,8	440,1	447,6	540,4	503,0
Prešovský kraj	396,2	337,6	401,1	371,1	-	-
Okres Levoča	396,9	376,6	387,4	405,2	460,3	346,9

Zdroj: www.NCZISK.sk , publikácia: Incidencia zhubných nádorov za roky 2003, 2005, 2007

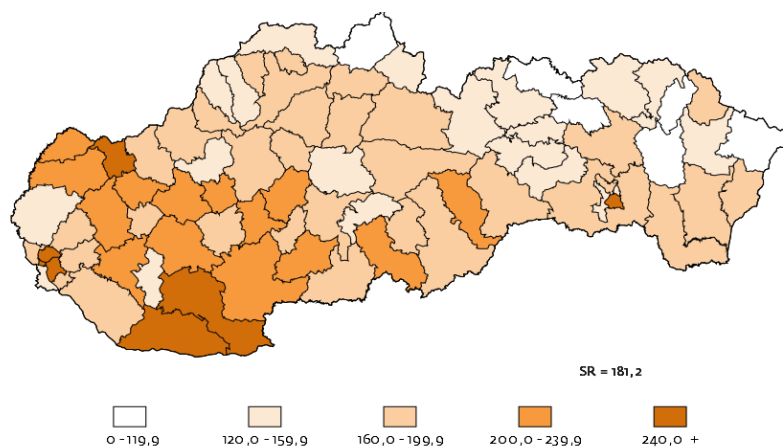
Z tabuľky č. 93 a obrázkov č. 2 a 3 je zrejmé, že celkový počet u mužov hlásených ochorení na zhubné nádory v sledovanom období narastá. V okrese Levoča narástol počet hlásených ochorení na zhubné nádory v prepočte na 100 000 obyvateľov od roku 2003 do roku 2007 o 15,97% (z 396,9 na 460,3 hlásených ochorení na zhubné nádory na 100 000 obyvateľov) a u žien klesol o 7,89% (z 376,6 na 346,9 hlásených ochorení na zhubné nádory na 100 000 obyvateľov). Celkový počet hlásených ochorení na zhubné nádory na 100 000 obyvateľov je v okrese Levoča v porovnaní s celým Slovenskom dlhodobo nižší, no v porovnaní s Prešovským krajom je dlhodobo vyšší.

Obr. 2 Hrubá miera úmrtnosti na zhubné nádory za rok 2007 - muži

Zdroj: www.NCZISK.sk , ročenka za rok 2010

Obr. 3 Hrubá miera úmrtnosti na zhubné nádory za rok 2007 - ženy

Zdroj: www.NCZISK.sk , ročenka za rok 2010

Index potratovosti udáva počet potratov na 100 narodených (Tab. 94).

Tab. 94 Index potratovosti

	2008	2009	2010	2011	2012
SR	32	29,2	28	27,7	29,5
Prešovský kraj	23,5	21,9	21,4	22	22,6
Okres Levoča	34,6	36,8	26,7	32,2	29,4
Mesto Levoča	40,0	39,6	35,1	45,3	38,3

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty KRI, Košice (údaje za mesto Levoča)

V meste Levoča sa v roku 2012 narodilo 183 detí a bolo zaznamenaných 70 potratov. V porovnaní s rokom 2008 sa tento ukazovateľ (index potratovosti) znížil z hodnoty 40 na hodnotu 38,3 pričom sa v roku 2008 narodilo o 23 detí menej ako v roku 2012 a počet potratov klesol o 12. Vývoj počtu potratov a narodených detí nemá rovnomerný rastúci alebo klesajúci trend.

V roku 2012 podstúpilo 43 žien s trvalým pobytom v meste Levoča umelý potrat a ich priemerný vek bol 38,25 rokov. Od roku 2008 do roku 2012 bolo z celkového počtu potratov až 71,9% umelých.

8.1.2. Personálne zabezpečenie zdravotnej starostlivosti

Nasledujúca tabuľka popisuje personálne zabezpečenie zdravotnej starostlivosti v okrese Levoča, v Prešovskom kraji a na Slovensku v rokoch 2009 až 2011 v oblastiach: všeobecné lekárstvo, všeobecná starostlivosť o deti a dorast, lekárska služba prvej pomoci a stomatológia.

Tab. 95 Personálne zabezpečenie zdravotnej starostlivosti

Územie	Obdobie	Všeobecné lekárstvo			Všeobecná starostlivosť o deti a dorast			Lekárska služba prvej pomoci			Stomatológia		
		PA	PLM	LM na 10000 obyv.	PA	PLM	LM na 10000 obyv.	PA	PLM	LM na 10000 obyv.	PA	PLM	LM na 10000 obyv.
SR	2011	2129	2034,55	4,64	1141	1035,25	10,16	223	290,80	0,54	2354	2362,65	4,37
	2010	2223	2115,08	4,80	1161	1071,45	10,41	214	307,13	0,57	2425	2425,21	6,32
	2009	2219	2145,24	4,90	1149	1064,63	5,92	204	612,41	1,13	-	-	-
PSK	2011	284	270,47	4,28	182	161,01	8,72	39	15,05	0,18	315	314,81	3,86
	2010	285	270,76	4,33	182	163,23	8,84	39	35,60	0,44	326	321,45	3,97
	2009	294	279,93	4,52	182	167,30	5,41	37	127,52	1,58	-	-	-
Okres LE	2011	14	15,13	5,94	7	6,00	7,64	3	-	-	9	9,25	2,78
	2010	14	13,00	5,17	6	6,00	7,57	3	11,00	3,33	9	10,00	3,02
	2009	13	16,00	6,43	6	7,00	5,41	3	15,00	4,56	8	-	-

Zdroj: www.NCZISK.sk, ročenka za rok 2010

Vysvetlivky k Tab. 95.

PA – počet ambulancií

PLM – počet lekárskeho miest

LM na 10 000 obyv. – počet lekárskeho miest na 10 000 obyvateľov

V roku 2011 bolo v okrese Levoča 5,94 všeobecných lekárov v prepočte na 10 000 obyvateľov, čo je v porovnaní s Prešovským krajom (4,28) a Slovenskom (4,64) najvyššia hodnota. Okres Levoča bol taktiež na prvom mieste v počte lekárskeho miest na 10 000 obyvateľov v rámci lekárskej služby prvej pomoci v roku 2010: 3,33, zatiaľ čo v Prešovskom kraji to bolo 0,44 lekárskeho miest a na Slovensku 0,54 lekárskeho miest v prepočte na 10 000 obyvateľov. Okres Levoča mal v roku 2011 naopak najnižší počet všeobecných detských lekárov v prepočte na 10 000 obyvateľov v porovnaní v Prešovským krajom (8,72) a Slovenskom (10,16), a to len 7,64 lekárskeho miest na 10 000 obyvateľov a taktiež mal najmenej stomatólogov: okres Levoča: 2,78, Prešovský kraj: 3,86 a Slovensko: 4,37 lekárskeho miest na 10 000 obyvateľov.

8.2. Subjekty zabezpečujúce zdravotnú a lekárenskú starostlivosť v meste Levoča

V meste Levoča je najväčším poskytovateľom zdravotnej starostlivosti Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a. s., ktorej minoritným akcionárom je mesto Levoča. Popri zdravotnej starostlivosti v nemocnici je starostlivosť poskytovaná aj v Zdravotnom stredisku na ul. Železničný riadok a súkromnými ambulanciami v meste. Do siete zdravotníckych zariadení boli zaradené aj zariadenia Spišskej katolíckej Charity, ktoré tiež zabezpečujú zdravotnú starostlivosť.

8.2.1. Všeobecná nemocnica s poliklinikou, a. s. Levoča

Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a. s. bola založená 31. 3. 2005 a svoju činnosť začala 1. 9. 2005. Jej jediným akcionárom bolo Mesto Levoča. V roku 2008 mesto Levoča predalo väčšinu akcií a majoritným akcionárom nemocnice sa stala spoločnosť AGEL SK a.s..

Poslaním nemocnice je poskytovať zdravotnú starostlivosť obyvateľom regiónu Spiš i širšieho okolia na úrovni súčasných poznatkov vedy a medicíny. Nemocnica zameriava svoje aktivity na prevenciu, diagnostiku, liečbu ako i rehabilitácie, čo prispieva ku skvalitneniu života obyvateľov.

Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a. s. poskytuje na základe povolenia Prešovského samosprávneho kraja zdravotnú starostlivosť na 7 lôžkových oddeleniach, 31 špecializovaných ambulanciách, v 2 denných stacionároch a 8 pracoviskách spoločných vyšetrovacích zložiek. Prevádzkuje oddelenie liečebnej výživy a stravovania, nemocničnú aj verejnú lekáreň, záchrannú zdravotnú službu a dopravno-zdravotnú službu.

Tab. 96 Zoznam oddelení Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, a. s. Levoča v roku 2014

1. Detské oddelenie	8. Hematologicko-transfúzne oddelenie
2. Interné oddelenie	9. Oddelenie klinickej biochémie
3. Neurologické oddelenie	10. Patologicko-anatomické oddelenie
4. Oddelenie anestézie a intenzívnej medicíny	11. Rádiodiagnostické oddelenie
5. Oddelenie všeobecnej a úrazovej chirurgie	12. Záchranná zdravotná služba (od 28. 3. 2014 iný poskytovateľ)
6. Psychiatrické oddelenie	13. Fyziatricko-rehabilitačné oddelenie
7. Urologické oddelenie	

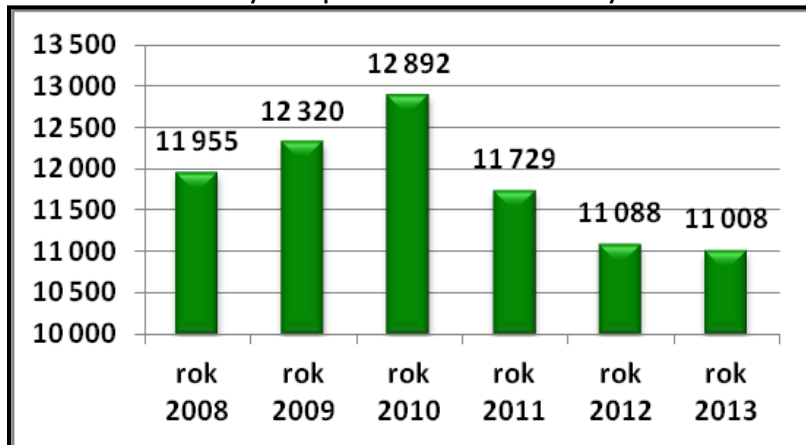
Zdroj : MsÚ Levoča

Tab. 97 Počet lôžok vo VNŠP v rokoch 2009 - 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Počet postelí	369	369	369	369	369
Uzavreté postele	328	328	276	282	283
Rozdiel	-41	-41	-93	-87	-86

Zdroj : VNŠP Levoča

Graf. 17 Počet ukončených hospitalizácií v nemocnici za roky 2008 – 2013

Zdroj: VNŠP Levoča, a.s.

Vplyv na pokles ukončených hospitalizácií v rokoch 2011 a 2012 malo zrušenie lôžkových oddelení, a to gynekologicko-pôrodnického, novorodeneckého, doliečovacieho a traumatológie.

Tab. 98 Zoznam ambulancií Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, a.s. Levoča v roku 2014

Psychiatrické ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Psychiatrická ambulancia • Sexuologická ambulancia • Ambulancia pre liečbu alkoholizmu a toxikománie
Neurologické ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Neurologická ambulancia • Neurofyziologická ambulancia
Interné ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Interná ambulancia • Kardiologická ambulancia • Diabetologická ambulancia • Ambulancia funkčnej diagnostiky
Detské ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Pediatriká ambulancia • Detská neurologická ambulancia
Chirurgické ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgická ambulancia I • Chirurgická ambulancia II • Cieвна ambulancia • Traumatologická ambulancia • Onkochirurgická ambulancia • Mamologická poradňa • Ambulancia chirurgie ruky

<ul style="list-style-type: none"> • Ambulancia plastickej a estetickej chirurgie
Gynekologické ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Gynekologická ambulancia s USG pracoviskom • Poradňa pre rizikovú graviditu
Anestéziologické ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Anestéziologická ambulancia • Algeziologická ambulancia
Očné ambulancie <ul style="list-style-type: none"> • Oftalmologická ambulancia • Oftalmodiabetologická ambulancia • Glaukómová ambulancia
Príjmová a konziliárna urologická ambulancia
Onkologická ambulancia
Otorinolaryngologická ambulancia
Hematologická ambulancia
Fyziatrcko-rehabilitačná ambulancia

Zdroj: VNŠP Levoča

Tab. 99 Počet ambulantných vyšetrení vo VNŠP Levoča v rokoch 2009 - 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Ambulantné vyšetrenia	84 981	89 607	95 562	85 291	84 351

Zdroj: VNŠP Levoča

Materiálno–technické vybavenie nemocnice sa za posledné 3 roky výrazne obnovilo. Medzi najvýznamnejšie obnovenia materiálno–technického vybavenia patrí: digitalizácia RTG a mamografického pracoviska, C-rameno, operačné stoly, servoventilátor, gastroenterologická zostava, anestéziologické prístroje, centrifúga, operačné lampy, USG prístroje, patientske monitory, 2 litotryptory – intra aj extrakoroprálny, urooskop, sanitné vozidlá, záložné zdroje, klimatizačné zariadenia, sieťové úložisko dát a iné.

V areáli nemocnice bol vybudovaný úplne nový neurologický pavilón a bolo zrekonštruované urologické, anestéziologicko-resuscitačné, fyziatrcko-rehabilitačné a psychiatrické oddelenie. V rámci nemocnice bola presťahovaná onkologická ambulancia a čiastočne aj chirurgické a interné oddelenie, očná, krčná a gynekologická ambulancia. Parkovanie áut v nemocnici rieši nový parkovací systém. Bol inštalovaný aj nový orientačno-navigačný systém.

Vývoj počtu pracovníkov za roky 2011 – 2013 je udaný v tabuľke č. 100 Oblasť personálneho obsadenia má Všeobecná nemocnica s poliklinikou Levoča, a. s. vyriešenú a stabilizovanú. Pokles robotníkov je spojený s nástupom upratovacej firmy v nemocnici. Pokles počtu pôrodných asistentiek je spojený s redukciou lôžkového fondu. Významný nárast počtu zdravotníckych asistentov poukazuje na skvalitnenie poskytovania zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení.

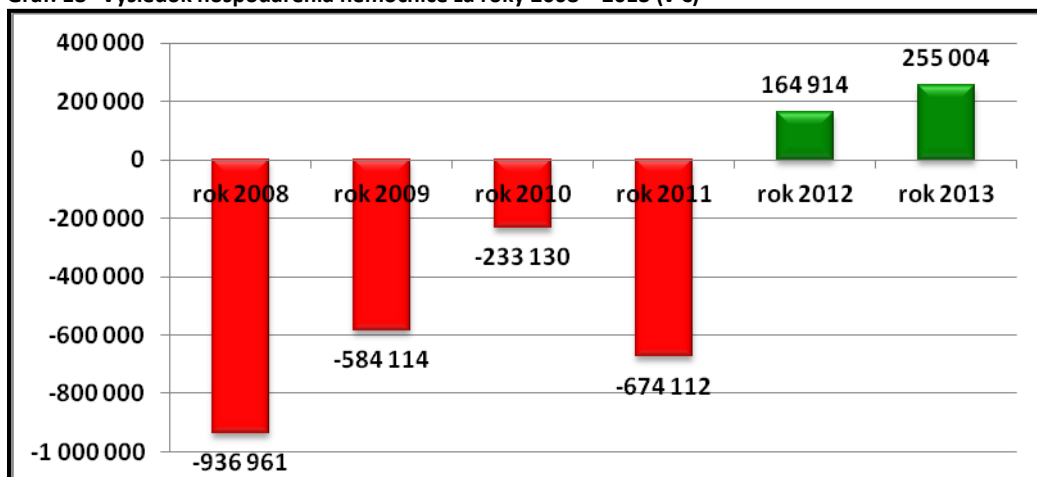
Tab. 100 Vývoj počtu pracovníkov nemocnice za roky 2011- 2013

rok	2011	2012	2013	zmena 2011 - 2013
Lekári	75	76	81	6
Sestry	188	174	180	-8
Pôrodné asistentky	6	2	1	-5
Sanitári	43	41	41	-2
Asistenti	42	47	65	23
Iní zdravotnícki zamestnanci	40	42	46	6
THP	37	36	36	-1
Robotníci	79	77	41	-38
Vodiči	19	19	19	0
SPOLU	530	514	510	-20

Zdroj: VNŠP Levoča, a.s.

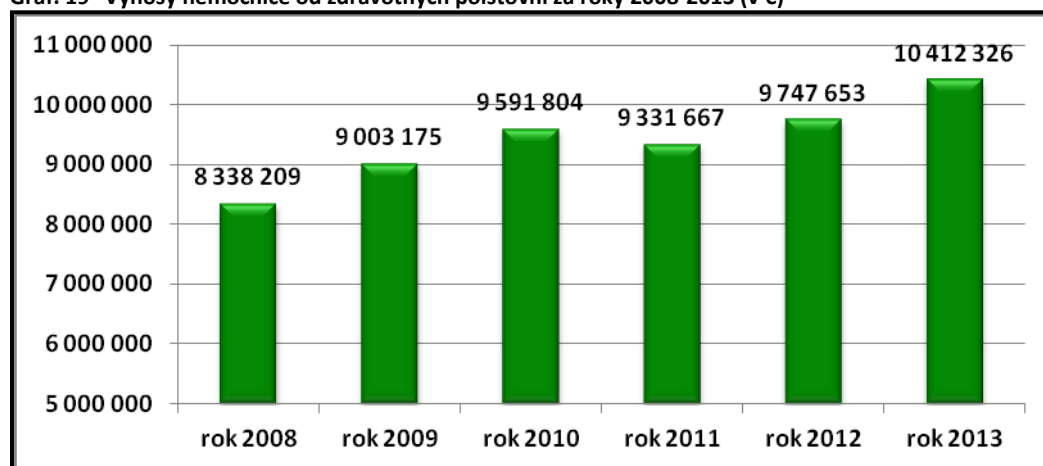
Rast počtu ukončených hospitalizácií v rokoch 2008 – 2010, zvýšenie počtu výkonov pracovísk Spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek a úprava jednotkových cien výkonov poskytovanej zdravotnej starostlivosti zo strany Všeobecnej zdravotnej poisťovne mali pozitívny vplyv na postupné zlepšovanie výsledku hospodárenia spoločnosti. V roku 2011 finančnú situáciu nepriaznivo ovplyvnilo zrušenie zmlúv Všeobecnej zdravotnej poisťovne s niektorými lôžkovými oddeleniami a v tejto súvislosti nemocnica dočasne pozastavila činnosť na gynekologicko-pôrodníckom, novorodeneckom, doliečovacom a traumatologickom oddelení. V roku 2012 boli prijaté opatrenia na zamedzenie nárastu nákladov a na zvýšenie výkonnosti jednotlivých pracovísk poskytovania zdravotnej starostlivosti. Spoločnosť v posledných dvoch rokoch vykazuje pozitívny výsledok hospodárenia. Zároveň investovala značné finančné prostriedky do rekonštrukcie niektorých oddelení vrátane doplnenia potrebnej zdravotníckej techniky.

Graf. 18 Výsledok hospodárenia nemocnice za roky 2008 – 2013 (v €)

Zdroj: VNŠP Levoča, a. s.

Graf. 19 Výnosy nemocnice od zdravotných poisťovní za roky 2008-2013 (v €)

Zdroj: VNSP Levoča, a. s.

8.2.2. Zdravotné stredisko v Levoči

V meste okrem Všeobecnej nemocnice s poliklinikou a.s. Levoča funguje od decembra 2006 aj **Zdravotné stredisko**. Sídli v súkromnej budove, kde sú vytvorené vhodné podmienky pre prevádzku ambulancií.

8.2.3. Súkromné zdravotné ambulancie v meste Levoča

Zdravotná starostlivosť je v Levoči zabezpečovaná aj v súkromných ambulanciách, ktoré sa nenachádzajú v priestoroch nemocnice ani v zdravotnom stredisku. Sú umiestnené v rôznych objektoch v meste, čo vytvára sťažené podmienky pre návštevu pacientov.

Tab. 101 Zoznam súkromných lekárov podľa sídla ambulancií v roku 2014

Zdravotné stredisko	
MUDr. Adásek Samuel	gynekológ
MUDr. Bežilová Katarína	očný lekár
MUDr. Dučáková Ľudmila	ortopéd
MUDr. Brugošová Eva	pľúcna ambulancia
MUDr. Grobarčíková Kvetoslava	praktický lekár pre dospelých
MUDr. Kristev Karol	psychiater
MUDr. Pollák Peter	urológ
MUDr. Vargová Ľudmila	kožné
MUDr. Gurčíková Tatiana	praktický lekár pre dospelých
MUDr. Bohmerová Daniela	praktický lekár pre dospelých
Železničný riadok č.7	
MUDr. Poprocká Mária	praktický lekár pre deti
MUDr. Raková Ružena	praktický lekár pre deti
Pod Kamenným vrchom č.1	
MUDr. Schwirianová Monika	stomatológ
MUDr. Novotný Leonard	stomatológ
Kežmarská cesta (smerom na Sídliisko Západ – Levočskú Dolinu)	
MUDr. Babejová Alena	praktický lekár pre deti
Všeobecná nemocnica s poliklinikou, a.s.	

MUDr. Jeseňák Peter	gastroenterológ
MUDr. Petra Jozef	otorinolaryngológ
PaeDr. Ľudmila Smiková	klinická logopédia
Poliklinika (Nám.Štefana Kluberta)	
MUDr. Kučera Cyprián	praktický lekár pre dospelých
MUDr. Kučerová Mária	praktický lekár pre dospelých
MUDr. Masná Eva	stomatológ
MUDr. Papcúnová Dagmar	stomatológ
MUDr. Kopaničáková Alena	praktický lekár pre deti
MUDr. Slugeňová Mária	praktický lekár pre deti
MUDr. Bujňáková Mária	neurológ
MUDr. Potengová Lýdia	klinický psychológ
Námestie Majstra Pavla	
MUDr. Šmihulová Helena	praktický lekár pre dospelých
MUDr. Dudinská Janka	psychológ
MUDr. Legáth Vladimír	fyzioterapeut
MUDr. Koščo Miron	praktický lekár pre dospelých
Kláštorská ulica	
MUDr. Bičanovský Rastislav	stomatológ
MUDr. Gut Jozef	gynekológ
Košická ulica	
MUDr. Prazňák Peter	chirurgia
Špitalská ulica	
MUDr. Suráková Jana	stomatológ
Kukučínová ulica	
MUDr. Tancarová Katarína	praktický lekár pre deti

Zdroj: MsÚ, Levoča

8.3. Ďalšie zdravotnícke organizácie v Levoči

Spišská katolícka charita

Spišská katolícka Charita poskytuje v Levoči služby v oblasti zdravotnej starostlivosti: terénnu zdravotnícku starostlivosť prostredníctvom Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti Caritas Levoča a terénne hospicové služby prostredníctvom Mobilného hospicu Caritas Levoča.

- Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti Caritas Levoča

Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti Caritas poskytuje komplexné zdravotnícke služby v domácnosti alebo rodine pacienta, a to pre ľudí, ktorí sú prepustení z nemocničnej zdravotnej starostlivosti, ďalej hlavne pre dlhodobo chorých, starých, prostredníctvom odborne pripravených zdravotných sestier, na základe intenzívnej spolupráce s ošetrojúcim lekárom a lekárom špecialistom.

Ide o štandardnú zdravotnú starostlivosť, ktorá je poskytovaná na základe indikácie lekára a po odsúhlasení revíznym lekárom príslušnej zdravotnej poisťovne, v ktorej je klient poistený.

Štandardnú zdravotnú starostlivosť podľa platnej zmluvy uhradza príslušná zdravotná poisťovňa.

- Mobilný hospic Charitas Levoča

Mobilný hospic Charitas poskytuje celostné služby v domácnosti alebo rodine pacienta, a to pre ľudí, ktorí sú v terminálnom štádiu života, a to zdravotnícke (lekárske i sesterské), sociálne, psychologické a spirituálne služby prostredníctvom hospicového tímu.

Cieľom je, aby pacient prežíval posledné štádium svojho života dôstojne, v zmierňovaní bolesti a čo najkvalitnejšie. Sekundárne je cieľom aj sprevádzanie blízkych pred a určitý čas aj po smrti človeka.

8.4. Lekárne v meste Levoča

V meste Levoča je poskytovaná lekárenská starostlivosť vrátane individuálnej prípravy liekov verejnosti, čo zahŕňa zabezpečovanie, prípravu, kontrolu, uchovávanie, výdaj liekov, poskytovanie odborných informácií o liekoch a zdravotníckych pomôckach a konzultácie pri určovaní a sledovaní liečebného postupu.

V meste sa nachádza osem lekární:

- Lekáreň SOPHUS
- Lekáreň U Hada
- Lekáreň Pri košickej bráne
- Lekáreň U Barborky
- Verejná lekáreň
- Lekáreň U LEVA
- Zelená lekáreň
- Lekáreň v areáli nemocnice - pre účely pacientov nemocnice

8.5. SWOT analýza oblasti – ZDRAVIE A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none">○ funkčná Všeobecná nemocnica s poliklinikou a.s. Levoča, kde je mesto menšinovým akcionárom○ zriadená pohotovostná lekárenská služba○ 8 funkčných lekární○ dostatočný počet a zameranie odborných ambulancií○ funkčné Rehabilitačné stredisko pre zrakovo postihnutých, samostatný právny subjekt○ 36 vybavených ambulancií v meste○ aktívne fungujúce neziskové organizácie pre zdravotne postihnutých v meste: Únia nevidiacich a slabozrakých v Levoči, Obvodná rada – Slovenský zväz zdravotne postihnutých, OZ UŠKO, Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom, Rehabilitačné stredisko pre	<ul style="list-style-type: none">○ veková štruktúra lekárov v neprospech mladých lekárov, chýbajú mladí lekári○ roztrieštenosť poskytovania zdravotníckej starostlivosti v meste○ nemocnica nemá centrálny príjem○ zdravotnícke organizácie v meste nekomunikujú, nespolupracujú○ nedostatočná prevencia pred civilizačnými ochoreniami (pohybové, relaxačné aktivity, osвета)

<p>zrakovo postihnutých, Spišský klub sclerosismultiplex, Spišská katolícka charita</p> <ul style="list-style-type: none"> o Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS) CHARITAS Levoča, zriadená Spišskou katolíckou charitou o Mobilný hospic (MH) CHARITAS zriadený Spišskou katolíckou charitou 	
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o výchova a etablovanie mladých lekárov v nemocnici o zriadenie diagnostických lôžok pri jednotlivých oddeleniach v nemocnici o rozšírenie neurologického alebo/a psychiatrického oddelenia v nemocnici o presun ambulancií do areálu nemocnice a tým poskytovanie komplexnej zdravotnej starostlivosti na „jednom mieste“ v Levoči 	<ul style="list-style-type: none"> o choroby obehovej sústavy a nádory - najčastejšími príčinami smrti v okrese Levoča o rastie počet potratov a umelých potratov o nezazmluvnenie ambulancií alebo/a oddelení zo strany zdravotných poisťovní o tlak zdravotných poisťovní na presun oddelení z nemocnice Levoča do štátnej akciovej spoločnosti nemocnice Poprad

9.SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

9.1. Sociálna pomoc realizovaná v meste Levoča

Mesto poskytuje sociálnu pomoc na svojom území podľa zákona č. 369/1990 Zb. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých kompetencií na obce a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách je účinný od 1. 1. 2009 a novým spôsobom upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb.

Sociálnu politiku mesta realizuje ako výkonný orgán mesta Mestský úrad v Levoči (oddelenie školstva, sociálnych vecí a zdravotníctva), spolupracuje so všetkými štátnymi inštitúciami, organizáciami a úradmi, ale i neštátnymi subjektmi, ktoré vyvíjajú na území mesta svoje sociálne resp. sociálno-zdravotnícke aktivity, a to s cieľom pomôcť podporiť sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii, v sociálnej a hmotnej núdzi.

Sociálne služby v zásade rozdeľujeme podľa cieľových skupín a podľa miesta pôsobenia a druhu poskytovaných služieb. Cieľové skupiny pre poskytovanie sociálnej starostlivosti v meste:

- Osoby, ktoré dovŕšili vek potrebný na nárok na starobný dôchodok (pomenovanie skupiny citované zo zákona o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z.)
- Osoby so zdravotným postihnutím
- Osoby v sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele
- Občania v ťažkých životných situáciách
- Osoby vyžadujúce sociálne služby krízovej intervencie

9.1.1. Osoby, ktoré dovŕšili vek potrebný na nárok na starobný dôchodok

V slovenskej legislatíve nie je definovaný pojem senior. Pre účely spracovania dokumentu Profil mesta Levoča budeme pojmom seniori zastrešovať skupinu ľudí, ktorú tvoria príslušníci staršej vekovej kategórie - osoby, ktoré dovŕšili vek potrebný na nárok na starobný dôchodok. Starnutie je všeobecný proces, je to normálne a zákonité obdobie života, ktoré prebieha u každého človeka inak a je podmienené individualitou človeka. Je výsledkom vzájomného pôsobenia zdedených vlastností, teda genetických informácií a faktorov vonkajšieho prostredia, v ktorom človek žije a pracuje.

Pod pojmom staroba rozumieme poslednú etapu ontogenetického vývoja. Je daná geneticky podmienenými involučnými procesmi, ktoré sú ovplyvnené ďalšími faktormi - najmä chorobami, spôsobom života a životnými podmienkami. (Mühlpachr).

Podľa údajov Sociálnej poisťovne dôchodkový vek je 62 rokov jednotne u mužov aj žien. Uplatňuje sa:

- u mužov narodených v období počnúc rokom 1946 a
- u žien narodených v období počnúc rokom 1962 (u niektorých žien aj skôr, závisí to od počtu detí, ktoré žena vychovala).

Súčasťou činností mesta v oblasti sociálnej starostlivosti sú aj aktivity zamerané na zlepšovanie podmienok pre starnutie obyvateľov prostredníctvom projektu „Aktívne starnutie“. Obyvateľstvo Levoče, podobne ako Slovensko i celá Európa starne a je potrebné proaktívne vyvíjať aktivity na zmiernenie dôsledkov starnutia obyvateľstva vo všetkých oblastiach pracovného i spoločenského života.

Tab. 102 Počet obyvateľov vo veku nad 62 rokov v meste Levoča

<i>Informácia k dátumu</i>	<i>Ku dňu 1.1.2010</i>	<i>Ku dňu 1.1.2011</i>	<i>Ku dňu 1.1.2012</i>	<i>Ku dňu 1.1.2013</i>	<i>Ku dňu 1.1.2014</i>
Počet obyvateľov vo veku nad 62 rokov v meste Levoča	2264	2184	2103	2022	1956

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 103 Výška vyplatených dôchodkov - údaje za okres Levoča

<i>Rok</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Výška vyplatených dôchodkov (okres Levoča, v tis. €)	26 580	27 132	28 303

Zdroj: Štatistický úrad, Sociálna poisťovňa

9.1.2. Osoby so zdravotným postihnutím

Druhou skupinou, ktorej je v meste Levoča poskytovaná sociálna starostlivosť je skupina osôb so zdravotným postihnutím. Zdravotné postihnutie je spravidla trvalé zdravotné znevýhodnenie jednotlivca. Sociálna starostlivosť o osoby so zdravotným postihnutím môže byť poskytovaná v zariadeniach sociálnych služieb, poskytovanie opatrovateľskej služby, prepravnej služby, sociálne poradenstvo, sociálne služby, zariadenia chráneného bývania, DSS pre dospelých - týždenná a celoročná starostlivosť, rehabilitačné strediská, zariadenia komunitnej rehabilitácie. Táto starostlivosť je vnímaná ako nedostatočná z dôvodu asymetrického rozloženia týchto zariadení v okresoch, krajoch či územných celkoch.

Definícia zdravotného postihnutia

M. Šramatá (In: J. Levická, A. Mrázová, 2004): porucha psychickej, fyzickej alebo intelektovej funkcie jedinca s trvalými následkami spojené s obmedzenou schopnosťou vzdelávania, s obmedzenou pracovnou schopnosťou, zvýšenými nárokmi na zdravotnícku a sociálnu starostlivosť s podstatne zníženou kvalitou života.

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Poprad, pracovisko Levoča v zmysle § 52 písm. h) zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vedie evidenciu o fyzických osobách s ťažkým zdravotným postihnutím.

V zmysle § 2 a § 3 citovaného zákona ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50%. Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý

z hľadiska predpokladaného vývoja zdravotného postihnutia bude trvať dlhšie ako 12 mesiacov.

Tab. 104 Počet fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (t.j. s mierou funkčnej poruchy viac ako 50%) - údaje za mesto Levoča

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet	1 297	1 318	1 354	1 408	1 456	1 492

Zdroj: UPSVR Poprad, pracovisko Levoča

9.1.3. Osoby v sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele

Sociálna kuratela je súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby a poskytovanie pomoci v závislosti od závažnosti poruchy a situácie, v ktorej sa nachádza dieťa alebo plnoletá fyzická osoba. Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, skupinu a komunitu najmä prostredníctvom sociálnej práce, metódami, technikami a postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji sociálno-patologických javov v spoločnosti.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na seba nadväzujú a vzájomne sa podmieňujú. Pri voľbe a uplatňovaní opatrení majú prednosť opatrenia na zabezpečenie výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo v náhradnom rodinnom prostredí. (Zdroj: ÚPSVaR)

9.1.4. Občania v ťažkých životných situáciách a osoby využívajúce služby krízovej intervencie

Občania v ťažkých životných situáciách a osoby využívajúce služby krízovej intervencie sú skupiny obyvateľov, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej životnej situácii, krízovej sociálnej situácii, sú sociálne vylúčené, alebo sú následkom rôznych faktorov ohrozené sociálnym vylúčením. V meste Levoča ide o tieto skupiny obyvateľov:

- Osamelí občania bez prístrešia sú fyzické osoby, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, majú obmedzenú schopnosť sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy. Nachádzajú sa v krízovej alebo nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života.
- Disfunkčné rodiny sú rodiny s deťmi, v ktorých je narušená ich funkcia, je ohrozený vývin detí, rodina nie je schopná riešiť problémy. Väčšinou ide o rodičov alkoholikov, rodiny v rozvodovom konaní a rodiny po rozvode, rodiny s povrchným záujmom o deti a rodiny s veľmi nízkymi príjmami.
- Ohrozené deti, mládež a mladí dospelí pre účely plánovania sociálnych služieb je cieľová skupina osôb, ktorá sa nachádza v krízovej alebo nepriaznivej sociálnej situácii, pre ktorú je potrebné nastaviť súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a je potrebné poskytnúť pomoc v závislosti od závažnosti poruchy a situácie, v ktorej sa jednotlivé ohrozené deti, mládež a mladí dospelí nachádzajú.

- Občania so zdravotným postihnutím sú obyvatelia mesta, ktorí sa ocitli v nepriaznivej alebo krízovej sociálnej situácii, na základe sociálneho posudku a lekárskeho posudku vypracovaného posudzujúcim lekárom sú odkázaní na poskytovanie sociálnej služby. Sú to aj zdravotne postihnutí občania, ktorí prostredníctvom svojich zástupcov požadujú od samosprávy naplnenie svojich potrieb v súlade s princípom rovnakého zaobchádzania.
- Občania rómskeho etnika. Pre Rómov je typický konzumný prístup k pomoci poskytovanej štátom, čo znamená, že využívajú systém sociálnych služieb tým, že sú veľmi dobre informovaní, čo všetko môžu získať a na čo majú nárok. Od majoritnej skupiny sa líšia aj spôsobom života. Častá je devastácia bytu, či domu. Žijú zo dňa na deň, bez schopností trvalo pracovať, neriešia svoj bytový problém.
- Občania v dôchodkovom veku, ktorí dovŕšili vek nároku na starobný dôchodok.

9.2. Služby sociálnej pomoci

9.2.1. Opatrovateľská služba poskytovaná mestom Levoča

Opatrovateľskú službu Mesto Levoča poskytuje občanovi, ktorý pre svoj nepriaznivý zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov. Nevyhnutné životné úkony - nevyhnutné práce v domácnosti a formy zabezpečenia kontaktu so spoločenským prostredím. Rozsah opatrovateľskej služby určí príslušný správny orgán na základe odporúčania zdravotníckeho zariadenia, posudku posudkového lekára a sociálneho posudku sociálneho pracovníka. Opatrovateľská služba v súčasnom období patrí medzi veľmi využívané služby, ktoré mesto poskytuje občanom v rámci svojej sociálnej politiky. Podmienky poskytovania služieb sú zmluvne dohodnuté.

Opatrovateľská služba ako sociálna služba sa poskytuje v domácnosti prijímateľa v pracovných dňoch v pracovnom čase od 7,00 hod. do 15,00 hod. v rozsahu minimálne 1 hodiny denne a maximálne 7,5 hod. denne, pokiaľ sa poskytovateľ nedohodne s prijímateľom služby inak.

Za poskytovanie opatrovateľskej služby sa platí úhrada vo výške 0,60 € na jednu hodinu. Táto úhrada sa platí do pokladne mesta, prípadne bezhotovostným prevodom na účet mesta, najneskôr do 30-teho dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca na základe zmluvy o poskytovaní opatrovateľskej služby. Po zaplatení úhrady musí prijímateľovi zostať mesačne z jeho príjmu najmenej 1,3 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Opatrovateľská služba v meste Levoča zahŕňa 3 opatrovateľky v nájomných bytoch a 20 opatrovateľiek v domácom prostredí. Sú prijímané podľa požiadaviek a potrieb klientov. Opatrovateľky sú zamestnanci mesta s odborným vzdelaním.

Tab. 105 Počet ľudí, ktorým sa poskytuje opatrovateľská služba v domácom prostredí v meste Levoča

Rok	2010	2011	2012	2013
Počet klientov	76	70	72	80

Zdroj: MsÚ Levoča

Tab. 106 Počet opatrovateliek v meste Levoča

Informácia k dátumu	Ku dňu 1.1.2010	Ku dňu 1.1.2011	Ku dňu 1.1.2012	Ku dňu 1.1.2013	Ku dňu 1.1.2014
Počet opatrovateliek v meste Levoča	21	23	22	23	23

Zdroj: MsÚ Levoča

9.2.2. Jedáleň

V jedálni sa poskytuje strava v súlade s paragrafom 58 zákona NR SR c. 448/2008 občanovi mesta fyzickej osobe, ktorá:

- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- dovŕšila dôchodkový vek.

Stravovanie sa poskytuje v Jedálni, ktorá je zariadením mesta Levoča. O poskytovaní stravovania v Jedálni rozhoduje poskytovateľ služby, po predložení žiadosti a výške príjmu (dôchodku) prijímateľa. Občan je povinný každú zmenu súvisiacu s výškou dôchodku bezodkladne oznámiť poskytovateľovi služby. Mesto Levoča môže poskytovať stravovanie aj prostredníctvom donášky stravy do domácnosti občana. Výška úhrady za jeden obed sa stanovuje podľa výšky príjmu (výšky dôchodku) prijímateľa sociálnej služby.

Tab. 107 Úhrada za stravovanie v jedálni mesta Levoča

Výška dôchodku	Úhrada za obed
do 200,00 €	1,70 €
do 250,00 €	1,80 €
do 330,00 €	1,90 €
nad 330,00 €	2,00 €

Zdroj: Komunitný plán sociálnych služieb v meste Levoča 2013 - 2018

9.2.3. Zariadenie opatrovateľskej služby

Zariadenie opatrovateľskej služby v Levoči sa nachádza na Námestí Majstra Pavla 51 v Levoči a poskytuje jednu miestnosť (priestor) pre riešenie krízových situácií.

Podľa VZN 8/2009 čl. 11 v zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe s trvalým pobytom v meste Levoča, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3, ak tomuto občanovi nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu v jeho byte. V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba, ktorou je:

- a) pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby prostredníctvom opatrovateľskej služby,
- b) sociálne poradenstvo
- c) sociálna rehabilitácia
- d) ubytovanie.

Denná výška úhrady za ubytovanie v ZOS sa stanovuje na 0,04 € za 1m² používanej podlahovej plochy obytnej miestnosti a príslušenstva. Celková denná výška úhrady za ubytovanie sa zaokrúhľuje na dve desatinné miesta smerom nadol. Výška úhrady za opatrovateľskú službu v ZOS sa stanovuje na 0,60 € za 1 hodinu. Úhradu za sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby v kalendárnom mesiaci na občana sa určí ako súčet úhrady za bývanie a opatrovateľskú službu v kalendárnom mesiaci.

9.2.4. Stredisko osobnej hygieny

V stredisku osobnej hygieny sa utvárajú podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny fyzickej osoby s trvalým pobytom na území mesta Levoča a ktorá:

- a) nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo,
- c) dovŕšila dôchodkový vek.

V stredisku osobnej hygieny sa poskytuje nevyhnutná starostlivosť, ktorou je zabezpečovanie osobnej hygieny. Úhrada za poskytovanú službu v kalendárnom mesiaci sa určí podľa počtu skutočne vykonaných úkonov osobnej hygieny. Úhrada za osobnú hygienu je 1,00 € za úkon/deň. Túto úhradu platí občan za kalendárny mesiac, v ktorom sa služba poskytovala, najneskôr do posledného dňa nasledujúceho mesiaca priamo v pokladni Mestského úradu.

9.2.5. Denné centrum pre seniorov

Denné centrum (DC) pre seniorov v Levoči je účelovým zariadením mesta a slúži svojim členom ako kultúrno-spoločenské stredisko, miesto zábavy a relaxu. Prevádzková doba je v pracovných dňoch v čase od 10,00 do 16,00 hod.

Denné centrum seniorov slúži občanom, ktorí:

- a) sú poberateľmi starobného dôchodku
- b) majú nepriaznivý zdravotný stav (invalidní dôchodcovia)

Členovia DC sú oprávnení v prevádzkovej dobe využívať miestnosti DC a jeho zariadenie na všestranné uspokojovanie svojich záľub. Pre všetkých členov platia rovnaké práva a povinnosti bez ohľadu na vykonávanú funkciu v samospráve.

Denné centrum má v súčasnosti približne 230 členov. Väčšina z nich je veľmi aktívna. V priestoroch, ktoré im mesto poskytlo sa pravidelne stretávajú, venujú sa rôznym činnostiam, navštevujú kultúrne pamiatky, múzeá, divadlá, organizujú výlety a snažia sa žiť plnohodnotným životom.

Tab. 108 Počet členov denného centra

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet členov DC	170	175	204	222	230

Zdroj: MsÚ Levoča

9.2.6. Sociálne služby v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Zákon 305/2055 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tento zákon upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov.

Sociálnoprávna ochrana detí je súbor opatrení na zabezpečenie:

- a) ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa medzinárodného dohovoru (Dohovor o právach dieťaťa č. 104/1991 Zb.)
- b) výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom prostredí,
- c) náhradného prostredia dieťaťa, ktoré nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine.

Sociálna kuratela je súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie, zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby a na poskytovanie pomoci v závislosti od závažnosti poruchy a situácie, v ktorej sa nachádza dieťa alebo plnoletá fyzická osoba.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, skupinu a komunitu najmä prostredníctvom sociálnej práce, metódami, technikami a postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji sociálno-patologických javov v spoločnosti.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na seba nadväzujú a vzájomne sa podmieňujú. Pri voľbe a uplatňovaní opatrení majú prednosť opatrenia na zabezpečenie výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo v náhradnom rodinnom prostredí.

Podnet pre začatie opatrení v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately môže prísť od akejkoľvek osoby, ktorá má o takejto situácii informácie.

Pôsobnosť mesta:

- vykonáva opatrenia na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú vývoj dieťaťa,
- organizuje výchovné programy alebo sociálne programy pre deti,
- organizuje programy na pomoc ohrozeným deťom,
- spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení,
- spolupôsobí pri pomoci deťom,
- spolupôsobí pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa finančnou podporou,
- poskytuje dieťaťu príspevok na tvorbu úspor,
- utvára podmienky na prácu s komunitou,
- poskytuje pomoc dieťaťu v naliehavých prípadoch,
- poskytuje pomoc dieťaťu, ktoré je ohrozované správaním sa člena rodiny,
- poskytuje súčinnosť dotknutým štátnym orgánom pri zisťovaní pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany sa vykonávajú aj v zariadeniach, ktorými sú: detský domov, detský domov pre maloletých bez sprievodcu, krízové stredisko, resocializačné stredisko. Sociálny pracovník je v kontakte s uvedenými zariadeniami.

Sociálna kuratela pre deti sa vykonáva predovšetkým pre:

- maloletého, ktorý sa dopustil páchania činu, inak trestného podľa osobitného predpisu,
- mladistvého páchatela trestnej činnosti alebo mladistvého podozrivého z páchania trestnej činnosti podľa osobitného predpisu,
- dieťa, ktoré sa dopustilo priestupku,
- dieťa, ktoré je členom skupiny, ktorá ho svojim negatívnym vplyvom ohrozuje,
- dieťa zneužívajúce drogy alebo dieťa závislé od drog,
- dieťa hrajúce hazardné hry alebo dieťa závislé od hazardných hier, internetu, počítačových a iných hier,
- dieťa, u ktorého sa pre poruchy správania prejavujú problémy najmä v škole,
- dieťa, u ktorého sa prejavujú poruchy správania zanedbávaním školskej dochádzky,
- dieťa, u ktorého sa síce neprejavili problémy v správaní, ale vyžaduje pomoc pre závažné alebo neprimerané jednorazové, či krátkodobé správanie.

Najčastejšie dôvody intervencie zo strany sociálnoprávnej ochrany detí:

1. úprava práv a povinností k maloletým deťom
2. rozvod,
3. výživné,
4. priznanie rodičovských práv maloletému rodičovi,
5. náhradná osobná starostlivosť, ústavná starostlivosť.

Tab. 109 Počet prípadov intervencie zo strany sociálnoprávnej ochrany detí

	2010	2011	2012	2013
Mesto Levoča	867	836	799	823
Okres Levoča	1 308	1 212	1 126	1312

Zdroj: ÚPSVR Poprad, pracovisko Levoča

Najčastejšie dôvody intervencie zo strany sociálnej kurately:

1. zanedbávanie školskej dochádzky,
2. trestná činnosť,
3. činnosť inak trestná
4. pomoc a ochrana v priestupkovom konaní
5. poruchy správania

Tab. 110 Počet prípadov intervencie zo strany sociálnej kurately

	2010	2011	2012	2013
Mesto Levoča	110	126	138	103
Okres Levoča	211	221	259	209

Zdroj: ÚPSVR Poprad, pracovisko Levoča

Zariadenia pôsobiace v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, s ktorými mesto najčastejšie spolupracuje:

V okrese Levoča:

- reedukačné centrum – Spišský Hrhov

Mimo okresu Levoča:

- detský domov – Vranov nad Topľou, Michalovce, Svidník, Spišský Štiavnik
- krízové stredisko – Vranov nad Topľou, Stará Ľubovňa
- resocializačné stredisko – Komunita Ľudovítov, n. o. Palárikovo
- reedukačné centrum – Mlynky – Biele Vody, Sološnica, Hlohovec
- diagnostické centrum – Záhorská Bystrica
- domov sociálnych služieb – Prakovce, Ľubica
- centrum sociálnych služieb – Humenné.

Tab. 111 Počet detí umiestnených v zariadeniach pôsobiacich v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí v okrese Levoča

<i>Zariadenie/Rok</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Detský domov</i>	8	14	16	11
<i>Krízové stredisko</i>	0	0	5	9
<i>Resocializačné stredisko</i>	0	1	0	0
<i>Diagnostické centrum</i>	0	1	0	0
<i>Reedukačné centrum</i>	3	3	3	5
<i>Domov sociálnych služieb</i>	4	4	4	3

Zdroj: ÚPSVR Poprad, pracovisko Levoča

9.2.7. Osobitný príjemca dávky v hmotnej núdzi

V súlade s ústavnou garanciou zabezpečenia základných životných podmienok sa hmotná núdza občanov rieši dávkou a príspevkami v hmotnej núdzi. Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje vznik nároku na pomoc v hmotnej núdzi, ako aj spôsob zamedzenia zneužitia dávky a príspevkov. Ak sa dávky a príspevky priznali neprávom alebo sa nevyužívajú na účel, na ktorý sa poskytujú, úrad ich môže odňať alebo zastaviť. Táto možnosť by však vážne ohrozila rodiny v hmotnej núdzi a tiež by sa nerealizovalo ústavné právo občana mať zabezpečené základné životné podmienky. Za základné životné podmienky možno považovať podľa tohto zákona jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Najefektívnejším nástrojom zabezpečenia účelného vynakladania prostriedkov je určenie osobitného príjemcu. Vzhľadom na to, že osobitný príjemca je bližšie k občanovi, teda pozná jeho individuálne potreby priamo v prirodzenom prostredí, ako aj potreby okruhu spoločne posudzovaných, je väčší predpoklad vzájomnej spolupráce občana s obcou a toho, že účelnosť dávky sa zabezpečí. Konečným cieľom je naučiť občana hospodáriť s finančnými prostriedkami, ktoré poskytuje štát, s následným odvolaním osobitného príjemcu z funkcie.

Tab. 112 Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi - údaje za okres Levoča

<i>Rok</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
Počet	2234	2341	2488	2688	2703	2573

Zdroj: ÚPSVR Poprad, pracovisko Levoča

Tab. 113 Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi - údaje za mesto Levoča

<i>Rok</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
Počet	987	1086	1180	1256	1224	1112

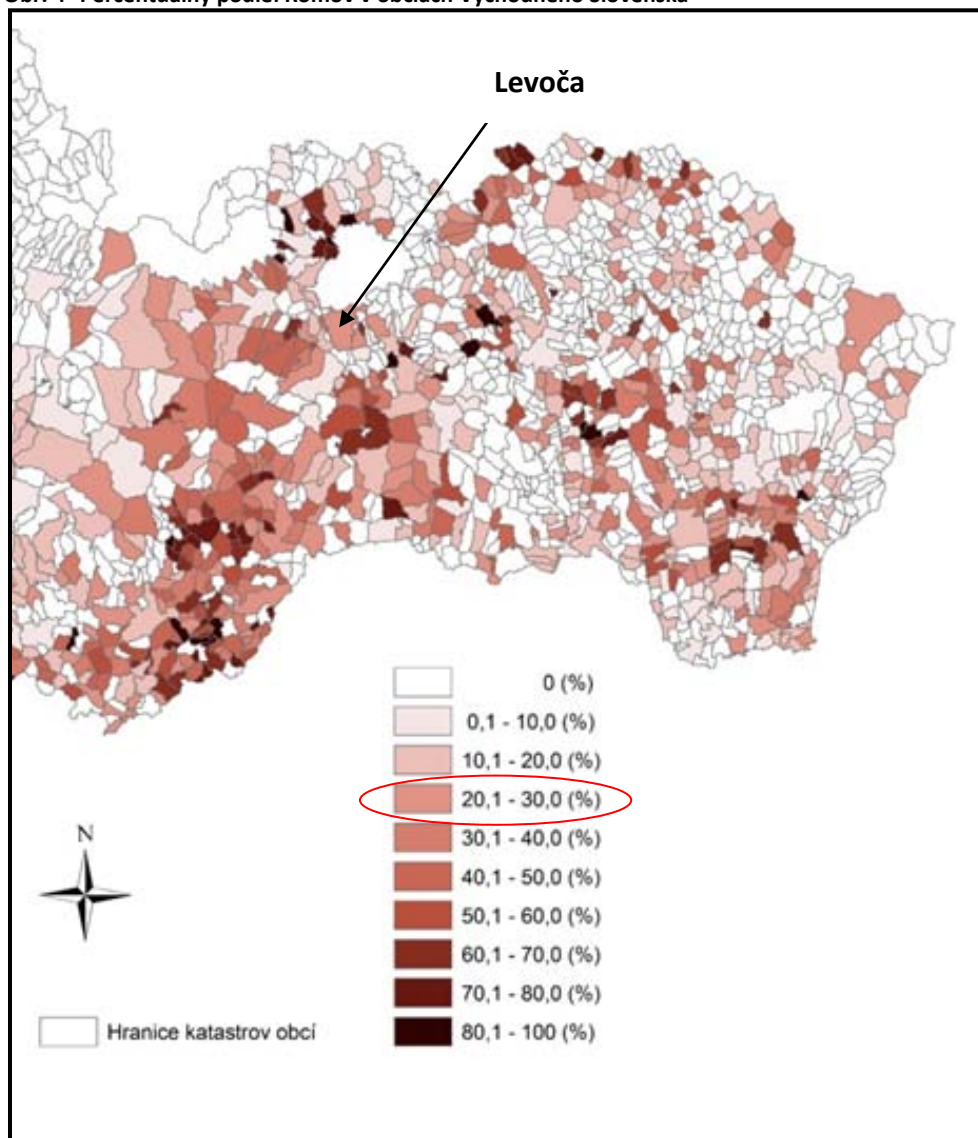
Zdroj: ÚPSVR Poprad, pracovisko Levoča

Koncentrácia rómskeho obyvateľstva je situovaná v prímestskej časti mesta Levoča – Levočské Lúky vzdialenej 4 km od mesta, ktorá je osídlená 86% rómskou populáciou. Druhé osídlenie tejto komunity sa nachádza v lokalite mesta nazývanej ulica Nad tehelňou a Poľná ulica. Tieto lokality sú vybavené vodou, kanalizáciou aj plynom. Mesto Levoča poskytuje obyvateľom služby terénnej sociálnej práce (viď. kapitola 1.2.8).

Percento podielu rómskeho obyvateľstva na počet obyvateľov mesta sa v priemere pohybuje okolo **20%** (viď obr. č 4) (*Zdroj: Spoločnosť komunitných centier*). Počet obyvateľov Levoče bol k 31.12 2013: 14 325 obyvateľov, z toho podiel rómskeho obyvateľstva cca 2 900 obyvateľov.

Typ rómskeho osídlenia najčastejšie sa vyskytujúci v meste Levoča: koncentrácia obyvateľstva mimo mesta, separovaná osada, segregovaná osada.

Obr. 4 Percentuálny podiel Rómov v obciach Východného Slovenska

Zdroj: Kvalifikovaný odhad – Atlas 2013

9.2.8. Terénna sociálna práca

V budove Materskej školy na Predmestí za spolupráce s Občianskym združením ETP Slovensko sa vytvoril technický priestor pre realizáciu aktivít terénnej sociálnej práce. Od roku 2002 sa systematický prostredníctvom schválených projektových zámerov realizujú aktivity terénnej sociálnej práce s cieľom podpory sociálnej inklúzie u osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity. Realizácia programov bola a je nastavená tak, aby sa odstraňovali príčiny sociálnej deprivácie prostredníctvom permanentnej práce komunitného sociálneho pracovníka a asistenta komunitného sociálneho pracovníka v komunite. V súčasnosti sa realizuje terénna sociálna práca v meste Levoča s dobou realizácie 26. 04. 2012 - 31. 12. 2015 v rámci Národného projektu Terénna sociálna práca v obciach. Tento projekt sa realizuje vďaka podpore Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Sociálnu prácu vykonávajú sociálne pracovníčky, ktoré majú predpísané vzdelanie v sociálnej oblasti. Práca sociálneho pracovníka v priestore pre výkon terénnej sociálnej práce je zameraná predovšetkým na monitorovanie sociálnej situácie priamo v komunite (priamo v teréne), kde daná komunita býva, žije, kde sa zdržiava. Sociálny pracovník v komunite podáva informácie a základné poradenstvo občanom, ktorí žijú v danej komunite. Usmerňuje ich pri riešení ich každodenných problémov (viď. Komunitný plán sociálnych služieb v meste Levoča).

Sociálny pracovník spolupracuje so školou a rodinou navzájom, pokiaľ sú v rodine deti, ktoré plnia povinnú školskú dochádzku. Zároveň sociálny pracovník spolupracuje s kuratelou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, pracovisko Levoča pri riešení patologických a negatívnych javov mladistvých a maloletých detí. Negatívne – patologické prejavy ako: krádeže, bitka, prechovávanie drog a omamných látok a následná kriminalita. Sociálny pracovník upozorňuje na uvedené prejavy negatívneho správania sa jedincov a podáva sociálne šetrenia a správy z rodinného prostredia na úsek sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

V súčasnosti v meste Levoča pracuje 5 terénnych sociálnych pracovníkov a 4 asistenti terénnych sociálnych pracovníkov.

Od roku 2012 bolo evidovaných 7470 intervencií - zákrokov, prípadne opatrení terénnych sociálnych pracovníčok. Z uvedeného počtu je v 520 spisoch zaevidovaná jedna intervencia a v 369 spisoch je zaevidovaných viac ako jedna intervencia. Uvedené opatrenia a zásahy boli riešené najmä v oblastiach: Levoča - Nad Tehelňou, Poľná a Levočské Lúky.

9.3. Mimovládne organizácie pôsobiace v Levoči v sociálnej oblasti

Hnutie Kruciata

Občianske združenie, ktoré vzniklo za účelom realizácie projektov a programov na predchádzanie vzniku alebo zmiernenie nepriaznivých sociálnych situácií fyzických osôb, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb.

Sídlo prevádzky: zariadenie sociálnej služby sv. Františka so sídlom ul. Košická 2, Levoča sociálna služba slúži pre prijímateľov na zabezpečenie a predchádzanie vzniku nepriaznivej sociálnej situácie osoby alebo rodiny, jej riešenie alebo zmiernenie. Sociálna služba zameraná na zachovanie, obnovu a rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podporu začlenenia jedinca do spoločnosti. Občianske združenie Kruciata slúži ako krízové centrum pre závislých alkoholikov, ktorí sú po detoxikácii a pre klientov, ktorí absolvovali liečbu v liečebni.

Kapacita – 30 ľudí, využiteľnosť v plnej miere, kapacita je dostatočná. Členovia Kruciaty sa stretávajú na stretnutiach, diskutujú o svojich problémoch, závislostiach a snažia sa vrátiť do koľají normálneho života.

Humanitár, n.o. - Zariadenie pre seniorov a Domov sociálnych služieb

Táto nezisková organizácia je neverejným poskytovateľom sociálnych služieb a svoju činnosť v Levoči vykonáva od apríla 2013. Miesto podnikania organizácie je Prešov a miesto prevádzky je mesto Levoča.

Predmetom jej činnosti je poskytovanie sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku v zariadení pre seniorov a domove sociálnych služieb. Poskytuje tiež služby denného stacionára, sociálnu rehabilitáciu a špecializované poradenstvo.

Kapacita tejto neziskovej organizácie je dostatočná a taktiež aj druh poskytovaných služieb.

1. Zariadenie pre seniorov – kapacita 15
2. Domov sociálnych služieb – kapacita 34
3. Denný stacionár – kapacita 10

Obvodná rada – Slovenský zväz zdravotne postihnutých

SZZP je nepolitickou organizáciou. Spolupracuje s občianskymi združeniami, s orgánmi štátnej a verejnej správy, so zastupiteľskými zbormi, masmédiami, právnickými a fyzickými osobami pri presadzovaní oprávnených požiadaviek zdravotne postihnutých občanov najmä v oblasti sociálnej pomoci, zdravotníctva a spoločenskej i pracovnej integrácie. Vykonáva sociálnu prevenciu, poskytuje sociálne poradenstvo a sociálne služby. Zameriava sa na formy ich riešenia.

Ďalej vykonáva programy zamerané na vyhľadávaciu, nápravnú, sociálno-rehabilitačnú, rekondično-integračnú činnosť a vzdelávaciu činnosť. Neoddeliteľnou súčasťou je aj terénno-sociálna práca, práca s rodinou a spolupráca s ďalšími zainteresovanými subjektmi. Zameriava sa na vytváranie vhodných pracovných, spoločenských a kultúrnych podmienok života zdravotne postihnutých občanov. Spolupracuje s medzinárodnými a partnerskými organizáciami v zahraničí

OZ Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom - organizačná zložka v Levoči (SPOSA – L)

Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom Bratislava (ďalej SPOSA) je rodičovské občianske združenie, ktoré zastupuje záujmy detí, mládeže a dospelých, postihnutých autistickým syndrómom. Cieľom združenia SPOSA je presadzovanie a podpora všetkých opatrení, ktoré budú zlepšovať podmienky a kvalitu života autizmom postihnutých osôb a ich rodín. SPOSA združuje 19 regionálnych organizačných jednotiek.

SPOSA – L vyvíja informačnú a osvetovú činnosť o problematike autizmu zameranú na rodinných príslušníkov, odbornú a laickú verejnosť organizovaním dvoch nosných podujatí v rámci roka, a to Dňa informovanosti o autizme v spolupráci s Múzeom špeciálneho školstva v Levoči a Spojenou školou internátnou Jána Vojtaššáka (SŠIJV) v Levoči a vždy v prvú adventnú nedeľu benefíciu v prospech detí s autizmom v spolupráci so Spišským múzeom v Levoči, mestom Levoča, MsKS v Levoči a SŠIJV.

OZ UŠKO

Občianske združenie „UŠKO“ je dobrovoľná organizácia s právnou subjektivitou združujúca ľudí, ktorí sa usilujú realizovať ciele združenia. Sídлом združenia je Spojená špeciálna škola internátna Jána Vojaššáka v Levoči. Cieľom združenia je ochrana, všestranná podpora školy, detí a mládeže, ich rodín, ich kultúry, ľudských práv, rozvoj duchovných hodnôt, podpora aktivít občanov, občianskych iniciatív a mimovládnych organizácií v týchto oblastiach, rozvoj spolupráce a porozumenia medzi uvedenými subjektami, vzdelávanie a výchova k zodpovednosti za kvalitu života cestou integrácie a vytvárania hodnôt kultúry nepočujúcich prostredníctvom vzdelávacích, výchovno-osvetových, poradenských, publikačných, kultúrno-spoločenských, športovo-rekreačných a rehabilitačných aktivít v uvedených oblastiach.

Rehabilitačné stredisko pre zrakovo postihnutých v Levoči

Rehabilitačné stredisko pre dospelých zrakovo postihnutých bolo zriadené za účelom komplexnej základnej rehabilitácie podmieňujúcej pracovnú rehabilitáciu a rekvalifikáciu. 1. júla 1991 získalo stredisko právnú subjektivitu a bolo začlenené pod priame riadenie MPSV, čo malo zásadný význam pre tvorivý rozvoj celého rehabilitačného a rekvalifikačného procesu.

Spišský klub sclerosis multiplex

Spišský klub sclerosis multiplex je Občianskym združením pacientov s diagnózou G35. Združuje nielen pacientov, ale aj všetkých ľudí, ktorí sa snažia pomôcť nám nielen pri prekážkach každodenného života, ale aj pri kultúrnom a spoločenskom živote.

Únia nevidiacich a slabozrakých v Levoči

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) je občianske združenie, ktorého členmi sú ľudia so zrakovým postihnutím, ich priaznivci, priatelia a rodičia nevidiacich a slabozrakých detí. Naším poslaním je poskytovanie sociálnych služieb, obhajoba záujmov ľudí so zrakovým postihnutím zameraná na vytváranie rovnakých príležitostí, zabezpečenie rovnakého zaobchádzania a realizáciu pozitívnych opatrení na prekonávanie a kompenzáciu dôsledkov zrakového postihnutia.

Útulok sv. Františka z Asisi v Levoči

Novootvorené zariadenie sociálnej služby pod názvom Útulok sv. Františka z Assisi, je neziskovým subjektom, ktorý sa nachádza v budove kláštora minoritov v Levoči (južné krídlo), fungujúcim od septembra 2011, poskytuje pomoc závislým jednotlivcom (látkové a nelátkové závislosti, bezdomovectvo a. i.), ktorí sa nachádzajú v ťažko riešiteľnej životnej situácii z dôvodu straty domova. Útulok v tomto prípade slúži ako dočasná ochrana pred negatívnymi vplyvmi sociálneho prostredia pijanskej subkultúry.

Celková kapacita útulku je 20 miest a v roku 2012 bol celkový počet žiadateľov 20. Kapacita je postačujúca.

V rámci zariadenia je zriadený aj Domov na pol ceste, kapacita 10 miest, pre osoby, ktoré ukončia pobyt v detskom domove, po výkone trestu.

9.3.1. Finančná podpora mimovládnych organizácií mestom Levoča

Mesto podporuje mimovládne organizácie poskytujúce sociálne služby prostredníctvom:

- finančnej podpory - jednorazové dotácie zo strany mesta na príležitostné aktivity na základe predloženej žiadosti o poskytnutie dotácie z rozpočtu mesta Levoča v zmysle zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a VZN mesta č. 7/2006 o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta právnickým a fyzickým osobám – podnikateľom
- materiálnej podpory (šatstvo, nábytok a pod.)

9.4. Bezbariérovosť územia mesta Levoča

Celé námestie Levoče je bezbariérové, problém bezbariérového pohybu však vzniká v budovách, pretože množstvo budov aj verejne dostupných v meste je v majetku a správe iných subjektov (napr. pošta a pod.).

Aktivity a projekty zabezpečujúce bezbariérovosť v meste Levoča:

- projekt Námestie Majstra Pavla - súčasne realizované aj plánované etapy riešia bezbariérovosť celého námestia,
- divadlo - v roku 2008 bol zavedený výťah,
- súkromné ordinácie - vybudovaný prístup pre imobilných v interiéri zariadení,
- galéria - bezbariérový interiér,
- zákaz umiestňovania prenosných reklamných zariadení na chodníku a na zeleni pred prevádzkarňou (VZN č. 1/2007).

9.5. SWOT analýza oblasti - SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> o služby sociálnej pomoci poskytované mestom Levoča (Opatrovateľská služba, Jedáleň, Zariadenie opatrovateľskej služby, Stredisko osobnej hygieny, Denné centrum pre seniorov, Sociálne služby v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, Osobitný príjemca dávky v hmotnej núdzi, Terénna sociálna práca) o dostatočný počet kvalifikovaných opatrovateľiek, ktoré sú zamestnankyňami MsÚ o prijímatelia sociálnej služby môžu využívať služby Jedálne o v zariadení opatrovateľskej služby je vybavený priestor pre riešenie krízových situácií. o denné centrum (DC) pre seniorov v Levoči je aktívne využívané približne 230 seniormi o počet členov DC má rastúcu tendenciu o sociálne služby v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately predchádzajú vzniku krízových situácií jednotlivcov a rodín v Levoči o klesajúci počet prípadov intervencie zo strany 	<ul style="list-style-type: none"> o pomerne vysoký počet obyvateľov nad 62 rokov 1956 v roku 2013 o rastúci počet fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím 1492 v roku 2013 o vysoký počet prípadov intervencie zo strany sociálnoprávnej ochrany detí - 823 v roku 2013 o vysoký počet prípadov intervencie zo strany sociálnej kurately - 103 v roku 2103 o vysoké percento podielu rómskeho obyvateľstva 20% - 2900 osôb, žijúcich najmä v osídlení Levočské Lúky a osídlení Nad Tehelňou a Poľná o množstvo dôležitých verejných budov (nie vo vlastníctve mesta), ktoré nie sú bezbariérové o chýba zmapovanie a stratégia bezbariérovosti Levoče o nevyhovujúce typy rómskeho osídlenia v Levoči - koncentrácia obyvateľstva mimo mesta, separovaná osada, segregovaná osada o zo strany štátu a samosprávy nie sú vytvorené podmienky pre pracovnú rehabilitáciu osôb s autizmom, ako pomoc začleniť sa do bežného života

<p>sociálnoprávnej ochrany detí v okrese Levoča</p> <ul style="list-style-type: none"> o klesajúci počet prípadov intervencie zo strany sociálnej kurately v okrese Levoča o dobrá spolupráca zariadení v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci okresu a kraja (napr. možnosť umiestnenia osôb) o znížený počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi v okrese Levoča od roku 2011 do roku 2013 o mesto Levoča poskytuje obyvateľom osídlení Levočské Lúky a lokality Nad tehelňou a Poľná ulica služby terénnej sociálnej práce o aktívna a efektívna terénna práca kvalifikovaných 5 terénnych sociálnych pracovníkov a 4 asistenti terénnych sociálnych pracovníkov o spracovaný Komunitný plán sociálnych služieb v meste Levoča 2013 - 2018 o funkčné komunitné centrum v MŠ (6 pracovníkov, 2 KSP, 4 asistenti KSP) a nové sa buduje na Levočských lúkach o realizácia projektu „Aktívne starnutie“ o znižujúci sa počet obyvateľov vo veku nad 62 rokov o rastúci počet fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím o mimovládne organizácie pôsobiace v Levoči v sociálnej oblasti o mesto podporuje aktivity neziskových organizácií finančnou a materiálnou podporou o úspešne realizované projekty v roku 2012 (Zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska pre monitorovanie bezpečnostnej situácie, Projekt Terénna sociálna práca, Levočské Lúky, budovanie, rekonštrukcia, modernizácia komunitného centra, Centrum voľného času – vybavenie priestoru pri realizácii spoločenských a voľno časových aktivít) o námestie je po úpravách bezbariérové a prispôsobené nevidiacim 	
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o aktívna podpora a pokračovanie projektu Terénnej sociálnej práce o vybudovanie nového komunitného centra o vybudovanie chránených dielní pre osoby so špeciálnymi potrebami a mladých ľudí 	<ul style="list-style-type: none"> o nedostatočná starostlivosť štátu a samosprávy o občanov so špeciálnymi potrebami (zdravotné znevýhodnenie,...)

10. BÝVANIE

10.1. Existujúci domový a bytový fond

Existujúci bytový fond tvoria byty v bytových domoch a rodinných domoch.

Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, že v roku 2011 bolo v meste Levoča 4 024 trvale obývaných bytov, čo bolo v prepočte na 1000 obyvateľov 271,9 bytov. Od roku 1970 do roku 2011 narástol počet trvale obývaných bytov v meste Levoča o 1 744. Najväčšia bytová výstavba bola od roku 1980 do roku 2011, kedy sa vybudovalo až 73% z celkového prírastku bytov v rokoch 1970 – 2011. Od roku 2011 sa výstavba bytov spomalila. Počet trvale obývaných bytov na 1000 obyvateľov bol v sledovanom období (1970 - 2011) podobný, sú zaznamenané len mierne zmeny. Otázkou však je, či výstavbu bytov od roku 2011 spomalil spomaľujúci rast počtu obyvateľov mesta alebo naopak.

Tab. 114 Retrospektívny vývoj počtu trvale obývaných bytov a počtu bytov na 1000 obyvateľov v meste Levoča

Rok	1970	1980	1991	2001	2011
Počet bytov	2280	2887	3 554	3 831	4024
Prírastok bytov	277		607	667	193
Počet bytov/1000 obyv.	244,3	261,8	280,3	266,7	271,9

Zdroj: Územný plán mesta Levoča, SOBD 2011

V nasledujúcej tabuľke sú znázornené základné údaje o domovom a bytovom fonde v meste Levoča v roku 2001 a 2011.

Tab. 115 Základné údaje o domovom a bytovom fonde v meste Levoča

Rok	Domy spolu	Trvalo obývané domy		Neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty		Neobývané byty
		spolu	z toho rodinné			spolu	z toho vo vlast. rod. domoch	
2001	1 737	1 477	1 254	243	4217	3 831	1 322	356
2011	1813	1573	1307	228	4440	4024	1398	364

Zdroj: Územný plán mesta Levoča, SOBD 2011

V stavebnej štruktúre domového fondu prevládajú bytové domy vo forme kompaktnej mestskej (historické jadro) a sídliskovej zástavby. V roku 2011 bolo z celkového počtu domov trvalo obývaných 86,8%, čo je oproti roku 2001 mierny nárast o 1,8%. Z celkového počtu bytov bolo v roku 2011 trvalo obývaných 90,6%, v roku 2001 bolo toto percento len mierne vyššie, a to o 0,2%. Relatívne vysoký bol počet neobývaných bytov 8,4 % v roku 2001, mierne klesol na 8,19 % v roku 2011. V roku 2011 bolo z celkového počtu obývaných bytov v rodinných domoch 31,49.

Prírastok trvale obývaných bytov za roky 2001 - 2011 bol 193 z čoho 76 bytov pribudlo v rodinných domoch.

V meste Levoča bolo v roku 2011 364 neobývaných bytov. Počet oproti roku 2001 narástol iba o 8 bytov. Vysoký počet neobývaných bytov 106 je v Levoči z dôvodu zmeny užívateľa, pretože zmenou užívateľa vzniká v niektorých prípadoch aj zmena účelu využitia stavby. Taktiež vysoký počet 53 bytov (oproti roku 2001 je ich o 13 viac) nadobudlo štatút neobývateľnosti – sú vo veľmi zlom technickom stave a na bývanie nespôsobilé.

Tabuľka č. 116 znázorňuje počet trvale obývaných bytov, neobývaných bytov a obložnosť bytov, čo je počet trvale bývajúcich obyvateľov na 1 trvale obývaný byt podľa stavebných obvodov v roku 2001.

Tab. 116Prehľad počtu bytov a obložnosti podľa obvodov v roku 2001

Číslo SO	Názov SO	Počet bytov			Počet trvalo býv. obyvateľov	Trvale býv. osôb na 1 trvale obýv. byt (obložnosť)
		spolu	trvale obývaných	neobývaných		
1	Levoča – stred	768	618	150	2 112	3,42
2	Pri prameni	638	597	41	1 564	2,62
3	Priemyselný obvod	13	12	1	28	2,33
4	Stará Kežmarská cesta	356	332	24	2 253	6,78
5	Sídliisko Západ	1 436	1 384	52	4 938	3,57
6	Bukovica	-	-	-	-	-
7	Pod Mariánskou horou	246	223	23	772	3,46
8	vynechané číslo SO					
9	Levočská Dolina	44	31	13	114	3,68
10	Vinica	542	529	13	1 850	3,50
11	Kamenný vrch	6	1	5	4	4,00
12	Levočské Lúky	51	48	3	327	6,81
13	Hušták	19	19	0	92	4,84
14	Mariánska hora	43	38	5	176	4,63
15	Závada	57	19	38	52	2,74

Zdroj: Územný plán mesta Levoča

Z tabuľky vyplýva, že najväčší počet bytov a taktiež aj trvalo obývaných bytov sa nachádzal v roku 2001 na sídlisku Západ, a to až 34% z celkového počtu bytov v meste Levoča. Druhým stavebným obvodom s najväčším počtom bytov bol Levoča – stred (18%) a tretím bol stavebný obvod Pri prameni (15%). Priemerná obloženosť bytov bola 4 trvale bývajúce osoby na 1 byt. Najvyššia obloženosť bola v lokalite Levočské Lúky (6,81 trvale bývajúce osoby na 1 byt) a tesne druhá bola lokalita Stará Kežmarská cesta (6,78 trvale bývajúce osoby na 1 byt).

10.2. Domový a bytový fond vo vlastníctve mesta Levoča

Mesto Levoča je vlastníkom 16 obytných domov, z toho sú 3 domy rodinné a 13 bytových domov. Z toho trvalo obývané sú dva rodinné domy a 11 bytových domov. Podľa zistení je

možné určiť, že jeden rodinný dom a dva bytové domy sú neobývané a obyvatelia z nich sú už vysťahovaní. Najčastejším dôvodom, prečo sú byty neobývané je zlý technický stav budov.

Priemerný vek domového fondu je 600 rokov a je vysoký, pretože v mnohých prípadoch ide o domy, ktoré sú nehnuteľnými historickými kultúrnymi pamiatkami. Domy sa nachádzajú v centre mesta na Námestí Majstra Pavla. Novostavby bytových domov mimo centra mesta majú priemerný vek 6 rokov.

Podľa dostupných údajov priemerný byt v meste Levoča je dvojizbový s výmerou 48 m² a žije v ňom 5 obyvateľov.

Tab. 117 Existujúci domový a bytový fond vo vlastníctve mesta v roku 2013

Počet budov určených na bývanie:	16
• Rodinné domy (1 – 3 byty)	3
• Bytové domy – tzv. bytovky (4 a viac bytov)	13
Počet trvalo obývaných:	13
• Rodinných domov	2
• Bytových domov	11
Priemerný vek domového fondu:	
• Rodinné domy	Národné kultúrne pamiatky - 600 rokov
• Bytové domy	Národné kultúrne pamiatky - 600 rokov Novostavby – 6 rokov
Priemerný počet izieb	2
Priemerná rozloha bytu	48 m²
Priemerný počet obyvateľov bytu	5

Zdroj: MsÚ Levoča

10.2.1. Nájomné byty na účel sociálneho bývania

Sociálne bývanie je bývanie obstarané s použitím verejných prostriedkov určené na primerané a ľudsky dôstojné bývanie fyzických osôb, ktoré si nemôžu obstarieť bývanie vlastným pričinením a spĺňajú podmienky podľa zák. 443/2010 Z. z. a VZN mesta Levoča.

Mesto Levoča poskytuje sociálne bývanie v bytoch **bežného štandardu** v týchto bytových domoch:

- - s. č. 1417, Železničný riadok č. 23, Levoča (39 bytov)
- - s. č. 3314, Rozvoj č. 21A, 21B Levoča (20 bytov)
- - s. č. 3313, Francisciho č. 23A, 23B Levoča (20 bytov)
- - s. č. 3381, Potočná č. 38, Levoča (24 bytov)

Mesto Levoča poskytuje sociálne bývanie v bytoch **nižšieho štandardu** v týchto bytových domoch:

- - s. č. 3266, Levočské Lúky č. 25, Levoča (6 bytov)
- - s. č. 3267, Levočské Lúky č. 26, Levoča (14 bytov)
- - s. č. 3268, Levočské Lúky č. 27, Levoča (14 bytov)
- - s. č. 3269, Levočské Lúky č. 28, Levoča (6 bytov)

Mesto Levoča je povinné zachovať nájomný charakter týchto bytov najmenej 30 rokov od ich kolaudácie.

V súčasnosti je počet nájomných bytov na účel sociálneho bývania v správe mesta Levoča 143 a sú určené pre občanov, ktorí spĺnia zákonné kritéria na pridelenie týchto bytov. Je možné ich rozdeliť na byty nižšieho štandardu, ktorých je 40 a byty bežného štandardu v počte 103.

Tab. 118 Nájomné byty vo vlastníctve mesta, stav v roku 2013

	<i>Nájomné byty na účel sociálneho bývania</i>	<i>Všetky byty vo vlastníctve mesta Levoča</i>
Počet	143	189
Typ	Nižší štandard – 40 Bežný štandard - 103	40 149
Využitelnosť	100%	100%
V správe	Mesto Levoča	Mesto Levoča

Zdroj: MsÚ Levoča

10.3. Bytová výstavba v meste

Od roku 2008, kedy bola začatá výstavba 40 bytov až do roku 2011 nebola začatá výstavba ďalších bytov v meste Levoča. Následne bola v roku 2012 začatá výstavba 24 bytov, ktoré boli dokončené v roku 2013.

Tab. 119 Bytová výstavba v meste Levoča od roku 2008 do roku 2012

	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
Počet bytov v začatej výstavbe	40	-	-	-	24	-
Počet dokončených bytov	20	40	-	-	-	24

Zdroj: MsÚ

Z informácií o dokončených bytoch vyplýva, že priemerná plocha dokončených bytov je 60 m², ide o dvojizbové byty. V súčasnosti mesto eviduje 67 žiadostí o nové byty v Levoči.

10.4. SWOT analýza oblasti – BÝVANIE

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> o rastúci počet bytov v meste (2280 v roku 1970, 3924 v roku 2011) o vo vlastníctve mesta 3 rodinné domy, 13 bytových domov o 143 bytov určených na sociálne bývanie v správe mesta o vo vlastníctve iných užívateľov 1632 rodinných domov, 195 bytových domov o pripravené projekty pre rekonštrukciu domov a bytov na Námestí Majstra Pavla 	<ul style="list-style-type: none"> o Žiadna výstavba nových bytov v meste o neuspokojených 67 žiadostí o nové byty o vysoký počet tzv. vybývaných bytov o vysoký počet bytov, ktoré sú z dôvodu zlého technického stavu neobývané a sú súčasťou historických pamiatok

<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> ○ Štátny fond rozvoja bývania ○ rozvoj bývania ako nástroj zvyšovania počtu obyvateľov, výstavba nájomných bytov ○ rast pracovných príležitostí a etablovanie mladých ľudí v Levoči, príchod za prácou ○ rekonštrukcia historických budov a bytov v nich využitím dotácií a fondov 	<ul style="list-style-type: none"> ○ odchod ľudí z Levoče ○ starnutie obyvateľov v Levoči ○ budovanie nájomných bytov, ktoré neriešia komplexne problémy jednotlivcov a rodín

11. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

11.1. Prírodné podmienky a krajina

11.1.1. Geomorfologické, geologické a klimatické pomery

Katastrálne územia Levoča a Závada ležia v dvoch geomorfologických celkoch. Celok Hornádska kotlina je súčasťou Fatransko-tatranskej oblasti subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a ležia v ňom južné dve tretiny posudzovaného územia. V rámci Hornádskej kotliny územie leží v jej oddiele Medvedie chrby a pododdiele Levočská kotlina. Zvyšná severná časť územia zasahuje do celku Levočské vrchy, jeho oddielu Levočská vrchovina, pododdielu Levočské planiny a časti Levočské úboče. Celok patrí do Podhôrno-magurskej oblasti, ktorá je súčasťou subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty.

Z hľadiska energie reliéfu územie predstavuje mierne až stredne zvlnený reliéf. Z denudačných foriem sa v oblasti vyskytujú stredohorská, podstredohorská roveň a aj zvyšky poriečnej rovne. K fluviálno-akumulačným formám patria nivy potokov okolo Levočského potoka. Z fluviálno-denudačných foriem sú prítomné erózne-denudačné svahy, eróznodenudačné svahy, úvaliny a úvalinové doliny, v ktorých sa vyskytujú holocénne zárezy, erózne ryhy a výmole. V ústiach mnohých prítokov Levočského potoka sú náplavové kužele väčších či menších rozmerov. Antropogénne formy reliéfu sú zastúpené početnými antropogénnymi terasami, regulovanými tokmi, opustenými aj aktívnymi lomami, štrkoviskami a hliniskami.

V zmysle tektonického členenia Západných Karpát patrí mesto Levoča do oblasti paleogénnych vnútrokarpatských paniev, podoblasť spišsko-šarišský paleogén. Na geologickej stavbe širšieho okolia skúmaného územia sa podieľajú paleogénne a kvartérne sedimenty. Paleogénne sedimenty sú tvorené kontinentálnymi sedimentmi, transgresívnymiorskými zlepenkami, pieskovcami a flyšovými sedimentmi značnej hrúbky. Pre kvartérne sedimenty sú charakteristické fluviálne sedimenty, proluviálne, eluviálne a deluviálne sedimenty.

Územie Levoče sa nachádza na rozhraní dvoch klimatických oblastí. Zastavané územie mesta Levoča leží v mierne teplej klimatickej oblasti, v okrsku mierne teplom, so strednou zimou a kotlinovým charakterom klímy. Januárové teploty sú do - 5 °C, júlové nad 16 °C, letných dní je do 50 a index zavlaženia (Iz) je 0 až 60, čo znamená, že ide o mierne vlhkú oblasť. Okolité vyššie položené územie leží v chladnej klimatickej oblasti, v okrsku mierne chladnom a veľmi vlhkom. Júlové teploty sú od 12 do 16 °C.

V období rokov 1961 - 1990 boli priemerné ročné úhrny zrážok v Levoči 600 mm a v rokoch 1931 - 1960 616 mm, čo naznačuje poklesávanie množstva zrážok. Priemerný úhrn zrážok v januári v období 1961 - 1990 je v Levoči 20 až 30 mm a v júli 80 mm. Dlhodobý priemer v rokoch 1901 až 1970 bol v januári 26 mm a júli 97 mm. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou v rokoch 1961 - 1990 dosiahol 80 dní. Priemerná výška snehovej pokrývky v uvedenom období dosiahla 10,7 cm na stanici Poprad a 13,6 cm na stanici Švedlár.

11.1.2. Hydrogeologické pomery

Levoča leží v povodí Hornádu a v úmorí Čierneho mora. Hlavným tokom (zberným) v celom levočskom údolí je Levočský potok, ktorý vyviera pod obcou Závada a preteká celým údolím pri meste Levoča južne smerom do obce Harichovce až do rieky Hornád pri obci Markušovce.

Na tento tok sa od prameniska napájajú po pravej strane potok Závada, potok Zimný, potok Peklisko, Pekliansky potok, Lesný potok, Vápenistý potok, Fedorkin jarok, Ostrý potok, Končistý potok a potok Bicír. Po ľavej strane sú na Levočský potok napojené potoky ako Dolina, Rúrová, Šibeník a Capkov potok.

Z hľadiska režimu odtoku patrí územie do oblasti vrchovinná-nížinnej s typom režimu dažďovo-snehovým, akumuláciou od novembra do februára, vysokou vodnosťou od marca do mája, najvyšším priemerným prietokom v apríli a najnižším od januára do februára a od septembra do októbra. Podružné zvýšenie vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy je mierne výrazné. Priemerný ročný špecifický odtok za roky 1931 - 1980 dosahuje $10 - 15 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$ a v hrebeňových polohách menej ako $10 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$.

Súčasný stav vodných tokov

Upravený je hlavne tok Levočský potok, a to už od Rkm 9,930 po Rkm 11,0. Úprava je vykonaná v rámci opravy ako vegetačná úprava. Ďalšia úprava je realizovaná v Rkm 14,7 – 15,6; 16,4 – 17,38 a 20,0 20,86. V týchto úsekoch bola realizovaná úprava tokov na $Q_{100r} = 64,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (úsek Rkm 14,7 – 15,6 dokonca na $Q_{100r} = 68,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$). Ekologický stav Levočského potoka, definovaný biologickými prvkami kvality, je zlý (MŽP SR, 2009).

Ďalej je upravený celý tok Šibenický potok – vegetačnými panelmi a horná časť potoka Bicír v rámci odvodnenia.

Čiastočne je upravený potok Krupný (Ostrý) od Rkm 0,0 – 0,137 je zaústený do potrubia a vyústený do Levočského potoka. Hydrologické pomery neboli merané, ale priemerný profil je cca na $Q_{5r} = 2,5 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, predpoklad $Q_{100r} = 10,6 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Bola prevedená aj stabilizácia svahov na potokoch: Končistý potok (priemerný prietok $Q = 1,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$), potok Závada miestna časť na $Q_{50r} = 4,3 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, potok Bicír v dĺžke 417 m, teda v úseku Rkm 3,457 – 3,874.

Ostatné úseky potokov resp. potôčkov nie sú upravené (súvisle), sú však urobené pomiestne sanácie brehov.

Priemerné ročné, mesačné a extrémne prietoky Levočského potoka v roku 2010 (m^3/s):

Tab. 120 Tok: Levočský potok, stanica: Markušovce, riečny kilometer: 0,20

mesiac	I	II	III	IV	V	VI
$Q_m =$	1,219	0,924	0,927	1,522	2,721	3,630
mesiac	VII	VIII	IX	X	XI	XII
$Q_m =$	1,509	1,723	2,723	1,279	1,188	2,007

Zdroj: Hydrologická ročenka, SHMÚ 2010:

$Q_r 2010 = 1,783$

Maximálny kulminačný prietok – $Q_{max} 2010 = 34,74$

Minimálny priemerný denný prietok – $Q_{min} 2010 = 0,595$

Dlhodobé prietoky: $Q_{max} 1990 - 2009 = 32,31$; $Q_{min} 1990 - 2009 = 0,072$

Ochrana pred povodňami

Existujúca úprava Levočského potoka, ktorá je urobená prakticky cez celý intravilán mesta, svojimi parametrami vyhovuje aj dnešným požiadavkám: $Q_{100r} = 55,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, pretože existujúca úprava je dimenzovaná na $Q_{100r} = 64,0-68,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Druh opevnenia – kamenná dlažba. Pri povodniach vybrežuje Levočský potok v konkrétnych úsekoch, najmä v časti Levočskej Doliny a pred Levočskými Lúkami. V prípade nutnosti uskutočnenia protipovodňovej úpravy niektorých úsekov Levočského potoka je potrebné rešpektovať biokoridor potoka a realizovať zemnú sypanú hrádzu. Následkami povodní vznikajú ohrozenia vyplývajúce zo zosuvov pôd, najmä na Štúrovej ulici (zosuv kamenného brala) a zosuvy pôd v lokalite Levočské Lúky.

Vegetačne je upravený aj celý Šibeničný potok (Šibeník).

U prítokov po pravej strane Levočského potoka ako Krupný potok o $Q_{100r} = 13,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ a potok Končistý o $Q_{100r} = 14,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, sa jedná o potoky veľmi zahĺbené a preto je ich kapacita dostatočná, v neupravenom úseku je vyústená časť u oboch tokov zakrytá a tak vyústená do Levočského potoka.

Prietok potoku Rúrová je ešte menší, cca $Q_{100r} = 4,0-5,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, ten však pri vyústení spôsobuje povodňové škody.

Vodné nádrže

Na toku Levočský potok sú vybudované, resp. plánované tieto vodné nádrže:

Vodná nádrž Levoča je realizovaná ako bočná vodná nádrž s relatívnou výškou hladiny 101,00 r.v. a objemom $85\,000 \text{ m}^3$. Vodná nádrž bola uvedená do prevádzky v roku 1989 ako viacúčelová nádrž pre nadlepšovanie minimálnych prietokov v Levočskom potoku, chov rýb pre potreby športového rybárstva, dodávku úžitkovej vody pre priemysel a rekreáciu. Od roku 2009 je problém s premnožením vodných rias v dôsledku odstránenia kaprov, ktoré sa riasami živia a dosadenia pstruhov, ktoré neredukujú množstvo rias.

V súčasnosti prebieha výstavba 3 protipožiarnych vodných nádrží v Levočskej Doline (zadržiavanie vody v krajine, protipovodňové opatrenia, biotop pre vodné živočíchy, kapacita pre požiarnu vodu).

Podľa údajov o plánovaných vodných nádržiach získaných od Slovenského vododohospodárskeho podniku – PBH odš. Závod Košice (VHP – vodohospodársky plán) je v k.ú. Levoča plánovaná vodná nádrž nad Fedorkinym jarkom (VN Levoča). Plánovaná vodná nádrž bude zaradená do kategórie IV., tj. štatisticky evidovaná pre možné využitie.

Podzemné vody

Podzemné vody územia patria k pórovo-puklinovým a kapilárnym vodám kotlín so zásobou kategórie VII (4,0 – 2,6 l.s-1 na 1 km²). Základnou črtou hydrogeologických vlastností flyšových hornín paleogénu je dominantný význam puklinovej priepustnosti. Obeh vody sa sústreďuje predovšetkým do pripovrchovej zóny a v menšej miere do puklinových subvertikálnych zón. Hlavným súvislým hydrogeologickým kolektorom je tu pripovrchová zóna zvýšenej priepustnosti zasahujúca od povrchu do hĺbky niekoľko metrov až niekoľko málo desiatok metrov.

Podľa rozborov sú podzemné vody stredne až vyššie mineralizované. Vody sú tvrdé, neutrálnej reakcie (pH 7,0). Z rozpustných látok vo vode prevláda vápnik a horčík, vyššie zastúpenie má aj sodík. Z aniónov prevládajú bikarbonáty a vyššie zastúpenie majú aj chloridy a sírany. Vody sú dosť znečistene, obsahujú vyššie množstvo amoniaku. Podzemná voda nie je agresívna na základové konštrukcie.

11.1.3. Ovzdušie

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 478/2002 Z. z. Kategorizácia zdrojov znečistenia ovzdušia je v zmysle vyhlášky č. 410/2003 Z. z., ktorou sa dopĺňa vyhláška č. 706/2002 Z. z.

Územie patrí medzi silné inverzné plochy/územie je silne zaťažené prízemnými inverziami (Atlas krajiny SR).

- Priemerné ročné koncentrácie kysličníka síričitého SO₂ zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia sa pohybujú v rozpätí 1,001 až 5,00 g/m³ (matematické modelovanie SHMÚ Košice, 2010) vo voľnom ovzduší v dýchacej zóne človeka. Limitná hodnota je 20 g/m³. Najbližší významný zdroj sú Kovohuty Krompachy na východe.
- Priemerné ročné koncentrácie tuhých látok PM₁₀ (tuhé látky do veľkosti 10 μm) zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia sa pohybujú v rozpätí 15,01 až 20,00 g/m³ (priestorová interpolácia SAŽP Košice, 2010) vo voľnom ovzduší v dýchacej zóne človeka. Limitná hodnota je 40 g/m³. Najbližší významný zdroj sú Kovohuty Krompachy na východe.
- Priemerné ročné koncentrácie kysličníka dusičitého NO₂ zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia sa pohybujú v rozpätí 5,1 až 10,00 g/m³ (matematické modelovanie SAŽP Košice, 2010) vo voľnom ovzduší v dýchacej zóne človeka. Limitná hodnota je 20 g/m³. Najbližší významný zdroj je Siderit Nižná Slaná na juhu.
- Priemerné ročné koncentrácie kysličníka uhoľnatého CO zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia sa pohybujú v rozpätí 200,1 až 600,00 g/m³ (matematické modelovanie SAŽP Košice, 2010) vo voľnom ovzduší v dýchacej zóne človeka. Limitná hodnota nie je stanovená. Najbližší významný zdroj sú Kovohuty Krompachy na východe.
- Priemerné ročné koncentrácie olova NO₂ z automobilovej dopravy a pozadia sa pohybujú v rozpätí 0,011 až 0,020 g/m³ (priestorová interpolácia SAŽP Košice, 2010) vo voľnom ovzduší v dýchacej zóne človeka. Limitná hodnota je 0,5 g/m³.

- Priemerné ročné koncentrácie benzénu z automobilovej dopravy a pozadia sa pohybujú v rozpätí 0,5 až 0,8 g/m³ (matematické modelovanie SAŽP Košice, 2010) vo voľnom ovzduší v dýchacej zóne človeka. Limitná hodnota je 5,0 g/m³.
- Priemerná koncentrácia prízemného ozónu sa pohybuje v rozpätí 50,001 až 60,0 g. m⁻³.hod⁻¹. Limitná hodnota pre ochranu ľudského zdravia je 120 g. m⁻³.hod⁻¹. Limitná hodnota je krátkodobo prekračovaná 20 až 30 x do roka (SHMÚ, 2008 a SAŽP 2010).
- Priemerné hodnoty AOT40 prízemného ozónu na ochranu vegetácie, vyjadrené ako expozičný index (suma hodinových koncentrácií prevyšujúcich 40 ppb za vegetačné obdobie), sa pohybujú v rozpätí 20 000,1 až 23 000,0 g. m⁻³.hod⁻¹. Kritická hodnota je 3 000 ppb.hod⁻¹.

V meste sa nachádza v súčasnosti 51 registrovaných malých zdrojov znečistenia ovzdušia a 49 stredných zdrojov znečistenia ovzdušia, z toho v roku 2012 vykonávalo svoju činnosť 32. V meste sa nenachádza ani jeden veľký zdroj znečistenia ovzdušia.

Územie Slovenska je podľa miery prekročenia nadhraničných hodnôt koncentrácií základnými znečisťujúcimi látkami (SO₂, PM₁₀, NO₂ a CO) rozdelené do piatich tried. **Levoča patrí do prvej triedy s minimálnym znečistením ovzdušia.**

11.1.4. Pôda a lesy

V katastrálnom území mesta Levoča s výmerou 6404 hektárov predstavuje poľnohospodárska pôda 3 226 ha, z toho 1 752 ha predstavuje orná pôda, 1 263 ha lúky a pasienky a lesná pôda predstavuje 2 544 ha. V súčasnej krajinej štruktúre dominujú lesné plochy.

Z pôdných typov sa v oblasti katastrov Levoče vyskytujú prevažne kambizeme typické zo skupiny pôd hnedých, vzácné aj kambizeme eutrické a pseudoglejové. Menej sa vyskytujú rankre kambizemné a typické, v oblasti Odorice aj pararendziny kambizemné z rovnakej skupiny. V nive Levočského potoka sa vyskytujú aj fluvizeme glejové zo skupiny pôd nivných. Z pôdných druhov sa vyskytujú pôdy stredné (piesočnatohlinité a hlinité). Z hľadiska pôdotvorného substrátu sa vyskytujú prevažne sedimentárne horniny klastogénne – striedanie pieskovcov a bridlíc (flyš), lokálne s obsahom vápnika, menej pieskovce, v nivách potokov fluvialne – aluviálne sedimenty – hliny.

Katastrálne územie mesta Levoče patrí k typu znevýhodnených oblastí a oblastiam s enviromentálnymi obmedzeniami H2, čo znamená, že ide o horské oblasti s nadmorskou výškou od 600 – 700 m. n. m. Pri takejto pôde sú náklady na výrobu poľnohospodárskej produkcie vyššie a sú nutné kompenzácie.

V území sa nachádzajú južne od Levoče tri vymedzené plochy s výskytom najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd, ktoré sa čiastočne prekrývajú s plochami, na ktorých boli realizované hydromeliorácie. V území východne od Levoče boli rozsiahle plochy plantáží s výsadbami kríkov bobuľovitého ovocia, ktoré sú v súčasnej dobe zlikvidované, na južnom okraji katastra Levoče pod Levočskými Lúkami a v oblasti Kuriman sú extenzívne obhospodarované až zanedbané ovocné sady.

Poľnohospodárske pôdy sú mierne kontaminované (Atlas krajiny SR) a ohrozené potenciálnou vodnou eróziou (stredná ohrozenosť).

Prirodzená schopnosť pôdy eliminovať anorganické polutanty je vysoká až veľmi vysoká. Potenciál pôd transportovať organické polutanty je vysoký až veľmi vysoký.

Lesná pôda v katastrálnom území predstavuje 2 544 ha. Rozhodujúci podiel lesov je vo vlastníctve mesta, ktoré obhospodaruje Lesy mesta Levoča s. r. o. s plochou 2 417,4 ha v katastrálnom území mesta Levoča (celkovo obhospodaruje 6 297 ha). V katastri mesta Levoča obhospodaruje 575 ha hospodárskych lesov, 1 835 ha účelových lesov a 8 ha ochranných lesov. Ochranné lesy tvoria iba malý podiel z celkovej výmery a sú to prevažne lesy s funkciou stabilizácie podlažia na mimoriadne svahovitých terénoch. V k. ú. Závada hospodári Pozemkové spoločenstvo Závada s plochou 9,55 ha hospodárskeho lesa. Zvyšné plochy lesa obhospodaruje Štátne lesy s celkovou výmerou 37,62 ha.

Lesné porasty sa rozprestierajú najmä v severnej časti katastrov a na južnom okraji k. ú. Levoča. Lesnatosť katastra Levoče predstavuje 41,43%, v katastri Závady je lesnatosť 9,09%. Podstatnú časť lesného pôdneho fondu tvoria lesy v Levočskom pohorí s prevahou ihličnatých lesov - až 89 % a listnaté lesy predstavujú 11%. V južnej časti ide prevažne o druhotné, nepôvodné borovicové a smrekové rovnoveké porasty, v oblasti strží a potokov sa uplatňujú listnaté dreviny, v severnej časti prevládajú kompaktnejšie pôvodné lesné porasty s prirodzeným drevinovým zložením. Tu sú porasty tvorené najmä dubinami, jedľodubinami a jedlinami.

Veľká časť nepôvodných smrekových a borovicových monokultúr v území trpí imisiami a vetrovými kalamitami. Veľmi nevhodný zásah v minulosti predstavovali prevody výmladkových lesov na vysokokmenné. Poplatné svojej dobe boli aj výsadby lesov na plochách delimitovaných z poľnohospodárskeho pôdneho fondu, čo v posudzovanej oblasti znamenalo veľmi nevhodné zalesnenie časti nivných medzí Levočského potoka a veľmi cenné antropogénne podmienené štruktúry v oblasti lokality Stará Levoča.

Prevažnú časť lesov tvoria lesy hospodárske, len tri porasty v území sú zaradené do lesov ochranných s prevažujúcou ochranou pôdy, jeden z nich v súčasnosti z dôvodu vetrovej kalamity neexistuje. Časť porastov v oblasti Kováčovej vily, Mariánskej hory, Rúrovej a Durstu bola pôvodne vymedzená ako lesy osobitného určenia z dôvodu zriadenia lesoparku, návrh bol aj na jeho rozšírenie o porasty v širšom okolí Uhlísk a Ruskinovského chodníka. Podstatná časť porastov je zaradených do kategórie lesov osobitného určenia z dôvodu imisného ohrozenia.

Všetky lesné porasty sa nachádzajú v oblasti mimoriadneho ohrozenia lesa, ktoré vyhlásil Oblastný lesný úrad v Spišskej Novej Vsi opatrením č. 983/95 z roku 1995.

11.1.5. Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) a jej rozšírenie je v posudzovanom území rôzne. V južnej časti je NDV kvôli intenzívnemu využitiu poľnohospodárskej krajiny značne redukovaná, v severnej časti zas prevládajú lesné porasty. Tu je najbohatšia v oblasti Závady, kde sú rozsiahle plochy NDV charakteru lesných porastov alebo pôvodne dobre štruktúrovaných krovínových formácií. Veľmi hodnotné plochy NDV sú v strednej časti územia na úrovni Levoče, najmä v priestore západne a severozápadne od mesta. NDV predstavuje najmä

líniovú zeleň na medziach, úvozoch a stržiach, ako aj okolo potokov, menší výskyt má skupinová, hlúčiková, falangovitá až plošná NDV, vyskytujúca sa najmä na lesných okrajoch, v okrajových častiach pasienkov, na strmých svahoch. Z hľadiska drevinového zloženia prevláda v druhej skupine najmä borovica (*Pinus sylvestris*), borievka (*Juniperus communis*), breza (*Betula pendula*), menej smrek (*Picea abies*), v oblasti Závady smrekovec (*Larix decidua*), ku ktorému pristupuje aj buk (*Fagus sylvatica*). V poslednej dobe bola na území katastra vyrúbaná časť nepôvodných topoľových porastov, čo pomohlo rozvoju pôvodných druhov brehových porastov.

V meste samotnom je viacero stromov, ktoré spĺňajú parametre ochrany a ktoré boli pôvodne navrhnuté za chránené (alej na hradbách, jednotlivé stromy a skupiny stromov v nemocničnom parku), ich potenciálnu ochranu však často vylučuje zanedbaný zdravotný stav z dôvodu absencie údržby alebo kolízia s pamiatkárskymi záujmami. Za overenie možnosti ochrany stojí aj mohutný jaseň štíhly v Závade.

Trvalé trávne porasty sú prevažne polointenzívne, viac-menej prirodzené, doterajšími intenzifikačnými zásahmi však pomerne chudobné a monotónne. Výnimku tvoria niektoré plochy strmých strání alebo zamokrených plôch v alúviách, kde je veľmi hodnotná xerothermná alebo močiarna vegetácia. Tieto plochy sú popísané ako ekologicky významné segmenty.

V okolí mesta Levoča bolo zistených 25 druhov **chránených druhov rastlín**, z ktorých je 9 zaradených do príloh Washingtonského dohovoru. Medzi ohrozené patrí 14 druhov, veľmi ohrozených je 10 druhov a kriticky ohrozený je jeden druh (škarda sibírska). Medzi chránené dreviny patrí plamienok alpský.

Územie lokalít Hrádok a Kráľovec je z dôvodu výskytu niektorých druhov rastlín (poniklec slovenský, zvončekovec ľaliolistý) významné z celoeurópskeho hľadiska a bude posudzované z hľadiska zaradenia do celoeurópskej siete chránených území NATURA 2000.

Živočíšstvo

Najhodnotnejšími lokalitami z pohľadu chránených druhov živočíchov je územie lokalít Hrádok, Kráľovec – Prostredný vrch, Kinwald, Kačelák, širšie okolie Odorice, lesné porasty strednej časti Levočskej doliny nad Levočou, ako aj nenarušené časti tokov.

V katastrálnom území mesta Levoča a Závady žije 11 druhov chránených živočíchov zo skupiny **bezstavovcov**, z ktorých 9 je ohrozených a 2 sú veľmi ohrozené. Medzi najznámejšie patrí napríklad rak riečny (*Astacus astacus*), alebo motýle bielopásovec topoľový (*Limenitis populi*) a jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*).

Na tomto území taktiež žije 123 druhov chránených živočíchov zo skupiny **stavovcov**, z ktorých 92 je ohrozených, 23 je veľmi ohrozených a 8 je kriticky ohrozených. Medzi tieto stavovce patrí 1 druh mihule, 2 druhy rýb, 9 druhov obožživelníkov, z nich napríklad salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), ropucha obyčajná (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), 4 druhy mlokov, ďalej k bezstavovcom v tomto území patrí 6 druhov plazov, napríklad vretenica obyčajná (*Vipera berus*) alebo užovka hladká (*Coronella austriaca*), 89 druhov vtákov a 16 druhov cicavcov, napríklad jazvec obyčajný (*Meles meles*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a z veľkých šeliem sú niektoré

stálymi alebo prechodnými obyvateľmi územia (vlk, rys), o výskyte medveďa existujú literárne údaje a v súčasnej dobe vzhľadom na rast a expanziu populácie tejto šelmy je predpoklad využívania severnej časti územia na migráciu tohto druhu.

11.1.6. Územná ochrana prírody

Katastrálne územie Levoča zasahuje do Chráneného vtáčieho územia Levočské vrchy.

V Hornádskej kotline a na predhorí Levočských vrchov sa nachádza unikátny biotop „Dubiny pri Levoči“. Je to jeden z posledných zachovaných dubovo-hrabových lesov lipových v rámci Slovenska. Výskyt je viazaný na tzv. flyšové podložie, čiže polohy pieskovcov a ílovcov s hlbšími pôdami. Pozoruhodné je zloženie bylinného podrastu. Spoločne sa vyskytujú teplomilné a horské druhy flóry, v blízkosti rastú sprievodcovia duba ako i druhy, ktoré možno nájsť v kosodrevine. Po schválení národného zoznamu vládou Slovenskej republiky a vydaní výnosu MŽP SR sa tieto územia európskeho významu považujú za chránené územia. Je to štádium tzv. predbežnej ochrany, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v územiach nezhoršoval. Dubiny pri Levoči sú územím ochrany európskeho významu.

Dlhodobu sú v posudzovanom území na ochranu v rôznych kategóriách navrhované ďalšie prírodné objekty a územia. Ide o komplex lesov Kráľovec – Prostredný vrch, pôvodne navrhované ako štátna prírodná rezervácia. Ako chránený areál je navrhované územie lokality Kinwald (južný výbežok lesného komplexu Lúč). V kategórii chránený prírodný výtvor, dnes prírodná pamiatka, sú navrhované toky Bicíra a Levočského potoka. Územie lokality Hrádok bolo pôvodne navrhované ako chránené nálezisko, v súčasnosti ako prírodná rezervácia.

Návrhy vznikali na pôde štátnej ochrany prírody postupne od polovice osemdesiatych rokov minulého storočia, avšak k ich vyhláseniu z rôznych dôvodov nikdy nedošlo. Návrhy všetkých území sú súčasťou environmentálneho akčného programu bývalého okresu Spišská Nová Ves, navrhované územia Hrádok, Levočský potok a Bicír preberá aj VÚC Prešovského kraja.

11.1.7. Verejná zeleň a sídelná vegetácia

Vegetácia v intraviláne mesta (podobne ako v iných sídlach) je kultúrneho charakteru, značné plochy však zaberá aj synantropná vegetácia. Tvorená je predovšetkým vegetáciou úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch a drevinovou vegetáciou na verejných priestranstvách.

V Levoči značnú časť zelene zaberá drevinová vegetácia sídlisk, verejných a vyhradených parkov, cintorínov. Západný okraj historickej časti mesta (Schiessplatz) je porastený drevinovými formáciami miestami až charakteru lesa, na severnom okraji sú podobné formácie v priestore bývalého amfiteátra.

Ako verejná zeleň sú zaujímavé a hodnotné lokality 4 cintorínov na území mesta (Starý a Nový cintorín, Evanjelický cintorín a Židovský cintorín). Zeleň na židovskom cintoríne je v zlom stave. Na Starom a Novom cintoríne je problém so vzrastlými lipami, ktoré spôsobujú škody na náhrobkoch (dvíhanie koreňového systému a opadanie lístia).

Lokalita Schiessplatz má potenciál pre vybudovanie lesoparku, resp. pre dobudovanie prímestskej rekreačnej zóny, avšak s potrebou dopracovania a realizácie plánu doplnenia zelene a funkčných plôch lesoparku (športové plochy, obnova vyhliadky, altánku, lavičiek a ďalšie) a so zabezpečením systémovej starostlivosti a ochrany o lokalitu (znehodnocovanie zelene a celej lokality Schiessplatz častým a opakovaným znečisťovaním lokality KO).

V širšom okolí je významným krajinotvorným a rekreačným prvkom Mariánska hora s lipovou alejou.

Významný, avšak negatívny priestor, čoraz viac zaberajú invázne druhy rastlín (zlatobyľ kanadská, pohánkovec japonský), najmä na Schiessplatzi, okolo Levočského potoka a tiež popri cyklochodníku, ktorý vedie do Levočskej Doliny a predstavujú významné nebezpečenstvo pre pôvodnú vegetáciu.

O údržbu verejnej zelene na území mesta majú sa starať Technické služby mesta Levoča (Hradby č. 2, Levoča). Verejná zeleň na území mesta (ochrana a tvorba zelene ako aj starostlivosť o zeleň) nie je regulovaná všeobecne záväzným právnym predpisom (VZN), pričom legislatíva o ochrane prírody a krajiny umožňuje mestu vypracovať a realizovať VZN o ochrane a tvorbe zelene.

Mesto nemá spracovaný aktuálny dendrologický prieskum verejnej zelene, ktorý má slúžiť ako podklad pre zabezpečenie preventívno-asanačných opatrení stromových porastov, pri vydávaní povolení na výrub drevín, ako východiskový podklad pre návrh náhradných výsadiieb a rekonštrukcie porastov.

11.2. Odpadové hospodárstvo a čistota mesta

Mesto Levoča sa v oblasti odpadového hospodárstva riadi Všeobecne záväzným nariadením mesta (VZN) č. 24/2013 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Levoča. V roku 2014 má byť vypracovaný a schválený Program odpadového hospodárstva na roky (so spätnou platnosťou) 2010 až 2015 s návrhom riešení odpadového hospodárstva v meste Levoča vrátane mestských častí.

Služby v oblasti zberu a odvozu odpadu od fyzických a právnických osôb z územia mesta Levoča a z okolia sú v súčasnosti zabezpečované príspevkovou organizáciou mesta Technické služby mesta Levoča.

Skládka komunálneho odpadu Dlhé Stráže Levoča, ktorá nie je od r. 1996 v prevádzke, bola v roku 2010 uzavretá a rekultivovaná v súlade so schváleným projektom. Mesto Levoča realizuje vývoz odpadu na regionálnu skládku odpadov Kúdelník II v meste Spišská Nová Ves (predpoklad životnosti skládky do roku 2021). Mimo uvedeného zberu vykonávajú Technické služby zber objemného odpadu, zber a odvoz komunálneho odpadu veľkokapacitnými kontajnermi, odstraňujú sa čierne skládky a 2x ročne sa realizujú tzv. jarné a jesenné upratovanie vo všetkých mestských častiach.

Mesto má zriadený Zberný dvor so sídlom na Kežmarskej ceste č. 65 v Levoči.

Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu v meste Levoča v roku 2013 bolo 4171,943 ton, čo je na jedného obyvateľa 286 kg komunálneho odpadu na rok. Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu v kg na obyvateľa sa znížilo v porovnaní rokov 2008 a 2013, a to o 27 kg na osobu. Trend produkcie odpadov znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Tab. 121 Komunálny odpad v meste Levoča

Ukazovateľ – rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov	14 530	14 585	14 607	14 585	14 533	14 325
Ročný index rastu	1	1,0037853	1,0015084	0,9984939	0,9964347	1,0019954
Množstvo vyprodukovaného KO (t)	4 553,39	4 548,57	4 039,55	5 036,485	4 562,685	4 171,943
Ročný index rastu	1	0,9989414	0,8880923	1,2467936	0,9059265	0,9143613
Podiel KO na 1 obyvateľa (kg)	313	312	277	345	314	343
Ročný index rastu	1	0,9968051	0,8878205	1,2454874	0,9101449	0,9108280

Zdroj: MsÚ Levoča

Mesto Levoča, podobne ako ostatné mestá, má problém s vznikom čiernych skládok. Na ich odstránenie vynaložilo za posledné tri roky cca 3 500 €. Na území mesta je v súčasnosti a opakovane osem čiernych skládok, a to v lokalitách Nad Tehelňou, Levočské Lúky, Rybníky – Levočské Lúky, Zlamanec, hradobné priekopy, Fedorkin jarok, predmestie a lokalita Javorinka.

11.2.1. Triedený zber odpadu v Levoči

V meste Levoča sa od roku 2005 realizuje separovaný zber v komoditách papier, sklo, plasty, kovové materiály, viacvrstvové materiály (Tetra paky), akumulátory, batérie a elektronický odpad.

Ostatné odpady tvoria skupinu, ktorá nepredstavuje veľké riziko pre životné prostredie. Do tejto kategórie možno zaradiť stavebnú hlušinu, organický poľnohospodársky odpad a iné. Táto skupina odpadov je problematická najmä svojim veľkým objemom, ale nie svojim chemickým zložením.

Stavebná hlušina sa ukladá na skládky odpadu alebo na miesta starých opustených banských diel. Dobré sa však uplatňuje pri výstavbe ciest, kde sa neškodný upravený materiál stáva súčasťou násypov. Organický poľnohospodársky odpad sa opätovne využíva v poľnohospodárskej výrobe ako krmivo pre zvieratá (odrezky cukrovej repy spracované silážovaním), na prihnojovanie alebo ako surovina na výrobu kompostu. Veľmi využívaným odpadom je slama, ktorá sa používa ako podstielka pre poľnohospodárske zvieratá a stáva sa súčasťou maštalného hnoja, ktorým sa prihnojujú polia.

Papier

Patria sem noviny, časopisy, knihy, zošity, katalógy, listy, obálky, letáky, výkresy, telefónny zoznam, plagáty, pohľadnice, zakladače, krepový papier, papierový obal, kartón, lepenka, kancelársky papier, atď.

Nepatrí sem znečistený papier (potravinami, farbou, maltou,...), kopírovací papier, faxový papier, celofán a voskovaný papier, hygienické potreby (plienky, vreckovky,...), vata, obaly od sladkostí a slaností, atď.

Na papier sú v meste prístupné modré zberné nádoby na papier alebo je potrebné vložiť papier do modrého plastového vreca na papier a vyložiť v čase zberu papiera pred dom alebo doniesť na Zberný dvor. Vývoz papiera sa uskutočňuje raz za mesiac.

Plast

Patria sem plastové fľaše od nápojov, rastlinných olejov, obaly od aviváží, šampónov, čistiacich prostriedkov, tégly od jogurtov, hračky z plastov, obalové fólie, polystyrén, plastové tašky, vedrá, koše, prepravky, záhradný nábytok, atď.

Nepatria sem znečistené plasty (potravínami, zeminou, farbami, maltou,...), obaly od sladkostí a slaností, celofán, podlahové krytiny, guma, molitan, plastové obaly z motorových olejov a iných ropných produktov, atď.

Na plast sú v meste prístupné žlté zberné nádoby na plast alebo je potrebné vložiť plast do žltého plastového vreca na plast a vyložiť v čase zberu plastov pred dom alebo doniesť na Zberný dvor.

Viacvrstvé kombinované materiály (VKM)

Patria sem viacvrstvé (krabicové) obaly od mlieka, smotany a iných mliečnych výrobkov, ovocných štiav a džúsov, vína, atď.

Nepatria sem znečistené VKM potravinami, viacvrstvé obaly od kávy, vreckových polievok, pudíngov, práškov do pečiva, práškového cukru, kakaa, vegety, korenín, nanukov, žuvačiek, atď.

VKM sa zbierajú spolu s plastmi do žltej zbernej nádoby na plast alebo je potrebné vložiť VKM do žltého plastového vreca na plast a vyložiť v čase zberu plastov pred dom alebo doniesť na Zberný dvor. Vývoz plastov a VKM sa uskutočňuje raz za mesiac.

Sklo

Patria sem fľaše od nápojov, sklenené nádoby, poháre, obaly z potravín, zaváranín, tabuľové sklo, sklo z okuliarov, atď.

Nepatria sem uzávery z fliaš, silne znečistené sklo (potravínami, maltou,...), porcelán, keramika, zrkadlá, autosklo, dymové sklo, drôtené sklo, sklobetónky, žiarovky, žiarivky, výbojky, plexisklo, teplomer, TV obrazovky, atď.

Na sklo sú v meste prístupné zelené zberné nádoby na sklo alebo je potrebné vložiť sklo do zeleného plastového vreca na sklo a vyložiť v čase zberu skla pred dom alebo doniesť na Zberný dvor. Vývoz skla sa uskutočňuje raz za mesiac.

Kov

Patria sem kovové obaly od potravín – plechovky od nápojov, konzervy, tégly od paštét, hliníkové fólie (viečka z jogurtov a smotany, obaly zo syrov a čokolád,...) vrchnáky z fliaš, obaly zo sprejov, tuby, sudy, kanistre, tégly od čajových sviečok, kovový šrot, oceľ, farebné kovy, atď.

Nepatria sem obaly s obsahom nebezpečných látok, silne znečistené kovy, plastové obaly od sladkostí a slaností, atď.

Kov sa zbiera spolu so sklom v zelených zberných nádobách spolu alebo je potrebné ho vložiť do plastového vreca a vyložiť v čase zberu skla pred dom alebo doniesť na Zberný dvor.

Elektroodpad

Patria sem elektrické a elektronické prístroje a zariadenia, veľké a malé domáce spotrebiče, biela technika, počítačová a kancelárska technika, televízory, lampy, elektromotory, ručné elektrické náradie, elektronické hračky, atď.

Nepatria sem neúplné elektrospotrebiče (bez elektromotorov, kovových častí, atď.)

Elektroodpad je potrebné vyložiť v čase zberu veľkoobjemového, drobného stavebného a nebezpečného odpadu pred dom alebo doniesť na Zberný dvor.

Veľkoobjemový odpad

Patria sem opotrebované pneumatiky, starý nábytok, umývadlá, radiátory, kuchynské linky, koberce, atď.

Nepatria sem bioodpad zo záhrad – tráva, lístie, konáre a kmene, odpad z čistenia ulíc, papier, sklo, atď.

Veľkoobjemový odpad je potrebné vyložiť v čase zberu veľkoobjemového, drobného stavebného a nebezpečného odpadu pred dom alebo doniesť na Zberný dvor.

Drobný stavebný odpad

Patria sem drobné zmesi betónu, tehál, obkladačiek, dlaždíc, keramiky, sadrokartónu, atď.

Nepatria sem stavebný odpad s obsahom nebezpečných látok (azbest, ortuť, PCB,...), atď.

Malé množstvo je potrebné vhodiť do zbernej nádoby na zmesový komunálny odpad, vyložiť v čase zberu veľkoobjemového, drobného stavebného a nebezpečného odpadu pred dom alebo doniesť na Zberný dvor.

Bioodpad

Patria sem zbytky ovocia, zeleniny, starý chlieb, bezmäsité zbytky jedla, papierové vrečko znečistené zeleninou, ovocím, maslom, džemom, použitá papierová vreckovka a servítk, škrupinka z orecha a vajca, usadenina z kávy, čajové vrečko, kvety, tráva, lístie, drobnučké konáre, mladá burina, piliny a hoblíny, vata, drevný popol, vlasy, chlpy, atď.

Nepatria sem šupky z južného ovocia, mäsité zbytky (šunka, saláma, hydina, paštéta), kosť, kameň, obväz, cigaretový ohorok a popol, atď.

Bioodpad je každý obyvateľ povinný skompostovať vo svojej záhradke.

Zmesový komunálny odpad

Patria sem zložky komunálneho odpadu, ktoré nie je možné vytriediť.

Nepatria sem nebezpečné odpady, stavebný odpad, elektroodpad, bioodpad, atď.

Zmesový komunálny odpad sa vyhadzuje do zbernej nádoby na zmesový komunálny odpad alebo ho majú obyvatelia vyložiť v čase zberu komunálneho odpadu pred dom.

Tab. 122 Množstvo vyprodukovaného odpadu podľa druhu odpadu v meste Levoča

Kat. č.	Názov odpadu	Kategória odpadu	Množstvo odpadu v tonách za rok					
			2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Spolu		4553,39	4548,57	4446,15	4588,775	4562,685	4171,943
15 01 01,20 01 01,	papier	O	262,16	164,95	101,78	123,87	239,555	178,96
20 01 02,15 01 07, 17 02 02,	sklo	O	70,47	62,70	105,75	108,486	98,70	163,90
20 01 39,15 01 02,	plasty	O	83,54	92,55	47,44	88,67	129,07	69,49
15 01 04	obaly z kovu	O	33,42	41,1	6,8	39,686	16,431	11,315
15 01 05	kompozitné obaly	O	46,1	31,2	30,61	34,775	2,5	0
20 01 33	batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, 16 06 02 alebo 16 06 03 a netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie	N	30,3	40,1	0	0,25	0	0
20 01 35	vyrazené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21 a 20 01 23, obsahujúce nebezpečné časti	N	6,49	10,26	7,39	9,38	12,949	10,023
20 01 36	vyrazené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21, 20 01 23 a 20 01 35	O	11,76	8,01	3,24	10,238	10,832	9,027
20 01 21	žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N	0	0,34	0,25	0,299	0,1	0,165
20 01 23	vyrazené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	N	9,18	7,4	4,19	11,351	9,088	10,533
20 01 26	oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	N	0	0	0	0	1	0

16 01 03	opotrebované pneumatiky	O	0	0	12,96	13,4	34,12	30,460
15 01 03	obaly z dreva	O	0	0	0	0	28,26	30,63
17 09,17 09 04	zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako uvedené v 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03	O	21,4	144,5	191,94	307,36	334,48	316
20 01 10	šatstvo	O	0	0	0	0	17,85	19,02
20 02 01	biologicky rozložiteľný odpad	O	6,24	7,4	7,51	7,25	220,41	68,12
20 02 02	zemina a kamenivo	O	0	0	26,88	63,02	0	0
20 03 01	zmesový komunálny odpad	O	3911,13	3842,36	3827,66	3620,27	3313,89	3192,08
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	O	0	0	0	0	0	5,78
20 03 07	objemný odpad	O	61,2	95,7	71,75	150,47	93,45	56,44

Zdroj: MsÚ Levoča, x – údaj nie je k dispozícii

Tab. 123 Spôsob nakladania s odpadmi v meste Levoča

Ukazovateľ – rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
vyprodukovaný KO v t.	4553,39	4548,57	4446,15	4588,78	4562,685	4171,943
Separácia	419,7	404,07	320,41	431,68	600,46	533,523
%	9,22%	8,88%	7,21%	9,41%	13,16%	12,79%
Z toho:						
miera materiálového zhodnotenia	559,66	466,01	354,8	447,655	820,865	601,643
Zneškodňovanie skládkovaním (okrem separovaného odpadu)	3993,73	4082,56	4091,35	4141,12	3741,82	3570,30
%	87,71%	89,75%	92,02%	90,24%	82,01%	85,58%

Zdroj: MsÚ Levoča

Firma Kovozer, s. r. o. a firma KOV NZPÚ vyzbierali na území mesta Levoča v roku 2013: 151,8 ton kovového odpadu. Toto množstvo si môže mesto Levoča uplatniť na recyklačnom fonde. V tomto prípade by vyprodukovaný KO v tonách bol 4 323,743 ton a separácia by bola 685,323 ton (15,85%).

Od roku 2008 do roku 2013 sa zvýšilo množstvo separovaného odpadu o 266 ton, čiže o 6,63% z celkového množstva vyprodukovaného KO.

11.3. SWOT analýza oblasti – ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Zložky ŽP</p> <ul style="list-style-type: none"> protipovodňová úprava potokov v meste (okrem potoku Rúrová a niektorých častí Levočského potoka) vyhovuje dnešným požiadavkám viacúčelová vodná nádrž minimálne znečistenie ovzdušia južne od Levoče tri vymedzené plochy s výskytom kvalitných poľnohospodárskych pôd komplexná projekčná príprava revitalizácie vodná nádrž a okolia vybudovaná verejná kanalizácia a verejný vodovod napojené na ČOV v Levočskej Doline <p>Zeleň</p> <ul style="list-style-type: none"> mesto má vypracovaný plán kosenia verejného priestranstva aj na rok 2014 systematická starostlivosť a údržba verejnej zelene zabezpečovaná príspevkovou organizáciou mesta obnovený Severný park na Námestí Majstra Pavla výskyt hodnotných častí prírody na území mesta: <ul style="list-style-type: none"> Mariánska hora s lipovou alejou v priestore bývalého amfiteátra drevinové formácie miestami charakteru lesa vzrastlé hodnotné stromy na území mesta (Nemocničný park, Severný park) unikátny lesný biotop jediný na Slovensku „Dubiny pri Levoči“ <p>Územná a druhová ochrana</p> <ul style="list-style-type: none"> 25 druhov chránených rastlín a 132 druhov chránených živočíchov časť k.ú. Levoča patrí do územia NATURA 2000 (Chránené vtáčie územie Lev. vrchy a Dubiny pri Levoči) chránené územia – Kráľovec – Prostredný vrch (návrh), Kinwald (návrh), ďalšie navrhované chránené územia – toky Bicíra 	<p>Zložky ŽP</p> <ul style="list-style-type: none"> zlý ekologický stav Levočského potoka, nadmerné znečistenie Levočského potoka z lokality Fedorkin jarok nadmerný výskyt rias vo vodnej nádrži chýba verejná kanalizácia v lokalite Fedorkin jarok, Závada, čiastočne v Levočskej Doline nepripojené rodinné domy v Levočskej Doline na verejnú kanalizáciu prietok potoka Rúrová spôsobuje pri vyústení povodňové škody, tiež niektoré časti Levočského potoka (hlavne v časti Levočská Dolina a pred Levočskými Lúkami) <p>Zeleň</p> <ul style="list-style-type: none"> mesto nemá spracovaný aktuálny dendrologický prieskum a plán tvorby verejnej zelene prestarnutá zeleň na Námestí Majstra Pavla odstránenie zelene pred domoradím na Námestí Majstra Pavla poškodenie vegetácie okolo cesty E18 imisiami narušená a často poškodzovaná stromová výsadba v tesnej blízkosti objektov na uliciach Kláštorská, Špitálska, Mäsiarska ničenie verejnej zelene obyvateľmi mesta – parkovanie invázne druhy rastlín (zlatobyľ kanadská, pohánkovec japonský), najmä okolo Levočského potoka, ktoré predstavujú významné nebezpečenstvo pre pôvodnú vegetáciu <p>Lesy</p> <ul style="list-style-type: none"> všetky lesné porasty sú v oblastiach mimoriadneho ohrozenia <p>Odpadové hospodárstvo a čistota mesta</p> <ul style="list-style-type: none"> mesto nemá vypracovaný program odpadového hospodárstva znečisťovanie kontajnerísk (potreba uzavretia zberných stanovišť) znečisťovanie verejných priestranstiev, najmä sídlisk psími exkrementmi chýba represia voči znečisťovateľom

<p>a Levočského potoka a územie lokality Hrádok</p> <p>Odpadové hospodárstvo a čistota mesta</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ separácia sa zvýšila o 6,63% (2008 - 2013) ○ klesá podiel KO na 1 obyvateľa ○ systematický zber a odvoz odpadu z mesta príspevkovou organizáciou mesta Technické služby mesta Levoča ○ zavedený separovaný zber od r.2005 ○ 2 ZŠ sú zapojené do programu Zelená škola ○ vypracovaná stavebná projektová dokumentácia na BRO ○ vybudovaný Zberný dvor ○ všetky ZŠ majú vytvorené podmienky na separovanie odpadov ○ zavedený zber obnoseného šatstva (činnosť súkromnej spoločnosti) ○ mesto je projekčne pripravené v oblasti odpadového hospodárstva 	<p>verejných priestranstiev</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ permanentné znečisťovanie lokality Schiessplatz, Nad tehelnou, rybníky na Lev. lúčach ○ opakovaný výskyt čiernych skládok na území mesta ○ mesto nemá vlastnú kompostáreň a nie je zavedený zber BRO ○ veľký nepomer medzi nákladmi na odstránenie čiernych skládok a pokút za vytvorenie čiernych skládok ○ nízka úspešnosť podávaných projektov pre odpadové hospodárstvo ○ nedostatočné materiálne-technické vybavenie Technických služieb (automobil na zvoz odpadov, triediaca linka, kontajnery, zberné nádoby)
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> ○ zvyšovanie environmentálneho povedomia ○ výstavba 3 protipožiarных vodných nádrží v Levočskej Doline súkromnou spoločnosťou (zadržiavanie vody v krajine, protipovodňové opatrenia, biotop pre vodné živočíchy, kapacita pre požiaru vodu) ○ protipovodňové opatrenia na vyústení potoku Rúrová a na Levočskom potoku ○ obnova zelene ○ vybudovanie prímestskej rekreačnej zóny Schiessplatz ○ rekonštrukcia Evanjelického cintorína ○ rozvoj odvetví, ktoré neznečisťujú ŽP ○ získavanie externých zdrojov EÚ, grantov ○ rozvoj alternatívnych zdrojov energií, geotermálna energia ○ spolupráca so školami v envi-výchove ○ spolupráca s dobrovoľnými združeniami ○ spolupráca s vysokým školstvom v oblasti tvorby zelene <p>príprava a zavedenie programu estetizácie mesta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ erózia pôd (zosuvy pôdy – Levočské Lúky, zosuvy horského brala – Štúrova ulica) ○ povodne a nepredvídateľné okolnosti ○ hluk a emisie z dopravy ○ nedostatočná legislatíva, nevykonalnosť práva v oblasti likvidácie čiernych skládok na území mesta ○ nedostatok finančných zdrojov na realizáciu environmentálnych zámerov ○ sociálna skladba obyvateľstva a nízke environmentálne povedomie,

12. DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A TEPELNÁ ENERGETIKA

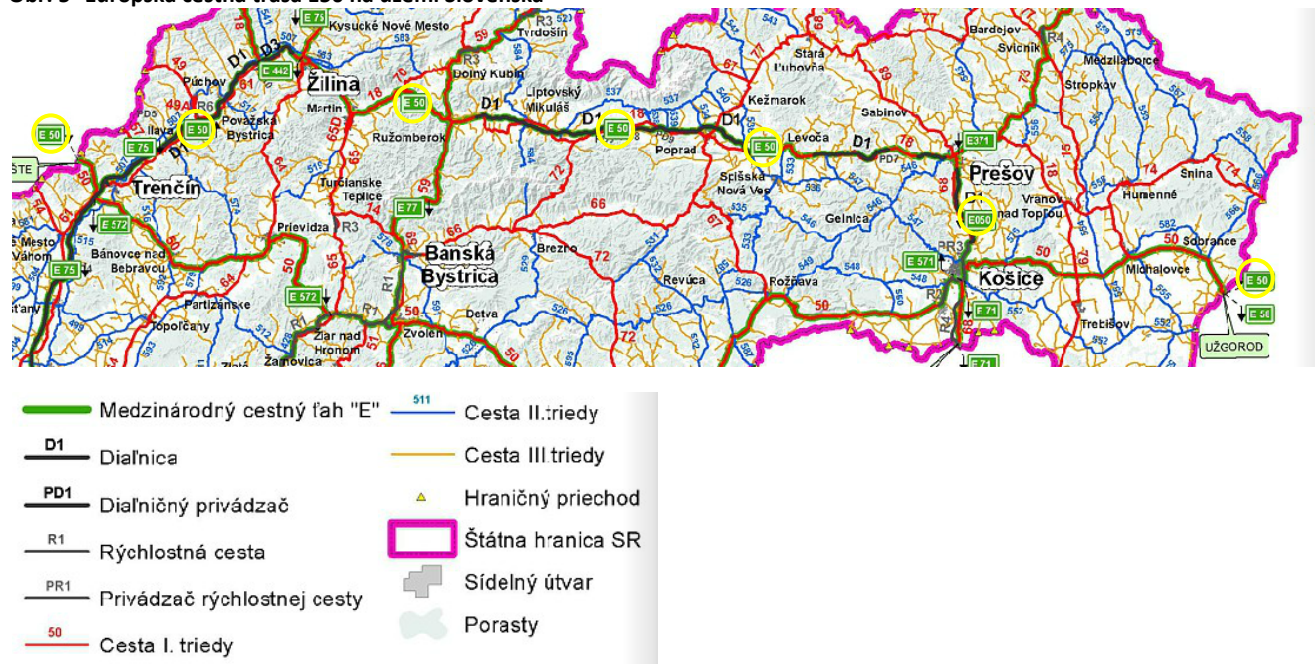
12.1. Dopravná infraštruktúra

12.1.1. Cestná doprava

Mesto Levoča je na celoštátnu cestnú sieť napojené prostredníctvom cesty I. triedy č. 18 - Žilina – Poprad – Levoča – Prešov – Michalovce. Tento cestný ťah tvorí súčasť hlavnej medzinárodnej európskej cestnej trasy E50 vo východno-západnom smere územia Slovenskej republiky. Cesta v širších európskych súvislostiach vo svojej trase tvorí súčasť medzinárodnej transeurópskej cestnej siete multimodálneho dopravného koridoru „Va“ v trase: Žilina – Poprad – Košice – Michalovce – št. hranica SR/UA.

Mesto je napojené aj na cestu II. triedy 533, t.j. smer Levoča – Spišská Nová Ves. Časť cesty sa nachádza v intraviláne mesta.

Obr. 5 Európska cestná trasa E50 na území Slovenska

Zdroj: CDB (odbor 2100 - Cestná databáza)

Podľa vypracovanej Konceptie rozvoja dopravy SR a Nového projektu výstavby diaľnic a rýchlostných ciest (uznesenie vlády SR č. 162/2001) sa bude hlavný medzinárodný cestný ťah E50 na území SR budovať ako diaľničný. Predpoklad je, že do roku 2015 bude vybudovaný po Levoču a do konca roku 2016 cez Levoču. V širšom spádovom území mesta Levoča sa v súčasnosti riešia tieto dopravné investície:

- plánovaná trasa diaľnice D 1 je t. č. územne fixovaná koridorom cesty I. triedy č. 18 v dielčom úseku: Jánovce – Levoča – Jablonov,
- preložka cesty II. triedy č. 533 Spišská Nová Ves – Levoča je plánovaná v súlade s rozvojovými plánmi dopravy diaľničnej siete vo funkcii diaľničného privádzača pre okresné mestá Spišská Nová Ves a Levoču.

V katastri územia Levoče sa nachádza aj cesta III. triedy 5333 – Kežmarská cesta – *historická severná cesta spájajúca Levoču s Kežmarkom*. V prípade uvoľnenia vojenského obvodu Javorina a obnovenia cestného prepojenia Levoča – Kežmarok bude potrebné túto cestu z hľadiska kvality a dopravnej priepustnosti posúdiť.

Prognózované úvahy o výhľadovom náraste dopravy preukázali, že aj pri predpokladanom vytesnení 85% tranzitnej a asi 30% zdrojovej a cieľovej tzv. vonkajšej dopravy na diaľnicu a diaľničný privádzač, poklesne dopravné zaťaženie na prieťahu cesty I/18 k roku 2020 oproti roku 2000 na vstupoch do mesta o 40 až 60%, ale vo vnútri mesta len o 16 až 18%. Na dnešnej radiále, existujúcej ceste II/533 (Novoveská cesta), sa uvažuje na MK s poklesom len o približne 22%. Stavebno-technický stav, šírkové a priestorové usporiadanie uličných priestorov neumožňujú ich ďalšie kapacitné navýšenie v priečnom usporiadaní.

Vývoj stupňa motorizácie, dopravnej hybnosti v osobnej a nákladnej cestnej doprave v celom spádovom regióne mesta Levoča, vyžaduje územne zabezpečiť tzv. odklonové trasy mestských komunikácií mimo centrálnu mestskú zónu.

Osobitný problém predstavuje systém zásobovania v centrálnej mestskej zóne, najmä na námestiach, kde je potrebné vylúčiť zásobovanie nadrozmernými vozidlami, ktoré predstavujú záťaž pre komunikácie, ale aj z dôvodu úzkych pomerov a polomerov ciest či výšky podchodov. Okrem toho je potrebné, najmä v čase hlavnej turistickej sezóny, obmedziť zásobovanie na vymedzené časové obdobie, mimo najväčšej koncentrácie návštevníkov a domáceho obyvateľstva na území centrálnej mestskej zóny.

Tab. 124 Základné dopravné charakteristiky mesta

	2012
Dĺžka miestnych komunikácií (km)	69,52 km
Počet benzínových čerpacích staníc	2
Počet LPG staníc	2 (z toho 1 je súčasťou benzínovej stanice)
Počet svetelných signalizačných zariadení	0

Zdroj: MsÚ Levoča

Údržba

V meste Levoča má na starosti údržbu mestských komunikácií príspevková organizácia mesta Technické služby mesta Levoča. Predmetom hlavnej činnosti tejto príspevkovej organizácie je oprava a údržba mestských komunikácií a verejných priestranstiev, ktorá zahŕňa aj zimnú údržbu ciest.

Cestná doprava v zóne Levočská Dolina

Miestna časť mesta Levoča – Levočská Dolina je na mesto a širšie zázemie napojená prostredníctvom cesty III. triedy č. 5333 Levoča – Levočská Dolina – Závada. Táto cesta v meste Levoča tvorí súčasť základnej uličnej siete, ako tzv. Kežmarská cesta priamo ústi do priebežnej cesty I. triedy č.18 (Probstnerovej a Prešovskej cesty) na okraji historického jadra. Dostupnosť zóny Levočská Dolina ku centru mesta je cca 6 km. Cesta má nevyhovujúce, atypické priečne usporiadanie s vozovkou šírky 4,5 až 5,0 m.

12.1.2. Statická doprava

Stav a kapacity parkovacích a garážových miest na území mesta boli zisťované len orientačne, a to len tzv. sústredené odstavné a parkovacie plochy vo forme radových boxových garáží v garážových dvoroch. Jednotlivé garáže a malé parkoviská neboli zisťované.

Na území kompaktnej zástavby mesta bolo zistených asi 700 boxových radových garáží zoskupených v garážových dvoroch (okrem individuálnych a malých skupinových v areáloch podnikov a závodov). Sú to boxové garážové dvory najmä v týchto lokalitách: Sídliisko Západ, Predmestie, Sídliisko Pri prameni (6 lokalít) a Za Sedriou.

Tab. 125 Súčasný stav v režime plateného parkovania v meste Levoča

Časť mesta /sídliisko:	Počet platených parkovacích miest:
Námestie Majstra Pavla	<ul style="list-style-type: none">• parkovisko pre ZŤP - 4• parkovisko pre autobusy - 13• ostatné parkovacie miesta - 143
Ulica Czauczika	<ul style="list-style-type: none">• parkovisko pre ZŤP - 2• ostatné parkovacie miesta - 32
Ulica Viktora Greschika	<ul style="list-style-type: none">• parkovisko pre ZŤP - 1

Zdroj: MsÚ Levoča

Príjem z poplatkov za parkovanie zo všetkých parkovísk v meste bol v roku 2006: 50 831,00 €, v roku 2009 sa zvýšil na 122 751,00 €. K 30. 09. 2010 predstavujú čiastku 118 463,00 €. (Zdroj: Technické služby mesta Levoča)

Je možné konštatovať neustále narastanie deficitu kapacity sústredených parkovísk príp. záchytných parkovacích plôch.

Špecifickým problémom parkovania sú kapacitné požiadavky počas hlavnej turistickej sezóny a v čase konania Mariánskej púte.

Pre obdobie špičkovej turistickej návštevnosti existujúce parkovacie miesta nepostačujú. V čase konania Mariánskej púte okrem parkovísk v meste parkujú najmä autobusy pozdĺž cesty III/5333.

Situácia v meste Levoča vyžaduje obmedziť a postupne vylúčiť dopravu a znížiť počet parkovacích miest na Námestí Majstra Pavla s tým, že budú vytvorené parkovacie miesta mimo historického centra, avšak v dostupnej vzdialenosti od neho. S tým súvisí potreba rekonštrukcie povrchov komunikácií na území centrálnej mestskej zóny. Pre zlepšenie situácie v jadre boli spracované projektové dokumentácie a pripravená je i rekonštrukcia ulíc: Kláštorská, Spojovacia, Špitálska, čím by sa vytvorili predpoklady pre odľahčenie námestia od dopravy. Začalo sa s rekonštrukciou Námestia Majstra Pavla.

Statická doprava v zóne Levočská Dolina

V riešenom území t. č. je vybudované záchytné parkovisko pri Levočskom potoku pre 100 osobných automobilov. Parkuje sa zväčša individuálne na príľahlých komunikačných plochách alebo vo dvoroch na súkromných pozemkoch. Odstavovanie vozidiel je tiež riešené individuálne na súkromných pozemkoch.

12.1.3. Pešia a cyklistická doprava

Hlavné pešie trasy celomestského významu spájajú centrum mesta s jednotlivými obytnými, pracovnými a rekreačnými zónami.

Historické jadro mesta, Námestie Majstra Pavla a príslušný uličný systém, z dopravného hľadiska predstavuje priestor s nediferencovaným systémom pešej a automobilovej dopravy. Tento systém, najmä v čase turistickej sezóny, nezabezpečuje potrebnú bezpečnosť, predovšetkým pre peší pohyb. Hlavné pešie komunikácie mesta, okrem centrálného námestia historického jadra, predstavujú radiály zo sídlisk do centra cez historické mestské brány a úzke uličky pôvodnej mestskej zástavby.

Pri rekonštrukcii Námestia Majstra Pavla sa dbalo hlavne na bezbariérovosť peších komunikácií, no pešie komunikácie a chodníky v ostatných častiach mesta nie sú prispôbené požiadavkám pre bezbariérový prístup a tiež nezohľadňujú potreby pre pohyb a orientáciu zrakovo postihnutých. Táto potreba sa pomaly premieta do pripravovaných projektov.

V centrálnej mestskej zóne a zastavanej časti mesta nie sú vytvorené účelové **cyklistické cesty**, ani pruhy. V katastrálnom území mesta sa nachádza krátky úsek novovybudovaného cyklistického chodníka, ktorý spája Levoču s vodnou nádržou a v budúcnosti by mal končiť až pri Dolinskom moste.

Pešia a cyklistická doprava v zóne Levočská Dolina

Pešie komunikácie sú riešené pri najfrekventovanejších obslužných komunikáciách. Sieť peších komunikácií prepája najexponovanejšie body funkčnej štruktúry územia (penzión, obecný športový areál, veľkokapacitné parkoviská, nástupné stanice OHDZ).

Levočská Dolina leží na **Spišskej cyklomagistrále** ktorá prebieha v trase Kežmarok – Levoča – Závada – Spišské Vlachy. Zjazdná je pre horské bicykle, zaradená je do obtiažnostnej triedy „ťažká“. Na riešenom území prebieha po ceste III. triedy č. 5333.

12.1.4. Autobusová doprava

Prímestská autobusová doprava SAD je hlavným prepravcom v osobnej hromadnej doprave mesta.

Mesto má vybudovanú autobusovú stanicu v priestore nadväzujúcom na železničnú stanicu na rozhraní južnej priemyselnej a obytnej zóny (sídliská Rozvoj a Pri prameni). Autobusová stanica vrátane výpravnej budovy má 9 odchodových priebežných stanovišť, má dobré komunikačné napojenie a polohu k centru. Kapacitne aj polohovo bude vyhovovať aj výhľadovým nárokom mesta. V súčasnosti sú v meste 2 zastávky prímestskej dopravy, a to pri Závode SAD a pri poliklinike na Prešovskej ceste.

Prepravcom mestskej verejnej dopravy (MVD) v Levoči je Slovenská autobusová doprava Poprad, a. s., ktorá prevádzkuje v meste dve linky MVD. Dopravný závod SAD Poprad, a. s., je lokalizovaný na západnej strane mesta vedľa cesty I/18 (Popradská cesta), plošne aj územne je vyhovujúci.

Autobusová doprava v zóne Levočská Dolina

Riešená zóna Levočská Dolina je na verejnú autobusovú dopravu SAD napojená jednou linkou na mesto Levoča s celkovým počtom asi 8 spojov za deň v oboch smeroch. Tento stav pre trvale bývajúce obyvateľstvo v doline Levočského potoka Levoča – Levočská Dolina – Závada je vyhovujúci.

12.1.5. Železničná doprava

Osobné vlakové spojenie v meste funguje v zmysle grafikonu len počas konania Mariánskej púte konanej prvý júlový víkend, mimo tohto termínu osobná železničná doprava nefunguje.

Na území mesta – v južnej časti obytnej zóny - je umiestnená koncová stanica regionálnej železničnej trate miestneho významu č. 186 Spišská Nová Ves – Levoča. Koncové koľajisko stanice je rozvetvené aj pre nákladište s priamym cestným napojením z ul. Železničný riadok. Z voľnej trate je odpojená aj železničná vlečková koľaj do drevoskladu píly. Poloha plánovaného priemyselného parku pri ceste do Spišskej Novej Vsi umožňuje jeho zavlečkovanie z tejto trate.

12.1.6. SWOT analýza oblasti –DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">aktuálny územný plán a návrh dopravnej infraštruktúrysúčasť hlavnej medzinárodnej európskej cestnej trasy E50príjem z poplatkov za parkovanie zo všetkých parkovísk v meste narástol od roku 2006 do roku 2010 o 67 632 €rekonštrukcia Námestia Majstra Pavlaspracované projektové dokumentácie pre odľahčenie námestia od dopravy a pripravená je i rekonštrukcia ulíc: Kláštorská, Spojovacia, Špitálskabezbariérovosť peších komunikácií na Námestí Majstra Pavlanovovytváraný cyklistický chodník, ktorý spája mesto Levoča s vodnou nádržouautobusová stanica má dobré komunikačné napojenie a polohu k centru a železničnej staniciv meste je zabezpečená mestská verejná doprava	<ul style="list-style-type: none">systém zásobovania v centrálnej mestskej zóneneustále narastanie deficitu kapacity sústredených parkovísk príp. záchytných parkovacích plôchšpecifickým problémom parkovania sú kapacitné požiadavky počas hlavnej turistickej sezóny a v čase konania Mariánskej pútehistorické jadro mesta, Námestie Majstra Pavla a príľahlý uličný systém, z dopravného hľadiska predstavuje priestor s nediferencovaným systémom pešej a automobilovej dopravypešie komunikácie a chodníky v ostatných častiach mesta nie sú prispôbené požiadavkám pre bezbariérový prístupv centrálnej mestskej zóne a zastavanej časti mesta nie sú vytvorené účelové cyklistické cesty, ani pruhy
Mestská časť Levočská Dolina <ul style="list-style-type: none">aktuálny územný plán a návrh dopravnej infraštruktúry v zóne Levočská Dolinazáchytné parkovisko pri Levočskom potoku pre 100 osobných automobilovPešie komunikácie pri najfrekventovanejších obslužných komunikáciáchLevočská Dolina leží na Spišskej	Mestská časť Levočská Dolina <ul style="list-style-type: none">nevyhovujúce, atypické priečne usporiadanie cesty III. triedy č. 5333 s vozovkou šírky 4,5 až 5,0 m

cyklomagistrále ktorá prebieha v trase Kežmarok – Levoča – Závada – Spišské Vlachy o zóna Levočská Dolina je napojená na verejnú autobusovú dopravu SAD	
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
o diaľnica vedúca cez k.ú. Levoča do konca roku 2016 – pokles dopravného zaťaženia v meste o preložka cesty II. triedy č. 533 Spišská Nová Ves – Levoča vo funkcii diaľničného privádzača pre okresné mestá Spišská Nová Ves a Levoču o rozvoj cyklistickej dopravy o dobudovanie statickej dopravy o územná a plošná stabilizácia prímestskej autobusovej dopravy	o nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu návrhov dopravnej infraštruktúry vyplývajúcej z ÚP o majetkoprávne nevysporiadané existujúce miestne komunikácie

12.2. Technická infraštruktúra

Mesto Levoča má vypracovaný Územný plán z roku 2005, kde je rozpísané technické vybavenie všetkých mestských častí. Od septembra 2004 má zóna Levočská Dolina vlastný Územný plán.

12.2.1. Zásobovanie pitnou vodou

Zdrojom pitnej vody pre zásobovanie mesta Levoča, je jednak „Spišsko-popradská vodárenská sústava“, ako aj pôvodné pramene nachádzajúce sa v katastrálnom území mesta Levoča.

Zásobovanie zo Spišsko-popradskej vodárenskej sústavy je realizované prírodným potrubím DN 500, z vodojemu Hrabušice o objeme 2 x 650 m³. Do vodojemu Hrabušice je voda privádzaná z prameňa Liptovská Teplička, odber z potoka - úpravňa vody Veľká biela voda, Spišské Bystré a vrt - Teplično. Prírodným potrubím DN 500, je z vodojemu Hrabušice voda privádzaná do vodojemu Levoča II o objeme 1 000 m³.

Vodovodná sieť je v správe spoločnosti VEOLIA – Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s.

Zásobovanie pitnou vodou z prameňov, je v súčasnosti realizované z prameňov Peklisko s priemernou výdatnosťou 5,41 – 9,75 l/s, Smrdiace Mláky s výdatnosťou 0,45 – 5,0 l/s, Zwanzinger (5 prameňov) s výdatnosťou 1 - 2,5 l/s, Durst (2 pramene) s výdatnosťou 0,5 – 1,5 l/s, Regrund (3 pramene) s výdatnosťou 0,8 – 1,5 l/s (od 27. 12. 2001 bolo zmenené využitie vodného zdroja na doplnkový), Závada (3 pramene) s výdatnosťou 0,05 – 0,45 l/s a Levočská Dolina (4 hydrogeologické vrty) s výdatnosťou 2,93 – 9,22 l/s.

Zrealizovaním Spišsko – popradskej vodárenskej sústavy ako aj využívaním jestvujúcich prameňov sa vytvorila dostatočná zásoba pitnej vody pre mesto Levoča.

Celková dĺžka vodovodu v meste Levoča je cca 72,1 km a 1,8 km Závada.

Na vodovode v Levoči sú v prevádzke 4 vodojemy. Ich celková kapacita je 2 306 m³ – 1 x 800 m³ VDJ Levoča I., 1 x 1 000 m³ VDJ Levoča II., 1 x 400m³ VDJ Levoča III., 1 x 6 m³ a 1 x 100 m³ VDJ Mariánska Hora. Závada má vlastný vodojem s kapacitou 20 m³.

V meste je 100 % napojenosť objektov na verejný vodovod. V roku 2009 bola spotreba mesta 495 000 m³ vody, čo predstavuje približne 35 m³ na obyvateľa a rok. Spotreba pitnej vody v meste Levoča bola v roku 2009: 1 356 m³ za deň, a to znamená, že kapacita vodovodu (2 306 m³) je dostatočná.

Nevyhovujúce sa javia tlakové pomery, najmä v objektoch na námestí. Potrubie v tomto mieste nezabezpečuje dostatočný tlak, a tým aj potrebu požiarnej vody. V spotrebisku sa nachádzajú miesta, v ktorých je potrebné posilniť tlak cez hydrofórovú stanicu ATS. Jedná sa o časť IBV Nad tehelňou, IBV Regrund.

Zásobovanie pitnou vodou v miestnych častiach:

Levočské lúky - Miestny vodovod je napojený na konci obce Harichovce na líniovú časť vodovodu Spišská Nová Ves – Harichovce – Levoča, ktorý je profilu DN 300 mm. Prívodné potrubie je z PVC 110/12,5 dĺžky 1 133,5 m. V tejto miestnej časti nie je žiadna akumulácia, čo znamená, že v prípade poruchy na prívodnom potrubí je celá miestna časť odstavená od dodávky vody.

Závada - je zásobovaná pitnou vodou z miestneho vodovodu. Nad obcou sú zachytené 3 pramene, o výdatnosti min. 0,05 l/s a max. 0,45 l/s. Od záchytného objektu pre pramene 1 a 2, je voda vedená potrubím DN 65mm priamo do spotrebiska a od záchytného objektu prameňa 3 do vodojemu o objeme 20 m³ Rozvodné potrubie v Závade je profilu DN 80 ale aj 65 čo nie je vyhovujúce.

Levočská Dolina - Zdrojom pitnej vody v súčasnosti pre zásobovanie Levočskej Doliny sú 2 miestne pramene zachytené a odvedené do jestvujúceho vodojemu s obsahom cca 9 m³ a studňa, z ktorej je čerpaná voda dodávaná priamo do jestvujúcej vodovodnej siete.

Pre súčasný stav obyvateľov je potreba vody z týchto prameňov vykrytá, ale bez požiarneho zabezpečenia. Jestvujúce zdroje pitnej vody však nepostačujú pre budúci rozvoj obce.

Pre zásobovanie obce vo výhlade, je potrebné uvažovať s novým zdrojom pitnej vody ako aj s akumuláciou min. 60% z maximálnej dennej potreby pitnej vody.

12.2.2. Odvádzanie a čistenie splaškových a dažďových vôd

Stoková sieť v meste Levoča je budovaná ako jednotná pre dažďové a splaškové vody. Stará stoková sieť bola budovaná z kameňa, bez revízných šácht, vajcového profilu. Niektoré stoky sa preto rekonštruovali, hlavne v starom meste. Ich rekonštrukcia nebola realizovaná v celom rozsahu a preto sa stáva, hlavne pri silných dažďoch, že kapacita starej kanalizácie nestačí odvádzať prívalové vody a tie sa vylievajú cez šachty späť na cesty.

Nová kanalizácia je realizovaná hlavne na nových sídelných obvodoch, ale aj v starom meste, kde nahradila staré stoky.

Členité územie mesta bolo dôvodom pre vybudovanie zberačov A, B, C, D, A8-A, I, ktoré vhodne zbierajú odpadové vody a hlavným zberačom „A“ ich privádzajú na čistiareň odpadových vôd.

Na verejnú kanalizáciu bolo v roku 2009 napojených 95,8% obyvateľov. Počet kanalizačných prípojok je 1 269, ktoré merajú 18,84 km. V rámci pamiatkovej rezervácie je 100% napojenie na verejnú kanalizáciu. Jej stav zodpovedá veku a druhu použitého materiálu. Nevyhovujúci je stav starej klenbovej kanalizácie (Kláštorská ulica, z Baštovej ulice smerom na zberač D, ktorý je vybudovaný súbežne s potokom na sídlisku Západ).

Problém spôsobuje aj zastaralá, často nefunkčná dažďová kanalizácia, na ktorú sa napája dažďový systém zo striech.

V prípade Kostola sv. Jakuba bolo zistené, že realizovaný odvetrávací kanál po obvodu kostola je nefunkčný. V súčasnosti sa robia opatrenia na jeho sfunkčnenie a rekonštrukciu dažďovej kanalizácie.

Čistiareň odpadových vôd mesta Levoča

Čistiareň odpadových vôd pre mesto Levoča je umiestnená juhozápadne od mesta v údolí Levočského potoka po jeho pravej strane. Čistiareň bola navrhnutá ako mechanicko-biologická.

Prietokové údaje ČOV sú $4\,924\text{ m}^3/\text{deň}$ (údaj za rok 2000)

Množstvo čistenej vody je $4\,364\text{ m}^3/\text{deň}$. (v roku 2001), v tom splaškové vody – 485 000 m^3/rok , priemyselné – 6 000 m^3/rok , ostatné – 159 000 m^3/rok , zrážkové – 103 000 m^3/rok , balastné – 840 000 m^3/rok .

Z týchto údajov vyplýva že na ČOV priteká veľké množstvo balastných vôd.

Kanalizácia v miestnych častiach:

Levočské lúky – majú vybudovanú vlastnú ČOV aj splaškovú kanalizáciu. Z navrhovaných lokalít výstavby budú odvádzané splaškovou kanalizáciou odpadové vody do miestnej ČOV.

Nový dvor – v tejto lokalite je kanalizácia v nežiaducom stave a odpadové vody sú zachytávané v jestvujúcom septiku, ktorý už nevyhovuje.

Závada – Závada nemá v súčasnosti kanalizáciu. Odpadové vody sa zachytávajú v žumpách. Pri predpokladanom rozvoji, hlavne pri sezónnom zvýšení návštevníkov, je potrebné riešiť likvidáciu odpadových vôd v miestnej ČOV.

Levočská Dolina – v súčasnosti je odkanalizovaná iba veľmi malá časť Levočskej Doliny. Jedná sa o splaškovú kanalizáciu od jestvujúcich domov v dĺžke cca 200m, ktorá ústi do septika a z neho do Peklianskeho potoka.

12.2.3. Zásobovanie elektrickou energiou, zemným plynom a teplom

Mesto Levoča je zásobené elektrickou energiou z VN 22 kV vývodov č. 272, 419 a 420. Distribučný rozvod NN je napájaný z trafostanice 22/0,4 kV. Celkový počet trafostaníc

v meste Levoča – distribučných VSE a jednoúčelových spolu je 52 ks, z toho distribučných je 38 ks. Väčšina trafostaníc je stĺpových alebo murovaných.

Potreby elektrickej energie na plochách pre priemysel (v súlade s konzultáciou na VSE Sp. Nová Ves) budú riešené samostatne. NN rozvod vo všetkých navrhovaných lokalitách sa navrhuje riešiť káblom uloženým v zemi.

Mesto Levoča a Lokalita Levočské Lúky sú zásobené plynom z VTL plynovodu Spišská Nová Ves – Levoča DN 150 PN 40. Pre mesto Levoča slúžia dve regulačné stanice plynu RS 1 s výkonom 5000 m³/h a RS 2 s výkonom 3000 m³/h.

V lokalite Levočské Lúky je regulačná stanica o výkone 1200 m³/h. Rozvod plynu zo všetkých troch RS je stredotlaký (STL) 100 kPa a v centrálnej časti mesta Levoča nízkotlaký (NTL) so 4 ks regulátormi plynu.

Stále existujú ulice v PR, kde sú ešte vzdušné vedenia NN napätia.

Verejné osvetlenie, ktoré často neakceptuje súčasné možnosti (výber vhodnej farby svetla s cieľom neskresľovania farebnosti fasád), ako aj existencia množstva strešných rozvodov vzdušných vedení elektrickej energie, telefónnych a iných slaboprúdových rozvodov, si vyžadujú v budúcnosti zmenu riešenia.

Nevhodne na fasádach sú umiestňované rozvodné a meracie skrine plynu a elektriny, veľkorozmerné antény na strechy domov, slnečné kolektory a pod.

V objektoch sú často zastaralé, na povrchu trasované rozvody inžinierskych sietí.

Osada Levočská Dolina je napájaná na elektrickú sieť z ES 110/22 kV Sp. Nová Ves vedením č. 419. V osade sa nachádzajú 2 trafostanice 22/0,4 kV VSE a.s. – T1 s názvom Osada, výkon 100 kVA stará mrežová a T2 s názvom Mestské lesy 630 kVA PTS.

VN prípojky k trafostaniciam sú na betónových podperách v dobrom technickom stave. VN rozvod je vzdušný.

Vzhľadom na to, že uvažovaná lokalita nie je plynofikovaná a s plynofikáciou sa ani neuvažuje (vzhľadom na malý predpokladaný odber zemného plynu a vysoké investičné náklady - vzdialenosť od Levoče) bude nutné počítať s odberom elektrickej energie aj pre vykurovanie.

12.2.4. SWOT analýza oblasti – TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

SWOT analýza v oblasti technickej infraštruktúry je súčasťou SWOT analýzy v oblasti životného prostredia.

12.3. Tepelná energetika

Mesto Levoča má vypracovaný záväzný plánovací dokument pre rozvoj sústav tepelných zariadení na území mesta, a to Koncepciu rozvoja mesta Levoča v tepelnej energetike z roku 2007, ktorá je už z veľkej časti neaktuálna a vyžaduje v najbližšom období zaktualizovať.

Z koncepcie vyplýva, že hlavnú palivovú základňu na území mesta pri výrobe tepla tvorí zemný plyn, z ktorého je pokrytá dodávka tepla vo výške 83,8%. Ďalším palivom na území mesta je drevo 7,7%, uhlie 6,2% a elektrická energia 2,3%.

Existujúce sústavy centrálného zásobovania teplom majú všetky predpoklady pre ďalší efektívny rozvoj, hlavne z pohľadu hospodárneho využitia paliva na výrobu tepla a splnenia ekologických požiadaviek. Pri predpokladanom vývoji cien zemného plynu v jednotlivých odberateľských kategóriách, ktoré budú v budúcnosti jednoznačne výrazne eskalovať, sústavy centrálného zásobovania teplom majú vytvorené podmienky pre diverzifikáciu palivovej základne s využitím miestnych lokálnych obnoviteľných zdrojov energie, a to hlavne lesnej a poľnohospodárskej biomasy, ktorá je v blízkom okolí mesta dostupná, čím by sa mohol eliminovať nárast ceny tepla pre odberateľov.

Základné opatrenie na dosiahnutie strategického cieľa „systémový rozvoj sústav tepelných zariadení“ definuje koncepcia ako elimináciu vplyvu narastajúcej ceny zemného plynu na cenu tepla a následnú stabilizáciu, prípadne nárast odberných miest tepla s rešpektovaním prognózy výrazného zníženia spotreby tepla súčasných odberateľov plnením racionalizačných opatrení.

Návrh zásad koncepcie pre rozvoj zásobovania územia mesta teplom:

1. Stabilizovať existujúci systém centrálného zásobovania teplom, využívaním inštalovaných výkonových kapacít a podporovať jeho rozvoj a modernizáciu.
2. Pri výstavbe nových objektov spotreby tepla v dosahu distribučných sietí centrálného zásobovania teplom uprednostniť pripojenie týchto objektov na sústavu centrálného zásobovania teplom (CZT) za predpokladu technickej a ekonomickej prijateľnosti.
3. V prípade, že pripojenie nie je ekonomicky výhodné, resp. nie sú vytvorené technické podmienky na pripojenie v územných častiach mesta mimo dosahu sústavy centrálného zásobovania teplom, preferovať výstavbu zdroja tepla s palivovou základňou zemný plyn, respektíve obnoviteľné druhy energie alebo ich kombinácia.
4. Podmieniť pri posudzovaní žiadosti na výstavbu sústavy tepelných zariadení alebo jej časti za účelom vydania potvrdenia obce podľa § 12 ods. 6 Zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike, predloženie posúdenia vplyvu a dopadu pripravovanej investičnej akcie na cenu tepla pre konečného spotrebiteľa.
5. Pri výstavbe nových a rozsiahle rekonštruovaných veľkých budov (viac ako 1000 m² úžitkovej plochy) podľa § 4 ods. 2 zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov posúdiť v príprave jej výstavby technickú, environmentálnu a ekonomickú využiteľnosť alternatívnych energetických systémov v mieste výstavby, najmä možnosť využitia tepla zo zdroja centrálného zásobovania teplom.
6. Pri rozhodovaní o odpojení sa objektu spotreby tepla od sústavy CZT za účelom výstavby vlastného zdroja tepla, podmieniť vydanie povolenia na výstavbu preukázaním technickej, ekonomickej a environmentálnej výhodnosti odpojenia.
7. Podporovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie na dodávku tepla, hlavne lesnej biomasy, geotermálnej a slnečnej energie.

8. Vytvárať podmienky pre realizáciu programov zameraných na realizáciu úspor energie na strane spotreby tepla v objektoch verejnej správy a bytových domoch (napr. vypracovanie energetických auditov v objektoch spotreby tepla financovaných z rozpočtu mesta a zabezpečiť realizáciu opatrení navrhnutých v auditoch).
9. Podporovať informačný servis obyvateľom mesta a zodpovedným pracovníkom verejnej správy v oblasti šetrenia s energiami.

Doporučuje sa, aby ciele tejto koncepcie boli vyhodnocované každé dva roky. Na základe vyhodnotenia a v súlade so zmenami štátnej energetickej politiky je potrebné zabezpečiť, aby orgánom mesta boli predkladané návrhy na jej prípadné zmeny, resp. doplnenie.

13. BEZPEČNOSŤ OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA

Zákonnosť a poriadok v štáte a bezpečnosť jeho občanov sú trvalým predpokladom zdravého vývoja každej spoločnosti. Bezpečie obyvateľov mesta Levoča a jeho návštevníkov je prioritou kľúčových inštitúcií pôsobiacich v meste v tejto oblasti: Obvodné oddelenie Policajného zboru SR, Mestská polícia a Zbor väzenskej a justičnej stráže SR.

13.1. Obvodné oddelenie policajného zboru SR v Levoči

Sídlisko Rozvoj 34

Web: http://www.minv.sk/?orpz_pp

Policajný zbor (PZ) je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem, ako aj úlohy vyplývajúce z medzinárodných záväzkov SR.

So zabezpečením bezpečnosti miest PZ plní najmä tieto úlohy :

- spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku,
- odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov,
- spolupôsobí pri odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií a legalizácie príjmov z trestnej činnosti,
- vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch a skrátené vyšetrovanie o trestných činoch,
- spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku; ak bol porušený, robí opatrenia na jeho obnovenie,
- odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva,
- vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach,
- dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení.

Územie samotného mesta s cieľom sledovania protiprávneho správania a konania, a z hľadiska výkonu služby policajtov Obvodného oddelenia PZ je rozdelené na 5 častí:

1. Námestie Majstra Pavla a ulice Košická, Kláštorská, Vetrová, Ružová, Uhoľná, Baštová, Mäsiarska, Špitálska, Sirotínska, Kukučínova, Vysoká, Nová, Gustava Hermana, Žiacka, Dlhá, Mórica, Kasárenská, Bottova, Schiessplatz,
2. Slavkovská, Nad tehelňou, Poľná, Kežmarská, Krivánska, Mengusovská, Popradská cesta, Ždiarska, Lomnická, Gerlachovská
3. Sídlisko Západ s ulicami Jána Francisciho, Jozefa Czauczika, Viktora Greschika a ul. Potočná, Predmestie, Ruskinovská,
4. Sídlisko Pri prameni, sídlisko Rozvoj a ulice Krátka, Gašpara Haina, Michala Hlaváčka, M. R. Štefánika, Novoveská cesta, Železničný riadok, Pri podkove, Pri likérke, Levočské Lúky, Nový dvor,

5. Námestie Štefana Kluberta a ulice Probstnerova cesta, Prešovská, Štúrova, Okružná, Pod Vinicou, Za Sedriou, Pri strelnici, Fraňa Kráľa, Sadová, Športovcov, Ovocinárska, Lúčna, Lesná, Kežmarská cesta, Levočská dolina, Závada, Mariánska hora.

Obvodné oddelenie Policajného zboru SR v Levoči a Mestská polícia v Levoči sa zhodujú pri definovaní lokalít s najvyššou mierou protiprávneho konania a najvyšším počtom priestupkov:

- Nad tehelňou
- Levočské lúky
- Námestie Majstra Pavla
- Poľná ul.
- Hradby.

Jedná sa o časti mesta, kde žije najmä rómske obyvateľstvo s vysokým počtom nezamestnaných, chudobných ľudí s nízkou úrovňou vzdelania a kvalifikácie, pričom tieto faktory sa vzájomne podmieňujú. Ide najmä o protiprávne konanie majetkového charakteru a rušenie občianskeho spolunažívania. Ďalšou lokalitou je centrum mesta, kde je zvýšený pohyb miestneho obyvateľstva a návštevníkov mesta, čo vytvára príležitosť pre drobné krádeže, obťažovanie, žobranie a pod.

Z nižšie uvedenej tabuľky vyplýva, že počet prípadov trestnej činnosti počas posledných rokov má kolísavý priebeh ale celková objasnenosť prípadov trestnej činnosti v porovnaní s celoslovenským priemerom je vyššia o viac ako 10%. Z desiatich vybraných ukazovateľov trestnej činnosti je možné za rok 2013 vyzdvihnúť 100% objasnenosť mravnostnej trestnej činnosti a lúpeží. Majetková trestná činnosť a krádeže vĺmaním rastú ich objasnenosť je menej ako 50%. Oproti tomu počet prípadov ekonomickej trestnej činnosti klesla od roku 2010 o polovicu a objasnenosť prípadov v tejto oblasti v Levoči ako aj na celom Slovensku je približne rovnaká.

Tab. 126 Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v porovnaní s celoslovenským priemerom

Rok	2010	2011	2012	2013	
Miesto	Levoča				Slovensko
Celkom	285	306	296	312	x
objasnenosť	63,51%	68,30%	64,19%	65,06%	54,50%
Násilná trestná činnosť	30	33	22	23	x
objasnenosť	93,33%	90,91%	95,45%	82,61%	73,57%
Vraždy	2	0	0	0	x
objasnenosť	50%	-	-	-	x
Lúpeže	3	2	3	2	x
objasnenosť	100%	100%	100%	100%	x
Mravnostná trestná činnosť	5	9	12	5	x
objasnenosť	100%	66,67%	83,33%	100%	x
Znásilnenia	2	1	2	0	x
objasnenosť	50%	100%	66,67%	-	x

Majetková trestná činnosť	106	135	120	128	x
objasnenosť	39,62%	51,11%	53,33%	42,19%	38,75%
Krádeže motorových vozidiel	8	3	4	4	x
objasnenosť	75	66,67%	50%	75,00%	x
Krádeže vlámaním	37	50	49	47	x
objasnenosť	10,81%	30%	44,90%	48,94%	x
Krádeže vlámaním sa do bytov	3	7	4	8	x
objasnenosť	33,33%	42,86%	75%	87,50%	x
Ekonomická trestná činnosť	45	31	41	24	x
objasnenosť	53,33%	54,84%	46,34%	45,83%	41,78%

Zdroj: Policačný zbor, Levoča, x - údaj nie je k dispozícii

13.1.1. Bezpečnosť cestnej premávky

Za posledných pätnásť rokov sa na Slovensku do značnej miery obnovil vozidlový park, pribudli nové kilometre ciest a zvýšila sa hustota premávky. Ročný prírastok viac ako sedemdesiat tisíc nových automobilov má za následok prehustovanie slovenskej cestnej siete. Dnes už aj malé mestá veľmi dobre vedia, čo je to ranná a popoludňajšia dopravná zápcha.

Aj v meste Levoča je možné jasne pomenovať hlavné príčiny dopravnej nehodovosti za posledné roky – porušenie základných povinností vodičov, neprimeraná rýchlosť, nedodržanie vzdialenosti medzi vozidlami, nesprávny spôsob jazdy, nedanie prednosti v jazde a nesprávne predchádzanie. Uvedené príčiny dopravných nehôd sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím podstatne nemenia.

Podľa dostupných informácií počet dopravných nehôd za sledované obdobie rokov 2008 (60) – 2012 (29) úspešne klesol až na polovicu, avšak v roku 2013 zase stúpol na počet 47 dopravných nehôd. Výrazné zhoršenie je možné badať pri počte ľahko zranených osôb, ktorý stúpol z počtu 6 v roku 2008 až na 41 v roku 2013.

Pozn.:

Dopravnou nehodou, ktorú treba ohlásiť polícii je (a za škodovú udalosť sa nepovažuje) ak nie je splnená niektorá z povinností účastníka škodovej udalosti, je vodič zúčastneného vozidla pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky sa odmietol podrobiť vyšetreniu na zistenie ich požitia alebo sa účastníci škodovej udalosti nedohodli na jej zavinení.

Škodovou udalosťou sa rozumie udalosť v cestnej premávke, ktorá sa stane v priamej súvislosti s premávkou vozidla a pri ktorej, nebola usmrtená ani zranená osoba, nebola poškodená cesta alebo všeobecne prospešné zariadenie, neunikli nebezpečné veci alebo na niektorom zo zúčastnených vozidiel vrátane prepravovaných vecí alebo na inom majetku vznikla hmotná škoda zrejme neprevyšujúca jedenaplnásobok väčšej škody podľa Trestného zákona (pozn.: 3 990 €)

Tab. 127 Dopravná nehodovosť v meste Levoča

Rok	2008	2009	2010	2011	2012		2013
					Levoča	SR	
Počet dopravných nehôd	60	51	46	31	29	13945	47
Usmrtené osoby	1	0	0	0	0	296	0
Ťažko zranené osoby	0	3	1	1	1	1122	3
Ľahko zranené osoby	6	3	18	8	11	5316	41
Finančná škoda	61 800	52 530	47 380	31 930	29 370	x	29 847

Zdroj: Policajný zbor Levoča, Ročenka dopravnej nehodovosti MVSR, x - údaj nie je k dispozícii

13.2. Mestská polícia a jej činnosť

Námestie Majstra Pavla 4/4

Web: <http://www.levoca.sk/mestska-policia.phtml?id5=12275>

Mestská polícia v Levoči je v zmysle Zákona SNR č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, z uznesení mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta Levoča.

Mestská polícia prioritne zabezpečuje verejný poriadok v meste, spolupôsobí pri ochrane jej obyvateľov a iných osôb v meste pred ohrozením ich života a zdravia, spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru pri ochrane majetku mesta, majetku občanov, ako aj iného majetku v meste pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím, kontroluje dodržiavanie predpisov, rozhodnutí a všeobecne záväzných nariadení vydaných mestom Levoča. Mesto môže vymedziť mestskej polícii aj ďalšie úlohy, ak to ustanovujú osobitné predpisy a zákony.

Tab. 128 Vybrané ukazovatele činnosti Mestskej polície

Rok		2011	2012	2013
Počet príslušníkov MsP		8	9	9
Celkový počet vyriešených priestupkov		997	857	772
Z toho	Riešené v blokovom konaní a blokom na pokutu nezaplatenú na mieste	256	776	681
	• Na sumu	3 146 €	9 640 €	9 010 €
	Riešené preventívne (dohováraním)	740	80	89
	Oznámené správnomu orgánu a pod.	1	1	2

Zdroj: MsP Levoča, x - údaj nie je k dispozícii

Od roku 2009 má celkový počet vyriešených priestupkov klesajúcu tendenciu. Z 997 vyriešených priestupkov v roku 2011 klesol počet na 772 vyriešených priestupkov v roku 2013. Skoro trojnásobne stúpol počet priestupkov riešených v blokovom konaní a blokom na pokutu nezaplatenú na mieste z 256 (celková suma 3 146 €) v roku 2011 na 681 v roku 2013 (celková suma 9 010 €). Príjem z blokových pokút sa ale oproti roku 2012 znížil o 6,53%. Oproti 740 priestupkom, ktoré boli riešené v roku 2011 preventívne, bolo v roku 2013 riešených preventívne iba 89 priestupkov.

V roku 2013 Mestská polícia riešila 650 priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky (zákazy vjazdu, zákazy státi, zákazy zastavenia, jazda v protismernej premávke a pod.), čo je viac ako dvojnásobné zvýšenie oproti roku 2011.

Tab. 129 Najčastejšie sa vyskytujúce priestupky podľa druhu spáchania priestupku

<i>Rok</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Počet všetkých vyriešených priestupkov spolu</i>	1 247	857	772
<i>Počet všetkých dopravných priestupkov spolu</i>	292	721	650
<i>Zákaz zastavenia a státi</i>	56	353	91
<i>Porušenie v jednosmernej premávke</i>	82	38	278
<i>Nedovolené parkovanie bez PK</i>	311	84	93
<i>B1, B2, B3 (zákazy vjazdu)</i>	16	227	108
<i>IP 16 (vyhradené a ZŤP parkoviská)</i>	16	19	33
<i>IP 27a, iné priestupky (zóna s dopravným obmedzením)</i>	0	0	47

Zdroj: Mestská polícia, Levoča, x - údaj nie je k dispozícii

13.2.1. Personálne a materiálno-technické vybavenie Mestskej polície

Počet príslušníkov Mestskej polície vzrástol zo 6 v roku 2008 na 9 v roku 2012. Súčasná personálna kapacita je však vzhľadom na problémy a potreby v oblasti bezpečnosti občanov a návštevníkov mesta nepostačujúca. Pre porovnanie je možné uviesť, že optimálny počet mestských policajtov je 1 príslušník Mestskej polície na 1000 obyvateľov (napr. blízky Kežmarok, rovnako Slovenské kráľovské mesto ako Levoča, s počtom obyvateľov 16 552 má 16 mestských policajtov). Zhodnotením situácie Mestskej polície v Levoči je potrebné uviesť, že bez ďalšieho rozširovania personálu a najmä veľmi potrebnej modernizácie priestorov a vybavenia, ktoré sú v súčasnej dobe nevyhovujúce, nebude možné zabezpečovať základné úlohy Mestskej polície na postačujúcej úrovni.

13.2.2. Preventívna a osvetová činnosť Mestskej polície v Levoči

Monitorovací kamerový systém, sa využíva na ochranu zdravia a majetku občanov, ako aj iných návštevníkov mesta. V súčasnosti je v meste umiestnených funkčných 16 kamier (24 hodín denne), ktoré sú situované na miestach, kde sa sústreďuje väčší počet osôb a to v lokalitách:

- Námestie Majstra Pavla, 3 kamery otočné,
- Sídliisko Západ, 3 kamery otočné,
- Autobusová stanica, 1 kamera otočná,
- Sídliisko Hrad, 1 kamera otočná, 1 kamera statická,
- Námestie. Š. Kluberta, 1 kamera otočná,
- Gymnázium, 1 kamera statická,
- Hradby, 1 kamera otočná,
- Lokalita Schiesplatz, novovybudovaný kamerový systém v roku 2013 s počtom 4 kamier, 2 kamery tzv. rybie oká, 2 kamery statické s nočným videním napojené na monitorovacie stredisko obsluhy kamerového systému optickým káblom.

Výstupy z kamier sú zväčša využívané pre potreby orgánov policajného zboru.

Obsluha kamerového systému je zabezpečená piatimi zaškolenými zdravotne postihnutými občanmi, ktorí sú zamestnaní v rámci zriadeného chráneného pracoviska na pracovisku Mestskej polície a jedným zamestnancom Mestskej polície. Zamestnanci sa striedajú v šesťhodinových časových intervaloch v štvorzmenej prevádzke pri obsluhu a obrazovkách kamerového systému a sledujú verejný poriadok v monitorovaných lokalitách.

Kamerový systém je v súčasnosti už zastaraný a je potrebné ho revitalizovať a to konkrétne výmenou pôvodných káblových a rádiových rozvodov za optické káble s k tomu prislúchajúcou technickou vybavenosťou, ktorý by zabezpečil oveľa rýchlejší a kvalitnejší prenos na záznamové zariadenia a monitorovací pult kamerového systému. Počet kamier v časovom horizonte do roku 2020 by bolo vzhľadom na rozlohu mesta a mestských častí potrebné naďalej rozširovať a postupne obmieňať za novodobé s vyšším rozlíšením a kvalitou obrazu a zlepšenou možnosťou identifikovať potrebné miesta a osoby.

V rámci preventívno-osvetovej činnosti boli v spolupráci so školami v roku 2013 realizované štyri prednášky pre deti predškolského a školského veku zamerané na bezpečnosť v cestnej premávke (130 účastníkov) a 3 prednášky zamerané na prevenciu pred požívaním alkoholu mladistvých osôb. Podmienky pre realizáciu preventívnych aktivít na zvýšenie bezpečnosti detí v doprave sú vytvorené a využívané na dopravnom ihrisku pri MŠ na ul. Železničný riadok.

V roku 2013 bolo vykonaných 14 kontrol v lokalitách mesta, kde je požívanie alkoholických nápojov v zmysle VZN zakázané, pričom u 5 mladistvých osôb bolo zistené požitie alkoholických nápojov.

Tab. 130 Kontroly podávania alkoholu maloletým a mladistvým

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet kontrol	7	7	92	11	14
Maloleté a mladistvé zistené osoby pod vplyvom alkoholu	0	0	18	0	5

Zdroj: Mestská polícia, Levoča

13.3. Hasičský a záchranný zbor v Levoči

Novoveská cesta 34

Web: www.krhazzpv.sk/levoca.htm

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru (ďalej len OR HaZZ) v Levoči podľa zákona č.315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore plní úlohy štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi, vykonáva štátny požiarňový dozor a tiež podľa zákona 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme plní úlohy pri haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach, ale najmä poskytuje pomoc pri ohrození života, zdravia a majetku.

V súvislosti s týmito úlohami príslušníci HaZZ (tzv. represívna zložka) vykonávajú odborné činnosti pri najzložitejších hasiacich prácach a pri záchrane osôb a majetku s použitím špeciálnej vyslobodzovacej a výškovej techniky a vykonávajú zisťovanie príčin vzniku požiarov.

Štátny požiarňový dozor na OR HaZZ v Levoči (oddelenie požiarnej prevencie) vykonáva ucelenú odbornú činnosť pri posudzovaní projektovej dokumentácie stavieb a

technologických zariadení z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti u objektov so zložitým riešením protipožiarnej bezpečnosti.

Tab. 131 Štatistika výjazdovosti OR HaZZ v Levoči

Rok	Požiare			Technické zásahy		Plané poplachy	Výjazdy celkom		
	Okres LE	v k. u. mesta Levoča		Okres LE	v k. u. mesta Levoča		Okres LE	v k. u. mesta Levoča	
		počet	Škody v €					počet	%
2009	113	43	7 510	162	47	6	281	90	32
2010	89	30	49 305	321	104	2	412	134	33
2011	145	43	22 525	232	57	3	380	100	26
2012	187	69	35 775	198	68	0	385	137	36
2013	133	50	16 860	224	56	3	360	106	29

Zdroj: OR HaZZ v Levoči

Z uvedených informácií v tabuľke vyplýva, že v roku 2013 vzniklo v okrese Levoča 133 požiarov z toho v katastrálnom území mesta 50 požiarov s vyčíslenými škodami 16 860 €. Celkový počet výjazdov HaZZ oproti predošlým štyrom rokom klesol na počet 360 v okrese Levoča a 106 v katastrálnom území mesta Levoča, čo je necelých 30%. V okrese Levoča dochádza k najväčšiemu nárastu počtov požiarov v jarých mesiacoch na poľnohospodárskych plochách, v prírodnom prostredí, alebo na nehnuteľnom majetku občanov najmä pri vypaľovaní trávy a suchých porastov.

13.3.1. Organizačná štruktúra Hasičskej stanice v Levoči

Hasičská stanica Levoča sídli v mieste Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Levoči. Je hlavnou stanicou Okresného riaditeľstva HaZZ v Levoči, v rámci organizačnej štruktúry je jej celkový počet (zásahových) príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým časom pripadajúcich na túto hasičskú stanicu 22. Hasičská stanica má z pohľadu dojazdu pridelený svoj zásahový obvod pod ktorý patria okrem mesta Levoča i obce Baldovce, Brutovce, Bugľovce, Dlhé Stráže, Doľany, Domaňovce, Dravce, Klčov, Kurimany, Nemešany, Nižné Repaše, Olšavica, Pavľany, Spišský Hrhov, Spišský Štvrtok, Torysky, Uloža a Vyšné Repaše väčšinou s poľnohospodárskym a drevárskym priemyslom na rozhraní okresov Kežmarok, Poprad a Spišská Nová Ves. Počtom príslušníkom do tridsať sa zaraďuje HS Levoča medzi HS III. typu.

V organizačnej štruktúre príslušníkov HS v roku 2013 sú zaradení: veliteľ družstva - technik špecialista, technik špecialista, hasič záchranár špecialista, technik - strojník, hasič záchranár, slúžiacich v troch zmenách v počte 7,7 a 8 príslušníkov.

13.3.2. Spolupráca s inými subjektmi

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Levoči v súvislosti s plnením úloh pri haváriách, živelných pohromách ale i iných mimoriadnych udalostiach, kedy poskytuje pomoc pri ohrození života, zdravia a majetku úzko spolupracuje s ostatnými zložkami Integrovaného záchranného systému (IZS) a zložkami Policajného zboru. Táto spolupráca je na veľmi dobrej úrovni a pre neustále zlepšovanie spolupráce a koordináciu činností

jednotlivých zložiek vykonáva súčinnostné taktické cvičenia, ktorých úlohou je okrem precvičenia nasadzovania a riadenia síl a prostriedkov pri zdolávaní a likvidácii mimoriadnej udalosti precvičiť i vzájomnú súčinnosť medzi zasahujúcimi príslušníkmi OR HaZZ v Levoči, koordinačným strediskom IZS pri KU v Prešove a jednotlivými záchrannými zložkami. Organizáciu integrovaného záchranného systému, spoluprácu jednotlivých zložiek IZS, pôsobnosť a úlohy štátnej správy a záchranných zložiek v rámci IZS pri koordinácii činností súvisiacich s poskytovaním pomoci, ak je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok, alebo životné prostredie upravuje zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme.

Podľa Vyhlášky Ministerstva vnútra SR z 20. novembra 2006 o hasičských jednotkách – Zbierka zákonov č. 611/2006 je v meste Levoča zriadený Dobrovoľný obecný (mestský) hasičský zbor. Povinnosti zriaďovateľa sú zmluvne prenesené na Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Levoči. Členovia dobrovoľného požiarneho zboru sú zapájaní najmä do riešenia krízových situácií pri mimoriadnych udalostiach a preventívnych aktivitách.

13.4. Zbor väzenskej a justičnej stráže

Zbor väzenskej a justičnej stráže je zriadený podľa zákona Národnej rady SR č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) a je charakterizovaný ako ozbrojený zbor, ktorý plní úlohy súvisiace s výkonom väzby, výkonom trestu odňatia slobody, ochranou a strážením objektov zboru a ochranou poriadku a bezpečnosťou v súdnych objektoch. Zbor tvoria generálne riaditeľstvo, ústavy na výkon väzby, ústavy na výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnica pre obvinených a odsúdených a príslušníci zboru. V meste Levoča pôsobí a svoju činnosť realizuje Ústav na výkon trestu odňatia slobody.

13.4.1. Ústav na výkon trestu odňatia slobody v Levoči

Námestie Š. Kluberta č. 7

Web: www.zvjs.sk/?ustav-vykon-vazby-levoca

Ústav na výkon trestu odňatia slobody (ďalej ÚVTOS) sídli v meste Levoča od roku 1997.

ÚVTOS Levoča je organizačnou zložkou Zboru väzenskej a justičnej stráže. Činnosť a pôsobnosť zboru je upravená v zákone č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov. Zbor väzenskej a justičnej stráže je ozbrojený bezpečnostný zbor.

Občan mesta sa môže dostať do konfrontácie s príslušníkom ÚVTOS len v súvislosti so zabezpečovaním úloh spojených s výkonom trestu odňatia slobody. ÚVTOS zabezpečuje v rámci zákona ochranu objektu a ochranu verejného poriadku výhradne v blízkosti objektu ústavu.

V rámci úloh Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) ÚVTOS Levoča plní úlohy na úseku:

- výkonu trestu odňatia slobody,

- ochrany objektov zboru (ÚVTOS v Levoči – objekt zboru, ktorý sa nachádza v katastrálnom území mesta Levoča a vykonáva svoju činnosť podľa osobitných predpisov - zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže; zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a v ich blízkosti,

Príslušník zboru má postavenie verejného činiteľa a je povinný v medziach zákona vykonať služobný zákrok proti obvinenému, odsúdenému alebo proti inej osobe, ktorá marí účel výkonu väzby, účel výkonu trestu odňatia slobody, ruší činnosť a poriadok v objektoch zboru, v objektoch detenčného ústavu, v objektoch súdu, v objektoch prokuratúry a v ich blízkosti.

13.4.2. Súčinnosť zboru so štátnymi orgánmi, obcami a inými právnickými a fyzickými osobami

Pri plnení úloh podľa osobitného predpisu zbor spolupracuje so štátnymi orgánmi, s obcami, právnickými osobami a fyzickými osobami s cieľom zabezpečiť účel výkonu väzby a účel výkonu trestu odňatia slobody. Ďalej zbor spolupracuje s Policajným zborom, Slovenskou informačnou službou, Vojenským spravodajstvom, colnými orgánmi a Vojenskou políciou najmä pri odhaľovaní trestných činov, bezprostrednom prenasledovaní osôb na úteku, pri ochrane verejného poriadku a bezpečnosti v objektoch súdu, v objektoch prokuratúry a v ich blízkosti, pri vyhľadávaní omamných látok, psychotropných látok, jedov, prekurzorov, výbušnín, nástražných a výbušných systémov, pri výcviku v oblasti služobnej kynológie a pri výcviku príslušníkov zboru.

13.4.3. Prevencia a osvetová činnosť

- realizácia ukážok práce príslušníkov zboru v školských a predškolských zariadeniach,
- vykonávanie exkurzií pre študentov stredných a vysokých škôl,
- spolupráca v oblasti špeciálnej kynológie pri vyhľadávaní látok so špecifickým pachom (napr. vyhľadávanie drog v školských zariadeniach),
- prednášková činnosť v oblasti prevencie kriminality mládeže,
- samotný inštitút výkonu trestu odňatia slobody pôsobí ako preventívny faktor (napr. pohyb odsúdených osôb v sprievode príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže v uliciach mesta alebo v zdravotníckych zariadeniach pôsobí preventívne),
- spolupráca s orgánmi štátnej správy pri vytváraní priaznivých sociálnych podmienok pri prepustení odsúdených z výkonu trestu odňatia slobody.

13.5. Mimoriadne udalosti v meste a ich dopady na obyvateľstvo

13.5.1. Charakteristika rizík pri vzniku mimoriadnych udalostí v meste a jeho okolí

Tab. 132 Prehľad druhov ohrozenia v meste podľa charakteru vplyvov

<i>Druh ohrozenia</i>	<i>Zóna ohrozenia</i>
<i>ohrozenie nebezpečnou látkou</i>	áno
<i>všeobecné ohrozenie</i>	áno
<i>snehové kalamity</i>	áno

<i>požiare prírodného pôvodu</i>	áno
<i>prívalové povodne, povodne</i>	áno
<i>zemetrasenie</i>	doteraz neevidované
<i>zosuv pôdy</i>	áno
<i>víchrice</i>	áno
<i>epidémie</i>	doteraz neevidované

Zdroj: MsÚ

Tab. 133 Určenie možných rizík a vyhodnotenie možných následkov krízovej situácie

Určenie možných rizík	Druh mimoriadnej udalosti	Riziká
<i>Lesy</i>	požiar, zosuv pôdy, padanie kameňa	
<i>Poľnohospodárstvo</i>	požiar, zamorenie vodných tokov	senník, sklad HK, sklad PHM
<i>Kultúra, múzea, výstavy</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	kotolňa, zhromažďovací priestor, spoločenský význam
<i>Športové zariadenia</i>	požiar, únik nebezpečnej látky, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	zhromažďovacie priestory, skladovanie nebezp. látok
<i>Úrady a inštitúcie</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	kotolňa, spoločenský význam
<i>Ústavy, domovy, nemocnice</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	kotolňa, spoločenský význam, sklad technických plynov (nemocnica), diselagregát (nemoc.)
<i>Banky, poisťovne, sporiteľne</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	národohospodársky význam
<i>Hotely, ubytovne, reštaurácie</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	kotolňa
<i>Zhromažďovacie priestory – Mariánska púť, Dni Majstra Pavla, Vianočné remes. trhy</i>	požiar, uloženie výbušniny, alebo iných látok ohrozujúcich zdravie a životy občanov, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	poplach
<i>Školy</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	kotolňa, spoločenský význam, zhromažďovací priestor
<i>Hypermarkety</i>	požiar, situácie s nevyhnutnosťou vykonania evakuácie osôb	zhromažďovací priestor, sklady

Zdroj: MsÚ

13.5.2. Vzniknuté mimoriadne udalosti v meste a ich dopady za posledné 3 roky

Povodeň na vodnom toku – Levočský potok a jeho prítoky. Povodeň na území mesta Levoča bola vyhlásená - III. stupeň PA dňa 4. 6. 2010 a odvolaná - II. stupňa PA dňa 24. 6. 2010. Z dôvodu dosiahnutia vodného stavu a prietoku určeného v povodňovom pláne na neohrádzovanom vodnom toku – Levočský potok a jeho prítoky, pri prietoku presahujúcom kapacitu koryta vodného toku, voda zaplavila priľahlé územie a spôsobila povodňové škody a vodou unášané predmety vytvorili v koryte vodného toku bariéru. Voda sa vylievala z koryta vodného toku, kde spôsobila škody na majetku a ohrozila zdravie obyvateľstva.

Škody spôsobené na majetku fyzických osôb - 225 000 €. Škody spôsobené na majetku mesta - 182 000 €.

Veterná smršť s intenzívnym dažďom - mimoriadna udalosť vznikla dňa 16. 8. 2010 o 18:15 hod. a spôsobila škody na majetku občanov a majetku mesta. Na uliciach Nad Tehelňou, Poľná, Lomnická, Nová, Kláštorňa, Námestie Majstra Pavla vietor strhol dvanásť striech na rodinných domoch. Veterná smršť vyvrátila stĺpy elektrického vedenia. Mesto bolo bez elektriny, na obnove dodávky sa pracovalo v noci a v ďalších dňoch. Silný vietor spôsobil poruchy na vedeniach vysokého a nízkeho napätia. Smršť bola sprevádzaná intenzívnym dažďom a bleskami. Príkaz na vyhlásenie mimoriadnej situácie bol vydaný dňa 16. 8. 2010 k 19,00 hod. a príkaz na odvolanie mimoriadnej situácie pre územie mesta Levoča dňa 19. 8. 2010 k 14:00 hodine.

13.5.3. Zabezpečenie riešenia a prevencie krízových situácií v meste

V prípade vzniku krízovej situácie sa postupuje podľa spracovaných plánov a pripravenej dokumentácie podľa legislatívy o civilnej ochrane obyvateľstva (mimoriadne udalosti a situácie) a hospodárskej mobilizácii (ochrana a obrana obyvateľstva počas vojnových stavov).

Subjekty zabezpečujúce riešenie a prevenciu vzniku mimoriadnych udalostí v meste:

- Okresný úrad odbor krízového riadenia
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru
- Obvodné riaditeľstvo Policajného zboru
- Okresný úrad odbor starostlivosti o životné prostredia
- Slovenský vodohospodársky podnik Košice, Povodie Hornádu a Bodvy (PHaB)
- Mesto Levoča – Krízový štáb mesta

Mesto má vypracovaný **Povodňový plán záchranných prác mesta Levoča a Plán opatrení na zavedenie regulácie predaja životne dôležitých výrobkov alebo životne dôležitých tovarov** s využitím mimoriadnych regulačných opatrení počas krízovej situácie. Výdajné miesto protichemickej individuálnej ochrany (PIO) sa nachádza na Námestí Majstra Pavla č. 58, Levoča v sklade civilnej ochrany.

Včasné varovanie obyvateľstva a jeho oboznamovanie s riešením situácie sa vykonáva hlásnou službou, ktorá je súčasťou informačného systému civilnej ochrany. V súčasnosti sú v meste Levoča inštalované dve sirény fungujúce na elektromotorickej báze, ktoré sú napájané elektrickou energiou po káblových rozvodoch. Ovládajú sa mechanicky. Mesto Levoča a HaZZ Levoča zabezpečujú ich plnú prevádzku a preskúšavanie. Po varovných signáloch sirén nasleduje slovné vyrozumienie obyvateľstva o danej situácii, čo je možné realizovať v súčasných podmienkach mesta len technickým zariadením na vozidlách mestskej polície, a ktoré zvukovo pokryje maximálne jednu až dve ulice. Slabá funkčnosť systémov vyrozumienia sa prejavila v meste pri povodni v roku 2010, keď bolo potrebné informovať obyvateľstvo bývajúce v lokalitách zasiahnutých povodňovou situáciou.

Zámerom mesta pre rok 2014 je inštalácia štyroch mestských sirén „Pavián“ umiestnených na budove zimného štadióna, športovej hale, mestskom úrade a budove štátnej polície.

Riadenie záchranných prác

Mesto vykonáva záchranné práce na záchranu životov, zdravia a majetku občanov. V súčinnosti s obvodným úradom a hasičským a záchranným zborom zabezpečuje:

- materiálnu pomoc - vrecia, piesok, lomový kameň, zeminu, nepremokavé plachty, náhradné zdroje,...
- špeciálne mechanizmy - bagre, nakladače, vyklápacie autá, žeriavy, plošiny, buldozér, traktory, snehové pluhy, pily,...
- evakuáciu obyvateľstva - s dočasným ubytovaním, stravovaním a zdravotnou starostlivosťou,
- sumarizáciu vzniknutých povodňových škôd na majetku právnických osôb, fyzických osôb podnikateľov a fyzických osôb - občanov, ktorú predkladá obvodnému úradu.

13.5.4. Preventívne opatrenia zrealizované na predchádzanie vzniku krízových situácií

Od júna 2010 boli zrealizované nasledujúce opatrenia na predchádzanie vzniku krízových situácií v meste:

- Komplexné cvičenie územného systému civilnej ochrany a systému krízového riadenia územného obvodu Poprad s dôrazom na riešenie ochrany obyvateľstva pred následkami prírodnej katastrofy povodeň, na základe ktorej sú vykonávané rozsiahle záchranné práce, konaného dňa 5. – 7. 10. 2011.
- Informácie na web stránke mesta ako reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť, keď je ohrozený život a zdravie, alebo ako postupovať, keď je ohrozený majetok, s kontaktnými telefónnymi číslami na linky tiesňového volania.
- Doplnenie vybavenia skladov civilnej ochrany pre prípad novej povodne alebo inej mimoriadnej situácie (zabezpečených 1 000 kusov vriec a ďalšieho materiálu pre vykonanie záchranných prác - nepremokavé plachty, náradie, a pod.).

13.6. SWOT analýza oblasti – BEZPEČNOSŤ OBČANOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none">○ v meste majú sídlo a aktívne pôsobia:<ul style="list-style-type: none">- Obvodné oddelenie Policajného zboru SR (PZ) Mestská polícia (MsP)- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru (HaZZ)- Zbor väzenskej a justičnej stráže (ZVJS)- dobrá spolupráca vyššie uvedených subjektov pôsobiach v oblasti bezpečnosti v Levoči pri riešení krízových a mimoriadnych situácií a ich následkov○ legislatívne určené personálne obsadenie	<ul style="list-style-type: none">○ vysoký počet priestupkov vo vybraných lokalitách a osídleniach○ poddimenzované personálne obsadenie MsP○ nepostačujúce materiálno-technické a priestorové vybavenie MsP○ vysoký počet priestupkov vo vybraných lokalitách a osídleniach○ časté nedodržiavanie VZN – o čistote mesta, o nakladaní s odpadmi, o predajnej prevádzkovej dobe, trhový poriadok○ chýba generel dopravy○ zlá dopravná situácia v meste (ohrozenie osôb na frekventovaných úsekoch napr. pred

<p>u štátnych inštitúcií</p> <ul style="list-style-type: none"> o realizovaná preventívno-osvetová činnosť MsP a ZVJS v spolupráci so školami (prednášky, exkurzie, spolupráca s kynológmi pri hľadaní drog,...) o zavedený kamerový systém na frekventovaných lokalitách v meste o úspešne realizované projekty s dopadom na zvýšenie bezpečnosti v roku 2012 (Zvýšenie bezpečnosti - prestavba Námestia Majstra Pavla, Vytvorenie protieróznych a vodozádržných opatrení, Oprava múru mestského opevnenia, Premostenie Levočského potoka, Parkovacia plochy na sídlisku Západ, Zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska pre monitorovanie bezpečnostnej situácie, Projekt Terénna sociálna práca) o mesto má vypracovaný Povodňový plán záchranných prác mesta Levoča 	<p>nemocnicou, nedostatočný počet parkovacích miest v meste)</p> <ul style="list-style-type: none"> o ohrozovaná bezpečnosť chodcov - osôb so zdravotným postihnutím - chýbajúce a nerekonštruované chodníky o mesto nie je v každej časti bezbariérové - chýba pasportizácia bariér v meste o ohrozenie osôb túlavými psami - neriešený odchyt o časté požiare v jarnom období z dôvodu vypaľovania trávy o nefunkčnosť Dobrovoľného požiarného zboru – najmä nedostatočné materiálo-technické vybavenie, personálne nepostačujúce, využívaní iba na preventívne opatrenia o zanášanie koryta vodného toku – Levočský potok, (mesto nemá dosah, údržba toku je v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku Košice) o nepostačujúce materiálo-technické vybavenie jednotlivých zložiek pri mimoriadnych udalostiach (Mestská polícia, Technické služby, HaZZ,...) o nepostačujúca informovanosť obyvateľstva v prípadoch mimoriadnych situácií – chýba vybudovania mestského rozhlasu o nepostačujúci prenos informácií o zdroji ohrozenia a o záchranných prácach - nemožnosť rozdelenia úloh a realizovania opatrení po vzniku mimoriadnej udalosti, o komplikácie pri riešení mimoriadnych udalostí - neznalosť, neprehľadnosť, uloženia inžinierskych sietí na území mesta Levoča vrátane miestnych častí.
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> o zavedenia bezplatnej tiesňovej linky 159 so zabezpečenou 24 hod. prevádzkou s požadovaným personálnym a materiálo-technickým vybavením o posilnenie právomoci mestskej polície - personálne a materiálo-technickým vybavením o zintenzívnenie prevencie zo strany polície – prostredníctvom cielene realizovaných projektov v spolupráci s inými subjektmi o využiť budúcich prijímateľov poberateľov dávok – napr. na úpravu tokov, suchá tráva kosenie,... o cielene zabezpečiť bezpečnosť návštevníkov veľkých podujatí posilnením kapacít (krádeže, obťažovanie,...) o spolupráca škôl so Zborom väzenskej 	<ul style="list-style-type: none"> o tendencia znižovať legislatívne určené personálne obsadenie a technické vybavenie u štátnych inštitúcií o po vybudovaní plánovaného Zimného štadióna pri prípadnej mimoriadnej situácii poruche zariadení (čpavok) možné ohrozenie odsúdených a ich nutná evakuácia o pri nefunkčnom mestskom rozhlase a nevytvorení iných efektívnych spôsobov na informovanie verejnosti o vzniknutých mimoriadnych situáciách možné očakávať kritické dôsledky. o nedoriešené vlastníctvo vodných malých tokov, ich správa, údržba, čistenie. o nevysporiadané vlastníctvo rodinných domov a pozemkov najmä v miestnej časti Levoča - Levočské Lúky – mesto v k. ú. nemôže nahradiť

<p>a justičnej stráže - nasadenie cvičených psov pri hľadaní zakázaných látok a drog</p> <ul style="list-style-type: none"> o vybudovanie Mestskej odchytovej stanice túlavých zvierat 	<p>škody pri mimoriadnych udalostiach</p> <ul style="list-style-type: none"> o neuvedomelosť občanov znečisťovateľov, umiestňovanie skládok odpadov na záplavových územiach a uskladňovanie materiálov a predmetov, ktoré môže voda počas povodní odplaviť.
---	--

Zoznam grafov

Graf. 1	Vývoj počtu obyvateľov za posledných 5 rokov v meste Levoča.....	13
Graf. 2	Vývoj počtu obyvateľov mesta Levoča podľa vekovej štruktúry.....	16
Graf. 3	Index starnutia	17
Graf. 4	Index vitality	18
Graf. 5	Veková pyramída obyvateľov mesta Levoča	19
Graf. 6	Národnostná štruktúra obyvateľstva v meste Levoča – prvých 5 okrem slovenskej	21
Graf. 7	Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v meste Levoča	21
Graf. 8	Obyvateľstvo mesta podľa vierovyznania	23
Graf. 9	Evidovaná miera nezamestnanosti v období 2008 - 2013	54
Graf. 10	Vývoj absolútneho počtu UoZ v meste Levoča v rokoch 2008 - 2013.....	55
Graf. 11	Percentuálny podiel počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľstva v roku 2011	58
Graf. 12	Odvetvová štruktúra živnostníkov v okrese Levoča v roku 2012	59
Graf. 13	Odvetvová štruktúra podnikov v okrese Levoča v roku 2012	61
Graf. 14	Veľkostná štruktúra podnikov v okrese Levoča v roku 2012.....	61
Graf. 15	Vývoj počtu zamestnancov v samospráve mesta.....	63
Graf. 16	Najčastejšie príčiny smrti v meste Levoča v roku 2012.....	121
Graf. 17	Počet ukončených hospitalizácií v nemocnici za roky 2008 – 2013	125
Graf. 18	Výsledok hospodárenia nemocnice za roky 2008 – 2013 (v €)	127
Graf. 19	Výnosy nemocnice od zdravotných poisťovní za roky 2008-2013 (v €)	128

Zoznam obrázkov

Obr. 1	Vyznačenie nehnuteľných kultúrnych pamiatok (stavebných objektov) v lokalite Levoča, zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu	70
Obr. 2	Hrubá miera úmrtnosti na zhubné nádory za rok 2007 - muži	122
Obr. 3	Hrubá miera úmrtnosti na zhubné nádory za rok 2007 - ženy.....	122
Obr. 4	Percentuálny podiel Rómov v obciach Východného Slovenska	142
Obr. 5	Európska cestná trasa E50 na území Slovenska	169

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Vývoj počtu obyvateľov mesta Levoča	13
Tab. 2	Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov mesta Levoča a index rastu	14
Tab. 3	Prirodzený prírastok v meste Levoča, okrese Levoča a Prešovskom kraji.....	15
Tab. 4	Saldo sťahovania obyvateľstva v meste Levoča, okrese Levoča a Prešovskom kraji	15
Tab. 5	Veková štruktúra obyvateľov mesta Levoča	16
Tab. 6	Index starnutia	17
Tab. 7	Priemerný vek obyvateľov.....	18
Tab. 8	Hrubá miera sobášnosti a rozvodovosti v roku 2012	19
Tab. 9	Vývoj natality a mortality obyvateľov mesta Levoča za roky 2008-2012	20
Tab. 10	Národnostné zloženie obyvateľstva mesta Levoča	20
Tab. 11	Porovnanie vzdelanostnej štruktúry v meste Levoča, okrese Levoča, Prešovskom kraji a na Slovensku za rok 2011	22
Tab. 12	Počty detí a personálu v detských jasliach v Levoči	24
Tab. 13	Počty detí a personálu v materských školách zriadených mestom Levoča	25
Tab. 14	Počet zamestnancov materských škôl.....	26
Tab. 15	Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov	26
Tab. 16	Účasť pedagogických zamestnancov MŠ na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v roku 2013.....	26
Tab. 17	Počty detí a personálu v základných školách zriadených mestom Levoča.....	29
Tab. 18	Počet zamestnancov základných škôl	29
Tab. 19	Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov	30

Tab. 20	Účasť pedagogických zamestnancov na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v roku 2013.....	30
Tab. 21	Počty detí a personálu v Špeciálnej základnej škole v Levoči.....	32
Tab. 22	Počet zamestnancov v Špeciálnej základnej škole v Levoči.....	32
Tab. 23	Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov v Špeciálnej základnej škole v Levoči	33
Tab. 24	Účasť pedagogických zamestnancov na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v roku 2013.....	33
Tab. 25	Kružková činnosť základných škôl v Levoči	33
Tab. 26	Počet žiakov v jednotlivých odboroch ZUŠ Levoča.....	34
Tab. 27	Počet zamestnancov ZUŠ Levoča	34
Tab. 28	Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov ZUŠ Levoča	35
Tab. 29	Kružková činnosť CVC Olymp	35
Tab. 30	Počet žiakov Gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči.....	37
Tab. 31	Účasť pedagogických zamestnancov Gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania	37
Tab. 32	Počet žiakov Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči	38
Tab. 33	Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči	38
Tab. 34	Účasť pedagogických zamestnancov Gymnázia sv. Františka Assiského na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania	38
Tab. 35	Počet žiakov Strednej pedagogickej školy.....	39
Tab. 36	Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Strednej pedagogickej školy	39
Tab. 37	Účasť pedagogických zamestnancov Strednej pedagogickej školy na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v školskom roku 2012/2013	39
Tab. 38	Počet žiakov Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta v Levoči	40
Tab. 39	Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta v Levoči	41
Tab. 40	Účasť pedagogických zamestnancov Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania	41
Tab. 41	Prehľad študijných odborov na Strednej odbornej škole Majstra Pavla v Levoči	42
Tab. 42	Počet žiakov Strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči.....	42
Tab. 43	Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči	43
Tab. 44	Účasť pedagogických zamestnancov Strednej odbornej školy Majstra Pavla v Levoči na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania v školskom roku 2012/2013	43
Tab. 45	Prehľad učebných a študijných odborov na Strednej odbornej škole pre žiakov so zrakovým postihnutím internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1	44
Tab. 46	Prehľad študijných odborov na Strednej odbornej škole pre žiakov s telesným postihnutím internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1.....	44
Tab. 47	Prehľad učebných odborov V Odbornom učilišti pre žiakov so zrakovým postihnutím internátnom, Námestie Štefana Kluberta 1	44
Tab. 48	Počet žiakov Spojenej školy internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1.....	44
Tab. 49	Štruktúra a dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Spojenej školy internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1	45
Tab. 50	Účasť pedagogických zamestnancov Spojenej školy internátnej, Námestie Štefana Kluberta 1 na školeniach/kurzoch v rámci celoživotného vzdelávania.....	45
Tab. 51	Počet žiakov v základnej škole Spojenej školy internátnej.....	48
Tab. 52	Počet zamestnancov Spojenej školy internátnej.....	48
Tab. 53	Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Spojenej školy internátnej	48
Tab. 54	Počet žiakov v Spojenej škole Jána Vojtaššáka internátnej.....	49
Tab. 55	Počet žiakov v Spojenej špeciálnej základnej škole Jána Vojtaššáka internátnej.....	50
Tab. 56	Počet žiakov v 1. a v 9. ročníku v Spojenej špeciálnej základnej škole Jána Vojtaššáka internátnej.....	50
Tab. 57	Počet zamestnancov v Spojenej špeciálnej škole Jána Vojtaššáka internátnej.....	50
Tab. 58	Dosiahnuté vzdelanie pedagogických zamestnancov Spojenej špeciálnej školy Jána Vojtaššáka internátnej	51
Tab. 59	Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti.....	54

Tab. 60	Počet UoZ v okrese Levoča a meste Levoča v rokoch 2008 - 2013	55
Tab. 61	Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie UoZ v meste Levoča v rokoch 2008 - 2013	55
Tab. 62	Štruktúra UoZ podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania UoZ v meste Levoča v rokoch 2008 - 2012	56
Tab. 63	Štruktúra UoZ podľa KZAM v poslednom zamestnaní v meste Levoča v rokoch 2008 - 2011	57
Tab. 64	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	57
Tab. 65	Počet podnikateľských subjektov v meste Levoča	58
Tab. 66	Vývoj počtu a zloženie podnikateľov (fyzických osôb) v meste a okrese Levoča	59
Tab. 67	Vývoj počtu a zloženie právnických osôb v meste a okrese Levoča	60
Tab. 68	Manažment plán lokality Levoča v rámci rozšírenia Zápisu č.530/bis na listine SD UNESCO	69
Tab. 69	Realizované projekty - investície mesta Levoča do historických objektov za posledných 5 rokov 2009 – 2013.....	76
Tab. 70	Poskytnuté príspevky na obnovu NKP v rokoch 2009 – 2013	77
Tab. 71	Prehľad kultúrnych zariadení a inštitúcií v meste Levoča	78
Tab. 72	Návštevnosť kina Úsmev a Mestského divadla v Levoči	79
Tab. 73	Významné pravidelné kultúrne podujatia v meste Levoča (realizované od roku 2008)	81
Tab. 74	Realizované projekty mesta v oblasti kultúry – infraštruktúra, podujatia za posledných 5 rokov 2009 – 2013.....	82
Tab. 75	Návštevnosť Slovenského národného múzea	83
Tab. 76	Návštevnosť Rímskokatolíckeho kostola sv. Jakuba 2006 - 2013.....	90
Tab. 77	Podujatia a aktivity s vyššou návštevnosťou Levoče a okolia	93
Tab. 78	Zoznam a kapacita možností ubytovania v Levoči	96
Tab. 79	Ďalšie možnosti a kapacita ubytovania v Levoči	98
Tab. 80	Stravovacie zariadenia a ich kapacita v Levoči	98
Tab. 81	Návštevnosť Informačnej kancelárie 2006 – 2013	100
Tab. 82	Cieľové skupiny	103
Tab. 83	Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach v meste Levoča 2006 – 2013	107
Tab. 84	Príjmy z dane za ubytovanie a parkovanie v meste Levoča od roku 2006 – 2013	107
Tab. 85	Výdavky mesta na kapitolu cestovný ruch 2009 – 2013	108
Tab. 86	Realizované projekty na podporu rozvoja CR 2009 – 2013.....	108
Tab. 87	Zoznam registrovaných športových klubov v meste Levoča v r. 2012	115
Tab. 88	Charakteristika športových súťaží a podujatí v meste Levoča	115
Tab. 89	Schválené výdavky z mestského rozpočtu na šport v meste Levoča.....	117
Tab. 90	Počet zomretých v SR, Prešovskom kraji, okrese Levoča a meste Levoča	120
Tab. 91	Hrubá miera úmrtnosti v SR, Prešovskom kraji, okrese Levoča a meste Levoča	120
Tab. 92	Úmrtia podľa piatich najčastejších príčin smrti v roku 2012.....	121
Tab. 93	Hlásené ochorenia na zhubné nádory - incidencia na 100 000 obyvateľov	122
Tab. 94	Index potratovosti	123
Tab. 95	Personálne zabezpečenie zdravotnej starostlivosti	123
Tab. 96	Zoznam oddelení Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, a. s. Levoča v roku 2014.....	124
Tab. 97	Počet lôžok vo VNŠP v rokoch 2009 - 2013	125
Tab. 98	Zoznam ambulancií Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, a.s. Levoča v roku 2014	125
Tab. 99	Počet ambulantných vyšetrení vo VNŠP Levoča v rokoch 2009 - 2013	126
Tab. 100	Vývoj počtu pracovníkov nemocnice za roky 2011- 2013	127
Tab. 101	Zoznam súkromných lekárov podľa sídla ambulancií v roku 2014.....	128
Tab. 102	Počet obyvateľov vo veku nad 62 rokov v meste Levoča.....	133
Tab. 103	Výška vyplatených dôchodkov - údaje za okres Levoča	133
Tab. 104	Počet fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (t.j. s mierou funkčnej poruchy viac ako 50%) - údaje za mesto Levoča	134
Tab. 105	Počet ľudí, ktorým sa poskytuje opatrovateľská služba v domácom prostredí v meste Levoča.....	135
Tab. 106	Počet opatrovateliek v meste Levoča	136
Tab. 107	Úhrada za stravovanie v jedálni mesta Levoča	136
Tab. 108	Počet členov denného centra	137
Tab. 109	Počet prípadov intervencie zo strany sociálnoprávnej ochrany detí	139
Tab. 110	Počet prípadov intervencie zo strany sociálnej kurately.....	139
Tab. 111	Počet detí umiestnených v zariadeniach pôsobiach v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí v okrese Levoča	140

Tab. 112	Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi - údaje za okres Levoča.....	141
Tab. 113	Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi - údaje za mesto Levoča	141
Tab. 114	Retrospektívny vývoj počtu trvale obývaných bytov a počtu bytov na 1000 obyvateľov v meste Levoča.....	148
Tab. 115	Základné údaje o domovom a bytovom fonde v meste Levoča.....	148
Tab. 116	Prehľad počtu bytov a obložnosti podľa obvodov v roku 2001	149
Tab. 117	Existujúci domový a bytový fond vo vlastníctve mesta v roku 2013	150
Tab. 118	Nájomné byty vo vlastníctve mesta, stav v roku 2013.....	151
Tab. 119	Bytová výstavba v meste Levoča od roku 2008 do roku 2012	151
Tab. 120	Tok: Levočský potok, stanica: Markušovce, riečny kilometer: 0,20	154
Tab. 121	Komunálny odpad v meste Levoča.....	162
Tab. 122	Množstvo vyprodukovaného odpadu podľa druhu odpadu v meste Levoča	165
Tab. 123	Spôsob nakladania s odpadmi v meste Levoča	166
Tab. 124	Základné dopravné charakteristiky mesta	170
Tab. 125	Súčasný stav v režime plateného parkovania v meste Levoča	171
Tab. 126	Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v porovnaní s celoslovenským priemerom	181
Tab. 127	Dopravná nehodovosť v meste Levoča	183
Tab. 128	Vybrané ukazovatele činnosti Mestskej polície	183
Tab. 129	Najčastejšie sa vyskytujúce priestupky podľa druhu spáchania priestupku	184
Tab. 130	Kontroly podávania alkoholu maloletým a mladistvým	185
Tab. 131	Štatistika výjazdovosti OR HaZZ v Levoči.....	186
Tab. 132	Prehľad druhov ohrození v meste podľa charakteru vplyvov	188
Tab. 133	Určenie možných rizík a vyhodnotenie možných následkov krízovej situácie	189